

Yetersiz milliyetçi

Fikret Doğan 05.06.2008

Orhan Pamuk Spiegel’de çıkan söyleşisinde Türk futbolunun milliyetçilik, yabancı düşmanlığı ve otoriter düşünce üreten bir makine işlevi gördüğünden yakınıyor. Bu nedenle de futbolu öyle eskisi gibi hevesle izlemediğini söylüyor. Al işte sana bir “papaza kızıp oruç bozma vakası” daha. Nedense son günlerde sevdiğimiz aydınlar arasında futbolu öcü ilan etme yarışı hortladı gene. Sanırsın, tüm kötülüklerin anası futbol. Bu topraklarda tecavüz edilen kadını en başta kocası, babası veya ağabeyi suçlar, tabii daha önce bıçaklamamışsa. ?imdi aydınların futbolu tukaka diye yerin dibine batırmasının bundan ne farkı var ki? Oysa çekip vurmada önce nedenine niyesine kafa yormak bir aydın meziyetidir.

Birçok ulus devletin kurulmasında başat rol oynayan milliyetçilik Osmanlı aydınları için 19. yüzyıl Avrupasında denenip sınanmış bir kurtuluş reçetesi idi. Ne ki aristoktrasi ve monarşiyi devirmeye soyunan burjuvazinin ideolojisi idi. Osmanlıda ise burjuva diye bir sınıf yoktur. Onun yerine milliyetçiliğin bayraktarlığını asker-sivil bürokrasisi, yani her zamanki gibi devletin kendisi üstlenir. Türkiye Cumhuriyeti ta en başından beri bir millet inşa etme projesidir. Bu uğurda azınlıkların köküne kibrit suyu dökülmüştür.

200 yılı aşkın tarihinde milliyetçilik her yere sızmıştır, marksizim bile bundan azat değildir. Başta Karl Marx Kapital’de İngiliz işçilerinin toplumsal kurtuluşlarını “İrlanda’nın ulusal kurtuluşu”na şart koşar. Marksist tarihçi Eric Hobsbawn’ın yerinde saptamasıyla marksist hareketler ve devletler bile milliyetçiliğe teslim olmuştur. Küreselleşmenin milliyetçiliğin çanına ot tı kayacağı söyleniyordu, tam tersi çıktı; dünyanın dört bir yanındaki tutucu diasporalar bunun en somut kanıtlarıdır. ?imdi hacıyatmaz gibi hiç devrilmeyen, her taşın altından çıkan, hukuktan ekonomiye, eğitimden kültüre kadar her türlü sistemi biçimlendiren bir gücün geniş kitlelerin sevgilisi futbola uzak durması beklenebilir mi?

Oysa başlangıçta milliyetçiler pek yanaşmaz futbola, örneğin Nihal Atsız kitleleri hayvan sürüsüne dönüştürdüğü için onu sakıncalı bulur. Almanya’da tutucular önceleri futbola burun kıvrırlar, İngiliz icadı diye. Naziler de bu güzel oyuna yoz bir uğraş gözüyle bakarlar, ancak geniş kitlelere ulaşmak için onu kullanmaktan da geri kalmazlar. İşçi kulübü Schalke 04’ün neredeyse bütün şampiyonluklarını Nazi döneminde kazanması bir tesadüf müdür? Futbol beyaz bir sayfadır, üzerine hangi öyküyü yazarsan onu okursun.

Milliyetçiliğin bu topraklarda hangi boyutlara ulaştığı gene Fatih Terim’in sosyoloji literatürüne kazandırdığı yeni terimde görmek mümkün: yetersiz milliyetçi. Öyle ya, yediden yetmişe herkes milliyetçi oldu, gel gör ki kimi arkadaşların milliyetçilikleri istenen düzeyde değil. Nereden bakarsan bak marazi bir durum.

Tamam, futbolu lekeleyen hamasi söylemler tadımızı bozuyor. Ama biz gene de milliyetçiliğin kitabını yazan Tanıl Bora’nın bilgeliğine sığınalım: “futbolda dolu dolu bir dünya vardır.”

05.06.2008

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Korku Dağları

Fikret Doğan 15.06.2008

Kimin aklına gelirdi, Almanların tirtir titreyeceği? Oysa turnuva öncesinde birçok futbolseverin favorisi onlardı. Nitekim Polonya karşısında göz kamaştırıcı bir futbolla kendilerine güvenenleri haklı çıkarmışlardı. Ancak Hırvatistan maçında fena halde tökezlediler. ?imdi evsahibi Avusturya'yla ölüm kalım maçına çıkacaklar. Anımsamakta fayda var, bu iki takımın şubat ayında yaptıkları hazırlık maçında Almanya rakibini 3-0'lık bir sonuçla dize getirirken anasından emdiği süt burnundan fitil fitil gelmişti. Tamam, Avusturya'nın futbol coğrafyasında kapladığı alan avuç içi kadar, ama kabul edelim ki, adamlarda mangal gibi yürek var; her iki maçta da rakiplerine kafa tuttular. Zaten Almanlar bu nedenle tırsıyor onlardan. Yani bu kez Almanya 1938'de olduğu gibi Avusturya'yı tek kurşun atmadan ilhak edemeyecek. En azından irade bu yönde. Bakın nasıl gözdağı veriyor Avusturya'nın orta saha oyuncusu Martin Harnik: "Almanlar korkudan altlarına edecek."

Panzerler uzun zaman sonra ilk kez bu kadar çaresizdi; hem kondisyonel hem de taktiksel açıdan. Hırvatistan kilidini açmak için akılcı bir taktik üretmeleri ve tempoyu arttırmaları gerekiyordu; fakat beyinler de ayaklar da çok yorgundu. Hırvatistan ne yaptığını bilen bir takım. Tevekkeli değil, teknik direktörleri Stevan Bilic "organizasyon" kelimesini diline pelesenk etmiş. E ne de olsa adam 22 yaşında hukuk fakültesini bitirmiş olan bir entellektüel. Hırvatistan, Klose ve Gomez'in elini kolunu sallayarak arkaya sarkmasını önlemek için oyunu geride kabul etti. Kanatları da ikili sıkıştırımlarla kapatarak Lahm ve Fritz'in orta yapmasını engelledi. Ballack da durunca Almanya'nın eli kolu bağlanmış oldu. Sürekli içe kateden Podolski gol yollarında önemli bir silah, ne ki sol kanat aynı zamanda Almanya'nın en zayıf noktasıydı. Poldi'nin geriye yardım ettiği pek söylenemez. İki gol de buradan geldi. Almanlar en çok savunmanın göbeğinden korkuyorlardı ancak bu kez bekler fire verdi, genç Janssen terse atılan bir topda Srna'yı gözden kaçırınca bunun faturası ağır oldu.

İkinci yarıda Löw'ün taktiği tam bir çorbaya döndü. Fritz sağa, sağ ayaklı Lahm sola geçti. Oyuna ikinci yarıda giren Odonko'dan sağ kanata işlerlik kazandırması bekleniyordu, ama çok geçmeden Fritz oyundan çıkınca bu futbolcu kendisini sağ bek mevkisinde buldu. Bu bile başlı başına Löw'ün kafasının karışık olduğunun bir göstergesi.

Hırvatistan yenilgisi Almanya'yı bir hayli endişelendirdi. 2000 ve 2004'de galibiyet yüzü görmeden evin yolunu tutmuşlardı. Yine eski günlere mi döndük diye korkuyorlar.

Elias Canetti Almanya'nın kitle simgesinin ordu olduğunu söyler. Panzerlerin bir turnuva takımı olması da buradan ileri gelir. Onlar muharabeyi değil, savaşı kazanmaya odaklanmışlardır. Hiyerarşik bir yapı içinde şekillenen Almanya disiplini asla elden bırakmayacaktır. Kör topal gittikleri bir turnuvayı bile kazandıkları herkesin bildiği bir olgu. Almanya'nın hele de bir beraberliğin bile yettiği bir maçta yenilmesi çok zor bir olasılık.

14.06.2008

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Einstein'ın Akli

Fikret Doğan 21.06.2008

Milli takım uzun yıllar dillerden düşmeyecek iki maç kazandı, hem de dünyanın en zorlu futbol turnuvasında. Avrupa şampiyonasına katılan takımların gücü üç aşağı beş yukarı birbirine denktir, burada maçlar kıran kırana geçer; oysa dünya şampiyonasında her grupta bir iki cılız takım bulunur. Milli takımın çeyrek finale çıkması büyük bir başarıdır, üstelik 2000'dekinden daha değerlidir; çünkü milli takım dünya futbol tarihine eşsiz iki maç hediye etmiştir. 2008'in unutulmazları arasına şimdiden girmiştir, çünkü bu er meydanında mucizevi bir şekilde iki kere geriden gelip maç koparmak her babayiğidin harcı değildir.

Turnuvanın ruhunu üç takım oluşturuyor; Hollanda, Avusturya ve Türkiye. Birincisi göz kamaştırıcı bir güzellikte futbol oynuyor. İkincisi kendi etine buduna bakmadan önüne çıkana kafa tuttu, hatta favori Almanya'nın ecel terleri dökmesine yol açtı. Üçüncüsü, profesyonel bir uğraşa dönüşen futbola tekrar yürek katmayı başardı.

Milli takımla ne kadar övünsek azdır. Ne ki doyusıya bu mutluluğun tadını çıkaramıyoruz, çünkü Fatih Terim hazretleri gene bir yolunu bulup sevincimizi kursağımıza dizmeyi başardı. Herkesin duygu seline boğulduğu ömürlere bedel bir maçtan başın dik ayrılmışsın, bunun çokkusunu yaşasana. Ne alemi var, durup dururken sağa sola gözdağı vermenin, kavga çıkarmanın? Bu sorunun yanıtı çok açık; Terim şunun farkında, bu başarıda kendisinin zırnık payı yok, o yüzden böyle heyheyleyor. Futbolcular her seferinde canlarına dişlerine takıp Terim'in verdiği maçı söke söke geri aldılar. Öylesine korkuyor ki bunun dillendirilmesinden, şimdi yavuz hırsız evsahibini bastırır misali üste çıkmaya çalışıyor. Böyle kabadayılık yapmak için iki galibiyeti bekledi, ondan önce kuzu gibi sessizdi. Fakat futbolcuların övgü yağmuruna tutulacağını anlayınca hemen kendisini ortaya atıp rol çalmaya başladı gene.

Sanki Einstein çakallıkta sınır tanımaz densiz herifin tekiymiş gibi "onun aklına bile gelmez" diye gazetecileri azarlaması apayrı bir tuhaflık. Tamam, Einstein'ın yaratıcılığına atıfta bulunuyor, ama madem çok seviyor, biraz da o dahi adamın huyundan suyundan bir şeyler kapsa ya. Einstein modern çağın ilk global starıdır. Bugünkü en ünlü insanın bile yanına erişemeyeceği bir şöhrete sahipti; ama bir gün olsun tevazuyu elden bırakmamıştır. Girdiği bütün politik kavgalar hep başkalarının mutluluğu içindir; kendisinin ne menem bir adam olduğunu kanıtlamak için değil. Herkese dil çıkaran muzipliği zırzopluğundan değil, bilgeliğinden kaynaklanır; "otorite sersemliği gerçeğin düşmanıdır."

Öte yandan bir kısım medyaya müstahaktır. Böyle kafaya böyle şimşir tarak. ?enol Güneş'i karizmasız, Ersun Yanal'ı çapsız buluyordunuz, alın işte size Fatih Terim! Az bile diyor size. Spor yazarlığını "Ali oynar mı, Veli niye yok?" şeklindeki ipe sapa gelmez tiradlara indirerseniz sonuçta alacağınız cevap da bu olur işte. Her gün kurduğunuz o zalim mahkemede bir de bakmışsınız işte böyle sanık sandalyesinde oturursunuz.

20.06.2008

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Homburg Prensi

Fikret Doğan 14.07.2008

Bu yarı-trajedinin kaynağı Prusya kralı Büyük Frederik'in anılarında aktardığı bir sözdür. 1675 yılında Fehrbellin meydan muharebesinde emirleri dinlemeden kendi başına saldırıp savaşın kazanılmasını sağlayan Homburg Prensi'ne Kurfürst şöyle demiş: "Eğer sizi askeri yasaya göre yargılasaydım, şimdi çoktan ölümü hakketmiştiniz." Heinrich von Kleist bu cümleden yola çıkarak tiyatro sanatının en güçlü oyunlarından birini kaleme alır.

Homburg Prensi, Kurfürst'ün genç subaylarından biridir. Savaş meclisinde görev dağılımı yapılırken kafası öylesine karışıktır ki, başkomutanın söyledikleri bir kulağından girip diğerinden çıkar; emir gelmeden kesinlikle saldırmamalıdır. Fakat akıllı bir karış havada Prens hücum emrini beklemeden düşman ordusunun üstüne yürür ve savaşı kazanır.

Ancak Kurfürst için disiplin her şeyin üstündedir. Onu emre itaatsizlikten divanıharbe verir. Ölüme mahkum edilen Prens önce bu durumu pek önemsemez, nasıl olsa savaş onun sayesinde kazanılmıştır, ama kendisi için kazılmış mezarı görünce işin ciddiyetini anlar. Ölümün nefesini ensesinde hisseden Prens, ben ettim siz etmeyin diye yalvarıp yakarır. Kurfürst onu affetmeye yanaşır, ancak tek bir şartla; eğer mahkeme kararının *haksız* olduğunu kabul ederse. Fakat Prens artık yüreğindeki ölüm korkusunu üzerinden atmıştır, kararın *adil* olduğu görüşündedir. "Savaşın kutsal yasasını kendi özgür irademle ölüme giderek yüceltmek istiyorum" der ve af talebini geri çeker. Bundan sonra oyun komedi düzlemine geçerek yarı-trajedi bir görünüm kazanır.

Kleist'in "disiplin" temasını oyununun kalbine yerleştirmesi pek nedensiz değildir; kendisi de Prusya ordusuna generaller ve mareşaller veren soylu bir aileden geldiği için sıkı bir "terbiye"den geçmiştir. Daha 15'inde askeri okula gönderilir, savaşlarda pişerek 22 yaşında yüzbaşılığa yükselir. Ne ki, körü körüne itaat etmek onun özgürlük düşkünü ruhuna göre değildir; ordudan ayrılır.

Homburg Prensi disiplinin aslında bir tahakküm aracı olduğunu olanca çıplaklığıyla gözler önüne serer; insanı kendi özüne yabancılaştıran bir tahakküm aracı. Körü körüne itaat isteyen disiplin anlayışı genç Prens'in önce ruhunu sonra da zihnini karartır. Egemen güçler açısından disiplin bir zorunluluktur, çünkü "insiyatif" düzenin varlığını zora sokan bir tehlikedir. Emir komuta zincirini sadece okullara değil, toplumun tüm gözeneklerine yaymak totaliter düşüncenin özünü oluşturur.

Medya'nın Luis Aragones'i kırbaçlı adam diye yüceltmesi bu düşüncenin bir başka tezahürüdür. Dara düşünce aklımıza gelen tek çözüm "eli maşalı bir adam" oluyor, tıpkı 12 Eylül'deki gibi. Toplumsal yaşantımızda cezanın çokça rol oynamasının nedenini biraz da burada aramak gerekir. Zico'nun zamanında Fenerbahçe kondisyon sıkıntısı çeken bir takım değildi, hal böyleyken "artık vur patlasın çal oynasın" dönemi bitti diyerek katı bir disiplin anlayışına övgüler düzülüyor. Ne yazık ki, bir işe dört elle sarılmak anlamına gelen özdisiplini öne çıkartmak kimsenin aklının ucundan bile geçmiyor.

Aragones'e Öğütler

Fikret Doğan 04.08.2008

Elimde anahtar apışıp kaldım. Cennetten kovulan Adem babamız gibi. Herhalde o da uzun uzun kafasını kaşımıştır; kime teslim edilecek bu anahtar? Sanırım, neden kapının önüne konulduğu sorusu onu bu kadar uğraştırmamıştır. Kıcına tekme yediğine göre mutlaka bir densizlik yapmıştı, ama o neydi, bakın orası karanlık. Güya bilgi ağacının yasak meyvesini löpür löpür götürdüğü için şutlanmış. Hiç inandırıcı değil. Bilgi oburluğu niye suç olsun ki? Adem'in cennete yakışmayan yetersiz bir mahluk olduğu iddiası da en az bir o kadar saçma. Bana öyle geliyor ki, Tanrı'nın kendisi de bunun nedenini bilmiyordu. Paşa keyfi öyle istemişti ya da bir anlık öfkeye yenik düşmüştü. Kısacası, Adem bir azizliğe kurban gitmişti. Her neyse, eşyalarımı topladıktan sonra elimde anahtarla etrafta deli danalar gibi dolandım da teslim edecek bir allahın kulu bulamadım. Hayır içim burkulmadı, çünkü o anda daha çok 'ya gene beni beceriksizlikle suçarlarsa' diye korkuyordum.

Sevgili Luis sen sen ol, bu anahtar işini sakın yabana atma, kime teslim edeceğini şimdiden öğren, sonra benim gibi ortada piç gibi kalırsın vallaha. Biliyorum, insan artık en yakınına bile öğüt veremiyor. Laf anlatamıyorsun. Hemen 'sen giderken ben dönüyordum' havalara giriyorlar. Artık herkes şeytanın yattığı yeri biliyor, ama ne hikmetse kimse de yakasını beladan kurtaramıyor. Tamam, sana öğüt vermek haddime düşmez, sonuçta sen o saçları değirmende ağartmadın, ama kelimenin tam anlamıyla 'sen giderken ben dönüyordum'.

Kupa filan kazandığınızda sakın resim çekirme. İnan gereksiz, çünkü seni oradan siliyorlar. Sanırım bu kadarını Tanrı da yapmamıştı. Herhalde eski güzel anıların hatırına Adem'in fotoğrafı hâlâ cennetin duvarlarında asılıdır. İşte böyle, sadece evden değil hafızadan da kovuyorlar adamı.

Sakın kendini havaya attırma. Gördüm, Viyana'daki final maçında oyuncuların seni havaya atıp tuttular. İstanbul'da da seni omuzlara alacak, hatta havaya atıp tutacaklar. Ama küt diye kendini yerde bulup kıcını kırarsan sakın şaşırma, çünkü bu adamlar genelde çok sakar. Daha doğrusu seni pohpohladıkları için senden gizli gizli nefret edecekler ve bir dalgınlık eseri seni düşüreceklerdir.

Şimdi sana Dede diyorlar. Buna da pek aldırma. Önemli bir maçı kaybettiğinde birden moruğa yatay geçiş yaparlarsa hiç şaşırma. Bunu 'çişini tutamıyor' haberleri izleyecek. Sonra ne bunaklığın kalacak ne de despotluğun. Torunlarından birinin kötü yola düştüğü türünden iddialara şimdiden hazırlıklı ol. İstersen ağzınla kuş tut, gene de 'bu adam futbolu bilmiyor' diye sana yaftayı yapıştıracaklar. Hep aynı onbirle çıksan, bu adam kadroyu kullanmasını bilmiyor diyecekler, oyuncularına teker teker şans versen, bu kez de ideal bir onbir bulamadı diye hemen önlerine çıkan ilk direğe asacaklar seni. Çünkü 'handa beygir mi osuruyor' türünden gereksiz bir alınganlık göstermeye teşneler. Kendi bildiğini okuman onların gücüne gidecektir, ödeşmek için onlar da senin canına okuyacaktır.

Hürmetle ellerinizden öperim.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kıskanç Koca

Fikret Doğan 05.09.2008

Eğer bu dünyada yatacak yeri olmayan biri varsa, o da adına teknik direktör denen kot kafalı adamdır. Futbol yazarlarımızın büyük bir bölümü bu şîara canı gönülden inanır. Öyle ki, teknik direktörün kafasına sıkmayan futbol yazarı yok gibidir neredeyse. Hakketmiştir deyyus tahtalı köyü. Çünkü ya yanlış kurmuştur kadroyu ya da mel mel bakıyordur saha kenarından. Daha kötüsü, takımın anası ağlıyordur, onun umurunda bile değildir. Oysa deste deste paraları cuccalamasını biliyordur. Bu burnundan kıl aldırmayan herif aynı anda hem aczin hem de kibrin kanlı canlı bir timsalidir. Emanete hıyanet edecek kadar da kötü niyetli bir kişidir üstelik. Neyse ki, adaletin yeryüzündeki temsilcisi sıfatıyla futbol yazarı, keskin bir kılıç gibi bu zalimin boynuna inmekte gecikmez. Hatta ligin ikinci maçında bile; çünkü asıl marifet testi kırılmadan yol göstermektir.

Bereket versin, her daim tetikte duran futbol yazarlarımız görevlerini yine aksatmadılar da Skibbe'nin bir an önce yol yakinken derdest edilip geldiği yere gerisingeri postalanması gereken bir fasarya olduğu ortaya çıktı. Aragones dedelikten bunaklığa terfi etmekten kıl payı kurtuldu, Sağlam da hafifçe çekilen kulaklarının acısıyla yırttı. Ama Sırat Köprüsü kıldan ince bıçaktan keskindir, ayrıca uzundur da; insanın ne zaman düşeceği belli olmaz.

Hakikatle ilişkisini kestiğinden beri futbol yazarının kaleminden sadece kan değil, irin de damlıyor. Yazdığı her satırdan aşağılama, küçümseme, horgörme çiçekleri fışkırıyor. Aragones yaşlı, Skibbe genç ve tecrübesizdir, Josico bir kasaba takımından gelmiş bir emekli, Baros hiçbir yerde dikiş tutturamamış bir zamparadır.

Futbolda yenmek de vardır yenilmek de. Bu düsturu dilinden hiç düşürmez futbol yazarı, gelgelelim bunu gerçek hayatta asla uygulamaz. Yenilgiyi sağaltacak yas sözcükleri yerine cerahat kusar. Hemen bir direğin tepesinden sallandıracağı bir kurban arar kendisine. Bakışlarına sinen zifiri karanlık bu öldürme arzusundan gelir. Ne kadar küçümserse kendi değerinin o kadar artacağı yanılgısından mest olmuştur adeta. Elinin kararı da ayarsızdır; 43 yaşında, dört çocuk babası, futbolun her türlü kademesinde görev yapmış bir adamı genç ve tecrübesiz ilan etmekte hiçbir sakınca görmez. Kustuğu cerahat vicdanını öylesine karartmıştır ki, daha beşinci resmi maçına çıkmış bir teknik direktörün biletini anında kesmenin düpedüz cinayet olduğunu bile anlamaz. Tıpkı yerde kanlar içindeki yaralıya üstünkörü bakıp "bu adam yaşamaz" diye kestirip atan doktor gibi.

Devlet nasıl vatandaşına güvenemiyorsa, o da takımı çalıştıran adama güvenmez; ne de olsa kulüp kendi tapulu malıdır; işte tam da bu yüzden hürriyete değil, sadakata inanır. O adamın kendi kafasına göre işler

yapmasına asla dayanamaz, hemen bir kulp takar. Kıskançlıktan gözü dönmüş bir koca gibi silahı hep elindedir; tetiği çekmek için en ufak bir şüphe bile yeterlidir. İşte bu nedenle, sahadaki futbolu farklı yorumlamak herkese serbestir, yalnız tek bir adama yasaktır; teknik direktöre.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kaleci Kedi

Fikret Doğan 17.09.2008

Seyirci gücünü sadece kalabalık oluşundan değil, “Bakış”ından da alır; Sartre’ın beyaz adama atfettiği “görülmeden görme ayrıcalığı” ondadır. Elindeki tüfekle gecenin karanlığında gizlenmiş bir suikastçı gibi konumundan hoşnuttur. Görünmez Adam’ın rahatlığıyla gözlerini hedefteki kişiye diker. Az sonra kurbanı yere serecek mermiden daha hızlıdır o kötümcul bakış. Bu ayrıcalık seyirciye kendisini başkalarından üstün görme hakkını tanır. Ayrıca haksızlık yapma hakkını da. Hiçbir oyuncu onun ezici bakışının ağırlığından kaçamaz. Herkes bu bakışın karşısında çıplaktır. İşte bu yüzden birçok oyuncunun eli ayağına dolaşır; birileri o anda onun ciğerini okuyordur. Keza oyuncuların kaderini iki dudağı arasında tutan hakemin canı da seyircinin bir başparmağına bakar. “Bakış” bir iktidar kaynağıdır. Tahtına kurulmuş mağrur seyirci tepeden bakmanın verdiği bir arsızlıkla küçümser, aşağılar, küfreder. Kölelerin payına düşense gözlerini yere indirmektir.

Kaleci Ömer gözünü seyirciye dikmekle çok büyük ayıp etti; kralın yüzüne asla bakılmaz. Çünkü bu davranış, seyircinin ayıbını yüzüne vurmaktan farksızdır. Daha önemlisi efendi-köle ilişkisini tersyüz etmektir. Eşit düzeyde durmaya atılan bir adımdır. Efendi’nin bir kaşı hemen kalkar; çünkü tehlike çanları çalmaktadır. İşte bu nedenle, Bülent Yıldırım’ın seyirciyi tahrik ettiği gerekçesiyle Ömer’e gösterdiği kırmızı kart, padişahın bir işaretiyle harekete geçen cellatın baltasıyla akrabadır.

Kaleci Ömer’in davranışı sadece çok cesur değil, aynı zamanda akıllıcadı da; mitolojinin en zeki kahramanlarından biri olan Perseus ile boy ölçüşecek derecede akıllıca. O Perseus ki tüm zamanların en kusursuz silahını etkisiz hale getirmişti; canlıları yok ederken eşyaya zarar vermeyen bir silahı. Yılan saçlı, at toynaklı Medusa’nın gözüne bakan insanlar taş kesilirdi. İşte bu korkunç yaratığı kılıçla değil, yüzüne ayna tutarak alt etmişti Zeus’un oğlu; yani onun zehirli bakışını ona geri göndererek. Ömer’in yaptığı da bundan farklı bir şey değil. Kendisine yöneltilen bakışı aynen gerisingeri iade ederek seyircinin “görülmeden görme ayrıcalığı”nı elinden almıştır.

Ömer seyirciye saygısızlık yapmadı, sadece yüzüne ayna tuttu. Seyircinin zıvanadan çıkması çok doğal, çünkü hiçbir şey gerçeğin kendisi kadar acıtamaz. Ama bu topraklarda başını dik tutmaya çalışanlara yan gözle bakarlar, Medusa’nın zifiri bakışıyla bakarlar, bakışsız bir kedi karanın bakışıyla bakarlar. Aksi takdirde maçtan sonra Ümit Karan ile Servet neden Ömer’i ayıplasınlardı ki? Demek ki, onlar taş kesilmeyi şimdiden kabulleniyorlar, demek ki yarın İnönü’de veya Kadıköy’de kendilerine ana avrat küfür edildiğinde kafalarını eğip bir suçlu gibi soyunma odasına kaçacaklar. Bu bakımdan Ömer’in gördüğü kırmızı kart anasının ak sütü gibi helaldir. Zalimin gözüne bakma cesaretini gösterenlerin gözünde Ömer bir kaleci kedidir, çünkü harikalar diyarında dolaşan Alis’in dediği gibi ancak “Kediler krallara bakabilir.”

Kral müşteri

Fikret Doğan 26.09.2008

Futbol endüstri kıvamına gelirken maç pazarlanması gereken bir ürüne, taraftar da müşteriye dönüşüyor. Günümüz futbolu özünde kullanılıp atılan bir kâğıt mendilden öte bir şey değildir. Futbol yazarının ikide bir “bu hocayla olmaz” diye fetva vermesi biraz da bundandır. Eskiden taraftar en kasma futbolcusunda bile sevecek bir şeyler bulurdu, bugün sahada ne kadar yetenekli olursanız olun işe yaramaz damgasını yemeniz an meselesidir. Sakat futbolcu yaralı bir köpek gibi kapının önüne konulmadan önce medya bunun çığırkanlığını yapar, tıpkı yeni bir oyuncak getirmesi için babasının ceketini çekiştiren şımarık bir çocuk gibi ille de gıcır futbolcu isterim diye tutturur.

Sermaye özü gereği her insanı müşteriye dönüştürme gayreti içindedir, öyle ki alışveriş parasını cebinize koymaktan bir an bile tereddüt etmez, nasıl olsa faiziyle geri alacaktır. Geliştirdiği envai çeşit kafesleme yöntemlerinden biri de müşteri memnuniyetidir; oysa müşteriye ancak parası kadar değer verilir. İşte bu yüzden kulüp yönetimi taraftara ancak harcama gücüyle orantılı bir saygı gösterir.

Müşteri parasının karşılığını almak ister, taraftarsa aşkının. Müşteri maddi gücünü dosta düşmana göstermek için sırtına forma giyerken, taraftar arka sokaklarda kimden yumruk yiyeceğini bilmek için bere takar kafasına. Taraftar mezara kadar takımının yanındadır, müşteri kaypaktır, zaten daha iyisini bulduğunda başka dükkâna gitmeye teşnedir. Taraftar hüsrânı da coşkuyu da dolu dolu yaşar, müşteri doyumsuzdur, dünyanın tüm servetini ayağına sersen gene de sızlanacak bir şeyler bulur. Taraftar kendi içinde binlerce parçaya bölünebilir, müşteri ise tek kimlik altında zapturapt altında tutulabilir.

Taraftar maça gitmek için gözünü kırpmadan okulu kırar, patrona hasta olduğu yalanını kıvrır, karısına mesaiye kaldığını söyler, taraftar maça gittiğini gizlemek zorundayken müşteri mahremiyetini arsızca ortaya serer, bilmem hangi maçı nerede seyrettiğini kasım kasım kasılarak anlatır. Taraftarın sevgisi sağlıklıdır, çünkü bünyesindeki tüm arızaları barındırır, müşterininkisi hastalıklıdır, çünkü tüketme hırsından başka bir şey yoktur orada. Taraftar mağdur, müşteri mağrurdur. Birisi beş benzemezle hayata rest çekerken, diğeri elindeki kare asla bile oyuna girmeyecek kadar sağlamcıdır.

Müşteri yıldız futbolculara hayrandır, taraftar takım oyununa. Taraftar usturuplu bir taç atışından bile kendisine bir yaşam felsefesi çıkarırken müşterinin binbir cefayla atılmış bir golde gördüğü tek mana kendi içindeki boşluktur. Müşteri atmosferi görmek için stada gider, taraftar o âlemi kurmak için. Taraftar ağız dolusu küfrederken bile hakeme sonsuz güven duyar, az sonra kafasına fırlatacağı altı delik ayakkabı bu güvenin nişanesidir, müşteri ise hakemin en doğru kararlarının altında bile bir çapanoğlu arar. Taraftar kaybedilmiş bir maçtan sonra eve dönüş yolunda cam kırıklarını andıran sefil yaşamını düşünürken müşteri hâlâ bir suçlu peşindedir.

Taraftarın yenilgisi kaçınılmazdır, çünkü bu düzende müşteri hep haklıdır.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Aheste Aheste

Fikret Doğan 02.10.2008

Fenerbahçe bir puanı öpüp de başına koysun. Dinamo Kiev'in yerinde soğukkanlı, becerikli ve azimli bir takım olsa, bugün Sarı-Lacivertlileri benim diyen tamirci bile toplayamazdı. Fenerbahçe'nin gerisiyle ilerisi fena değil, ama ortası tam bir felaket. Ne pres yapmayı ne de dikine oynamayı bilen bu ortasahayla ligde bile maç kazanmak mucize. Yahu bütün ortasaha oyuncularının aynı hizada durduğu nerde görülmüş? Emre, Maldonado, Selçuk, Kazım dörtlüsü tespih taneleri gibi yan yana dizilmişler. Sanırsın sokakta kaybolmamak için el ele tutuşan anaokul öğrencileri. Korkudan tir tir titreyerek hep beraber uygun adım yürüyorlar. Zaten bu kadar akıllara ziyan yan pas yapılmasının nedeni de bu komik diziliş. İleride pas atılacak adamı mumla ara ki bulasın! Hasbelkader topu alan ne yapsın ya sağına dönüyor ya da soluna. Sonra da yallah şişirmece. Sonuçta ileride didişen Güiza ile sürekli boşa kaçmaktan bitap düşen Alex yalnızları oynuyor.

Selçuk ikinci yarı biraz kımıldadı, takım öne çıkmaya başladı. Aslında tam dayaklık adam, onca yıldır kendisini gram geliştirmede. Yeteneklerinin üzerine yan gelip yatmayı sevdiği ya da kendisini aşmaya cesaret edemediği için hâlâ yıllar önceki yerde otluyor. Taraftar onu hatalı paslarından dolayı değil, yapamadığı doğrular yüzünden yuh alıyor, o hâlâ bunun farkında değil. Maldonado'yu görünce insanın içi eziliyor; matematik bilgisi çarpım tablosundan öteye gitmeyen birinin integral problemleriyle boğuşmak zorunda kalmasına benziyor onun bu çaresiz halleri. Kazım nerede çalım atılır, nerede pas verilir daha ondan bihaber. Bereket versin, arkasında sürekli onu ileri doğru dürtükleyen bir Gökhan Gönül var. Yoksa o da elini beline koyup bekleyecek. Emre ise tam bir fecaat; insanın aklı almıyor doğrusu, sen hayatın boyunca kalbur üstü takımlarda oyna, sonra da böyle bir futbol fukarası ol çık. Etliye sütlüye karışmadan top oynamayı marifet sayıyor. Tek yaptığı şey, Selçuk ile Maldonado'nun bir metre ötesine konuşlanıp top istemek. Onların ayağına basmaktan maç boyunca bir tek kanat bindirmesi yapmadı. Kısacası bu ortasahayla Fener ligi ancak ortalarda bitirir, o da şansı yaver giderse.

Fenerbahçe'nin çöküşünün sırrı Aziz Yıldırım'ın bir cümlesinde saklı: "bu takım yürüye yürüye şampiyon olmalıydı." Yani kadro çok iyiydi, Zico beceriksizin tekiydi. Takımın başına dirayetli bir hoca getirirsek Şampiyonlar Ligi'nde kafaya oynarız diye düşünüldü. Oysa şampiyonluğun kaçmasının nedeni Zico'nun yetersizliği değil, tam tersine dar kadroydu. Hatırlayın, üç kulvarda mücadele etmekten yorgun düşen futbolcuların son haftalarda yürüyecek hali kalmamıştı. Bütün yük hep aynı oyuncuların üzerine binince takım çökmüştü. Bu bilginin ışığında kadroyu güçlendirmek yerine teknik direktör değişikliğine gidildi. İşte bu yanlış teşhistir Fenerbahçe'nin sonunu hazırlayan. Ha bir de aklı kıt medyanın ipiyle kuyuya inersen olacağı budur. Zico'nun günahını aldılar. Görünen o ki, bu sezon aheste aheste çıkacak mazlumun ahı. Hadi geçmiş olsun.

İnsana saygı

Fikret Doğan 09.10.2008

Fenerbahçe lige havlu attı, sanırım o kadroyla onun yerinde kim olsa aynısını yapardı. O yüzden şimdi dellenmeye gerek yok. Hem Fenerbahçe tarihinde ilk defa kötü günler yaşamıyor, daha beterini de görmüştü. Ama şeref tribününde oturan mutat zevatın maç oynanırken apar topar kaçtığına ilk defa tanık oluyoruz. Tamam, takım sahada kan revan içinde, ciğerin yanıyor, bütün emekler havaya uçmuş, üstelik az sonra yedi düvelde yiyeceğin paparanın da bini bin para, ama tüm bunlar kaçıp gitmek için bir neden değil. Tam tersine, gökten bomba da yağsa maç oynandığı sürece orada oturup takımının kaderini paylaşacaksın. Batan gemiyi en son kaptan terkeder, çünkü bütün sorumluluk ondadır.

İşin kötüsü sadece başkanın değil, diğer yöneticilerin de ailecek ortadan toz olması. Sanırsın, aşağı mahallede bedava erzak dağıtımı var diye istihbarat almışlar. Hadi kendi camianı hiç sayıyorsun, rakibe de mi hiç saygın yok? Kayserili yöneticileri öyle ortada yapayalnız bırakmak ev sahipliğine sığar mı? “Kusura bakmayın ama bize sizi adam yerine koymuyoruz” deseler daha insani bir davranış olurdu herhalde. Futbolda yenmek de var yenilmek de, ama sen en basitinden rakibin elini sıkmayı bile başaramıyorsan orada işin ne? Bu mudur aile reisliği? Bu mudur yöneticilik? Böyle mi temsil edilir yüz yıllık bir kulüp? Doğru dürüst bir kadro kuramamak bir suç değildir, ama alının teriyle galip gelmiş bir rakibi tebrik etmeden tabanları yağlamak yüzkarası bir davranıştır. Yüz yıllık tarihe işlenmiş kara bir lekedir. Bugün maç sonunu beklemeden kaçıp gidenler, yarın hangi yüzle rakiplerinden saygı bekleyebilirler ki? Aziz Yıldırım yönetimi bitmiştir artık. Hadi geçmiş olsun.

Söz konusu saygı olunca Beşiktaş yönetiminin de Fenerbahçe’ninkinden aşağı kalır yanı yok, al birini vur ötekine. Ertuğrul Sağlam’ı istifaya götüren yolun başında saygısızlık tabelası duruyordu. Takım UEFA Kupası’ndan elendi diye Yıldırım Demirören etekleri tutuşa tutuşa Lucescu’ya koşturdu, sanki Beşiktaş’ın başında bir teknik direktör yokmuş gibi. Böylesine dolaplar çevirmektense Ertuğrul Sağlam’ı anında kapıya koysaydı, daha dürüstçe bir yöntem olurdu. Ama baba parasıyla başkancılık oynayanların defterinde “saygı” kavramına yer yoktur. Demirören yönetiminde Beşiktaş’ın futbolcu ve teknik direktörü öğüten bir değirmene dönüşmesi boşuna değildir.

Oysa UEFA Kupası’ndan elenmek dünyanın sonu değildi; Sağlam’ın dediği gibi “hayat devam ediyor”du. Ne çabuk unutuldu, Galatasaray’ın Tromsø’ye elendiği yıl şampiyonluğu kucakladığı. Bir zamanlar sabır Beşiktaş’ın en büyük erdemlerinden biriydi. Zaten Seba’da sebat etmemek ilk büyük günahdı. Daha sonra meydan futbolculara, teknik direktörlere kırıp yerine yenisini alacakları birer oyuncak gözüyle bakanlara kaldı.

Ertuğrul Sağlam sadece istifa etmedi, kendisini her şeyin üzerinde gören bu fütursuz yönetimin ağzının payını da verdi. Bundan sonra bu yönetim ağzıyla kuş tutsa kıymeti harbiyesi yoktur. Yıldırım Demirören yönetimi bitmiştir artık. Hadi geçmiş olsun.

Kitaplar arasında futbol

Fikret Doğan 24.10.2008

İnsan binlerce kitabın arasında dolaşırken yanaklarının alev alev yandığını, başının hafifçe döndüğünü, gözlerinin karardığını, bacaklarının titrediğini hissediyor. Hayır, Frankfurt Kitap Fuarı'nın yürümekle bitmez devasılığından bahsetmiyorum. Meramım daha çok, kitap taburlarının insanın üzerindeki etkisine dikkat çekmek. O kitap senin bu kitap benim oradan oraya seğirtirken, parlak ciltli bir kitabın sayfalarını karıştırırken, kimi zaman göz ucuyla okurken, kimi zaman da içine düşerken insan bir an yığılacağı korkusuna kapılıyor. Kitapların insanı sarhoş eden hatta halsiz bırakan bir yanı var. Farkındayım, Orhan Pamuk açılış konuşmasında insanı tevazua davet eden bir mabedden söz ediyordu, bense bir meyhaneden ya da bir mahkemeden.

Frankfurt'ta Türkiye çeşitli yönleriyle tanıtılırken futbola kallavi bir köşe açılmasında şaşılacak bir durum yok; sonuçta futbolla yatıp kalkan bir ülke değil miyiz? Türkiye'deki futbol yaşantısını etraflıca anlatmak üzere sahnede altı konuşmacı vardı: Yiğiter Uluğ, Bağış Erten, Emre Gökalg, Ahmet Çakır, Tobias Schächter ve oturumu yöneten Tanıl Bora. Spor basınının futbolcuları bile gazete okumaktan soğutan bıktırıcı hallerinden yakınıırken Yiğiter Uluğ yerden göğe kadar haklıydı. İnsanı anlatan "öykü"ler peşinde koşmuyordu spor basını, o yüzden futbol yazıları her satırında bir suçlunun cirit attığı bir "savcı raporu"nu andırıyordu. Saniyenin binde biri kadar bir sürede yapılan bir hatanın defalarca ekrana getirilmesi ve bunun üzerine saatlerce konuşulması artık kabak tadı vermişti.

Bağış Erten futbolun Avrupa'yla ilişkilerimizde katalizatör görevi göreceğini bir havari edasıyla söyleyerek iyimser bir tablo çizdi. Sosyolog Emre Gökalg futbolun Türkiye'deki önemini vurgulamak için Düzce Depremi'nde yaşadığı bir olayı anlattı: Gökalg gün boyu birçok insanla beraber göçük altında kalanları kurtarmak için didinip durmuş, fakat hava karardığında etrafının tenhalaştığını hissetmiş. Nereye gitti bu adamlar diye kendi kendine sorarken birdenbire pencerelerden canhıraş bir goool sesi yükseldiğini duyunca işin sırrını çözmüş.

Değerli büyüğümüz Ahmet Çakır her zamanki gibi sazı eline bir aldı pir aldı, durdurabilene aşkolsun. Yalnız bu kez futbolla ilişkimizi öylesine mizahi bir dille anlattı ki, inanın, değme meddah onun eline su dökemezdi. Sevdiğini öldürme hakkını kendinde gören ahalimizin ağlanacak hallerine gülmekten kırıldık, hatta yanımda oturan Claudia Roth sandalyeden düşüyordu az kalsın. Son konuşmacı Tobias Schächter Türk futbolu üzerine kitap yazmış bir gazeteci. O da Almanya'da futbol oynayan üçüncü neslin neden artık Almanya'yı seçtiğini anlattı.

Hazır laf açılmışken... armut piş ağzıma düş demeyi çok seviyoruz. Üstelik savaşa asker çağırır gibi bu çocukları milli takıma davet ediyoruz, başka bir ülkeyi seçince de onların kanından şüpheye düşüyoruz. Çok çirkin bir davranış. Almanya'daki tarama ağını genişletmek yerine Türkiye'deki altyapıyı güçlendirmek nedense kimsenin aklına gelmiyor.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Gala gecesi

Fikret Doğan 05.12.2008

Olympia Stadyumu'nun etrafı ince bir kar örtüsüyle kaplı. Oysa gün boyu sulu kar yağmıştı. Tutmuş işte. İnsanın içine işleyen dondurucu bir soğuk var. Eğer Kuzey Kutbuna gider gibi kat kat giyinmemişseniz işiniz yaş. Maçın başlamasına iki saatten daha uzun bir süre olduğu halde stadın dört bir yanı seyirci kaynıyor. Akşam karanlığı içinde sarı-kırmızı bir mum ışığı gibi dalgalanan heyecanlı kalabalıklar kapıların açılmasını hoplayıp zıplayarak, şarkılar söyleyerek bekliyorlar. Donmamak için yapılabilecek en akıllıca iş. Ama az sonra maç başladığında tezahürat yapmaya takatları kalmayacak.

Hertha seyircisi bizimkiler kadar aceleci değil, stadın bir yere kaçmayacağını bildiklerinden midir nedir, şehrin meyhanelerinde birkaç tek atarak maç saatini bekliyor. Stada akan yolların üzeri sosis ve kızarmış patates kokuyor. Bu sokak satıcılarından birinin önünde mavi-beyazlı küçük bir topluluk birden "Deutschland Deutschland" diye yeri göğü inletmeye başlıyor. Hem de kaldırımlarda sarı-kırmızılı bir insan seli akarken. Eyvah, ister misin şimdi kan gövdeyi götürsün! Oysa daha yazın, Avrupa Şampiyonası sırasında Türklerle Almanlar beraber sevinip, beraber üzülmüşlerdi. O yüzden maç öncesinde acaba bir tatsızlık çıkar mı diye hiçkimsenin bir endişesi yoktu. Ama Herthalılar ellerindeki şişelerden birer yudum bira içtikten sonra bu kez de gülüşerek "Hartz IV" diye bağırıyorlar. Bu "Hartz IV" uzun zamandır işsiz kalanlara verilen en düşük sosyal yardım demek. Yani adamlar yerli yersiz, uluorta "Deutschland Deutschland" diye böğürenlerle dalga geçiyorlar.

Almanlar Galatasaray'a kısaca Gala diyorlar, Cimbom onlar için hiçbir şey ifade etmiyor. Ama Gala'yı herhangi bir Alman takımından daha çok Alman buldukları da bir gerçek. Ümit Karan ve Hakan Baltalı gibi Berlinliyi barındırıyor bu takım örneğin. Daha düne kadar Bundesliga'da aşına oldukları Skibbe, Feldkamp, Meira, Lincoln gibi yüzler yine burada. Aykut, Barış, Serkan gibi Almanya kökenli oyuncular da cabası. Galatasaray Türkiye'deki Almanya onlar için bir anlamda. Bizim için de Berlin Almanya'daki Türkiye. Bunun en güzel örneği tribünler. Yaklaşık 63 bin seyircinin en az 40 bini Türkiyeli. Yani dışarda azınlık, içerde çoğunluktayız. Nitekim maç içinde defalarca "burası Sami Yen burdan çıkış yok" diye bağırıyorlar. Gerçi Almanlar anlamadı ama olsun, biz anladık ya...

Nitekim Galatasaray aynen Ali Sami Yen'deki kadar rahat. Dakikalar ilerledikçe açıkça görülüyor ki, Galatasaray'ın oyun kültürü ve deneyimi Hertha'nın fersah fersah önünde. Hertha'nın mutlaka kazanmak zorunda olduğu bir maç. Hertha tribünlerinde "savaş nidalarımız bütün Avrupa'da yankılsın" diye bir pankart var. Ne ki Favre'nin öğrencileri ilk yarıda doğru dürüst tek bir atak geliştiremiyorlar. Üstelik çift forvetle oynadıkları halde. Demek ki bu forvet meselesi bir şehir efsanesi. Önemli olan takımın kimyası. Sırtı kaleye dönük oynama özelliği ne Voronin'de ne de Panteliç'de var. Hoş top onlara gelse bile, Hertha ortasahasının Arda, Kewell, Lincoln ile boğuşmaktan ileriye çıkacak halleri yok.

Galatasaray ortasahada bir kişi fazla. Küçük üçgenlerle kurulan pas trafiğini Lincoln bir orkestra şefi gibi yönlendiriyor. Ne ki Arda ile Kewell aynı hastalıktan mustarip; ikisi de çok çabuk yoruluyor. Tamam, Lincoln fantastik işler yapıyor ama sahanın yıldızı Barış... hem kelle koltukta mücadele ediyor hem de rakip sahada cirit atıyor. Mehmet Topal sakatlıktan yeni çıkmış olmanın çekingenliğiyle ikili mücadeleye pek girmiyor, ama o kadar iyi yer tutuyor ki girmesine de gerek kalmıyor. Sıkça bindirme yapan Sabri-Hakan Balta ikilisiyle, rakip hücumculara göz açtırmayan Servet-Meira ikilisi sürekli ortasahaya yanaşarak başarıyla alan daraltıyorlar. Zincirin aksayan tek halkası Baros, sürekli kendisini açıklara atıyor, oralarından yüzü kaleye dönük koşular yapma niyetinde besbelli. Gelgelelim bu planlara işlerlik kazandıracak gücü yok, o yüzden sürekli kaçak güreşiyor.

Panteliç'in çıkıp bir ortasaha oyuncusu Cicero'nun girmesinden sonra Hertha silkindi. Ortasahada denge sağlandı ama çok geç bir uyanıştı bu ve atı alan Kreuzberg'i çoktan geçmişti. Hertha'nın ya herru ya merru

dediği anlarda Arda ve Kewell ayakta kalmayı başarsalardı maç tadından yenmeyecekti doğrusu. 70. dakikadan sonra Sarı-Kırmızılı tribünler 'Aufwiedersehen' diyerek Herthalılara gıcık verdiler. Ama bunu duyacak halleri yoktu; o sırada onların lehine iki penaltı çalması diye İtalyan hakem Rizzoli'ye ateş püskürtmekle meşguldüler.

Berlin'deki Gala Gecesi'nde Hatice de güzeldi netice de. Skibbe'nin başını yemek isteyenler artık Ankaragücü maçını beklesinler. Nasılsa takım yorgun, onlara buradan çok ekmek çıkar.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Hissi pusula

Fikret Doğan 18.12.2008

Sigara dumanına boğulmuş kahvede herkes kendi meşrebine göre günah keçisi ilan ettiği birine veryansın ediyordu. Kimisi geçen sene önüne her çıkkanı tepeleyen bu güzelim takımın içine ettiğine inandığı Aragones'e, kimisi futbolcu olduğuna bir türlü inanmadığı Maldonado'ya, kimisi de bu ikisini Fenerbahçe'ye getiren Aziz Yıldırım'a ateş püskürüyordu. Ağız dolusu küfür kahvenin kirli sarı duvarlarında yankılanırken yan masadaki gençlerden biri donup kalmıştı. Maçın bitiş düdüğüne kadar etrafa umut ışığı saçtığından şimdi dünyası başına yıkılmış olmalıydı. Fakat suskunluğu uzun sürmedi. Çok değil, bir iki dakika sonra, onun da sesi esip gürleyenlerin arasına karıştı. Ancak ne tuhaftır, onun öfke adresi Mehmet Demirkol'du: "Aldattın ulan beni, alacağın olsun!"

Az sonra dışarı çıkıp burnumu sert rüzgara verdiğimde aklımda kalan tek şey küfür kıyamet değildi, hayır hayır, yan masadaki delikanlıyı başlangıçta kederli bir suskunluğa iten o aldatılmışlık duygusuydu. Mehmet Demirkol'un TRT'deki programında tam ne söylediğini hatırlayamıyorum, ama üç aşağı beş yukarı şöyle bir şey demişti sanırım: "Hislerim Fenerbahçe'nin Kiev'i yeneceğini söylüyor." Herhangi bir düşünce değil, sezgileriydi ona bunu söyleten. İşin tuhafı, Mehmet akla dayalı bir analiz sonucunda bu yargıya varsaydı, o delikanlı onun bu kehanetine metelik vermezdi herhalde. Şimdi tongaya düşürüldüğü duygusuyla ona dış biliyordu.

İşin daha da tuhafı, insanlık aklın omuzlarını apoletlerle donatırken hislere rütbe vermekte cimridir. Hislere güvenli bir rehber gözüyle bakanlara iyi gözle bakılmaz. Örneğin Platon'a göre hisler bir tür hastalıktır. Ama insanlığın barbarlıkla koşut tarihi şu gerçeği kan ve gözyaşıyla belleklerimize çivilemiştir: duygudan arındırılmış çıplak akıldan daha korkunç bir şey yoktur. Hisler çoğu zaman yanıltıcıdır, yine de aldığımız her kararın harcında bir duygu saklıdır. Histen hisse çıkarmak hayati bir önem taşır, özellikle tehlike anlarında. Futbolseverin sezgileri çokça oyunbazlık edip onu fena halde yamultur, buna rağmen maç sabahı kalkıp bu hissi pusulaya bakmayanımız var mıdır, hiç sanmam. Taraftar dediğin zaten münecimin ipiyle kuyuya inen kişidir.

Sözelimi, son Dünya Kupası'nda tanıştığım bir Arjantinli, Ernesto Sabato'nun kitaplarından uzun uzun konuştuktan sonra 25 Haziran 1978'de güne hangi duygularla başladığını anlatmıştı, gene uzun uzun. Adam o sabah gözlerini açar açmaz Arjantin'in dünya şampiyonu olacağını hissetmiş, o kadar ki, hatta final maçının son dakikalarında Hollandalı Rensenbrink'in direkte patlayan şutundan önce herkes gözlerini kapatırken o bunun gol olmayacağından kesinlikle eminmiş. Uzatmada Kempes ve Bertoni'nin gollerıyla sonuç perçinlendiğinde mutlu ve mesutmuş, çünkü bu galibiyet aynı zamanda bildik bir dünyada yaşadığının bir kanıtıymış. Ama yine aynı gün ortadan kaybolan kardeşi bu dünyayı temellerinden yıkmış. Yıllar sonra o günü tekrar tekrar

düşündüğünde kendisinden iki yaş küçük kardeşinin faşist cuntanın adamlarınca kaçırılıp öldürüleceğini ve ondan geriye hiç bir iz kalmaması diye cesedinin açık denize atılacağını neden hissedemediğini sormuştu kendi kendisine, gene tekrar tekrar. Maçı hissetmiş, ama ailesinin yaşayacağı felaketi hissedememişti. Şimdi kendisini bundan dolayı suçlu hissediyordu.

İşte böyle, sezgilerimiz bizi bazen doğrular, bazen yanıltır. Ya da şöyle diyeyim, gerçekliğe bir elbise giydirmeye çalışırken kendimizi aldatırız. Gönlümüzden geçeni aklımıza dayatırız. Peki şimdi ben de öyle yapayım: içimden bir ses Pazar günü Beşiktaş'ın kazanacağını söylüyor. Hissediyorum, öyleyse varım.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Özür diliyorum

Fikret Doğan 24.12.2008

Niçin mi? İçimden geldiği için özür diliyorum. Bildirideki her cümleyi, her kelimeyi, her virgülü doğru bulduğum için özür diliyorum. Bu topraklarda bir zamanlar sözle anlatılmaz büyük bir felaket yaşandığı için özür diliyorum. İnkârcılar arasında aklımı, ruhumu kaybetmemek için özür diliyorum. Mutat zevatın her seferinde pişkinlikle "ama bir de bunun evveliyatına bakmak gerekir" dediği için özür diliyorum. Özür diliyorum, çünkü bu işin evveliyatını biliyorum. Devlet özür dilemediği için özür diliyorum. Hrant'ın altı delik pabuçlarıyla boylu boyunca yerde yatan cesedini gördüğüm için özür diliyorum.

Niçin mi? Daha iyi bir insan olmak için değil, kendimi başkalarından ayrı bir yere koymak için hiç değil, hayat denilen şu cehennemde bir parça soluk alıp verebilmek için özür diliyorum. Ermeni kardeşlerimizin acılarını bize okul sıralarında okutmadıkları için özür diliyorum. Bunun yerine "varlığım Türk varlığına armağan olsun" türünden saçmalıklarla beynimizi yıkadıkları için özür diliyorum. Hatayı kabullenmek yerine hemen evsahibini bastıran yavuz hırsızlardan yaka silktiğim için özür diliyorum.

Niçin mi? Çocukluğumun bir kısmı Ermenilerin yaşadığı Samatya'da geçti, işte bunun için özür diliyorum. Batan geminin yolcularıyla dolu mahallemizde Yıldız Hanım adında gencecik, ipincecik bir gelincik anne vardı, işte bunun için özür diliyorum. Ben annesi çok uzaklarda bir çocuktum, en çok anne sıcaklığının hasretini çekerdim, işte bunun için özür diliyorum. Hayallerimde Yıldız Hanımannem olurdu, ben annesine ihanet eden bir çocuk olurdum, işte bunun için özür diliyorum. Gönlü geniş kadındı, o en güzel Ermeni haliyle bayram harçlığı dağıtırdı cömertçe, kapısını çalan hiçbir çocuğu geri çevirmezdi, işte bunun için özür diliyorum. Bir yıl sonra uzak bir mahalleye taşındığımızda en çok onun güzel yüzünü özlemişti çocuk kalbim, işte bunun için özür diliyorum. Özür diliyorum, çünkü bir bayram sabahı çocuk başıma onca yolu tepip kapısını çaldığımda yine her zamanki sevecenliğiyle çıkmıştı karşıma. Sonra arsızlığı ele alıp tekrar gittiğim bayramın dördüncü gününde gülümseyerek "sen daha önce gelmemiş miydin?" diye sorduğunda yerin dibine batmadığım için özür diliyorum. "Peki, bekle" dediğinde, hemen oradan kaçmadığım için özür diliyorum. Elime gene yüklü bir bayram harçlığı sıkıştırmadan önce saçlarımı okşayıp yanaklarımı öptüğünde "ben sizi görmek için geldim" diyemediğim için özür diliyorum. Eve dönüş yolunda o parayı bir kanalizasyon deliğine atmaya aklımdan geçirdiğim halde atmaya bir türlü kıyamadığım için özür diliyorum. Özür diliyorum, çünkü oraya bal gibi para için gitmiş, Yıldız Hanım'ın iyiliğini kötüye kullanmış, ama bunu itiraf etmek yerine kendi kendimi kandırmıştım, tıpkı Ermenilerin geride bıraktığı mal ve mülkün üzerine oturan akbabalar gibi. Hayatımızın her tarafını zehirli sarmaşıklar gibi saran bu türden ikiyüzlülüklere artık dayanamadığım için özür diliyorum.

Niçin mi? Mahalledeki en yakın arkadaşım Hıraç diğer çocuklarla hiç kavga etmezdi, işte bunun için özür diliyorum. Kavgada kendisine Ermeni dölü denmesin diye hep herkesle iyi geçinmek zorundaydı, işte bunun için özür diliyorum. O zamanlar sadece Hıraç'ın değil, etrafımızdaki bütün Ermeni komşuların yüzlerine vuran o derin kederin nedenini bilmiyordum, işte bunun için özür diliyorum. Onlar da zaten anlatmıyorlardı, işte bunun için özür diliyorum. Dört yıl boyunca Samatya Ermeni Okulu'nun önünden geçerek ilkokula gittim, o duvarın arkasındaki hüznü bir an olsun hissedemedim, işte bunun için özür diliyorum. Marmara caddesini dolduran pazarcılar bazen renkli yumurta satarlardı, biz bunun ne anlama geldiğini bile bilmezdik, işte bunun için özür diliyorum.

Niçin mi? Herkesin her türlü suçu anında unuttuğu ülkemizde artık hiçbir şey unutulmasın diye özür diliyorum. Bizden sonraki kuşaklar öğrensiner, bilsiner, hafızalarının en değerli köşesine yerleştirsiner diye özür diliyorum. Katliam sanıkları milletvekili payesiyle karşımıza çıkmasınlar diye özür diliyorum. Adaleti insanlar futbol sahasında değil, toplumsal yaşamın göbeğinde arasınlar diye özür diliyorum. Artık Trabzonspor taraftarları "Yasinlerle çıktık yola, Ogünler yakında" yazılı pankart açmasınlar diye özür diliyorum. Belki bir umut, ben de ilerde diğer futbol yazarları gibi şen şakrak taktiksel yazılar yazarım diye özür diliyorum.

Niçin mi? Bir baykuş gibi tünediğim koltukta kederden ölemediğim için özür diliyorum. Geçmişteki hiçbir acıyı dindirmeyeceğini bilsem de acıyı paylaşmak için özür diliyorum. Belki ülkeme yarar sağlar diye düşünüp bu özürden bile bir yarar umma garabetine kapıldığım için özür diliyorum.

Nasıl mı? Karımın dudaklarını öper gibi özür diliyorum. Çocuklarımı bağrıma basar gibi özür diliyorum. Anneannemin, dayımın mezarları başında ağlar gibi özür diliyorum. Özür diliyorum.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Rüzgâr bizi götürecektir

Fikret Doğan 02.01.2009

Bekliyorsunuz. Gazetenin spor sayfasını açıp yıllardır tiryakisi olduğunuz bu köşeyi okumaya başladınız, bir yandan da çayınızı yudumluyorsunuz. Dışarıda her şeyi acımasızca alıp uzaklara götüren rüzgârı unuttunuz, bekliyorsunuz. Oradaki muhabirleri bile horul horul uyutacak kadar sıkıcı bir basın toplantısında takımının başarısızlığını hakem komplosuna bağlayarak hepimizi aptal yerine koyan o küfürbaz kulüp başkanına verip veristirmemi bekliyorsunuz. Gazetecilere "şerefsiz" diyecek kadar zıvanadan çıkan o kalantor başkanı bir güzel pataklamamı bekliyorsunuz. İşler biraz sarpa sarınca "taraftarı tutamam" diyerek hakem camiasına aba altından sopa gösteren o kuzu postlu kurt başkana haddini bildirmemi bekliyorsunuz. Bekliyorsunuz, çünkü birilerinin bunu yapması gerek, çünkü birilerinin bu paralı zorbalara dur demesi gerek, aksi takdirde yüreğinize bir taş gelip oturacak. İşte kırk yıldır okumaktan hiç bıkmadığınız ak saçlı köşe yazarınızdan, hani nasıl derler, hislerinize tercüman olmasını bekliyorsunuz. Çayınızdan bir yudum aldınız, bekliyorsunuz.

İşin doğrusu, ben de bu niyetle yazı masasına oturdum; dur şunları bir güzel benzeteyim de bir daha insan içine çıkamasınlar dedim kendi kendime. Görüyorsunuz işte, meslek yaşantımın son günlerinde bile yazının gücüne duyduğum iyimser güvenden hiçbir şey kaybetmemişim. Genç gazetecilerin kulağına küpe olsun; eğer kendini fasulye gibi nimetten sayma yeteneğin yoksa, bu meslekte bir gün bile dayanamazsın. Herkesin

kıyısından köşesinden girmek için can attığı ve gene herkesin lanetlemek için sıraya girdiği mesleğimizin sırlarından biri de işte bu kendini önemseme hastalığıdır.

Ben de her ensesi kalın köşe yazarı gibi bir yazıyla dünyayı yerinden oynatacağım inancıyla dolma kalemimi hokkaya tam batırmıştım ki, radyodan yükselen bir şarkı beni çok uzaklara alıp götürdü; *le vent nous portera*. Rüzgâr bizi götürecektir. Oracıkta dondum kaldım. Bu cümleyi tam kırk yıl önce kör bir hakemden duymuştum. Bir yandan görevini yerini getirmiş bir insanın içhuzuruyla ama bir yandan da ağır bir suçluluk duygusuyla hatırlıyordum. Sadece futbola değil, dünyaya bakışımızı da temellerinden sarsacak bu öyküyü şimdiye dek hiç kimseye anlatmamıştım. Gönlüm rahattı, çünkü hem futbolun geleceği hem de bir insanın hayatı söz konusuydu. Suçluluk duyuyordum, çünkü okurlarıma karşı bir borcum vardı. Telefona sarılıp ufak çaplı bir soruşturma yaptıktan sonra artık bu açık hesabı kapatmaya hazırım. Bu yazıyı yazmak için tam kırk yıldır bekliyorum, kismet bugüneymiş.

Kör hakemi tam kırk yıl önce uzak bir kasabada gördüm. O zamanlar çiçeği burnunda bir muhabirdim. Ama şeytan gibiydim, kafamda hep parlak fikirler dolaşırdı. Tam bir bıçkındım, girip çıkmadığım delik yoktu. Haber cehennemde bile olsa gider burnundan yakalardım. Sadece büyük kulüpleri değil, amatör takımları bile kovalardım. Soyunma odasından çıkmadığımız, takımla beraber aynı otobüste deplasmana gittiğimiz, sineklerin uçuştığı ıssız lokantalarda futbolcularla aynı kaba kaşık salladığımız günler meğer ne mutlu günlermiş. Şimdi gençlere bazen anlatıyorum da bana inanmaz gözlerle bakıyorlar, hadi moruk yeme bizi dercesine.

İşte o günlerin birinde, uçkuru düşük bir golcünün peşine takılıp gittiğim bir pavyonda duymuştum kör hakemin varlığını. Yüzü bıçak izleriyle dolu kart bir orospu anlatmıştı bana, uzak bir kasabaya giden kör bir hakemle tren garında nasıl iş tuttuğunu. “Bütün hakemler kördür” diye güldüğümü hatırlıyorum. Ama yine de içime bir kurt düşmüştü işte. O geceden sonra bu âlemde kulağı delik kim varsa hepsine kör hakemi sordum. Dişe dokunur hiçbir şey öğrenemedim. Nereye gitsem bir suskunluk duvarı çıkıyordu karşıma. Etrafıma örülen sis perdesi beni iyice kuşkulandırdı. Artık tek bir çare vardı, ülkenin öteki ucundaki kasabaya gidip kör hakemin yaşayıp yaşamadığını kendi gözlerimle görmek. Evet, tüm bunlar 40 yıl önce yaşandı. Şimdi bütün gerçek bir matkap gibi beynimin içini oyuyor. Ama rüzgârlı bir havada bindiğim trenin beni dünya futbol tarihinin en karanlık sayfasına doğru götürdüğünü o gece nereden bilebilirdim ki?

Ama yerimiz bitti, kör hakemin hikâyesi yarına kaldı. Eğer futbol dünyasının karanlık canileri ensem bir kurşun sıklmazsa yarın bu 40 yıllık esrar perdesini aralayacağım.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kör hakem

Fikret Doğan 03.01.2009

Bundan tam 40 yıl önce rüzgârlı bir havada bindiğim o gece treninin beni dünya futbol tarihinin en karanlık sayfasına doğru götürdüğünü nereden bilebilirdim ki? Herhalde akıllı bir karış havada avanağın tekiydim o zamanlar. Hoş, düşmanlarıma göre şimdi de öyleyim ya! Tren vahşi bir kısrak gibi burnundan tıslayarak gecenin karanlığında ilerlerken kafamın içinde sorular uçuşuyordu. Kör hakem kimdi? Öyle biri var mıydı? Gözleri görmeyen birinin maç yönetmesi mümkün müydü? Ama yokluğuyla hep düşmanlığını hissettiren aklım en önemli soruları unutmuştu. Kör hakemin etrafında neden bir suskunluk duvarı örülmüştü? Niçin insanlar kör

hakemin adını duyunca korkudan altlarına pisliyorlardı? Ee tabii, meseleyi enine boyuna düşünmek yerine trendeki kadrolu orospularla kelek votka içip âlem yaparsan olacağı budur işte. Bu netameli soruların yanıtını ancak bir yıl sonra öğrenecektim, üstelik gene sormayı akıl edemediğim halde.

Tren ülkenin en ucundaki ıssız bir istasyonda kustu beni. Etrafı zaman kadar eski dağlarla çevrili o uzak kasabaya varıncaya dek bir külüstür minibüs, iki doru at, bir inatçı eşek çatlattım. Kasabalılar hayatlarında ilk kez bir gazeteci görüyorlardı, bana inanmadılar, daha bıyığı terlememiş bir delikanlıya gazeteciliği konduramamışlardı galiba. İşkillenmekte pek de haksız sayılmazlardı hani, gazetenin iki yılda bir kazara uğradığı bir kasabaya şimdi durduk yere niye gazeteci gelsindi ki? Sen bunu benim külahıma anlat der gibi bakıyorlardı. Ben olsa olsa onları donlarına kadar soymaya gelmiş bir devlet memuru ya da yolunu şaşırmış bir şaşkolozdum. Ama övünmek gibi olmasın ben de biraz şeytan tüyü vardır, çok geçmeden herkesi avucumun içine almayı başardım, elbette boynumda asılı duran fotoğraf makinesinin bunda payı büyüktü; kasabada resmini çekmediğim insan kaldı mı bilmem.

Şimdi orada o dağların gölgesi altında unutulmaya terkedilmiş ahalimizin yürek burkan hallerini uzun uzun anlatacak değilim, kaldı ki oradaki gözlemlerimi bundan 20 yıl önce “Unutulmuş Kasabalar” başlıklı yazı dizimde etraflıca dile getirmiştım, sadık okurlarım hatırlayacaktır. Gazetecilik işte böyle sinekten yağ çıkarmaktır. Genç gazetecilerin kulağına küpe olsun, eğer haber kovaladığınız her yerde gazetenin bütün sayfalarına ve hatta bulmaca köşesine iş çıkaramıyorsanız, bu meslekte sizi bir gün bile yaşatmazlar.

Bitmez tükenmez sorunlarını gazetenin baş sayfasına taşıyacağım yalanına büyük bir iyimserlikle inanan kasabalılar benim masumane maç seyretme isteğimin altındaki içten pazarlılığı fark etmediler, müthiş bir misafirperverlikle hemen alelacele kasabanın iki takımını çayıra saldırlar. Kör hakemi orta sahanın kenarında gördüm ilk kez. Maç boyunca da bir kez olsun yerinden kıpırdamadı. Futbolun emekleme devresindeki ilk hakemler gibi koyu renk takım elbise giymişti. Gözlerinde kara bir gözlük, dudaklarının arasında kara bir düdük vardı. Koca bir 90 dakika boyunca hiçbir oyuncu ona itiraz etmedi, çünkü ne çaldıysa doğrudur. Sadece sinsi fauller değil, üçkâğıtçı forvetlerin kendilerini mahsustan yere atışları bile gözünden kaçmıyordu diyeceğim, çok tuhaf kaçacak. Bu adam dünyanın sekizinci harikası ya da uzaylı değilse neydi peki?

Şununla bir konuşayım dedim, “hiç yorulma, dilimizi bilmiyor” dediler, şaşkınlığım iki kat arttı. Bundan birkaç yıl önce rüzgârlı bir havada geldiği bu uzak kasabaya kök salan kör hakem kimin nesiydi, bakın işte orasını bilen yoktu. Hemen yanına gidip elini sıktım. Az sonra onun Fransızca konuştuğunu anladım. Onunla uzun bir söyleşi yaptım, gerçi dediklerinden zırnık anlamadım ama bu açığımı hayal gücümün genişliğiyle kapattım. Hem onun gerçekten söyledikleri, bakalım benim yazacaklarım kadar ilginç miydi?

Kasabadan ayrılırken önemli bir keşif yaptığım düşüncesiyle içim içime sığmıyordu. Futbolu anlamsız tartışmalardan kurtaracak çözümü bulmuştum, adımın altın harflerle tarihe kazınacağını şimdiden görür gibiydim. Ama hevesim kursağımda kalacaktı.

Heyhat, gene yerimiz bitti, kör hakemi o uzak kasabaya atan gizemli rüzgârın öyküsü yarına kaldı. Ne yalan söyleyeyim, ensem kurşun sıkılmak için fırsat kollayan kiralık katillerden değil de, şu sıralar imanımı gevreten siyatik ağrılarından korkuyorum. Bu gece ölmez de sağ çıkarsam, bu 40 yıllık esrar perdesini yarın aralayacağım.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kör hakemin esrarı

Fikret Doğan 04.01.2009

Eskiden hayat yavaştı, öyle ki uykular bile usulca akardı. Biz de Binbir Gece Masalları'nı andıran haberlerimizi en ufak bir telaşa kapılmadan aylarca bu sayfalarda işledik. Hiç unutmuyorum, bir keresinde kırk gün kırk gece süren bir sosyete düğününü üç ay gibi kısa bir sürede bağladım diye yazı işleri müdürü kulağımı çekmişti. Oysa şimdi dünya futbol tarihinin en karanlık sayfasına ışık tutmak isterken kör hakemin esrarını üçüncü güne sarkıttık diye fırça yediğimiz yetmiyormuş gibi bir de sabırsız okurlarımızdan "bu köşeyi pehlivan tefrikasına çevirdin be adam" yolunda şikayet mektupları alıyoruz. Okurlarımız elbette velinimetimizdir, ama Şehrazat da pirimizdir. Dün kaldığımız yerden devam ediyoruz.

Bundan tam 40 yıl önce kör hakemin yaşadığı o uzak kasabadan dönüş yolunda bütün dünyanın bu haberle sallanacağını düşünüyordum tatlı tatlı. Yanılmışım, ortalık bambaşka bir rezaletle çalkalandı. Trende yedek bir kaleciyle tesadüfen aynı kompartımana düşmüştük. Yedeklik onun çenesine vurmuştu, kaleyi ona teslim etmeyen hocasının öküzlüğünden yakındı durdu, ama en çok kendisine şike parası koklatmayan takım kaptanına küfrediyordu. Neyse ki, karşısında oturan tıfıl yolcunun bir gazeteci olduğundan habersizdi. Genç gazetecilerin kulağına küpe olsun, siz siz olun bir yolculukta sakın kimliğinizi açık etmeyin, yoksa bu meslekte bir gün bile tutunamazsınız.

Haber ayağıma gelmişti, şehre adımımı atar atmaz bombayı patlattım. Ama iş orada kalmadı, olay sandığımdan daha büyüktü, neredeyse ligin yarısı şike skandalına karışmıştı. Hiçbir gerçek suçlunun hapse tıkmadığı ülkemizde elbette bütün pislikler işin sonunda gene hasıraltı edilecekti. Yine de ben yıldızı parlayan bir gazeteciye artık. Toz duman savrulduktan sonra genel yayın müdürümüzden yediğim "helal olsun" şaplağını hiç unutmam, o zamanlarda da şimdiki gibi önemli gazetecilik başarıları parayla pulla değil, enseye patlatılan bir şaplakla geçirtilirdi; bu şaplak gazetecilik geleneğimizi ayakta tutan en önemli sütunlardan biridir.

Kafamı kaşımaya vakit bulamadığım bu bir yıl boyunca en önemli haber kaynağım dürüst bir federasyon yöneticisiydi; onun sızdırdığı belgeler olmasa bir gıdım yol ilerleyemezdim. Yanına en son gidişimde kör hakem meselesini çıtlattım. Yüzü birden karardı, hemen işaret parmağını dudağına götürüp sus işareti yaptı, perdeleri kapattı, kulağını kapıya dayayıp acaba sekreter kız gizlice bizi dinliyor mu diye etrafı kolaçan ettikten sonra bana döndü. "Sen bunu nereden duydun?" Bir yıl önce o uzak kasabaya yaptığım yolculuğu anlattım. Purosundan derin bir nefes aldı: "Senden korkulur arkadaş! Ben sana bu işin esasını anlatayım, sen de bana şeytanın yattığı yeri söyle, anlaştık mı?"

O uzak kasabada gördüğüm kör hakem, türünün son örneğiydi. Her şey futbolun yakasını anlamsız hakem tartışmalarından kurtarmak isteyen FIFA planlama bölümünün başının altından çıkmıştı. Tüm deneyler körlerin hatasız maç yönettiğini şaşmaz kanıtlarla ortaya koymuştu. Dünyanın dört bir tarafından toplatılan kör çocuklara hakemlik ilminin öğretilmesi işte bundandı. Artık maçları bu kör hakemler ordusu yönetecekti, çünkü milimetrik ofsaytları seziyor, topun çizgiyi geçip geçmediğini yüzde yüzlük bir kesinlikle saptıyor, en ince faulleri bile süzüyorlardı. Maçtan önce tüm oyunculara dokunmaları bunun için yeterliydi. Futbolda bir devrim yaşanacaktı.

Ama evdeki hesap çarşıya uymamıştı; herkes bu değişime karşıydı. Koltuk düşkün kulüp başkanları, tembel futbolcular, basiretsiz teknik direktörler, çapsız futbol yazarları yenilginin suçunu bundan böyle hakemlerin

üzerine yıkamayacaklardı. Hali hazırdaki hakemler işsiz kalmaktan korkuyorlardı. Futbola büyük paralar yatırmayı planlayan medya, artık hiç kimse ilgi göstermez diye karşı çıkıyordu bu değişime. Filozoflar da hayır diyordu; futbol ayakla ya da kafayla değil, gözle oynanan bir oyundu, gözü yine bir çift göz yargılamalıydı, kulak değil. Gizli tarikatlar sahadaki kusursuzluğu Tanrı'ya şirk koşmak sayıyorlardı.

Böylece dört bir koldan gönderilen kiralık katiller kör hakemlerin kökünü kurutmuştu. Yatağında kurşunlanan zavallıların acıklı öyküsüne kalbi zayıf okurlarımı düşünerek burada girmiyorum. O uzak kasabada gördüğüm kör hakem bu hunhar katliamdan kurtulan tek kişiydi. "Son kör hakemin canına kastın varsa, bu anlattıklarımı haber yapabilirsin, tabii daha önce işten kovulmazsan!" diye sözlerini bitirdi yönetici.

Herkesin gerçek yüzünü gözler önüne seren bu pis kumpasın haberini siz sevgili okurlarıma 40 yıllık bir gecikmeyle iletiyorum.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kanoute'nin tişörtü

Fikret Doğan 15.01.2009

Futbol kösnül bir oyundur. Aksi takdirde kitleleri böyle peşinde sürükleyemezdi. Seyirci bir halka etrafında toplanarak sadece şehrin karmaşasına sırt çevirmekle kalmaz aynı zamanda toplumsal baskılardan da uzaklaşır. Ne ki süperegönün zincirlerinden kaçıp idin hayvansı dünyasına sığındığını sanmak yanılgıdır, çünkü oradaki hazzın sınırlarını yine yasaklar çizer. Şehvetin pençesinde yılankevi devinimlerle kıvranan bir çiftin gözü hiçbir şeyi görmez; dünyanın gidişatı ya da günlük dertler kapının arkasında kalmıştır; çünkü yaşadıkları anın esrikliği mekânı öylesine bir yoğunlukla doldurmuştur ki, orada başka herhangi bir şeye yer kalmamıştır. Bundan sonra dökülecek her damla bardağı taşıracaktır. Haz ilkesi gerçeklik ilkesini ancak bu yolla askıya alabilir.

Savaş vahşetin doruğa çıktığı kösnül bir oyundur. Aksi takdirde muktedirler insanları bu kadar kolay savaşa gönderemezlerdi. Öldürme arzusunun en sonunda meşruluk kazandığı yerdir savaş. Kimi insanların üniforma giyme sevdasının altında yatan yalın gerçek işte bu meşruluğun ta kendisidir. Üniforma formaya dönüştüğünde şiddet en aza indirgenir, fakat öldürme arzusunun şiddetinde en ufak bir azalma yoktur; atılan her gol rakibin böğrüne saplanmış bir hançerdir. Futbolu "ehlileştirilmiş savaş" diye tanımlayanlar bu bağlamda pek de haksız sayılmazlar hani.

İkisinin ortak paydasında kösnüllük önemli bir yer tutar. "Savaşma seviş" sloganı bu nedenle tersyüz edilmeye pek elverişlidir; "sevişme savaş", nasıl olsa ikisi de aynı kapıya çıkar. Futbol hem savaşma hem de sevişme ediminin simülasyonudur; çekim gücünü bu özelliğine borçludur. Hatırlayalım; Pascal Nouma golünü attıktan sonra sevinçten çılgına dönmüş bir halde elini şortunun içine sokup penisini kavramıştı; *aletini* başka bir erkeği tehdit edencesine bir tabanca gibi mi tutuyordu yoksa bir kadının içine sokarcasına mı?

Peki, insanlar neden irkilmişlerdi bu sahne karşısında? Futbol öylesine kösnül bir oyundur ki, orada kösnüllüğün kendisini ima eden bir davranışa bile yer yoktur; futbolun kendisi tepeden tırnağa bir imadır. Pascal Nouma'nın davranışı haz bardağını taşıran son damladır; bundan sonra artık yine gerçekliğin sopası işbaşındadır. Faşist Lazio'nun kaptanı Di Canio Nazi selamı verirken, komünist Livorno'nun kaptanı Lucarelli sol yumruğunu kaldırırken dış dünyayı işin içine karıştırırlar; buna hiç gerek yoktur, gerçeklik zaten işin ta en başından beri futbolun içinde gömülüdür.

Sevillalı Frederic Kanoute'nin gol sevinci sırasında formasının altındaki Filistin yazılı siyah tişörtü göstermesi yine yersiz bir davranıştır. Öldürme arzusu ve kösnüllüğü içeren bir oyun üzerinden adalet, insanlık ve özgürlük savaşı yürütmek saçmalığın daniskasıdır. Bir zamanlar Hakan Şükür attığı golleri şehitlere armağan ediyordu; artık bunu nasıl başarıyor? Moldova maçında milli takım oyuncuları istiklal marşını asker selamıyla dinlemişlerdi. Ucuz kahramanlıktır bunun adı; bırakın sokaktaki dilenciye, kişinin kendisine bile faydası yoktur; çünkü mağdur edebiyatı politik talebi yutmuştur, oysa asıl gerekli olan budur.

Yazı bitti, diyeceklerim bitmedi. Gazze'de yürek paralayıcı bir vahşet yaşanıyor. İsrail açlığa, susuzluğa terkettiği insanların kafasına her gün fütursuzca bomba yağıdırıyor, yine her zamanki gibi tüm dünyanın gözü önünde. İnsanım diyen birinin bu katliama sessiz kalması mümkün değil. Ne yazık ki bu ülkede her türlü acı, nefret kusmak için bir bahane işlevi görüyor. İsrail ve Türk takımları arasındaki basketbol ve voleybol maçlarını basıp "Müslüman polis Yahudici koruma" diye bağırانlar işi gene Yahudi düşmanlığına döktüler. Kimileri hızlı alamayıp Ermenileri de aradan çıkardılar. Bu adamlar yakın bir zamanda tribünlerde "hepimiz Ogün'üz" diye tepiniyorlardı. Ellerindeki kanın kirini İsrail'in suçuyla temizlemek istiyorlar, ama nafi.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Nonda'nın garip isteği

Fikret Doğan 23.01.2009

İnsanoğlunun hakikat açlığı birçok çocuk dünyaya getirmiştir; bunlardan biri de batıl inançtır. "İnsanlar nesnel gerçekliği her zamankinden de sağır bulduklarında, abrakadabra diyerek ondan bir anlam çıkarmaya başlarlar" derken Adorno haklıydı, ama bir o kadar da acımasız; başlangıçta doğanın sürgit yıkıcı sessizliği karşısında insanın yumurtlama sanatından başka tutunacağı bir dal var mıydı ki? Nitekim daha sonra akli rehber kılmayı amaçlayan Aydınlanma'nın ezmek için yola çıktığı yılanlardan biri haline gelecektir batıl inanç. Gel gör ki, Aydınlanma'nın babası Kant bile onunla sarmaş dolaştır; her gününü saat gibi yaşayan Kant batıl inançlarını disiplin kisvesi altında yutturmuştur herkese, en başta da kendisine. İnsan, hayatı ancak anlam yakıştırarak okuyabilir; bu bağlamda Goethe'nin batıl inançta yaşamın şiirini görmesi boşuna değildir.

Birkaç gün önce *Akşam* gazetesinde bir haber vardı: Nonda üzerinde kara bulutlar dolaştığı gerekçesiyle yöneticilere ülkesindeki nefesi keskin bir büyücüye görünmek istediğini bildirmiş. Adnan Polat ve arkadaşları önce bıyık altından gülümsemişler sonra da gönlü olsun diye onun bu isteğini yerine getirmişler. Ancak Nonda ülkesinden döndükten sonra bile gol kısırlığı çekmeyi sürdürünce bozulmuşlar. Hadi ben de onların bu hallerine güleyim de Nonda'nın kanı yerde kalmasın. Sanki her maçta çeşit çeşit uğur deneyen kendileri değil. Peki, Nonda'ya neden büyücüye gitmesi için izin vermişler? Sakın için için "ya tutarsa" diye düşünmüş olmasınlar! Ha bir de "dinime küfreden Müslüman olsa bari" diye bir söz var, öyle değil mi?

Futbol tarihi batıl inanç yönünden bereketli bir topraktır; futbolcusundan yöneticisine, hakeminden taraftarına varıncaya dek hemen hemen herkes bu bulanık bilginin fıçısına dalmıştır, çünkü futbola bakışın kendisi de bulanık suda balık tutmaya benzer. 2002 Dünya Kupası'nda Giovanni Trapattoni takdis edilmiş suya güveniyordu. Hep son saniyede kramponlarının vidalarını değiştiren Jack Charlton ısınma esnasında gol atmadan soyunma odasına girmiyordu. Gary Lineker'in yöntemi bunun tam tersiydi; ısınırken asla gol atmıyordu, çünkü buna israf gözüyle bakıyor, gollerini maça saklıyordu. Gerd Müller'in ayağı 38 numaraydı, ama 41 numara krampon giymekte ısrarcıydı; böylece daha çabuk dönebiliyormuş... yersen yani! Avusturyalı

golcü Johann Ettmayer hep iki numara küçük kramponla çıkıyordu maça. 1986'da Arjantin'in teknik direktörü Carlos Bilardo tavuk etinin uğursuzluk getirdiğine hükmetmişti; altı hafta boyunca Arjantinli oyuncular tavuk etine hasret kalacaklardı. İlk maçtan önce Bilardo bir oyuncudan diş macunu ödünç almıştı; o maç kazanılınca bu prosedür her maçtan önce tekrarlandı. Fransa'nın teknik direktörü Raymond Domenech takım tertibinde oyuncuların burçlarını da hesaba katıyordu; akrepler birbirlerini yemeye, aslanlar aptallık yapmaya eğilimliydiler. Brezilyalı Socrates sahaya en son çıkan oyuncu olmaya özen gösteriyordu. Arjantinli kaleci Goycochea rakibin serbest vuruşlarından önce çıış etmeyi adet edinmişti. Alman golcü Mario Gomez seremonide asla milli marş söylemiyordu: "bir kez 15 yaşındayken söylemedim, o maçı benim attığım golle 1-0 kazandık." 11 Freunde dergisinin listesi böyle uzayıp gidiyor.

Hadi insanlar böyle, ya peki hayvanlar? Onların da iki ayaklı akrabalarından bir farkı yok. Bunu daha 1948'de davranış bilimcisi Burrhus Skinner güvercinlerle yaptığı bir deneyde keşfetmişti. Her on beş saniyede bir kendiliğinden yemin düştüğü bir sandığa kapatılan güvercinler tuhaf davranışlar geliştirmişlerdi; kimileri sürekli bir daire çizerek dönüp dururken kimileri de gagalarını belli aralıklarla sandığın bir köşesine sokuyorlardı. Skinner'in açıklaması şaşırtıcıydı; yem sandığın içine düşerken belli bir hareketi yapan kuşlar bilinç dışında bu olayı şöyle yorumlamıştı; yemin gökten düşmesini sağlayan bu hareketin ta kendisiydi. Şimdi bu hareketin yardımıyla yeniden gökten yem düşürmeye çalışıyorlardı. Bu hareketle yemin tekrar tesadüfen örtüşmesi onların batıl inançlarını güçlendirmişti. Daha sonra bu hareketler bir ritüele dönüşecekti.

İnsanlarda durum biraz karmaşık olmakla beraber mekanizma yine aynı. Gündelik hayatta başarının hangi davranıştan kaynaklandığı pek bilinmiyor, haliyle işi sağlama almak için insan gene aynı şekilde davranıyor. Böylesi sabitleşmiş ritüel insana güven duygusu aşıyor. Ritüelin çoğu zaman işe yaramamasının bir önemi yok; bir kez daha işe yaraması yeterli; bu davranış hemen "seçici hafıza"ya kaydediliyor. Sonra da onu oradan çıkarabilene aşkolsun!

Adorno'yla başladık, onunla bitirelim: "Batıl inanç bilgidir, çünkü toplumsal yüzeyde dağılmış bir halde duran yıkım şifrelerini bir bütün olarak görür; çılgınlıktır, çünkü ölümü arzuladığı bir süreç boyunca yine de yanılısamalara bağlı kalmıştır."

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Denge uzmanı

Fikret Doğan 29.01.2009

Orhan Duru'nun anısına saygıyla

Hermafrodit baktı pencereden arabaların işgali altındaki sokağa, çocuksuz, ağaçsız, çamurlu. Kahveci Emin geçiyordu yayvan adımlarla, elinde tespih, başında sarı-kırmızı kukuleta. Görünce penceredeki uzun saçlı Hermafrodit'i dil çıkardı, pabuç kadar: "Ulan ne Hermes oldun ne de Afrodit! Senin bu kararsızlığın yüzünden burnumuz boktan çıkmıyor" diye söylendi, mendebur surat. "Sana ne lan? Keyfimin kâhyası mısın?" diye tersledi Hermafrodit, artık o da sözünü sakınmıyordu. Mahallede birinin başı ağrırsa Hermafrodit'ten bilinirdi. "Attırdın gene Ümit'i ümitsiz bıraktın bizi, kırdın kolumuzu kanadımızı!" dedi Kahveci Emin, yere tüküren, gizli gizli kumar oynatan. "Attıracağım şimdi aşağı bir şey, göreceksin ananın örekesini!" dedi Hermafrodit, uzun saçlı, memeli, çüklü.

Başladı aşağı doğru tükürük saçmaya. Galatasaray sahaya değil, kendisine yenilmişti, yine her zamanki gibi. Bunu anlamak için bakmak yeterliydi futbolcuların sahayı kontrol ederkenki yüz ifadelerine. Bu buzlu sahada nasıl oynayacaklarını düşünüyorlardı kara kara. Vardı akıllarında Uğur, hani geçen sene Konya’da şehit düşen, şimdi kapılmışlardı sular seller gibi “ya biz de sakatlanırsak” korkusuna. İlk yarıda şişirip durunca topu Sivaslı topçular, top dubaya döndü. Ne vakit indirdi yere meşin yuvarlağı Sivas, değişti işin rengi, havada leylek aramaktan kurtuldular hem, hem de başladılar rakip kaleye doğru koşmaya ailecek tezayak. Çekiyordu acemilik Galatasaray defansı Mehmet Yıldız ile Balili’yi karşılamakta, herhalde Emre Aşık ile Hakan Balta o gün tanışmışlardı, anlamıyorlardı birbirlerinin dilinden. Üstelik Sabri onların dikkatini dağıtıyordu, sürekli hakeme el kol işaretleri yaparak. Nitekim Balili sol kanattaki madeni keşfetmekte gecikmedi, oralara dalıp dalıp topu ters kanattan gelen arkadaşının önüne bıraktı, lokum misali. İki gol de birbirinin tıpkısının aynısının bir benzeriydi. Tam o anda yoldan geçen bir araba üzerine su sıçratınca bastı küfürü Kahveci Emin, sonra yedi dayağı oturdu aşağıya. “Üvve üvve!” Pencereyi kapattı Hermafrodit.

Kapı çalıyordu. Bakkal Celal’di gelen, çakal, siyah-beyaz atkılı, pirince taş karıştıran. “Selçuk Dereli Allah belanı versin!” diye salıverdi bir nara, ortalık pis pis koktu. “Ne bu celal ne bu şiddet? Öküz, biraz da insanlığa meylet!” dedi dik dik Hermafrodit. “Ama resmen provoke etti bizi. Hani nerede bu adamın sağlık raporu?” diye ünledi Celal, yankılandı sesi apartman boşluğunda. “Asıl sana bir rapor gerekli. Hakem hatası diye bir şey yoktur, ancak senin gibi kafadan çatlaklar vardır, seni kıskırtıcı seni!” dedi Hermafrodit, bas bas bağırın. “İki yıl önceki Fener maçında Dereli iyiydi ama, o zaman sağlık raporu sormuyordun! Şimdi mi aklına geldi sormak?” deyip kapıyı suratına kapattı, çat diye.

Zırlı zırlı çalan telefona koştu. Taksici Ercan’dı arayan, geveze, sarı-lacivert bağırtılı, müşteriye hep uzak yollardan götürürdü. “Yaktın ulan bizi Güiza, sana verilen milyonlara yazıklar olsun!” diye böğürdü Ercan, öfke kusarak. “Acaba?” diye sordu ahizeye Hermafrodit, avizeye bakarak. Hayıflanıyordu ilk kez, bir fötr şapkası olmadığı için, yoksa şimdi ne güzel çıkaracaktı ilk yarıdaki futbola şapka. Güiza değil, ortasahaydı çuvallayan. Taşıyamadı Selçuk ve Emre maçın yükünü, yüksek temponun altında ezildi ikisi de, biri sakatlıktan yeni çıkmıştı, diğeri müzmin güçsüz. Ortasahadaki dirençsizliğin sonucuydu Trabzon forvetinin Volkan’la burun buruna gelmesi. Umut ile Gökhan Ünal besbelli gıcıklar birbirlerine, esirgediler sürekli gollük pasları birbirlerinden. Selçuk İnan maçın yıldızıydı, hem boğuştu hem de arkadaşlarına müthiş ara paslar attı, gollük, milimetrik. Ne ki alışık değildi Trabzon böylesi bir yüksek tempoya, oradan oraya koşuşturmadan gol atmayı bir türlü akıl edemediler, hele de son vuruşlarda. Trabzon’da herkes gezegen oynadı ve yıldızlaştı, herkes bir yere çomak soktu, kılçık attı.

Daha sonra Hermafrodit kapıcıyla, berberle, ev sahibiyle, ev kadınlarıyla, çocuklarla, gölgesiyle, televizyondaki bir takım adamlarla ağız dalaşına girdi. Mübalağa cenk olundu. En sonunda komandolar götürdü Hermafrodit’i yaka paça, iğdiş ettiler.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Münferit Abi

Fikret Doğan 05.02.2009

Ne uslanmaz bir herifsin Günyüzü görmeyesin. Bütün kötülüklerin başı sensin. Allah belanı versin. Her yeri yaktın yıktın, ırzına geçilmedik kız bırakmadın. Herkese pandik attın, üstüne bir de sigara yaktın. Şerefimizi üç kuruş paraya sattın, utanmadan çamura yattın. Rezil rüsva ettin bizi yedi düvele, yoktur senin gibi hergele.

Senin yüzünden atıyoruz hep gele, merhem değilsin hiçbir kele. Yüreğindeki canı hep arar sabi, artık düş yakamızdan be Münferit Abi.

İşte böyle, onu itin gerisine sokmadığımız tek an yok. Bir kulübün taraftarı ortalığı yangın yerine mi çevirdi, hemen mutat zevat gerdan kırarak "bu olay koca bir camiaya mal edilemez" diyerek hiç üzerine alınmıyor. Sonra hep beraber sütü bozuk Münferit Abi'yi taşa tutmaya başlıyoruz, tabii daha önce ona meydan dayığı atmamışsak. Rahata ermenin, vicdanları susturmanın, suçtan kurtulmanın en kolay yolu bu çünkü.

Münferit Abi'nin ağzını burnunu en son kıranlardan biri de Ercan Güven. Balili'nin Ali Sami Yen'de yediği onca küfücü "bir avuç aptal"ın hesabına yazan Güven "ırkçılık nereden çıktı birader?" diye soruyor. Ama sanmayın ki, içinde yaşadığımız zehirli iklimin nedenlerini deşmek için soruyor, tamamen retorik bir soru onunkisi. Daha doğrusu, yok öyle bir şey demeye getiriyor, iş üstünde yakalanan çapkın bir koca gibi büyük bir pişkinlikle. "Atilla Olgaç'ın dublörleri, 'gerçek dışı' eylem ve söylemlerle sadece kendimizi değil hepimizi 'suçlu' duruma düşürdü." Balili'ye edilen küfürlerin neresi gerçek dışı? Bakın orası muallak. Ercan Güven hiç üzülmessin, arkamız böyle kalın oldukça asla suçlu duruma düşmeyiz; kapı gibi Münferit abimiz var bizim, tıptış tıptış gelir üstlenir suçu, giyer idam gömleğini, geçirir ilmiği boynuna, erkek gibi kendi vurur tekmeyle sandalyeye, ayakları boşlukta sallanır, sonra ertesi gün ortalığı karıştırmaya kaldığı yerden devam eder. Ölümsüz Münferit Abi.

"Ama ırkçılık bizim işimiz değil ki, birader" diyor Ercan Güven. Ya kimin işi? Elbette Münferit Abi'nin! Domuzun teki çünkü bu adam! Örneğin Mehmet Ali Yılmaz siyahi futbolcu Campbell'ı "yamyam" diye aşağılarken, Samet Aybaba kadro dışı bıraktığı El Saka'ya "beni bir Arap'a mı tercih ediyorsunuz" diye tepeden bakarken elbette ırkçılık bizim işimiz değildir. Necip milletimizin helal süt emmiş fertleri "Yahudilerden alışveriş yapmayın" diye el ilanları dağıtırken de ırkçılık bize çok uzaktır. ırkçılık bu topraklarda hiç *bitmeyen* egzotik bir bitkidir. Hele yabancı düşmanlığı zinhar yoktur, Allah yazdıysa bozsun. Bakın, tek bir azınlığın dışı kanamış mı şimdiye dek? Alın işte, kiminin kendi dilinde televizyonu bile var. Yakında tepemize çıkarlarsa hiç şaşmayın!

ırkçılığın "Ali Sami Yen'in siciline" işlendiğini yazıyor Ercan Güven polis müdürü edasıyla. "Ama dikkat, 'bizim' değil, 'oranın'... Oradaki bir avuç aptalın." Naziler de başlangıçta bir avuç aptaldı, sonrası malum, etrafları öyle bir genişledi ki, başkalarına yer kalmadı. Bir suç bundan daha güzel, bundan daha kusursuz bir biçimde silinemez: 'biz' değil, 'o'dur suçlu, 'burada' değil, 'orada' işlenmiştir suç. Böylece gönül rahatlığı içinde gözlerimi kaparım vazifemi yaparım. Zaten Ercan Güven'in bütün derdi o; aman üzerine çamur sıçramasın. Balili'nin onca küfür yemesi, sanıyor musunuz ki, onun yüreğini birazcık sızlatıyor? Ülkesinin ismi lekelenecek, ona sinirleniyor. Kendisini acı çeken insanlarla değil de ülkesiyle özdeşleştiren bütün vurdumduymazların ortak paydasıdır, temiz kalma çabası. Ama kocasını cinayete yüreklendiren Lady Macbeth'in kanlı ellerini yıkayacak bir gözyaşı icat edilmedi henüz.

Bakmayın, Münferit abiye günaşırı ilendiğimize, çok seviyoruz biz onu aslında. Şamar oğlanı görevini hiç aksatmadan yerine getiren Münferit Abi bu özelliğiyle ülkenin en yararlı, en tutarlı vatandaşı; İstanbul belediye başkanlığına adaylığını koysa, uzak ara kazanır.

Ne şirin komşumuzsun sen Münferit Abi. Sen olmasan ne yapardık? Sırtımızdaki küfeleri kime yüklerdik? Kim toplardı bizi karakol kapılarından? Kim yıkardı elimizdeki kanı? Adımların kostak, tespihin mavi. İyi ki varsın Münferit Abi.

Türkiye Uganda'dır!

Fikret Doğan 11.02.2009

Hep aynı oyunu görmekten bıktık usandık artık. Oligarşiden biri maç mı kaybetti, yönetimi ve medyası hemen kılıç çekiyor. Oysa hakemleri günah keçisi ilan etmenin nasıl bir aculluk olduğunu kendileri de domuz gibi biliyorlar. Hal böyleyken mağdur ayaklarına yatarak aynı güldürüyü temcit pilavı gibi pişirip pişirip önümüze sürmekten de geri kalmıyorlar. Taraftarın öfkesini başka yöne çekmenin, hakemleri baskı altına almanın, rakipleri sindirmenin yöntemi ne yazık ki bu işte.

Daha önce Yıldırım Demirören ve arkadaşları hakemlerin gazabına nasıl uğradıklarını yana yakıla anlatmışlardı da içimiz sızlamıştı. Trabzonspor'un kuzu postuna bürünmüş başkanı Sadri Şener "taftarı tutamam" diye aba altından sopa gösterdiğinde nasıl da hak vermiştik ona. Fenerbahçe yönetimi geçmişteki bütün başarısızlıkların faturasını Haluk Ulusoy'a kestiğinde yüreğimizin yağı erimişti. Şimdi bu kervana evlere şenlik bir bildiriyle Adnan Polat yönetimi de katıldı. Böylece hiçbir eksiğimiz gediğimiz kalmadı.

Askerî darbe diliyle yazılmış bu bildiri baştan aşağı hezeyanlarla dolu. Örneğin maçın hakemi Selçuk Dereli emek hırsızlığıyla suçlanıyor. Oha yani! Başkalarının alın terini sömürerek palazlanan para babalarının durup durup "emek hırsızlığından" söz etmeleri ne gülünç. Emek hırsızlığını diline pelesenk edenler, ne hikmetse, bizim kelimelerimizi çalmakta pek mahirler doğrusu. Beyler, hırsızlık yapıp bizim kelimelerimizi ayağa düşürmeyin, kendi kelimelerinizle konuşun. Onun da hamaset olduğu çok açık. Siz konuşun, biz sizin ne demek istediğinizi anlarız. Ömrümüz o pisliklerde eşelenmekle geçti zaten. Hoşlandığımızdan değil, mecbur kaldığımızdan.

Demek hakem taraftarınızı provoke etti ha? Bu mu sizi dellendirdi yani? Ama sevgili taraftarınız geçen hafta Balili'nin üstüne onca ırkçı küfürü boca ederken iki çift laf etmek zorunda hissetmediniz kendinizi. Demek şimdiye dek Türk futbolunu kaostan korumak için çaba gösterdiniz ha? Siz onu külahıma anlatın. Diğer büyüklük kompleksi altında ezilen kulüplerle beraber futbol dünyamızın canına okudunuz. Sayenizde kaos artık normal halimiz. Türküsü bile var.

Demek futbolcularınız ve yöneticileriniz haksız yere cezalandırıldı ha? Haktan hukuktan anladığınız işte bu. Her şeyi tersyüz etmek! Futbolcunuz küfür edecek, numaradan kendini yere atacak, yöneticiniz hakeme kara çalacak sonra ceza alınca siz haksızlığa uğramış olacaksınız. Ee bu kadarına da pes doğrusu. Etik kurallar, haksız rekabet falan filan hep lafta kalmaya mahkûm; sizin gibi yöneticiler ve tüm bu hokkabazlıklara çanak tutan bir medya olduğu sürece bizim bunları görmeye ömrümüz yetmez. Demek suskunluğunuz efendiliğinizden ha? Bu nasıl suskunluk, bu nasıl efendilik yahu? Ayağınıza kazara basılsa hemen ortalığı yangın yerine çeviren siz değilsiniz sanki? Suskunluğunuzun ve efendiliğinizin en büyük kanıtı da işte bu ceberut bildirinin ta kendisi!

Aslında bütün istediğiniz ayrıcalık. Eşitlikten, haksız rekabetten ödünüz kopuyor, yoksa bu kelimeleri de yerli yersiz kullanıp böyle ayağa düşürmezsiniz. Milletın sırtından koca bir stadyum yaptırdınız, gene de gözünüz doymuyor.

Öte yandan doğru söze ne hacet; Galatasaray Türkiye'dir. Fenerbahçe, Beşiktaş, Trabzonspor da Türkiye'dir. Lakin Türkiye de Uganda'dır. Aksi takdirde siz büyük bir yüzüzlükle böyle deli saçması bir bildiri kaleme alamazdınız. Çünkü kamuoyunun sizi tükürükle boğacağını bildirdiniz. Daha önemlisi böyle her türlü vicdandan

uzak akıllara seza bir bildiriyi internet sitenize koymadan önce içindeki aklıevvellerin değil aklıselimlerin sözünü dinlerdiniz. Aksi takdirde herkesin size malum yeriyle güleceğini bilirdiniz. Dua edin ki, at iziyle it izinin birbirine karıştığı bir ülkede yaşıyorsunuz. İstedığınız gibi at oynatmakta serbestsiniz. O yüzden sizin oyuncularınız beş metre ofsayttan gol atarken, elle kolla topu kaleye dürtüklerken elbette adalet duygunuz incinmeyecektir. Elbette o zaman en suskun ve en efendi halinizle etrafa sahte gülücükler saçarak "hakem de insandır canım" diyeceksinizdir. Çünkü bu ülkede herkes kendine müslümandır. Ha bir de gemisini yürüten kaptan lafı var, öyle değil mi?

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Zayıf gözler

Fikret Doğan 19.02.2009

Futbol sahasındaki her şeyi göklere çıkarmanın tersi vara yoğa kızmak, gözün değdiği her yerde hata aramaktır. Biri ne kadar bayağılık, diğeri de o kadar zorbalıktır. İkisinin de işlevi aynıdır: tahakkümü gizlemek. Ona ne şüphe, futbol hatalar oyunudur. Ama maça bakan gözler hatalara takılıp kalmamalıdır. Eğer yanlış kalkan bir ofsayt bayrağı, kaçan bir gol, hatalı bir takım tertibi; göz göre göre gelen bir iş kazasından, bir nükleer santraldeki ihmalkârlıktan, askerlikte can kaybına yola açan bir adamsendecilikten daha çok kızgınlık yaratıyorsa, o zaman orada bir hata var demektir.

İnsan hatalarından ders alan bir varlıktır, ne ki futbol da hatalardan yana çok zengindir. Bugün birinden kurtulursun, yarın diğesine toslarsın. Sürekli hata aramak hatanın daniskasıdır. Cicero'nun dediği gibi "her insan yanılabilir, ama ancak aptallar hatada ısrar eder." Ne ki Cicero'nun yanılığı, hatayı toplumsal tahakkümü görünür kılan bir arıza olmaktan çıkarıp sadece insani bir özelliğe indirgemesidir. Külyutmaz futbol yazarının indirgemeci bir bakışla yaptığı tam da budur işte; toplumsal adaletsizliğin bir doğa yasası gibi görülmesini sağlamak. Habire iki takımın arasındaki ekonomik uçurumdan doğal bir şeymiş gibi söz etmesi bundandır. Bütün tikeli nasıl eziyorsa, o da öyle sahada kımıldayan her şeyin üzerinden tank gibi geçecektir. Çünkü genelin sözcüsüdür o.

Külyutmaz futbol yazarı iktidarını hatalara borçludur. O yüzden ortada hata filan yoksa bile onu yaratmakta bir an tereddüt etmez. Yeter ki kendi borusu ötsün. Takımdan gönderilen her futbolcu, bileti kesilen her hoca onun kemerine asılmış bir kafa derisidir. Onun gözünde futbol sahası hataların karınca gibi kaynaştığı bir suç alanıdır. Oyun anlayışı, taktik disiplin, takım kadrosu, adam paylaşımı, bloklar arası bağlantılar, mücadele gücü, diziliş... seç seçebildiğini. Nasılsa birinden biri fire verecektir. Kazanılan maçta bile.

Sahada hakemlerle beraber 25 bilinmeyenli bir denklem söz konusudur; hatta topun kendisi bile bir bilinmeyendir, çünkü yuvarlıktır. Satrançta hatayı yapan kişi belliyken futbolda hatanın kaynağı belirsizdir. Külyutmaz futbol yorumcusunun meşrebi belirleyecektir suçluyu. Çünkü keyfiyet hakikatten de nesnellikten de üstündür onun indinde.

İşin tuhafı, futbolda hata çok çabuk bir doğruya dönüşebilir. Kötü bir vuruş rakip futbolcunun bir tarafına çarpıp golle sonuçlanabilir. Örneğin Fenerbahçe'nin Hacettepe'ye attığı ikinci golde Deivid en olmaz yerden orta yapıyor; stoperlerin arasında kaybolan nispeten kısa boylu Alex'in vurduğu kafa topu tuhaf bir parabol çizerek çıkmaza gidiyor. Futbol rakibin hatalarından yararlanma becerisini gösterenlerin güldüğü bir oyundur.

Külyutmaz futbol eleştirmeni hatayı çoğu zaman kendi kafasına göre takılmakla suçladığı teknik direktörde, mücadele etmekten kaçınan ruhsuz futbolcуда, gözünün önündeki cinayeti göremeyen hakemde arar. Bunu yaparken aklında tek bir şey vardır; kendi krallığını kurmak. Doğrunun üzerinde mülkiyet hakkı iddia etmesi hakikate karşı duyduğu tiksintinin bir yansımasıdır. Gel zaman git zaman kendisini sahadakilerin aktif bir parçası sanacaktır. Ne hazindir ki, bir futbolcuyu oynatmamakta direnen bir hocanın kendisiyle inatlaştığını düşünecek kadar gerçeklik duygusunu yitirmiş zavallılar var.

Tüm bu hata arama dedektifliğinin ardında düzene yaltaklanma duygusu yatar. Bugünün külyutmaz futbol yazarı ortaçağda zındık, büyücü ve cadı avına çıkan engizisyonun bir devamı niteliğindedir. Hata artık eski yalınlığını kaybetmiş ideolojik bir aygıt dönüşmüştür. Külyutmaz futbol yorumcusu etrafa çatık kaşlarla bakan müfettişler müfettişidir; sürekli işlerin kitabına göre yapılmadığından yakını; elbette burada savunduğu muktedirlerin yasıdır. Başarı Tanrısı'na tapındığını sanır, oysa asıl ululadığı köle ahlâkıdır; kulübüyle anlaşılmaya yanaşmayan futbolcuya dış bilemesi bundandır. Futbol sayfaları vicdansızlığın arenasıdır artık; en çok bağırmanın en muteber adam, en çok tükürük saçanın en doğrucu yazar, en çok heyheylenenin en bilge kişi olduğu bir arena.

Tam ortadaki hakemi saymazsak eğer, futbol simetrik bir oyundur; yanlış nasıl doğruya dönüşebiliyorsa, doğru da pekâlâ yanlış dönüşebilir. Ama külyutmaz futbol yazarının doğrusu donup kalmıştır, görüş değiştirirken bile aynı nakaratı bir papağan gibi tekrarlayacaktır. Bütün dünyayı açık bir kitap gibi okuduğunu sanan o külyutmaz bakışın kendisi sakattır; çünkü görmek için bakmaya bile gerek duymaz artık.

Nietzsche haklıdır: "Her yerde benzerlikler görmek, her şeyi aynı kılmak, zayıf gözlerin işaretidir."

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Sokak kemancısı

Fikret Doğan 26.02.2009

Gönderiliş hikâyem davul zurnayla duyurulmuş bir cinayetin kronolojisidir. Yediden yetmişe herkes biliyordu, ilk fırsatta arkama teneke bağlanarak kovulacağımı. Aradan 30 yıl geçti, ama daha beşinci resmi konserimde "istifa etmeyi düşünüyor musunuz," diye soran arsız muhabirin sesi hâlâ kulaklarımda. Daha o gün anlamalıydım, ne tuhaf bir yere düştüğümü. Kimbilir belki de anlamış, ama bozuntuya vermek istememiştim. Sabırla bu insanların sabırsızlığını yeneceğimi sanıyordum, yanılmışım. Hiçbir şey öldürme arzusundan daha inatçı değildir.

İstanbul'a daha adımımı atmadan sokak kemancısı ilan edildim. Anlı şanlı bir filarmoni orkestrası saydıkları kendi müzik topluluklarına yakıştıramamışlardı beni. Çapsız herifin tekiymişim. Üstelik de deneyimsiz. Bunu da nereden çıkarmışlardı ki? Gün görmüş geçirmiş biriydim oysa. Borussia Dortmund, Bayer Leverkusen gibi kalburüstü orkestralarda şeflik yapma onuruna erişmiştim. Uzun meslek hayatımda her türlü kademede görev yapmış, müziğin tozunu toprağını yutmuştum. Herhalde "kariyersiz" yaftası yapıştırılacak en son insanlardan biriydim. Ama çok geç geçmeden şunu anlayacaktım; buradaki insanlar gerçekliğe bir elbise dikmek yerine ellerindeki elbiseye bir gerçeklik dikeyordlardı. Aksi takdirde, dört çocuklu bir babaya, feleğin çemberinden geçmiş 43 yaşındaki bir adama "genç" derler miydi hiç?

Daha kafadan müzik eleştirmenlerinin hışmına uğramıştım. En çok duyduğum suçlama şuydu: “müzikten hiç anlamıyor.” Böylesine mesnetsiz bir itham hangi türden bir cahilliğin eseriydi, işte asıl bunu anlayamıyordum. Müzik eleştirisi niyetine ipe sapa gelmez şeyler başıma kakılıyordu: “Birinci kemancı yerinin adamı değil, davulcu ne iş yapar, piyanistle gitarist yer değiştirsin, çalgıcılar çabuk yoruluyor, iyi çalışmıyorlar galiba.” Bu basitlikleri adamakıllı müzik eleştirisi sanıyorlardı. Orkestra şefinin yorumuna saygı duymak ne kelime, anlamak için bile çaba göstermiyorlardı. Doğruya ipotek koymuşlardı. Sanki bu bir suçmuş gibi siz bildiğinizi okuyunca “kafasına göre takılıyor işte” diye paparayı yiyordunuz.

“Paraları cukkalıyor, ama beş kuruşluk faydasını göremedik daha” diyerek her şeyi parayla ölçüyorlardı. “Bizde yabancı düşmanlığı yoktur” diye ikide bir şişiniyorlardı, ama gel gör ki, işler biraz sarpa sarınca hemen yabancı müzisyenleri dillerine doluyorlardı. Çok az insan müziği anlama, sevmeye çabasıındaydı. Çoğunluk nasıl müzik yapılacağı konusunda akıl hocalığına soyunmanın cazibesine kaptırmıştı kendisini. Benden önce dünyaca ünlü müzisyen Zico’ya “stajyer” damgasını vurmuşlardı. Başkalarını küçümseyerek büyüyeceklerini sanıyorlardı.

Bu arada yöneticiler de kuyumu kazmak için ellerinden geleni yapıyorlardı. Önce yardımcılarımı işten attılar, sonra yaşlı bir kurtu başıma getirdiler. Önümde iki seçeneğim vardı, ya lanet olsun deyip gidecektim ya da dişimle tırnağımla savaşıacaktım; ben ikincisini tercih ettim. Bunu bile paragözlü oluşuma yordular.

Derken Avrupa’da herkesin beğenisini kazanan güzel konserler verince şemsiye ters döndü. Başta beni haşlamak için hiçbir fırsatı kaçırmayanlar bu kez bendeki direnci övmeye başladılar. Sonra kötü günlerle beraber yine başlardaki düşüncelerine çark ettiler. Burada hayatta kalmanın tek ölçüsü başarı; aksi takdirde seni bir domuz gibi boğazlamaktan acayip zevk alıyorlar.

Kelle koparmak bir Osmanlı geleneğiymiş. Eskiden kazan kaldıran yeniçeriler sadrazamın ve kimi paşaların kellesini isterlermiş. Listedeki kelleler gelmezse padişahın kellesi gidermiş. Şimdi aman yok olup gitmesin diye bu eski âdetin üzerine titriyorlardı. Yöneticiler kendi paçalarını kurtarmak için beni aslanların önüne yem atmaktan çekinmediler. Oysa ben kader birliği yaptığımı sanıyordum, gene yanıılmışım.

Ne yazık ki sabretmesini bilmiyorlardı. Sakatlıklarla boğuşan yeni bir orkestradan, huyunu suyunu bilmediği yabancı bir ülkeye gelmiş bir şeften anında zaferler bekliyorlardı. Aslında müziğe değil, başarıya âşıklardı. Oysa güzel bir ezgi için ne kadar çok prova yapmak, ne kadar çok ter dökmek gerektiğini anlamak istemiyorlardı. Hal böyle olunca kafalarını hep aynı duvarlara vuruyorlardı.

O kanlı pazartesi günü işime son verildiğinde hiç kimseye sövüp saymadan efendi gibi ceketimi alıp çıktım. Ama bunu bile pişkinliğime saydıklarına eminim. Oysa esip gürlesem, bıyıklarından girip keltoş kafalarından çıksaydım pek bir sevinirlerdi herhalde, çünkü anladıkları tek dil bu. Kimbilir belki de “müzikten hiç anlamamalarının” sebebi bu dilin kendisidir.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Notlar ve aforizmalar

Not notu: Yazının birlik ve bütünlüğü adına çöpe atılan cümlelerle ülkenin selameti adına öldürülen insanlar aynı kötülüğün kurbanıdır; totalitarizmin. Konuya kel alaka olsa bile her kelimenin, her cümlenin, her paragrafın yaşama hakkı vardır, söz hakkı da. Kimi zaman yazının hakikati tek bir cümlede ışıdayacaktır, hem de en karanlık noktada. Konunun kalbine doğru tez adımlarla yürüyen kararlı yazar, etrafındaki düşüncelere sırt çevirmekle kendi gözlerine mil çekmiş, ayaklarına kurşun sıkmıştır. Yol kenarındaki cümleye söz hakkı tanımamak insanın kendi düşüncesine duyduğu güvensizliğin belirtisidir. Üsluba yayılmayan demokrasi güdüktür.

Beşiktaş notu: Bir tribüne doluşan taraftar kitlesi Orwell'in *Büyük Birader*'i gibi her şeyi kontrol altında tutmak ister. Sürekli "gözüm senin üzerinde" diyen bakışın tek bir amacı vardır, o da baskı kurmaktır. Görülmeden görme ayrıcalığına sahip efendiler gerçekliği eğip bükmek için habire propaganda ve tezahürat aygıtına başvururlar. Totaliter bakış sabit ilkelerden yola çıktığı safsatasıyla kandırır herkesi, oysa tek bir ilkesi vardır, o da yüzde yüz iktidardır. Bundan ötürü amaca giden her yol mubahtır, hele de çifte standart. Orwell'in romanındaki tek Parti "Savaş Barıştır, Özgürlük Köleliktir, Bilgisizlik Kuvvettir" sloganlarını nasıl her yere asıyorsa, Türkiye'nin tek partisi de "ne mutlu Türküm diyene" sözünü öyle dağlara taşlara yazacaktır; çünkü çifte standart hayatın bir gerçeği gibi kafalara kazınmalıdır.

Rakip oyuncu yerde acıdan kıvrılırken taraftarın "ayağa kalkın erkek gibi oynayın" diye yeri göğü inlediği ilk bakışta bir dürüstlük çağrısıdır. Çok geçmeden bu çağrının ancak rakip için geçerli olduğu anlaşılır. Az sonra aynı taraftar sakatlanmış oyuncusuna "yat yat" diye bağırarak talimat verecektir. İlk durumda rakip elbette numara yapıyordur, çünkü maç beraberdir o anda, ikincisinde numara yapmak mubahtır, çünkü artık maç dönmüştür. Sanıldığı gibi aksine, işler sarpa sarınca değil, tam tersine her şey yolunda giderken feda edilir dürüstlük ilkesi. Başbakan Tayyip Erdoğan Davos'da haklı bir çıkış yaptı, ne ki İsrail'in suçunu yüzüne bir tokat gibi çarparken ufak bir ayrıntıyı unuttu. Sen kendi ülkende yerinden yurdundan sürülen, köyleri bombalanan insanları yok sayarsan o tokat dönüp dolaşıp senin suratında patlayacaktır. Bir ülkenin taraftarı ne kadarsa başbakanı da o kadardır.

Fenerbahçe notu: Çifte standart hayatın bir gerçeğine dönüşmüşse eğer, her şey kaybedilmiş demektir. Artık sizin işlediğiniz cinayetler meşru müdafaa sayılırken başkalarının katliam sınıfına sokulacaktır. Erkek gibi şeyinin keyfine yaşayan kadına orospu damgasının vurulduğu bir toplumda acımasızlık elbette doğal bir görünüm kazanacaktır. Haksızlığa uğramaktan medet uman insanlar mağdurluğu zorbalığa dönüştürmekte pek bir ustadırlar. Devre arasında hakem odasını basıp bir penaltının hesabını soran başkan ikinci yarıda kendi oyuncusunun rakibe attığı gaddar tekmeyle suskunlukla geçirecektir. Kaldı ki o penaltı pozisyonu ne kadar tartışmalı, hatta ne kadar gülünçse o tekmenin gaddarlığı da o kadar kesindi. Aynı başkan kendi oyuncusunun elle attığı gole de kayıtsız kalmıştı, çünkü bu topraklarda herkes kendine müslümandır. Yolda yürümenin imkânı kalmadı artık, her taraf cesetlerle dolu.

Galatasaray notu: En tehlikeli yalan, insanın kendi uydurduğu yalandır, çünkü sahiden inanırsın. Meslek hayatında her türlü kademede görev yapmış bir elemanı deneyimsiz ilan ederek gerisingeri postalamak enayiliktir, bunu işbirlik diye yutturmaya çalışmak da pişkinliktir. Deneyim açığını "camianın çocuğu" sıfatıyla kapatanlar yuvaya döndükleri yalanıyla kendilerini kandırırlar, oysa o yuvanın yırtıcı hayvanlarla dolu bir arenayı maskeleyişini çok iyi bilmektedirler. En tehlikeli doğru, insanın kendi aklıyla gördüğü doğrudur, çünkü hiç inanamazsın.

Aforizma notu: Hiç kimseye ihtiyaç duymadan tek başına ayakta kalmasını bilen cümle güçlü bir düşünceyi

içerir. Ancak bütün sermayesi bu kadarcıktır işte. Takım arkadaşlarıyla paslaşmayı bilmeyen cümle evde kalmış bir kız kurusuna dönüşecektir. Hakikati dondurmaya çalışmanın bedeli sonsuza dek donup kalmaktır.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Fener'in halleri

Fikret Doğan 12.03.2009

Sevgili morukçuğum, kusura bakma, mektubuma böyle yalaka bir hitapla başladığım için. "Bırak lan bu sevgili ayaklarını" dediğini duyar gibiyim. Haksız da sayılmazsın hani, ölümler saygıyla anılmalıdır. Ama inan ki, "sayın morukçuğum" daha tuhaf kaçardı, hele de onca yıllık arkadaşlıktan sonra. Ne yazık ki, güzel Türkçemiz merhumlara seslenme konusunda çok fakir. Kimbilir belki de onları adam yerine koymadığımızdandır. İşte o yüzden çoğunlukla arkalarından konuşuyoruz. En azından bu konuda sizleri yaşayanlarla bir tuttuğumuz kesin.

Haberin olsun, sen hapse düşünce biz de senin kulaklarını az çınlatmamıştık doğrusu. Lise müdürünün evini güpegündüz kundaklamak da neyin nesiydi ki? Tamam, bekâret kontrollerini kendine iş edinen bu iğrenç herif senin uzaktan uzağa sevdiğin gamzeli kızın hayatını karartmıştı. Ama gencecik yaşta sen de kendi hayatını karartmak zorunda mıydın be adam? Hem kızın sevgilisi varken sana ne oluyordu ki? Doğruyu söyle, senin zorun kimleydi? O pis herife mi yoksa başkasını seven o gamzeli kıza mı?

Sen kodese girince, "orada bir yolunu bulup kesin kendini öldürtür bu adam" diye arkandan seni makaraya sarmıştık. Çok çabuk surat asar, maraza çıkarırdın çünkü. Annenle babanın hep kardeşini kayırdıklarını düşünür, sık sık evden kaçardın. Levo'yla ben kahvede ne zaman briçe otursak sen hemen küfür kıyamet kendini dışarı atardın. Madem dünya sana karşıydı, sen de dünyanın suratına çarpardın kapıları. Madem başkalarının sevgisini kazanamıyorum, nefretini kazanayım bari mantığını kılavuz seçmiştin kendine. Ama nedense bir muhabbet kuşu gibi hep cıvı cıvıldın; küçük başarılarından esaslı mutluluklar çıkarmada üstüne yoktu. İşte Fenerli olmak böyle bir şey galiba; insanın hayata küskünlüğünü düğün bayram ederek, başkalarının gürültüsünü bastırarak gizleme sanatı. Kazı özgüvenin altını, derin bir yara çıkacaktır karşına.

Muhterem morukçuğum, hatırlarsan sen delikteyken – kodesi kastediyorum, mezarı değil- sana mahalleden havadislerle dolu bir mektup yazmıştım da bana zehir zemberek bir cevap döşenmiştin: "Hepinizin canı cehenneme, sen Fener'den haber ver!" İşte benim futbol yazarlığım böyle başladı desem kim inanır? Elime mi yapışır diye giriştiğim bu işin gel zaman git zaman bir mesleğe dönüşeceği kimin aklına gelirdi?

Sana uzun zamandır yazamadım, çünkü aşkla bağlandığın takımın durumu hiç de iç açıcı değildi; senden fırça yerim diye korktum. Bu memlekette taraftar yenilginin faturasını futbol yazarına keser.

Ama şimdi biraz düzelme belirtileri var. Oyuncular artık daha çok koşup, daha çok mücadele ediyorlar. Emre dışında Zico'nun takımı sahada. Kaldı ki bu çıkışı Zico'ya bağlayanların sayısı hiç de az değil. Ne hikmetse, Zico'nun başarısı da Daum'a bağlanırdı. Yani Fener'deki bir teknik direktörün görevdeyken takdir edilmesi imkânsız gibi bir şey. Ama ben Aragones'in yerinde olsam sevinirdim, çünkü dedelikten bunaklığa terfi etmek

an meselesi.

Takımın coşmasında Alex'in payı büyük. Adam tepeden tırnağa futbolcu. Koşmuyormuş? Pöh! Şimdi sen olsan, "başkalarının deli danalar gibi aradığı noktayı bulmuş, niye boşuna kendini yorsun ki?" diye bir vecize yumurtlardın. Evet, Batılı düşünür, biz vecize yumurtlarız.

Ama hemen sevinme, çünkü Fener ancak alan savunmasını eli belinde beklemekle karıştıran hamlesiz takımlara karşı canavar kesiliyor, ama önde basan, pres yapan cengaver takımlar karşısında pestile dönüyor. Ortasaha biraz helva gibi. Gençlerbirliği maçında az kalsın tarihi bir fark doğuyordu. Sonra söylemedi deme.

Ha bir de can sıkıcı konular var. Kaleci Volkan gene rahat duramadı, bu kez de çifte atacağı tuttu. Sonra Emre rakibine kafanı keserim hareketi yaptı; bir cellatlığa soyunmadığı kalmıştı, şimdi onu da tamamladı. Roberto Carlos Kayseri'nin hocası Tolunay'ı küçümser sözler söyledi; şampiyonluğu kovalamayan bir takımın teknik direktörü ona posta koyamazmış. Bu sözden sen anlarsın? Yani şampiyonluk mücadelesi veren hocalara her şey serbest. Bir de Bülent Uygun'un vukuatı var ki, akıllara seza bir durum, hani şu eski topçunuz canım. O da durduk yere delleniş yedek kulübesini tekme tokat dağıttı, sonra bağrış çağrış hakemin üzerine yürüdü. Hadi bunlar bir anlık feveran diyelim, ya peki özüne ne demeli, işte o kabahatinden daha büyük. Özür niyetine kendi başarılarını kafamıza kaktı. İşte böyle, kedi olalı bir fare tuttun mu bu ülkede kafamıza bile pisleyebilirsiniz.

Velhasıl kelim tadını bozduysam affola. Oradaki büyüklerimin ellerinden hürmetle öperim.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Ah Hamburg, incim benim

Fikret Doğan 14.03.2009

"Biletler bitli". Öyle yazıyor gişenin penceresinde. Vallaha değil bitli, kuduz da olsa farketmez, bilet olsun da nasıl olursa olsun. Az sonra bir el, kâğıdı söküp l harfinin üzerine yatay bir çizgi çekiyor. Hay Allah senden razı olsun, yoksa biletlerin bittiğini asla anlayamayacaktık. Sarı-kırmızılı taraftarlar sabahtan beri yağın yağmurun altında sokak sokak karaborsa bilet arıyor. Bilet aslanın ağzında. Güya ben günler öncesinden akredite olmuşum, bana bile bilet yok, gerisini siz düşünün gayrı. Galatasaray kulübünün basın sorumlusu Yako lqual biletimin çalındığını söyleyince apışıp kaldım. Tamam, gazeteci milleti redaksiyona gelen kitapları çalmaya bayılır, ama bu düpedüz hırsızlık yahu. Her neyse Hamburg'un basın sorumlusu Markus Jürgensen'in gayretleriyle iş tatlıya bağlanıyor da içeri girebiliyorum, hem de krallar gibi.

Maçtan önce Lotto King Karl adlı şarkıcı "Ah Hamburg, incim benim" adlı şarkısını söylüyor. Sözlerine kulak kabartıyorum: "Dortmund'dan geliyorsan, paran burada gol atamaz / başkentten geliyorsan, sıçmışım sana da şarkına da / Leverkusen'den geliyorsan, hiç kalecini yorma buraya kadar / Ah Hamburg, incim benim / güzel şehir / benim evim, hayatımsın / Bremen'den geliyorsan, zırnık yok sana / Rostock'dan geliyorsan, hiç gelme daha iyi / Cottbus'dan geliyorsan zaten Polonya'dan geliyorsundur / Münih'den geliyorsan, indiririz deri pantolonunu aşağıya" Şimdi böyle bir şarkıdan sonra evvelsi gün bir Amok koşucusunun saldırısında hayatını

yitiren çocukların anısına bir dakikalık saygı duruşu biraz tuhaf kaçıyor doğrusu.

Maç başlıyor, Galatasaray çok iyi top çeviriyor. Bu pas alışverişini kıramayan Hamburglu oyuncular oyun kurmakta zorlanıyorlar. Ortasahanın göbeğindeki Alex Silva'nın gerçekten bir Brezilyalı olduğunda kuşkuluyum, bacak niyetine baston taşıdığı aşikâr, nitekim aksi bir ihtiyar gibi gelene geçene salladı o bastonu. Hamburg defansı sürekli pozisyon hatası yapıyor; düşünün, sağ kanattan gelen Kewell'ı stopper Mathijsen karşılıyor, sol bek Aogo'yu koydunsa bul. Ama bu yerleşim hatalarını cezalandırması gereken Nonda ve Lincoln kımıldamamaya yeminliler sanki.

Maç öncesinde önüme gelene Galatasaray'ın tökezleyeceğini söylemiştim, beni utandırdılar. Hele de Ayhan müthiş oynuyor, eğer İspanya maçlarında sahada onun yerine bir başkasını, mesele Emre'yi filan görürsem fena halde şarlayacağım, şimdiden herkesin haberi olsun. Barış nerede yangın çıksa oraya koşturuyor. Kewell ile Arda çok gayretliler.

Bu arada türkçe bir anons duyuyoruz: "Lütfen sırtı dönük maç seyretmeyin, çok tehlikeli" Allah allah? Herhalde amigoları kastediyorlar. Sahaya düşerler diye korkuyorlar besbelli. Endişeye gerek yok. Onların gözleri enselerindedir.

Yanımda oturan Alman gazetecinin dünyadan haberi yok. Bülent Korkmaz'ın kim olduğunu bana soruyor. Kim nerede ne oynuyor, benden öğrendi. Zaten biletimi çaldıkları için gazeteci milletinden gıcığım. Adam pozisyonları bile bana yorumlattı. Onun maç yazısını da yazmış kadar oldum yani.

Görünen o ki, Hamburg sakar takım. Nitekim kendi attıkları kornerde golü yiyorlar. Ayhan'a bir kez daha helal olsun, kendi sahasından ileriye doğru bir kopuşu vardı, görülmeye değerdi doğrusu. Ama ikinci yarı bir kabusla başladı. Sonra sahada en son kırmızı kart görmesi gereken adam sahadan atıldı. Takımın bir tane stoperi vardı, o da gitti, n'olacak şimdi? Kewell'ın göbeğe geçeceği kimin aklına gelirdi? Kewell'ın aklına gelmiş olacak ki, kırk yıllık stoper gibi oynadı hatta. Demek ki Emre Aşık'ı çözmüş, "bu herif mutlaka bir tuhafılık yapıp kendini attırır, neme lazım ben kendimi hazırlayayım" diye düşünmüş olmalı

Bundan sonra Bülent Korkmaz'ın değişiklikleri çok yerindeydi. Lincon kendini yere atmaktan koşup mücadele etmeye vakit bulamıyordu. Ama oyundan alınmasına tepki göstermekte kendince haklı sayılır, o çıkınca kalkan çimleri kim düzeltecekti ki? Mehmet Güven'in girmesiyle takım Çanakkale geçilmezi başarıyla uyguladı.

Maçın sonunda menejer Beiersdorf'un etrafını saran gazetecileri yarıp halkanın içine daldım. Kendisi yabancı damattır. "Ne şiş yandı ne kebab, artık evde maraza çıkmaz" dedim. "Yenseydik de bir sorun çıkmazdı" dedi kazak erkek edasıyla. "Peki, hangi takımı tutuyor, sakın Fenerli filan olmasın?" diye ağzını aradım. "Karım benimle tanışıncaya dek futbolla ilgilenmiyordu" diye omuz silktili. "Peki, şimdi pişman mı?" diye bir laf kaçtı ağzımdan. "Benimle evlendiğine mi?" diye sordu. "Hayır, futbolla ilgilenmeye başladığına?" Güldü. Dudaklarının kenarından hiç eksilmeyen bir gülümsemeyle usul usul konuşuyor, oysa futbolculuğunda sert bir oyuncuydu. "10 kişi kalmış bir takımı yenemediniz?" diye hamle ettim. "İkinci yarı iyi oynadık, İstanbul'da varımızı yoğumuzu ortaya koyacağız" diye horozlandı. Bordeaux'nun üç attığı takıma biz de bir şeyler düşünürüz der gibi bir hali vardı. "Kewell'i stopper mevkisinden nasıl buldunuz?" diye sorunca gözleri faltaşı gibi açıldı. "Sahi mi?" diye etrafındakilere kuşkuyla sordu. Bereket versin, Alma gazeteciler beni yalancı çıkartmadı. Böylece gazeteci milletinin bir hayrını gördüm. Yok biz görmedik diye iftira atsalar işim yaşdı doğrusu. "İyi oynamış o zaman" diyerek Kewell'ın hakkını teslim etti Beiersdorf.

Maçtan sonra taraftarları şehir merkezine götüren banliyo treninde neşeli bir Hamburg taraftarıyla ahbablık ettim. Şöyle 55 yaşlarında bir adam. "Niye bu kadar seviniyorsun? 10 kişilik takımı yenemediniz?" diye sordum "Biz sevinmeyelim de kim sevinsin? Birkaç gün önce bu takım lig sonuncusundan dört tane gol yedi?" "Ee n'palım, Galatasaray da 5 yedi" dedim. "İyi işte tencere yuvarlanmış kapağını bulmuş. Ama bizim yenemeyeceğimiz belliydi. Hamburg 1988'den beri eksik kalan takımları yenemiyor" deyince kafamda bir ışık çıktı. Bu Emre Aşık'tan korkulurdu doğrusu. Baktı, Sabri'nin kendini attırası yok, iş başa düştü deyip çelmeyi taktı Petriç'e. En azından beraberliği kurtardı. Deneyimli adamın hali bir başka canım.

Bu takım geçen sene teknik direktörsüz şampiyon olmuştu, ister misin bu sene de tesadüfen mesadüfen stopersiz filan UEFA'yı kazansın. Olur mu olur, benim bu Galatasaray'dan gözüm korktu arkadaş.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Larda yüzen

Fikret Doğan 19.03.2009

Yanlış doğru saymak yetmez, bir de yüceltmek gerekir; aksi takdirde vicdan denen kurum işe karışacaktır ki, bu da pek istenen bir durum değildir, hele de totaliter bakış açısından. O yüzden faşizm bir yılan gibi gördüğü vicdanın yuvasına, yani egoya saldırır; çünkü ego sağlam bir kale gibi ayakta durdukça idle süperegö arasında gelişli gidişli bir hat kurmak olanaksızdır. Modern çağın muktedirleri bireyin aklında ve kalbinde kanayan yaranın gizli gücünü etkisiz hale getirebilmek için adına "kamu vicdanı" denen soyut bir kavram icat etmişlerdi; ama faşizmin bu soğuk ve sahte insanlık gösterisine bile tahammülü yoktur, hedefine ancak bir boşluk yaratarak varacağının bilincindedir çünkü.

Şu soru elzemdir; 12 Eylül'den sonra İstiklal Marşı'nın bir tür besmele haline gelmesini neden çok az insan yadırgadı? Cinayet ve işkenceyi tek geçerli yöntem sayan bir iktidar aygıtının toplumda açtığı tahribatın büyüklüğüydü bunun nedeni elbette. Meydanlarda, okul avlularında, statlarda ikide bir hazırola geçen insanlar bir an durup düşünseler, etraflarındaki dünyanın devasa bir şangırtıyla paramparça olacağını görecekerdi; ama onları bu işten alıkoyan şey, cam kırıklarının ayaklarına batacağı korkusu değildi, hayır hayır, içlerindeki boşluktu. İrkçi ve milliyetçi ideolojinin ritüellerle bezeli hamasi gösterileri toplumsal tahakkümü rasyonalize etmekten çok bu boşluğu gizlemeye yöneliktir. Hem yalanı sahiplenmek için ille de bir maske takmak gerektiğini kim söyledi size? Maske milli suratın ta kendisidir; en az Joker'in sırtışı kadar hakikidir.

Travmatik baskı yoluyla egonun devre dışı bırakılması, sağduyu ve vicdanının köküne kibrit suyu dökülmesi demektir. Artık idle süperegö, hazla yasak, vahşilikle uygarlık arasında hiçbir gişede durmadan gelip gitmek mümkündür.

Maçlardan önce söylenen İstiklal Marşı böylesi hamasi bir ritüelin parçasıdır. Ritüel söylenceyi şimdiki ana taşır, onun muhafaza edilmesini sağlar ve söylencenin kendisi de ritüeli inandırıcı kılar. Arada sırada kendi kendimize milli marş okumanın manasızlığı dile getirilse de, bu itiraz kendisine pek taraftar toplamaz. Ne de olsa işin ucunda vatan haini damgasını yemek de vardır.

Fakat sanıldığıının aksine faşizan kafaların işine gelmektedir bu durum. İstiklal Marşı'nın sözleriyle müziğinin uyumsuzluğu bile bir sorun teşkil etmez. O yüzden ilkokul sıralarındaki bir çocuğun "lar"dayı göl veya deniz gibi bir şey sanması çok doğaldır. Yetişkinlerin de marşın sözlerine kulak kabarttıkları pek söylenemez. Mehmet Akif'in kahramanlık destanı, Osman Zeki'nin bestesinde anlamsız bir metne dönüşmüştür; "diir o benim" gibi sözlerin ne anlama geldiğini pek bilen yoktur. Faşizmin değirmenin su taşıyan insanların içindeki boşluk ifadesini bu anlamsızlıkta bulur. Kendileri de inanmaz söylediklerine, ama inanmış gibi yaparlar; aksi takdirde bu topraklardan şüheda değil de cesetlerin fışkırdığını kabul etmek zorunda kalacaklardır.

İdin, yani hayvansı yanımızın, süpergoyu, yani toplumsal kuralları ele geçirmesinin hikâyesidir faşizm.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Sabıka dosyası

Fikret Doğan 26.03.2009

Tutkulu bir matadoru heyecanlandıran şey, az önce kendisine kızgınlıkla saldıran boğanın boynuzlarıdır, şimdi kanlar içinde yerde yatan şu delik deşik kadavra değil; arenada çınlayan alkışlar ilk bakışta ödül gibi görünse de aslında oyunun bittiğini duyurmak için hızla inen atlas perdedir; nitekim matadorun o anki mağrur duruşu, gizlemeye çalıştığı bu derin kederin ifadesidir. Öte taraftan mütevazılık maskesi altında başarıdan başları dönenler elbette alkış seslerine kulak kabartacaklardır, tıpkı mitolojideki kuş vücutlu-kadın başlı Sirenlerin güzel şarkılarıyla kayalıklara vuracak kadar mestolan gemiciler gibi; tek farkla, bu kez onları güzelliğinin kendisi değil, iktidar rüyası baştan çıkarmıştır; bu nedenle arkadaşlarının etlerini Sirenlerden önce didiklemek için birbirlerine çelme takacaklardır.

Başkalarına dirsek atarak ilerleyen adamın hiç kimseden korkusu yoktur, çünkü onu bir fazilet timsali olarak kabul eden kişi az önce çiğneyip geçtiği zavallının ta kendisidir; ezilenleri başarı kırbacıyla terbiye eden kapitalizmin en büyük numarası köle ahlakını normatif bir değere dönüştürmesidir. Akbaba formülü, bireye sunulan tek kurtuluş reçetesidir. Rekabetten anlaşılan şudur: altta kalanın canı çıksın. Hem de ne pahasına olursa olsun. Nasılsa zafer kazanıldığı anda bütün suçlar unutulacaktır, daha doğrusu başarının göz kamaştırıcı ışığı bütün çirkinliklerin üzerini örtecektir. Buna göre başkalarını sömürerek palazlanan zenginler son kertede hayırsever insanlardır, rakiplerini üçkâğıda getirerek kazananlar da her türlü acıya göğüs geren çilekeşler; ahlaki tablo bir kez daha ters asılmıştır duvara.

Burnundan öfkeyle soluyan boğayı değil de üzerinde sineklerin uçtuğu kadavrayı tercih eden matador artık pervasızlıkta sınır tanımaz; hedef bir iktidar aracına dönüşürse, nesnesini yitiren arzu, gözü dönmüş bir amok koşucusu gibi önüne çıkana tepeleyecektir. Aklımızın ve gönlümüzün yazarı İbrahim Altınsay'ın "size şampiyon olamazsınız demedim" sözünün arkasında ışıldayan doğruluk, bugünkü haliyle başarının aslında bir sabıka dosyasından başka bir şey olmadığını bütün çıplaklığıyla gözler önüne serer.

Birkaç hafta öncesine kadar birçok insan Sivasspor'un şampiyon olmasından yanaydı. Beşinci takım romantizmi

tavana vurmuştu. Ancak Bülent Uygun'un milliyetçi söylemleri ve kaba davranışları herkesin hevesini kursağında bıraktı. Şu anda futbolumuz yeni bir canavar kazanmış durumda. Eğer Sivasspor şampiyon olursa vay halimize. Bülent Uygun'un büyük bir fütursuzlukla her fırsatta tepemize pislemeden çekinmeyeceği artık aşikâr. Sivaslı futbolculara şampiyonluk helal olsun. Ama Sivasspor şampiyon olmasın.

Beşiktaş Yıldırım Demirören yönetimi altında Fenerbahçe'nin kötü bir kopyası haline geldi. Demirören ilk yarının sonunda hakemlerden yakınmak için düzenlediği evlere şenlik basın toplantısı komik olduğu kadar da trajikti. Sonra Beşiktaş ofsayttan gollerle maç kazanmaya başlayınca Demirören ve şürekası araziye uydular. Ama en kötüsü koskoca Beşiktaş'ın başkanlık koltuğunda oturan kişinin Oğuz Sarvan'ın anasına küfretmesiydi. Mustafa Denizli ve Siyah-Beyazlı futbolculara şampiyonluk helal olsun. Ama Beşiktaş şampiyon olmasın.

Trabzonspor bu yıl başlangıçta cana yakın bir görüntü sergiledi. Uzun vadeli düşüncenin pırıltılarını taşıyordu bu takım. Ne ki takımın beklenmedik performansı şampiyonluk beklentilerini uyandırdı. Sonra Bursa'da Bordo-Mavililer –dünyada ilk defa- ofsayttan gol yiyince Sadri Şener taraftarı tutamam diye aba altından sopa gösterdi ve akabinde o meşum Eskişehir maçı yaşandı. Ersun Yanal ve öğrencilerine şampiyonluk helal olsun. Ama Trabzonspor şampiyon olmasın.

Yeni hoca ve taze kuvvet oyuncularla lige başlayan Galatasaray geçen sezonu şampiyon kapattığı için soğukkanlılığını kaybetmesi gereken son kulüptü. Fakat nedense medyasıyla, yönetimiyle cıvataları atan ilk kulüp oldu. Daha beşinci maçta Skibbe gitsin yaygaraları başladı. Durduk yere Skibbe'nin yardımcıları kovuldu. Sonra federasyona savaş açacağı tutan Adnan Polat yönetimi "Galatasaray Türkiye'dir" başlıklı hakikaten de hezeyanlarla dolu bir bildiri yayımladı. Alman hocadan sonra bu kez de Lincoln ve Meira günah keçisi ilan edilerek taraftarın önüne atıldı. Sarı-Kırmızılı topçulara şampiyonluk helal olsun. Ama Galatasaray şampiyon olmasın.

Fenerbahçe Zico'yla Aurelio'nun elden kaçmasına göz yumarak hem vefasızlık hem de akılsızlık etti. Aziz Yıldırım Kulüpler Birliği Başkanı olduğu için hakemlere alenen ateş püsküremiyor, ama bu onun soyunma odasına inip hakemleri yaylım ateşine tutmasına bir engel oluşturmuyor. İçerdeki Kayseri maçında takım dört yiyince başkan dahil bütün yöneticiler protokol tribününü terk edip rakip takımın yöneticilerini öylece dımdızlak ortada bırakarak müthiş bir centilmenlik ve konukseverlik sergilediler. Sarı-Lacivertli futbolculara şampiyonluk helal olsun. Ama Fenerbahçe şampiyon olmasın.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Güvensizlik duygusu

Fikret Doğan 01.04.2009

Fatih Terim oyunun ciğerini okuyan bir teknik direktör olmadı hiç. Sistem adamıdır o, daha doğrusu bir zamanlar öyleydi. Karınca azmiyle çalışıp didinerek bir takım yaratır, hedefe kararlı adımlarla yürürdü. 1996'da Avrupa Şampiyonası finallerine giden milli takımın ve 2000'de UEFA Kupasını kaldıran Galatasaray'ın altında kendi eserine yürekten inanmış bir sanatçının imzasını ve alın terini görmek mümkündü.

Ne var ki bundan sonra, iğneyle kuyu kazan sistem adamı kayboldu, yerine tumturaklı laflarla peynir gemisini yürüten slogan adamı geldi. *"Bazıları takım yapar, bazıları da takım yaratır. Biz takım yaratmaya çalışıyoruz."* Oysa üstesinden gelemediği zorluk tam da budur işte; bir takım yaratmak. Her seferinde Emre B. gibi kerameti kendinden menkul topçuları seçmenin ardında derin bir güvensizlik duygusu yatıyor; yeni cevherler bulup çıkarmaya cesaret edemeği için eskilerin ipiyle kuyuya inen bir adamın güvensizlik duygusu. Terim'in çelişkisi şurada gizli: cendereden kurtulmak için aklına eseni yapıyor, sonra bu keyfiyeti cafcacılı sözlerle örtbas etme ihtiyacı duyuyor, hem de hiç gereği yokken. Sistematik aklın eksikliğini derin adam pozlarıyla kapatmaya çalışıyor. Terim geçmişteki başarısını takır takır işleyen bir takım mekanizmasına borçlu; fakat arıza çıktığında ne yapması gerektiğini hiç bilemedi, çünkü maçı okuyabilen bir Mustafa Denizli değildi o.

Terim Madrid'deki maçta İspanya'yı çözmüştü; sahaya sürdüğü onbir ilerde basıyor, rakibin pas alışverişine çomak sokuyor, hızlı atağa kalkıyordu. Ama dakikalar aktıkça Arda'nın iştahsızlığı, Emre'nin kronik güçsüzlüğü, Nihat'ın çaresizliği, İbrahim'in şaşkınlığı Terim'in düşündüğü baskılı oyunun sahaya yansıtılmasını engelledi. Sistemin tıkanıdığı bu anda "oyunu okuma yetersizliği" laftan anlamaz bir kan davalısı gibi gene Terim'in yakasına yapıştı. Takımı rakip sahaya taşıyan Semih'i oyundan çıkarıp arkadaşlarının lisanını anlamayan Nihat'ı tek bırakmanın bir anlamı yoktu. Nitekim İspanya oyunu kanatlara açmaya çalışırken göbeği güçlendirmek için Ayhan'ı alması bu zaafın bir diğer göstergesiydi.

Ay-Yıldızlılar birbirlerine yakın durarak oynadıkları ilk 30 dakikada ne kadar tehlikeli olabileceklerini gösterdiler. Ama sonrasında püf diye söndüler, çünkü kendi hareketlerini eşzamanlı olarak koordine edemiyorlardı; biri dururken diğeri ileri fırlıyor, biri bakarken diğeri hamle ediyordu. Futbolda ritim duygusu başlı başına bir sanatken milli takım sakarlıkla iş görüyor; milli takımın oyununu çözülmez kılan da işte bu sakarlığın kendisi.

Emre B. yedi yıldan beri etliye sütlüye karışmadan top oynuyor. Kendisini tapulu saydığı bir alanın içine hapsetmiş, oradan öldürsen çıkmıyor. Oysa göbekte oynayan bir oyuncu sahayı karış karış taramakla, nerede yangın çıksa oraya seğırtmekle yükümlüdür. Hatırlayalım, o cezalıyken milli takım grubunda liderdi. Ne zaman o geri döndü, takım alabora oldu. Finallerde Terim gene onunla başladı, Portekiz karşısında takım ruhunu teslim ediyordu az kalsın. O sakatlanınca milli takım yarı finale kadar çıktı. Hesap ortada, peki bu Emre sevdası nereden kaynaklanıyor? Bu sorunun yanıtı ikinci paragrafta saklı.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kara delik

Fikret Doğan 10.04.2009

Narkissos içindeki haydut çetesine yenik düşmüş bir zavallıdır; aksi takdirde suda yansıyan kendi görüntüsünün güzelliği karşısında donup kalmazdı. Ama cinnet geçirmekte haklıdır; çünkü gözünün değdiği görüntüye dokunamıyordur, tıpkı yaşayanların dünyasına hapsedilmiş bir hayalet gibi. Kendine âşık bir yaşayan-ölüdür o; demek ki, libidinal enerjiyi başka bir nesneye aktarması gereken ego bütün mesaisini bastırma işlemine harcıyordu.

Ovid'in manzum anlatısının özü, aşkına karşılık bulamayan talihsiz kızın adında gizlidir: Echo. Yankı adını taşıyan bu güzel kızın seslenişi boşunadır, çünkü Narkissos kendi üzerine kapaklanmış bir kara delik gibi önüne çıkan her şeyi yutacaktır. Yanksız benlikle cinnetin aynı noktada buluşması bir tesadüf değildir. Echo felaketini de intikamını da egonun zayıflığına borçludur.

Peki öyleyse Narkissos daha sonra Goethe, Gide ve Rilke'nin elinde nasıl kendini tanımanın bir anahtarına dönüşmüştür? Narkissos'un ömrüne kefen biçen kehanette aramak gerekir bu sorunun yanıtını: "Yaşlanacak, ama ancak kendini tanımadığı takdirde." Ovid'in yanılgısı şuradadır; Narkissos kendisini tanıdığı için değil, bilakis tanıyamadığı için suların derinliklerine bırakır kendini. Aynadaki görüntü hem aldatıcı hem de boğucudur. Ama daha önemlisi başkasının bakışından azade bir hayat, ancak anne rahmindeki yalancı bir mutluluk cennetidir; id ve süperegounun saldırıları karşısında yıkılıp giden ego başladığı noktaya geri dönmenin bedelini ödüyordur.

Ovid'in narsisti dünyadan elini eteğini çekmiş bir münzevidir, oysa günümüzün narsisti dünyayı kendi varlığıyla doldurmak için çalışıp didinen bir gayretkeştir; birincisi kendi görüntüsünün içinde boğulurken ikincisi dünyayı boğmaya çalışacaktır. İkisi de aynı kapiya çıkar, çünkü narsist her yerde kendini görüyordur, daha doğrusu kendisi sandığı ucubeyi. Narsisti ideal bir sanatçı olarak tasarlayan Goethe yine de sezgisiyle meselenin özünü kavramıştır; onun kahramanı kendi görüntüsüne şöyle seslenir: "Sen ol". Sen olmayan bir Ben bir kör noktadır ancak; ele avuca gelmeyen, dokunulamayan bir kör nokta. Lacan her fırsatta Rimbaud'un ünlü sözünü boşu boşuna tekrarlamamıştır: "Ben bir başkasıdır."

Fatih Terim bir narsistin bütün özelliklerini sergiliyor: aşırı saldırganlık, hırs, mükemmellik iddiası, sürekli aferin alma arzusu, dışa dönük kibir, hiyerarşik bir ast-üst ilişkisi, mutlak kudret hayali, yüksek özgüven, öğrenme eksikliği, çevresini kendisine hayranlık duyacak kişilerle doldurmak, bilgi açığını lafazanlıkla kapatmak, liderlik hezeyanı, eleştiriyi saldırı saymak, herkesten mutlak biat beklemek.

Terim'in 2008'deki başarıya katkısını fena halde abartması, hatta neredeyse "ölçülemez" diye nitelendirmesi hakikatle arasındaki mesafenin aşılmaz uzaklığını gösterir; çünkü ego sanıldığı gibi aksine arşa değil, dibe vurmuştur, aksi takdirde gerçeklik ilkesi feda edilmezdi. 2008 finallerinde verdiği bütün taktiklerin fos çıktığını, futbolcuların azmin ve şansın yardımıyla maçları son dakikalarda kopardığını bütün dünya gördü. O da bunu hissetmiş olacak ki, Çek maçından sonra büyük dağları ben yarattım edasıyla ortalığı kasıp kavurarak topçulardan rol çalmıştı. Fatih Terim her olayı sürekli baş rolünü kendisinin oynadığı bir gösteriye dönüştürüyor; yarı final maçından sonra yalancılıktan istifa etmesi bunun çok güzel bir örneğidir.

Fakat burada asıl sorulması gereken soru şudur? Peki, insanlar kendinden başka hiç kimseyi gözü görmeyen bir adama neden tapınıyorlar? Eğer birey toplumun aynasıysa Fatih Terim de suda yansıyan bir görüntüdür. İnsanın doğası gibi görünen yapı aslında ta en başından beri tahakkümün ürünüdür; işte tam da bu yüzden Adorno'nun belirttiği üzere id, ego ve süperego çoğu zaman bir haydut çetesi gibi çalışır. Narsistik yaranın temelinde insanı kendi dürtülerinin tatmininden feragate zorlayan toplumsal taleplerin ağırlığı yatar; bunun sonucunda birey bu dürtüleri kendi üzerine çevirir. Narsistik enerjinin toplumda artmasıyla mutlak kudret iddiası arşa vurur, ama zayıf düşen ego narsistik yarayı sağaltacak güçte değildir. Mutlaka kudret hedefi karşısında kendilerini çaresiz hisseden bireyler, üstün insan özellikleriyle donattıkları liderin şahsında büyüklük arzusunu bir parça tatmin ederler. Kolektif narsizm kapitalist toplumda gündelik hayatı yöneten önyargının, batıl inancın, dedikoduların ve hamasetin sayısız hallerinde kutlar zaferini. Uygarlık barbarlık üretiyordur düpedüz.

Suyun yerini ayna, doğanın yerini teknik almıştır; ne ki ötekinin bakışı hâlâ kayıptır.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kült maç

Fikret Doğan 15.04.2009

Derbiyi seyrederken bir ara kendimi çimdikleme ihtiyacı hissettim, acaba bu gördüklerim gerçek mi diye? Bir maç bu kadar mı kötü olabilir? Sahada öyle rezil bir futbol vardı ki, iki tane üst üste pas yapabilen takımı canı yürekten alkışlıyordum. Yabancı biri herhalde şu soruyu sorardı; “Bu adamlar ilk defa mı top oynuyor?” Hayır şekerim, sadece yürümeyi yeni öğrendiler. Maçın ikinci yarısına doğru birden tarihe tanıklık ettiğim duygusuna kapıldım. Gelmiş geçmiş en kötü derbiydi bu. Ne talihsiz insanlarmışız ki, bize kısmet oldu. Beş on yıl sonra yeni kuşaklar bize acıyarak bakacaklar. Tabii daha beteri yaşanmazsa! Ama böyle bir kabusu aşmak da öyle her babayığidin harcı olmasa gerektir. Bu maç kült olur vallaha. Hani Dünyayı Kurtaran Adam gibi bir şey. İnşallah devamını çekmezler.

Her iki takımın da hali içler acısıydı. Kağnı hızıyla oynanan bir maçta dut gibi döküldüler. Kazanmak için değil de ötekinin yoluna taş koymak için sahaya çıkarsan olacağı budur işte. Kaybetme korkusu her iki tarafın da elini kolunu bağladı. Oysa bu temposuz futbol Fenerbahçe’nin şimdiye dek arayıp da bulamadığı bir ortamdı. Orta sahada kaptıkları topları Güiza’nın koşu yoluna, Semih’in önüne bırakabilmek için ilk defa yeterince zamanları vardı. Ama iki adım ötedeki adama pas atmayı bile başaramadılar. Hele Deivid tam bir felaketti; top ezme konusunda bir istikrar abidesi olan Uğur Boral bile onun fersah fersah gerisinde kaldı. Tapulu alanlarının dışına çıkmamayı marifet sayan Emre B. ile Selçuk gene öndeki garibanları makûs talihleriyle başbaşa bırakarak görevlerini eksiksiz yerine getirdiler. Oyunu iki yönlü oynamayı beceremeyen bu evlere şenlik orta saha Fenerbahçe’nin bu yılki yıkımında aslan payına sahiptir. Bu arada Güiza’nın hakkını yemeyelim, Emre Aşık’ı çok iyi marke etti, bir kez gözden kaçırdı, onda da o meşum olay yaşandı.

Galatasaray böyle lokum gibi rakibi bir daha zor bulur. Ama senin gücün yoksa, karşına kim çıkarsa çıksın ne farkedez? Nitekim ikinci yarıda düpedüz yürüyerek oynadılar; eğer karşılarında doğru dürüst bir rakip olsaydı, Kocaeli faciası yeniden tabelaya asılırdı. Maçı çözmesi gereken Arda ile Kewell’in ayakta duracak halleri yoktu; sanırsın günlerdir kursaklarından iki lokma ekmek geçmemiş. Genelde dört kişilik oynayan Ayhan ile Barış’a çok kızdım; Selçuk ile Emre B’ye özenmenin hiç âlemi yoktu. Galiba milli takıma çağrılmak Ayhan’a hiç yaramıyor, bildiğini de unutuyor orada. Bütün bir sezon kayıp ilanıyla aranan Ümit Karan rakip defansa nerede duracağını gösteren bir trafik polisiydi adeta. Hata yapmak için en ufak bir bahaneyi kaçırmayan Fener defansını rahatlatan adamdı. Lincoln kendini yere atmaktan, Sabri herkesle dalaşmaktan futbol oynamaya fırsat bulamadı; ama bu onların zaten normal hali değil miydi?

Topçular kötüydü, ama hocaların da onlardan aşığı kalır yanı yoktu. Maçın gidişatını çevirecek hamleler şöyle dursun, bir de tuhaf tuhaf işler yaptılar. Bülent Korkmaz, hani Skibbe’yi üçe katlar denilen şu futbol filozofu 91. dakikada Nonda’yı almayı akıl ederek müthiş bir hocalık dersi verdi dosta düşmana. Skibbe de umarım nerede

yanlış yaptığını anlamışdır sanırım. Aragones ilk yarının bitmesine saniyeler kala ikinci sarı kartı görmesin diye Selçuk'u oyundan aldı. O da gidip kale direğine tekme attı; ah hakem o anda onu ikinci sarıdan atsaydı, Arogenes'in suratını görmeyi çok isterdim doğrusu.

Fırat Aydınus neden maçın başında cart diye kartlarını göstermedi diye eleştiriliyor. Eğer kasaplığa soyunup futbolcuları kafadan doğrasaydı çok memnun kalacaktı birileri. Sonra da hakemin görevi maçı 11-11 bitirmektir diye fetva verecekti mutlak zevat. Aydınus'un maçı kartsız tamamlama isteğini minnetle izledim. Kaldı ki, sahada öyle aman aman bir şey de yoktu. Sabri'nin gırtlak sıkması, Emre'nin el kol hareketleri artık her maçın tuzu biberi. Asıl şaşılacak olay, sinsiliği huy edinmiş Lugano ile Emre Aşık'ın o dakikaya kadar sabretmiş olmalarıdır. Ben hakemin oyunu zırt pırt durdurmasına kızdım. Sahada bir açık oturum düzenlemediği kaldı.

Adnan Polat'ın tezgâha geldikleri yönündeki açıklaması tam bir fecaat. Sen Ümit Karan ile Nonda'nın bitik hallerine bakıp eli yüzü düzgün bir forvet alıyorsun, zurnanın zırt dediği bir anda teknik direktörünü kapının önüne koyuyorsun, bütün stoperlerin sakatken bir de elindekini satıyorsun, sonra da suçu hakemin ve federasyonun üstüne atıyorsun. Hadi canım sen de! Keza Fenerbahçe de suçu kendi transfer politikasında arasın, başka yerde değil.

Neyse, büyük felaket atlattık, hepimize geçmiş olsun.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

'Kazma'nın şutu

Fikret Doğan 22.04.2009

Samuel Joyce ölüm kalım maçının 89. dakikasında ceza sahasının yayı üzerinden topa bozuka gibi vurduğunda çok şaşırdı, çünkü hayatında ilk kez rakip kaleye şut çekiyordu. Daha önce antrenmanda bile ortasahayı geçmişliği yoktu. Şimdiye dek büyük bir işgüzarlıkla karşısındaki forvetlere gaddarca tekme atmaktan futbol oynamaya fırsat bulamamıştı. Herkes ona kısaca Kazma derdi.

Yenilen takımın küme düşeceği son bölgesel lig maçında yaradana sığınarak vurduğu top kalecinin korku dolu bakışları altında direği yalayıp dışarı çıkmış, seyircilerden birine isabet etmişti. 28 yıllık ömründe ilk kez bir gol kaçırmanın hazzını yaşayan Kazma çamurlu sahayı zangır zangır titreten adımlarla görev yerine geri dönerken belli belirsiz bir suçluluk duygusuna kapılmıştı. Çektiği şutun tadı hala damaklarındaydı.

"Ancak akılsız adam şeyinin peşinden koşturur" diye ikide bir kafasına kakan babasının çatık kaşlı hayali gözünün önünde uçuşuyordu. Tam o anda Readway takımının pır pır sol açığı kanattan fırtına gibi inip kavisli bir orta kesti, Katil lakaplı amansız forvetin nefesini ensesinde hisseden Kazma savuşturmak amacıyla topa can havliyle vurdu. Heyhat herkese madik atmaya bayılan meşin yuvarlak doksana takılmıştı. Ne tuhaf bir yazgıydı bu böyle: hayatında topu topu iki kere şut çekmiş, rakip kaleye gönderdiği ilk top kıl payı dışarı çıkarken ikincisi ampul gibi kendi kalesinin ağlarına takılmıştı. Yüzünü soğuk direğe yasladı. Killarny taraftarları bardaktan boşanırcasına yağan yağmurun altında dona kaldılar. Her fırsatta düşmanlığını hissettiren feleğ

sövüyorlardı için için. Yine de canla başla didinen ama eşi görülmemiş bir sakarlığa kurban giden takımlarını soyunma odasına ve kümeye alkışlarla uğurladılar.

Arkadaşları, hocası, yöneticiler onu teselli etmek, sırtını sıvazlamak, "takma kafana olur böyle şeyler" demek için sıraya girdiler. Yalnızca Baykuş Joe duşa girmeden önce çırlıçıplak karşısına dikilip uzun uzun gözünün içine baktı ve yere tükürdü.

Ertesi sabah soğuk kahveyle kahvaltısını yaparken, gün boyu madende kazma sallarken, akşam meyhanenin yolunu tutarken aklında o gaflet anından başka bir şey yoktu. "Sen adam olmazsın Samuel" diyen babasının sözleri kulaklarında çınılıyordu. Meyhanede ruhunun karanlığını daha da koyulaştıran kara birasını yudumlarken Baykuş Joe onun önüne bir gazete küpürü koydu. Dün vargücüyü vurduğu ilk şut 9 yaşındaki bir çocuğun kafasına çarpmıştı, çocuk bütün müdahalelere rağmen kurtarılamamıştı. Kazma sustu. Tezgâhın gerisini boydan boya kaplayan aynanın önündeki ışıltılı bardaklara bakıyordu. İçi bomboştı.

Gecenin serinliğine çıktı. Bulutların arasından sıyrılan dolunay onu bir hayalet gibi izlemeye başladı. Adımları onu kasabanın meydanına götürdü. Kilisenin ağır kapısını açıp içeri girdi. Çocukluğundan bu yana rahat bulduğu günah çıkartma koltuğuna gömülüp içindeki boşluğu dinlemek istiyordu. Ama aniden perdenin çekilmesiyle irkildi. Rahip Hurt müşfik bir sesle sordu: "Hayrola evlat, günler çuvala mı girdi?" Kazma yutkundu: "Günah işledim Peder! Kendi kaleme gol atıp bütün takımı yaktım." Rahip Hurt iri burnunu sildi: "Takdiri ilahi! Peki ya öldürdüğün çocuk?" Kazma'nın bakışları donuklaştı: "Takdiri ilahi!"

Ertesi akşam madenden çıktıktan sonra elinde bir demet çiçekle Hudson'ların zilini çaldı. Kapıyı açlamaktan gözleri kızarmış 50 yaşlarında bir adam açtı. Kazma lafa girmek için eveleyip gevelerken baba Hudson eliyle sus işareti yaptı: "Hiç zahmet etme, kim olduğunu biliyorum. Senin yüzünden küme düştük!" Altı kişilik aile sofraya yeni oturmuştu. Kazma yedinci sandalyenin önündeki boş tabağa boş boş baktı. Artık yeri hep orasıydı. Bu kederli evde herkes ona sıcak davranıyordu. Onu kin dolu bakışlarla süzmekten vazgeçemeyen biri vardı, o da evin büyük kızı Jenny'di.

Bir akşam mutfakta baş başa otururken "Seni seviyorum, benimle evlenir misin?" diye inledi Kazma. "Seni neyin beklediğini biliyor musun?" diye tısladı Jenny. Kazma başıyla evetledi.

Nikâhlarını Rahip Hurt kıydı. Bütün takım arkadaşları onu yürekten kutladılar. Sadece Baykuş Joe gene yere tükürdü. Hep beraber yenilen bir yemekten sonra genç evliler odalarına çekildi. Sabah Jenny tavanda sallanan Kazma'ya bakmadan hemen üstünü giydi, bavulunu toplayıp kayıplara karıştı, ta ki IRA'nın bir bombalı saldırısına adı karışınca dek.

Ünlü tarihçi Sir Walther Scott'un Resimli Dünya Futbol Tarihi adlı kitabının 333. sayfasında anlattığı bu ibretlik vakayı kelimesi kelimesi aşırıp siz okurlarıma iftiharla sunuyorum.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Teknik arıza

Fikret Doğan 29.04.2009

Futbol zamana karşı bir yarışır; bu zalim yasayı en iyi teknik direktörler bilir, yine de her defasında günah keçiliğine giden yolun kısalığı karşısında dehşete düşmekten geri kalmazlar. En kısa zamanda en büyük başarı beklenir onlardan, aksi takdirde teknik direktör çöplüğünde yerleri hazırdır; yeni hoca arayışındaki kulüplerin çöplükte eşelenen kargalara benzemesi bir tesadüf değildir. En düşük maliyetle en yüksek kazanca ulaşmak isteyen sermaye vahşi yüzünü burada da gösteriyordu. Kulüplerin bir şirket gibi yönetildiği bir iklimde taraftar da gözünü kâr hırsı bürümüş bir hissedar gibi sürekli kurban isteyecektir.

Bayern Münih büyük umutlar bağladığı Jürgen Klinsmann'ı kovarken taraftarın istifa haykırışı sadece bir bahaneydi. Rummenige ve Hoeness'i tetiğe basmaya iten şey "zararın neresinden dönülse kârdır" düşüncesi de değildi, hayır hayır, daha ziyade açgözlülüktü. Klinsmann'ı kapının önüne koymak için lig lideri Wolfsburg'un Cottbus'a yenilmesini beklediler; şampiyonluk şansının sürdüğünü gördüklerinde av kokusu alan çakallar gibi harekete geçtiler. Nitekim Rummenige şöyle açıklayacaktı kararın gerekçesini: "Psikolojik bariyeri kırmak için bu yolu seçtik."

Teknik direktörler muktedirlerin gözünde teknik arızadır; çünkü kendi kafasına göre takılıyor, kendi doğrusunu sahaya yansıtıyordur bu adam, derhal derdest edilmesi gerekir.

Trabzonspor geleceğini bağladığı Ersun Yanal'ı istifaya zorlayarak kendi ayağına kurşun sıktı. Böylece yıllardır şampiyonluk özlemiyle yaptıkları hatalara bir yenisi daha eklendi. Oysa bu yıl akli başında açıklamalarla işe başlamışlardı. Yeni kurdukları takımdan şampiyonluk beklemiyorlardı. Artık uzun vadeli düşünüyorlardı. Meğer tüm bu sözler göz boyamaya yönelikmiş. Trabzonspor zirveye oynayınca iştahlar yeniden kabardı, eski hastalıklar nüksetti. Nitekim Sadri Şener daha sonra "ben başından beri için için şampiyonluğa inanıyordum" diyecekti.

Almanya'da tek başına hüküm süren Bayern Münih uluslararası arenada boynu bükük kalmanın sıkıntısını yaşıyordu. Artık bıçak kemiğe dayanmıştı, öyle ki Hoennes bu uğurda iki yıl önce gözü gibi baktığı banka hesabını talan ederek büyük paralar karşılığında Ribery, Luca Toni, Klose, Podolski gibi dünya yıldızlarını transfer etme cüretini göstermişti. Ancak Şampiyonlar Ligi ve UEFA'da onları ancak hayal kırıklığı bekliyordu. Madem bu iş sırf yıldızlarla olmuyor, bir de takım oyununu deneyelim dediler. Klinsmann İngiliz ve İspanyol takımlarına kafa tutacak bir oyun anlayışını oturtmak için biçilmiş kaftandı, ne ki her şeyden önce zamana ihtiyacı vardı. Nitekim o da başlangıçta kan ve gözyaşından başka hiçbir şey vaat etmedi. Hoeness ve şürekası kan kusup kızılırc şurubu içmeye hazır olduklarını söylediler, Bundesliga'daki olası bir başarısızlığı sineye çekeceklerdi. Ama çok geçmeden bu sözlerin koca bir yalan olduğu ortaya çıktı; daha onuncu ayında Klinsmann'ın defterini dürdüler.

Trabzonspor uzun zaman sonra ilk kez şampiyonluk yarışının içindeydi, üstelik takım bu yıl baştan aşağı yenilediği halde. Gel gör ki, yönetim, medya ve taraftarı memnun etmenin bir yolu yoktu, çünkü onlara göre takımın şimdiye dek otuz puan farkla şampiyonluğunu ilan etmiş olması gerekiyordu. Böylesi yüzkarası bir sonucun tek sorumlusu teknik direktördü. Nitekim Sadri Şener Sivasspor'a yenilginin sebeplerini soran gazetecilere "onu Ersun Yanal'a soracaksınız" diyerek adresi gösteriyordu.

İki kulüp de geleceğe yatırım yapmışlardı, ne tuhaftır ki şimdi ikisi de 20 yıl geriye gittiler; biri mührü Jupp Heynckes'e, diğeri Özkan Sümer'e verdi. Teknik direktör kıyımı aslında deneyime duyulan gazabın ifadesidir; o yüzden denize düşünce böyle hazır reçetelere sarılıyordur günümüz insanı. Böylece gelecek bir kez daha

geçmişe feda ediliyordur.

Sabır bekleme sanatıdır; Eyüp peygamberden beri eskilerin üzerine titredikleri bu sanat artık Kaf Dağı'nın ardında kaybolmuştur. Oysa sabır taşının çekirdeğinde umut saklıdır, o da kendisini inatçılıkta gösterir. Direnmeyenler zamanın karşısında diz çökmeye mahkûmdur.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Hassas kurgu

Fikret Doğan 06.05.2009

Günümüz futbol takımları hassas elektronik eşyalara benziyor. En ufak bir parçanın bozulması, bir dişlinin yerinden oynaması hemen bütün sistemi allak bullak etmeye yetiyor da artıyor bile. Bu bakımdan bir teknik direktör hem iyi bir mühendis hem de deneyimli bir tamirci ustası olmak zorunda. Aragones ve Bülent Uygun kendi söküğünü dikemeyen terzi gibi sistemin aksayan noktalarına çözüm üretmekte güçlük çekerken Mustafa Denizli de teknik direktörlük yaşantısını sadece "oyunu okuma sanatı" üzerine kurmanın bedelini ödüyor zaman zaman.

Hiç kuşkusuz, bu yıla damgasını vuran oyunculardan biri de İbrahim Dağışan. Doğaldır ki, Sivas onun eksikliğini damardan hissedecekti Gaziantep karşısında. Nitekim Bülent Uygun'un tıpkı Trabzon maçındaki gibi beşli bir ortasaha kurgusuyla başlaması isabetli bir düşünceydi. Görünen köy kılavuz istemez; mücadele yükünü herkese eşit dilimlerle paylaştıran bu dizilişle Yiğidolar yardımlaşarak oynuyorlar, ayağa paslarla ileri çıkıyorlar, hepsinden önemlisi topu Mehmet Yıldız'a şişirmiyorlar. Fakat ne hikmetse, Bülent Uygun ikinci yarıda Kamanan'ı alarak bu kurguyu bozdu. Böylece bu bölge birdenbire Antep'in yumuşak bilekli oyuncularının gönüllerince cirit atabilecekleri bir alana dönüştü. Ligin en iyi pas yapan takımı karşısında ortasahanın içini boşaltmak intiharın daniskasıydı. Bir de Jose Couceiro hassas bir bakışla bu bölgeyi Erman ve Murat Ceylan'la güçlendirince artık oyunun kaderi belirlendi. Oysa ilk yarıda ne kadar istekli görünse de Gaziantep ortasahadaki beşliyi aşip dişe dokunur bir tehlike yaratamamıştı. Gereksiz bir acelecilikle maçı koparmaya çalışmanın bedeli Sivasspor için ağır oldu. Kaldı ki, rakibin elinde kilidi açabilecek bir anahtar yoktu. Sırtı kaleye dönük çalışan bir hücumcusu olmadığı için Gaziantep'in oyunu Sivas'ın ceza sahasına yıkabilmesi mümkün değildi. Bülent Uygun maçı gündüz saatine koyan federasyonu suçlayacağına hatayı az biraz kendi taktik anlayışında arasa Sivasspor için daha hayırlı olurdu galiba. Ortasahanın yükünü bir tek kişinin üzerine yıkan her takım Real Madrid gibi madara olmaya mahkumdur.

Aragones ayağı ve aklı tez Gökhan Gönül'ü stoper oynatarak savunma sorununa masa başında yaratıcı bir çözüm üretti. Edu ve Lugano sıkıyı gördüler mi hemen topu şişirirlerdi, oysa bu kez kaleci Volkan bile boştaki arkadaşını aradı. Ama asıl sürpriz Selçuk'un ahtapot kolları gibi her tarafa uzanıyordu; bu sezon ilk defa Aurelio gibi savaştan ve girişken bir oyuncunun yokluğu hissedilmediyse bunda en büyük pay onundu. Üstelik Aurelio'nun aksine topu iki defa dürtmeden hemen oyuna sokması, gerektiğinde uzun paslarla oyunu açması bir diğer artısıydı. Emre B. her ne kadar yine tapulu gördüğü alanın dışına çıkmadan oynadıysa da en azından topu akıllıca kullanmayı başardı. Sürekli duvar görevi görerek presin kırılmasını sağlayan Semih müthişti.

Deivid ile Uğur Boral da kanatlara çakılı kalmadan sürekli içeriye yanaşınca rakip savunmayı aşan kademeli pas üçgenleri kuruldu. Böylece akışkan futbola benzer bir görünüm çıktı ortaya yer yer. Böyle bir ortamda Güiza da kabak çiçeği gibi açtı; kendi pasına yetişip attığı gol hakikaten güzeldi. Göbekteki hummalı faaliyetler Beşiktaş ortasahasını ve savunmasını içeriye doğru sıkışmaya zorlayınca Ali Bilgin gibi tedirgin bir oyuncu bile ileri çıkıp gol pası verdi. Sonuçta ilk defa yardımlaşmalı bir anlayışla topu koşturdular. Fakat Aragones taşlarla oynayınca hassas kurgu birden bozuluverdi. Son yarım saatte şemsiye tersine dönmediyse eğer, Beşiktaşlı kramponların topun peşinde koşturmaktan yorgun düşmesindendi bu.

Mustafa Denizli Nobresizliğin sıkıntısını çekiyordu kaç maçtır. Takımda herkesin aşırı koşup yardımlaşarak üstesinden geldiği bir sorundu bu, ama bu kez didinip çabalamak da fayda etmedi. Şimdiye dek rakibi hamur gibi yoğurup helva kıvamına getiren Beşiktaş bu kez aynı tuzağa kendisi düştü. Ne tuhaf, Siyah-Beyazlılar koşmadıkları için değil, tam tersine çok koştukları için yenildiler. Dili bir karış dışarda dolaşan Tello duran topları bile doğru dürüst kullanamadı. Bu maç topu koşturanlarla topun peşinden koşturanların arasındaki farkı çok iyi ortaya koydu. Mustafa Denizli'ye yöneltilebilecek en akli başında eleştiri şudur; takım neden önde basmadı? Çünkü Gençlerbirliği, Ankaragücü gibi önde pres yapan bütün takımlar Fener'i dağıtırken, Sivas ve Kayseri gibi ikinci bölgede göstermelik bir alan savunması yapan takımlar Fener'e yenilmişlerdi. Yine de insafsızlık etmemekte fayda var; böyle bir Fener'i kim bekliyordu ki?

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Sistem takımı

Fikret Doğan 13.05.2009

Bülent Uygun cumartesi günü oyuncularının ayaklarına taş bağlasaydı takımını ancak bu kadar etkisiz kılabilirdi. Oysa geçen haftaki Gaziantep yenilgisinden sonra taktik anlamda yanlışlar yaptığını satır aralarına sıkıştırmıştı, her ne kadar ilkin maçı cehennem sıcaklığında oynatan hain federasyonu suçlamışsa da! Anlaşılan o maçtan kendisine hiç ders çıkarmamış. Futbolda hatalı taktik bir suç değildir, hatta bazen gereklidir, çünkü galibiyetin mantığına çoğu zaman akıl sır ermez. O yüzden doğru taktikle yenilmek ne kadar olağansa yalan yanlış bir taktikle maç kazanmak da o kadar meşrudur. Fakat kendi oyun anlayışınıza ihanet ediyorsanız eğer, orada vahim bir durum var demektir.

Sivasspor eskiden bir sistem takımıydı. İbrahim Dağaşan, Konfory Sylla, Sezer Badur, Musa Aydın ve Herve Tum gibi savaştan ve girişken oyunculardan kurulu beşli ortasaha büyük bir sorumluluk duygusu içinde çalışarak hücumla savunma hattı arasında sık dokulu bir iletişim ağı kurardı. Savunmadayken herkes topun arkasına geçip alan daraltırdı. Geniş alanda dolaşan Mehmet Yıldız tuttuğu topları geriden gelen arkadaşlarının koşu yoluna bırakırdı. Kanatlardan fişek gibi inen Abdurrahman Dereli ve Hayrettin terse attıkları toplarla Musa Aydın'ı ve Herve Tum'u gol pozisyonuna sokarlardı. Rakip forvetlere göz açtırmayan Bilica ve Sedat geriden ayağa paslarla oyun kurarlardı. Bütün takım iğneyle kuyu kazar gibi sabırla çalışıp didinir, rakibin zayıf anını kollardı. Sistem tıkr tıkr işlerdi, çünkü kafasını kaldıran bir oyuncu hemen anı başında pas verebileceği bir arkadaşını görürdü. Belki Sivasspor bir göz ziyafeti çekmezdi ama seyredenlerde bir saygı uyandırırdu. Bütün bunlardan eser yok şimdi. Arda arda gelen yenilgilerle Sivasspor kendisini zirveye taşıyan değerlere sırt

çevirmenin faturasını ödüyor.

Bülent Uygun İstanbul Belediye karşısında ikili forvet sevdasına kapılarak bir kez daha kendi oyun anlayışını sırtından hançerledi. Beşli ortasaha kurgusunu bozduğu yetmiyormuş gibi bir de bu bölgeye Murat Erdoğan gibi dirençsiz bir futbolcuyu yerleştirmesi bozguna davetiye çıkarmaktı. Nitekim Efe, Serhat, Zeki ve Tjikuzu çok seri paslarla öndeki hızlı adamları, yani Gökhan Kaba ile İbrahim Akın'ı kaleci Petkoviç'le burun buruna getirmekte hiç zorlanmadılar. Koşu yoluna çok iyi pas atan bir takıma karşı ortasahayı geniş ve bereketli bir ovaya dönüştürmek intihardan farksızdı. İlk yarı Sivasspor açısından bir faciayla bitebilirdi. Fakat Bülent Uygun "rakip kalemize gelmeden iki gol buldu" demekle yerden göğe kadar haklıdır. Ne de olsa Belediye iki golünü de uzun menzilli şutlarla uzaydan attı!

Bloklar arasında derin uçumlar vardı. Buna yol açan etken ne Yigidoların yetersizliği ne de vurdumduymazlığıydı, bilakis herkes gayretliydi. Ama topu sürekli şişirsen olacağı budur işte. Herhalde İbrahim Dağaşan kafasının üzerinden geçen toplara bakmaktan boyun fıtığına tutulmuştur. Rakip defansın kucağında oynayan Kamanan ile Mehmet Yıldız'ın bu topları ezmesi çok doğaldı, çünkü geniş alanda dolaşmıyorlardı. Zaten Mehmet Yıldız'ın başta kendi takım arkadaşları olmak üzere herkese fırça atmaktan futbol oynamaya zamanı yoktu. Onun bu baskıcı tutumu Kamanan'ı iyice yıldırılmış olacak ki, ne yapacağını bilmez halde acemi çaylaklar gibi dolandı durdu ortalıkta. Maç boyunca sıfırdan tek bir orta yapılmadı. Kaldı ki, Bülent Uygun ikinci yarıda üçlü defansa dönerek kanatlara inmenin yolunu kendi elleriyle tıkamış oldu. Böylece toplar gene havada uçuştı.

Futboldan çok mancınık sporuna benzeyen bu oyun anlayışıyla Sivasspor şampiyon olacaksa hiç olmasın daha iyi. Bu şişirme futbolla şampiyonlar ligine gidecekse, hiç gitmesin daha iyi. Pası devre dışı bırakan bu oyunla Anadolu devrimi yapacaksa hiç yapmasın daha iyi. Nitekim kale direkleri bile isyan etti.

Ne hazindir ki, Bülent Uygun kendi elleriyle diktiği binayı yine kendi elleriyle yıkıyor. Sabırlı, yardımlaşmalı, dayanışmalı oyun anlayışına dönmedikçe Sivasspor bu derin kuyudan çıkamaz.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Top hakem

Fikret Doğan 20.05.2009

Taksim Stadı'nı çamur deryasına dönüştüren şiddetli yağmurun altında şişman hakem gözünü kırpmadan penaltı düdüğünü çaldı, ama bu demek değildir ki içi sızlamadı; çünkü rakibin ele avuca sığmaz forvetini tırpanlayan bıçkın delikanlı bundan birkaç ay önce ateşli bir gecenin sonunda kayıplara karışarak onu gönül yarasıyla baş başa bırakan taş yüreklinin ta kendisiydi.

Muzip seyirciler sadece tutarsız kararlarıyla değil, aynı zamanda tostoparlık göbeğiyle de bir meşin yuvarlağı andıran şişman hakeme takılmaya pek bayılırlardı, nitekim şimdi en ufak kötü bir niyet gütmeksizin hep bir ağızdan "hop hop hakem top hakem" diye terennüm etmeye başlamışlardı bile.

Oysa çok iyi bir hakemdi; kimsenin gözünün yaşına bakmaz, kara kaplı ne derse onu yapardı. Bu nedenle bütün önemli müsabakalar ona verilirdi. Takım elbiseli haliyle maç yönetirken bir İngiliz kontundan daha asil görünürdü. Yağmurlu havalarda şemsiye elinden hiç eksik olmazdı. Çamura bulanmasın diye pantolonunun paçalarını kıvrır, maçtan sonra mutlaka ayakkabılarını boyatırdı. Ne de olsa Osmanlı Bankası'nda yıllardır çalışan bir memurdu o.

Ta ki bir hafta öncesine kadar. Kimselerin akıl sır erdiremediği sudan bir bahaneyle işine son verilmişti. Maç bittikten sonra bir top gibi yuvarlanırcasına Beyoğlu'na doğru yürürken son günlerde hayatını karartan talihsizlikleri düşünüyordu. İş hayatında kafa üstü yere çakılmıştı. Haftada bir kere dinî meseller kaleme aldığı *Vakti Hayriye* gazetesindeki köşesine hiçbir gerekçe gösterilmeden kilit vurulmuştu. Hakemlik kariyeri eski parlak günlerinden çok uzaktı. Bütün İstanbul'un heyecanla beklediği Fenerbahçe ile İngiliz Gardler Karması arasında oynanacak maça önce o atanmış, ama daha sonra nedense bu müsabakayı başka bir hakemin yöneteceği açıklanmıştı. Bu maç çok mühimdi, hatta öyle ki, General Harrington'un Londra'dan kupa niyetine bir metre boyunda gümüş işlemeli bir sanat eseri getirttiği söyleniyordu. Şimdi herkesin yana yakıla iple çektiği bu maç büyük bir haksızlıkla ondan esirgenmişti. Bir de aşkıyla yanıp tutuştuğu civanmerdin hiç beklenmedik bir anda zuhur edip gönül yarasını depreştirmesi hepsinin üzerine tüy dikmişti.

Bu türden acılara karşı kendini şerbetli sayıyordu, ama şimdi yanıldığını anlamak üzüntüsünü daha çok arttırmıştı. Küçükken İstanbul'un yarısını yok eden bir yangında ağabeyiyle kız kardeşini koltuğunun altına bir bohça gibi tıkıştırıp canını dışarı zor atan annesinin görüntüsü gözünün önünden hiç gitmezdi; kendisinin neden yangında terk edilecek şeylerin başında geldiğini hiç anlamamıştı. Tek bildiği bir şey varsa, o da tatlı canını alevlerin arasından bir top gibi yuvarlanarak çıkma maharetine borçlu olduğuydu.

İkinci namazını ağabeyinin imamlık yaptığı Hüseyin Ağa Camii'nde kıldı. Ağabeyinin "yüce mevlam onu da böyle yaratmış" diye bakan abus suratı nedense bu kez sinirini bozdu. Camiden çıktığında yağmur dinmişti. Köstekli saatine bakıp biraz oyalandıktan sonra Hacı Abdullah Lokantası'nın kapısından içeri girdi, en dipteki iki kişilik masaya oturdu. Az ötede şairi âzam Yahya Kemal parmaklarını yalaya yalaya yemek yiyordu, oburlukta onunla kendisi bile başedemezdi.

Zeytinyağlılara geçmişti ki, birden karşısında badem bıyıklı bir adamın oturduğunu farketti. Ayva tatlısını da afiyetle mideye indirdikten sonra cebinden usulca çıkardığı bir zarfı masanın altından badem bıyıklı adama uzattı. İngilizlerin bu gece evlerine baskın yapacağı direnişçilerin isimleri yazılıydı bu listede. Badem bıyıklı adam da çaktırmadan bir zarf uzattı.

Az sonra dışarı çıkıp bir faytona bindiğinde hava kararmıştı. Fatih'in arka sokaklarında iki katlı bir ahşap bir evin önünde arabacı atları dizginledi. Kapı açıldığında az kalsın düşüp bayılacaktı. Öğlen aleyhine penaltı verdiği sabık sevgilisiydi. O da şaşırmışa benziyordu. "Nasıl buldun beni?" Cebinden mühürlü zarfı çıkarıp verdi. Delikanlı zarfı açıp içindekini okuduktan sonra tekrar katlayıp cebine koydu. Top hakem mutluluktan delirecekti neredeyse. Genç adamın kollarına atılıp ona sıkı sıkı sarıldı, ta ki kendini halsiz hissedinceye dek, birkaç adım geri attığında gömleğinin kana bulandığını gördü. Sevgilisinin elinde çelik bir hançer parlıyordu. "Neden?" diyerek yere yığıldı. Ölüm bedenini yavaş yavaş sararken sevgilisinin mektubu okuyan sesi hayatta duyduğu son sözlerdi. "Bu mektubu getiren kişiyi gebert, hemcinslerine meyleden pis herifin tekidir." Ölüm emrini celladına kendi elleriyle teslim etmişti. Tarihimizden ısrarla adı silinmeye çalışılan hakemin adı Bulaç Ali Bey'dir.

Müverrih İbrahim Hakkı Efendi'nin anlattığı bu ibretlik olayı aynen günümüz Türkçesine uyarlayarak siz okurlarıma iftiharla sunuyorum.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Şans müziği

Fikret Doğan 27.05.2009

Einstein, 1929 yılında New Yorklu bir hahamdan bir telgraf alır: "Tanrıya inanıyor musunuz?" Dünyaya bakışımızı değiştiren fizikçi bu soruyu şöyle yanıtlayacaktır: "Spinoza'nın kendini varoluşun yasalara bağlı uyumunda gösteren tanrısına inanıyorum, ama insanların yazgılarıyla ve davranışlarıyla meşgul olan bir tanrıya değil." Özellikle Spinoza'nın 29. tezi Einstein için bir mihenk taşıdır: "Doğada hiçbir şey tesadüf değildir, tam tersine her şeyin bir şekilde varoluşu ve işlevi tanrısal doğanın zorunlulukları aracılığıyla belirlenir." Yani her şey olacağına varır.

Einstein'ın tanrısı nedensellik ilkesiydi; buna göre her şeyin bir nedeni bir de sonucu vardır. Oysa "şans" kavramını 1916'daki foton ışıması çalışmasıyla fiziğe sokan yine kendisiydi; ışığın kendiliğinden emisyonunda bir fotonun ne zaman salınacağını önceden kestirmenin olanağı yoktur, bu ancak olasılık formülleriyle hesaplanabilir. Nitekim rastlantı kavramı ilerde kuantum kuramının taşıyıcı sütunlarından biri haline gelecektir. Einstein kurucu babalarından biri olduğu kuantum kuramının böyle yorumlanmasına ömrünün sonuna dek karşı çıkar: "Tanrı zar atmaz."

Ama futbolcular atar. Çünkü futbolda güvenilmeyecek bir şey varsa, o da nedensellik ilkesidir. Futbol maçları şans meleklerinin cirit attığı bir kumarhaneyi andırır. Kimin ne yapacağı karanlıktır; kıcı kırık bir takım gidip anlı şanlı bir devî iki seksen yere uzatabilir. Senin oyuncun boş kaleye topu dürtükleyemez, elin oğlu kırk metreden şut atar, savunmacının sırtından seken top sol bekin bilmem neresine çarpıp gol olur. Şans tanrıçası Fortuna'nın kime güleceği belirsizdir.

Beşiktaş'ın bu yılki başarısını Mustafa Denizli'nin balına bağlayanların sayısı hiç de az değil; onlara göre zarlar şimdiye dek hep düşüş geldi. Aslında pek temelsiz bir düşünce sayılmaz: Dortmund Üniversitesi'nden Metin Tolan ve Münster Üniversitesi'nden Andreas Heuer gibi fizikçilere bakılırsa, düşük skorlu bir müsabaka oluşu nedeniyle futbol bir şans oyunudur. Oysa basketbol, hentbol, tenis gibi yüksek skorlu spor dallarında şansın önemi nerdeyse yok denecek kadar azdır. Roger Federer şansına balına turnuva kazanamaz; öyle bir şans yoktur.

Kuantum mekaniğinde rastlantının önemi büyüktür. Yarılanma süresi geçtikten sonra atomun bir yarısı çözülecektir, bu kesindir, ama hangi yarısının çözüleceği bilinemez, şansa bağlıdır. Makro âlem klasik fiziğin yasalarına boyun eğerken mikro âlemde olasılık yasalarının borusu öter.

Futbolda ligin uzunluğuyla şansın büyüklüğü ters orantılıdır. Maç sayısı ne kadar yüksekse şansın etkisi de o kadar düşüktür. Maç sayısı ne kadar düşükse şansın etkisi de o kadar yüksektir. Bu özelliğiyle futbol bir

muhakeme oyunu olan briçe benzer; olasılık yüzdeleri en çok bu oyunda geçerlidir, oysa bazen en yüksek yüzdeye oynadığınız halde kaybedersiniz, yani neden-sonuç ilişkisi arızaya uğramıştır. Fakat oynanan ellerin sayısı arttıkça iyi takımla kötü takımın arasındaki fark ortaya çıkar. Briçte kötü bir takımın şansın yardımıyla şampiyon olması imkânsızdır, ama birkaç ellik bir maçta dünya şampiyonunu devirmesi mümkündür. Bu futbol için de geçerlidir, çünkü top yuvarlaktır. Uzun lig maratonunda klasik fiziğin, denk güçlerin arasındaki tek bir maçta kuantum mekaniğinin borusu öter.

Ralf Ragnick, “Bir teknik direktörün görevi şans etkisini en aza indirmektedir” diyor. Aslında herkesin gündelik hayatında erişmeye çalıştığı şey tam da bu değil midir? Her türlü şans faktöründen azade güvenilir bir yaşam sürmek? Şans adı konmamış bir gizli nedendir belki de. Nitekim Einstein, daha fazlasını bilmiyoruz demek, daha fazlasını bilemeyiz demek değildir diye itiraz eder kuantum kuramcılarına.

19. yüzyılın büyük gerçekçi romanlarında rastlantı düpedüz kaderin yamağıdır. Paul Auster gibi modern yazarlarda rastlantı artık bağımsızlığını kazanmıştır. Kaderin getir götür işlerini yapan bir uşak değil, daha çok kendi özgür iradesiyle hareket eden bir sanatçıdır. Kader alinyazısı, şans sonu açık bir öyküdür. Hakikat yokluğunu şansın varlığıyla görünür kılar.

Tanrı zar atmaz. Ama yine de Gelecek belirsizdir. Ya da Gelecek belirsizdir. Ama yine de Tanrı zar atmaz.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Şampiyon ve birinci

Fikret Doğan 04.06.2009

Kim ne dersin desin, Beşiktaş ikramla değil, bilakis bileğinin hakkıyla şampiyon oldu. Ne yazık ki, birilerinin iyiliğini diğerlerinin kötülüğüyle açıklamak futbol geleneğimizin bir parçası; hiç kuşkusuz bunun ardında küçümseme kültürü yatıyor. Başarıya böyle dudak bükmeyle aklımız sıra bir yandan şampiyon takımı hizaya getiriyoruz bir yandan da egomuzun iki büküm yere serilmesini önlüyoruz. Hiç sevinme, sen aslında o kadar iyi değilsin, diğerleri çok kötü olduğu için şampiyon oldun, o yüzden tantana yapıp üstünlük taslama!

Ama zaten iynin tanımı “daha az kötü” değil midir? Yani birinci takım diğerlerinden daha az kötü olduğu için ipi önde göğüslememiş midir? Peki, öyleyse malumun ilanı neden? Çünkü “güneş her sabah doğudan doğar” cümlesi bile istismara açıktır, hele de yukarıdakini paçasından aşağıya çekmek söz konusu olduğunda. Totalitarizmin eşitlik ilkesi bunu gerektirir, herkesi etrafı dikenli tellerle çevrili tek bir alanda toplayıp çamura bulamak, tabii daha önce kana bulamamışsa.

Bu topraklarda başarıya karşı alerji tarihseldir. Batıya giden ilk diplomat Yirmisekiz Çelebizâde Mehmet Efendi’den bu yana 300 yılı aşkın bir süredir yenilginin nedenleri üzerine düşünüyoruz; o yüzden düşünce tarihimiz aynı zamanda yenilginin tarihidir. Nerede yanlış yaptık sorusu içimize işlemiştir. Galibiyetin hamasetle, birkaç beylik lafla geçiştirilmesi olağandır, çünkü asıl haz duyduğumuz şey yenilginin ta kendisidir. Bu topraklarda herkesin cümbür cemaat üç büyüklere yazılmasının nedeni onların daha başarılı oluşu değil,

tam tersine yenilgilerinin daha görkemli oluşudur. Nitekim hüznümüz sevincimizden daha uzun ömürlüdür; şampiyon takımın taraftarı bile (çocuk gibi içi içine sığmayanlar hariç) doğru dürüst sevinemez, daha ziyade sevinirmiş gibi yapar, maksat adet yerini bulsun.

Beşiktaş'ın şampiyonluğunda aslan payı elbette Mustafa Denizli'nindir. Takımdaki herkesin kora kor mücadele ettiği, birbirinin yardımına koştuğu, sorumluluk duygusuyla işin bir ucundan tuttuğu bir oyun anlayışını yerleştiren odur. Son maçta İbrahim Toraman'ın söke söke attığı gol bu dayanışmacı ruhun en güzel kanıtıdır. Kelle koltukta savaşımayan bir takım bu türden goller atamaz. Ligin zirvesindeki Beşiktaş ile Sivasspor'u takipçilerinden ayıran en önemli iki özellikten biri bu yardımlaşma duygusuysa, diğeri de bekleri sürekli öne çıkarma anlayışıydı. Kanatlarda cirit atan beklerin fazladan oyuna katılımı küçük ama önemli bir fark doğurdu.

Bülent Uygun "şampiyon Sivas, birinci Beşiktaş" demiş. Aslında bu özlü sözü sabahtan akşama kadar binlerce kez tekrarlasa gerçek yine değişmez. Beşiktaş hem birinci hem de şampiyon, çünkü bu ikisi aynı şey demek. Bülent Uygun geçen yılki tuzağa tıptış tıptış yeniden düşerek kendi kendini gönüllerin şampiyonu ilan ediyor, oysa bu yıl ligi kaybetmelerinin en büyük nedeni, sahte bir anne sıcaklığı buldukları bu düzmece kavrama bel bağlamalarıdır (bakın, mevzu yenilgiden açılınca yazarın kafası nasıl zehir gibi çalışmaya başladı). İkame birincilik koca bir aldatmacıdır; sus payı dağıtarak iş gören kapitalist mantık burada da kendini gösteriyordur.

Hazır yeri gelmişken, şu satırları bir kez daha yinelemekte fayda var: "Gönüllerin şampiyonu" ya da "galip sayılır bu yolda mağlup" kavramı, yenilgiyi sırtlayabilmek için kurulmuş yardımcı bir düzeneştir. Özünde yenilgi o kadar ağırdır ki, ancak "yüceltilerek" aşılr: *yenildik ama ezilmedik, yenildik ama...* Ne ki, o "ama" bağlacı gereksizdir, "yenildik" sözü ancak çıplak bırakıldığı takdirde sağaltım gücüne kavuşur, yoksa bir zehir gibi içte içte damarlarda akmaya devam edecektir. Mızıkçılık etmek, kılıf hazırlamak, rakibi karalamak yenilgiyi kabul etmenin örtülü biçimidir. Gerçek yengi hiçbir dala tutunmadan, rakibin gözünün içine bakarak "yenildim" diyebilmektir. Samuel Beckett'in *"hep denedin, hep yenildin. Yine dene, yine yenil, daha iyi yenil"* sözünün arkasında ışıldayan doğruluk da budur. Yenilgiye başkaldırmanın yolu onu olanca çıplaklığıyla kabullenmekten geçer. Sisyphos en akıllı insandır, çünkü tepeye çıkardığı kayayı her gün daha iyi yuvarlar.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Arzu ve öfke

Fikret Doğan 10.06.2009

Futbolun şu acımasız yasasını herkes bilir; başarısızlık halinde teknik direktöre pııyı pırtıyı toplamak düşer. Kaçış yoktur bu kaderden, çünkü ihanete uğradığını düşünen başkan cinnet dolu bakışlarla satırı eline almıştır, öfkeli taraftarlar zarfların içine mermi koyup malum adrese postalamaya başlamıştır, amigo köşe yazarı kaleminin ucunu zehirli bir ok gibi sivrilmiştir. Fakat hedefe ulaşamadığı için kapının önüne konulan meslektaşlarının aksine Christoph Daum'un bahtı daha karadır, çünkü bu zalim kılıcın soğukluğunu ense kökünde en çok zirvede hissedecektir.

Kariyerinin ilk durağı FC Köln'den neden kovulduğu hâlâ bir sır perdesidir. 20 yaşında amatör futbolcu olarak

adım attığı kulübünde her türlü mevkiin tozunu yuttuktan sonra teknik direktörlük görevini üstlendiğinde henüz 33 yaşındadır. Üç sezon boyunca Bundesliga'da iki ikincilik, bir üçüncülük ve UEFA Kupası'nda bir yarı final çiçeği burnunda bir teknik direktör için hiç de fena bir sonuç sayılmaz. Hal böyleyken 1990'nın yazında aniden işine son verilir. Böyle ortada fol yok yumurta yokken haksız yere kovulmak Daum'un içine oturacaktır: "Eğer bir gün kanser olursam bilin ki bunun nedeni o meşum gündür." Şimdi Daum'un tam da transfer döneminde, yani hayati bir kavşakta apar topar sözleşmesini feshedip Fenerbahçe'nin yolunu tutmasını ihanet diye değerlendirenler kendi geçmişlerine dönüp iyi baksınlar, çünkü Daum'a futbol dünyasının acımasız yüzünü tanıtanın kim olduğu sorusunun yanıtı orada yatıyor.

1953'de Doğu Almanya sınırları içindeki Oelsnitz'de dünyaya gelen Daum'un çocukluğu yoksulluk içinde geçer. Aile Batı Almanya'ya kapağı atıp Duisburg'a yerleştirdiğinde o henüz altı yaşındadır. Babası yerin yedi kat dibindeki kömür madeninde çalışır, biriktirdiği parayla kendine bir iş kurmak niyetindedir. Ancak tam başardım dediği anda, son iş gününde geçirdiği bir kaza bütün planları allak bullak ederek onu önce yatağa çiviler, sonra da öteki dünyaya göçürür. Daum son iş gününde yaşayacağı kazaları babasından tevarüs etmiş gibidir sanki. Çok geçmeden evde ufak tefek bir adam peyda olur, nemrut suratlı üvey babadır bu. Artık evde hır gür hiç eksik olmayacaktır. Anne sevgisini kazanma arzusu ve babasını elinden alan hayata duyduğu sonsuz öfke; işte Daum'u bir ömür boyunca hırslı kılan iki duygu.

Kariyerinin ikinci durağı Stuttgart'ta onu yine tuhaf bir kader bekliyordur. Devre arasından kısa bir süre önce kümeye düşme potasında devraldığı Stuttgart'ı UEFA Kupası'na götürür, bir yıl sonra da müthiş bir foto finişle şampiyon yapar. Daum yine doruktadır, ancak 30 Eylül 1992'de Leeds maçında müthiş bir gafletle dördüncü yabancıyı sahaya sürünce tepe taklak düşme süreci başlar. Şampiyonlar Ligi'ne girme fırsatını akıl almaz bir hatayla kaçıran Daum artık aptallığıyla herkesin alay konusudur. Çareyi ülkeden kaçmakta bulacaktır; tekrar döndüğünde başarı hanesinde Beşiktaş'a kazandırdığı bir kupa ve bir de lig şampiyonluğu vardır.

Almanya'daki üçüncü durağında Bayer Leverkusen'de Ballack, Kirsten, Ze Roberto, Emerson, Schneider, Nowotny gibi gençlerle zimba gibi takım yaratır. Üç kez ikinci olur, ama sonuncusu tam bir trajedidir. Son haftaya Bayern Münih'in üç puan önde girdikleri halde Unterhaching'e 2-0 yenilerek fena halde kış üstü otururlar. Üstelik yedikleri ilk golü Ballack kendi kalesine atmıştır. Daum son iş gününde bir faciayı da Fenerbahçe'yle birlikte Denizli'de yaşayacaktır. Kıl payıyla kazanıp kıl payıyla kaybeder. Nitekim kokain felaketinde onu bir saç teli ele verecektir. Bu da onun Alman milli takımının başına geçme hayallerinin sonu demektir.

Daum'un Almanya'daki lakabı "motivatör"dür. Gün gelir, oyuncularını çıplak ayakla cam kırıkları üzerinde yürütür, soyunma odasına bir çuval parayla girip "rakip sizin primlerinizi istiyor" diye gaz verir, bir engelliği oyuncularının karşısına çıkarıp "bakın bu adam galibiyet için canını vermeye hazır" diye duygu sömürsü yapar.

Yeniliklere hep açıktır. Almanya'da Bilgisayarı kullanan, mentörlerle çalışan, 4-4-2 sistemini uygulayan ilk teknik direktörlerden biridir. Yazı adamıdır, antrenman raporlarını bile yazıya döker. Bunda okumuşluğunun payı büyüktür, Brecht'in şiirlerini yalayıp yutmuştur, en sevdiği yazar Max Frisch'tir. Hesap kitap adamıdır, gittiği ülkenin milli marşını dudaklarını kıpırdatarak söylemiş gibi yapacak kadar. Kendi kendini mahvetmeye de meyillidir, tüm anne sevgisini kaybetmiş, üvey baba elinde büyümüş çocuklar gibi. Kendini kabul ettirmek için dünyaya kafa tutan adamdır o...

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Meşin yuvarlağın laneti

Fikret Doğan 17.06.2009

Garcia Fuentes son nefesinde, ikisi kendi takım arkadaşı olmak üzere toplam dokuz kişiyi ipe dizer gibi tek tek çalılıyıp gol attığı o çok uzaklarda kalmış öğlen sıcakını anımsayacaktı, çünkü yüz yıllık ömründe vicdan azabının gölgelemediği son mutluluk buydu. O zamanlar Garcia Fuentes lanetin bulaşmadığı vaadedilmiş toprakları arayan çatık kaşlı bir dava adamına dönüşmemişti, öpmeye kıyamadığı güzel karısını birkaç yıldır döllemeye çalışan çiçeği burnunda genç bir kocaydı henüz.

O öğlen sıcakında dünya durdukça anlatılacak bir golü yemenin öfkesiyle kaleci Jose Cela gök gümbürtüsünü andıran bir sesle patladı: "Madem pek yaman bir herifsin, öyleyse karına niye karavana atıyorsun?" Kulakları sağır eden bu yakıcı soru, coşkulu arkadaşlarının elinden kurtulmak için kement vurulmaz vahşi bir at gibi sahanın etrafında dört dönen Garcia Fuentes'i zink diye yerine mhladı.

Yıllar sonra huzurlu toprakları bulmak amacıyla genç kıtayı karış karış dolaşırken dünyanın koca bir sessizliğe büründüğü o cinnet anını defalarca gözlerinin önüne getirecek ama muhteşem golün sevincine turp suyu sıkıldığı için mi yoksa erkekliliğine dil uzatıldığı için mi bıçağa sarıldığını artık hiç bilemeyecekti. Garcia Fuentes narin ellerinin nasıl olup da bir kasabın becerisine eriştiğini anlayamadan çocukluk arkadaşını kanlar içinde yere serdi. Yüreğinde en ufak bir sızı hissetmiyordu, ta ki gözü babalarının bir tavuk gibi boğazlanması karşısında dona kalmış dört beş yaşlarındaki iki çocuğu görünceye dek. Bu kez yaralı bir hayvan gibi kudurgan bir gazap içinde elindeki bıçağı her türlü melanetten sorumlu tuttuğu meşin yuvarlağa sapladı.

Garcia Fuentes ve güzel karısı Rosario meşin yuvarlağın yuvarlanmadığı mutlu topraklarda yeni bir hayata başlamak umuduyla taşı tarağı toplayıp köyden ayrıldılar. Fuentes soyadını taşıyan 11 hane insanı kan davası belasından kurtulmak için, Cela soyadını taşıyan diğer 11 hane insanı zamanı geldiğinde intikam şerbetinden kana kana içmek için, ölümler diyarına gitmemekte ayak direten Jose Cela da çocukluk arkadaşına hayatı zehir etmek için genç çiftin peşine bir gölge gibi takıldı. Arkalarına son bir defa dönüp baktıklarında şaşkınlıktan küçük dillerini yutacaklardı az kalsın, ıssız köyde daha şimdiden inler cinler top oynuyordu.

Başlangıçta total bir karıncanın altilmez azmiyle yürürken her şey tozpembe görünüyordu. Önlere çıkan en küçük köyde bile çocukların toz toprak içinde yalın ayak top oynadıklarını görmek onları yıldırmıyordu. Garcia Fuentes bu kaşiflik işine kendisini öylesine kaptırmıştı ki, kendi adını taşıyacak olan ilk oğlunun doğduğunu farkedenden en son insan oldu. Kap kaç satarak, berberlik yaparak, çeşitli hokkabazlık hünerleri sergileyerek ve hırsızlık yaparak geçiniyorlardı. Kimi gençler abayı yaktıkları yerde bir daha dönmemesine kırıyordu, elden ayaktan düşen yaşlılar bir ağacın altına kıvrılıp ruhlarını teslim ediyorlardı. Ama her gidenin yerini yabancı bir damat ya da bir gelin alıyor, her ölen için bir bebek dünyaya geliyordu. Böylece günler haftaları, aylar yılları kovaladı.

Güney Amerika'yı boydan boya katettiler, Atlas Okyanusu kıyılarıyla Büyük Okyanus kıyıları arasında defalarca mekik dokudular. En sonunda Garcia Fuentes hırsından şapkasını yere çalıp üzerinde tepindi: "Bu dünya meşin

yuvarlağın lanetinden kaçmak için çok küçük!" Teslim bayrağını çeken Garcia Fuentes hasımlarının çadırına girdi: "Hadi canımı alın da herkes kurtulsun bu dertten." Yıllar önce babasının nasıl kanlar içinde yere düştüğünü gören oğul Jose Cela ona acıyarak baktı: "24 yaşındaki genç bir adama karşı posası çıkmış bir moruk! Hiç adil değil!"

Artık son bir çare kalmıştı; Amazon Ormanları'nın kalbine gitmek, bu da diri diri mezara girmekten farksızdı. Ellerindeki palalarla sık bitki örtüsünü aşp o kadar içperlere girdikler ki, sadece geçmişi arkalarında bırakmakla kalmadılar, ayrıca geleceği de solladılar. En sonunda yerlilerin, timsahların, böceklerin ayak basmadıkları topraklara ulaştılar. Burada zaman durmuştu, etraftaki nemli sessizlik tanrının dünyayı kurarken alnından dökülen ter damlalarından kalmaydı.

Fakat üçüncü kuşak Garcia Fuentes bir yıl süren bir miskinlik döneminden sonra etraftaki kadim ağaçları kesip geniş bir alan açtı. Meşin yuvarlağı domuz kuyruğuyla yağladıktan sonra Cela ailesine haber saldı.

Bu maçın sonucu ne olacaktı? Jose Cela'nın torununun torunu intikamını alabilecek miydi? Tüm bu soruların yanıtını ünlü Kolimbiyalı yazar Pasqual Carlos'un 777 sayfalık dev romanı "Kayıp Gözyaşı"nda bulacaksınız.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Unutulan futbolcu

Fikret Doğan 25.06.2009

En dizginsiz hayal gücü yine hayatın kendisidir, o yüzden de sollamadığı bir tek imge yoktur. Birkaç ay önce Oğuz Atay'ın "Unutulan" adlı o *unutulmaz* öyküsünden esinle kısa bir hikâye kurmuştum kafamda, günü gelince yazarım umuduyla. Ama hayat benden hızlı çıktı.

Yaşlı bir teknik direktör soyunma odasında tek başına sinirli adımlarla volta atarken gözü birden en dip köşede yüzükoyun boylu boyunca yerde yatan bir karaltıya ilişir. Korkudan dizleri titreyerek ona yaklaşır. Aman allahım, eski futbolcusudur bu! Maça çıkacakmış gibi kramponları, tozlukları, tekmelikleri, forması üzerindedir. Yaşlı teknik direktör her tarafı örümcek ağlarıyla kaplı eski futbolcusuna nemli gözlerle bakar. 'Nasıl unuttuk seni' diye sorar kendi kendine acıyla. Az sonra yüreğindeki sızı dayanılmaz bir hal alacaktır, çünkü eski futbolcusunun sol elinde bir tabanca tuttuğunu görür. Şakaktaki kurşun deliğinde hamarat hamam böcekleri cirit atıyordur. Vah evladım, öldürmüş kendini diyerek oracığa yığılır.

Nasıl unuttuk seni böyle? Yaşlı teknik direktör bir gün maç öncesinde bir karış suratla en dip köşeye gidip somurttuğunu hatırlar. Herhalde hocasına küsüp sahaya çıkmamıştı. Sonra takım geri döndüğünde galibiyetin sevinciyle ya da yenilginin üzüntüsüyle o hengâmede onu unutmuşlardı. Yeni futbolcular gelince eskisinin adı anılmaz olmuştu. Kaldı ki araları hep limoniydi. Genç adam onun istediklerini yapmamış, çoğu zaman bildiğini okumuştı. Gerçi atılğanlığıyla çok maç kurtarmıştı ama başına buyrukluğuyla herkesi canından bezdirmişti. Ah be çocuk, biraz söz dinleseydin, n'olurdu yani diye hayıflanır yaşlı teknik direktör. Sonra eski futbolcusunun deli dolu hallerini, bıkıp usanmadan eski köye yeni adet getirme çabalarını, rakibin belini kıran çalımlarını, zarif

ara paslarını, topa kelle koltukta dalışlarını minnetle hatırlar. Pişmanlıkla bu kez kendini suçlamaya başlar, ona yeterince şans tanımadığından ötürü kendi kendine kızar, onun haklılığını teslim eder. Ama artık her şey için çok geçtir, eski futbolcusu artık hafızada bir karalıdır. Hikâye yeni futbolcuların gülüşerek soyunma odasına doluşması ve yaşlı teknik direktörün düşüncelerinden sıyrılıp gündelik hayatına geri dönmesiyle sona erer. Satır aralarında bize fısıldanan hakikat şudur; yaşlı teknik direktör yerde cansız yatan eski futbolcunun babasıdır.

Bu hikâyeyle edebiyatın gözde temalarından biri olan baba-oğul kavgasını, gelenek-modern çatışmasını işlemeyi amaçlamıştım. Fakat şimdi Beşiktaş farklı bir biçem ve içerikle bu öyküyü yazıp önümüze koydu bile; Gökhan Zan'ın sözleşmesini uzatmayı unuttular, sonrasında da, artık hangi akla hizmet, onunla masaya oturmadılar. Unutkanlık, biraz da insanın kendi kalesine attığı gol değil midir?

Günümüz insanı her şeyden önce bir metâdır, alınıp satılır, sonra kıyıda köşede unutulur. Tek ayrıcalığı, kendisine defolup gideceği açık bir kapı bırakılmasıdır, o da şanslıysa tabii; işin acı tarafı da budur zaten, değiş tokuşun nesnesine dönüşmekten duyduğu mutluluk insanın o kadar gözünü karartmıştır ki, az sonra ikame edileceğinin farkında bile değildir. Unutuldum feryadı artık insani bir imdat çılgınlığını değil, yağlı bir kapıdan mahrum kalmanın nefretini ima ediyordur.

Unutmadan unutmaya fark var. Gündelik hayattaki fuzuli malumat bombardımanında unutma kaçınılmazdır, aksi takdirde insan yeni bir şey öğrenemez; işte tam da bu yüzden hayati şeyleri unutanlar ancak her şeyi hatırd tutmaya çalışan mükemmeliyetçiler arasından çıkar; makası hastasının karnında lakayt bir doktor değil, ancak takıntılı biri unuttur. Öğrenme sorunu çeken günümüz insanının derdi unutmak değil, unutamamaktır; o yüzden akli etrafa pis kokular salan bir çöp evine benzer, çünkü topladığı hiçbir şeyi atmaya kıyamamıştır. Cehennemde ruhları yakan şey ateş değil, kesintisiz hatıradır.

Unutmamanın varacağı nokta, asıl gerekli olanın unutulmasıdır. Kötü olaylar bastırılıp bilinçdışına itilir, bundan sonra araçsal akıl rasyonalize işlemine tabi tutacaktır bunları. İşadamı sömürüyü hasıraltı eder; iş kapısı açıyorum. Katil cinayeti kılıfına uydurur; zaten o adam ciğeri beş para etmez biriydi. Milliyetçi 1915'e bir kulp uydurur; canım Ermeniler de rahat durmamış yerinde. Övgüler düzülen kolektif hafıza aslında muktedirlerin kelimelerinden başka bir şey değildir.

Kimin söylediğini *unuttum* şimdi, "dünya tanrının unutkanlığına gelmiş olmalıdır" sözü tam da materyalist felsefenin tanımıdır.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Beleştepe talimatı

Fikret Doğan 01.07.2009

Hayatımız reklam. Kendimizi, ailemizi, arabamızı bıkip usanmadan övüp dururuz. Hiç gocunmayız bundan, çünkü karşıdaki insan da aynı dertten mustarıptır. Ölüm hayata tabidir, o yüzden reklam faslı "merhumu nasıl bilirdiniz" sorusuyla cenaze töreninde de devam eder. Cevap elbette malumun ilanındır, zaten "hayatın tadı da

bu kapağın altında saklı" değil midir? Yani tanrıya bile reklam yaparız. Ama o da dinler aracılığıyla kendisinin reklamını yaptırmıyor mudur? Ödeşiriz böylece. Karşılıklı müşteri olmanın yolu reklamdan geçer. Çünkü içerik değil, mesajın tekrarı esastır.

Türkiye Futbol Federasyonu haziran ayında yürürlüğe soktuğu yeni bir talimatnameyle göğüs ve kolların yanı sıra şort ve sırtta da reklam almanın önünü açtı. Böylece sinekten yağ çıkartmanın veya domuzdan kıl kopartmanın önündeki en büyük engellerden biri kalkmış oldu. Hazır laf açılmışken, her şeyin böyle talimatlarla çözüme kavuşturulması gibi bir olanağa sahip olmak ne büyük ferahlık. Bizdeki bu teknoloji peri padişahında bile yok. Nitekim fay hatlarının yerini yine böyle talimatlarla değiştirmemiş miydik? Eğer sınırlı bir coğrafyaya sıkışıp kalmış olmasaydık, şimdiye kadar çoktan uzaydaki kara delikleri bir kalemde uzak galaksilere sürüp dünyayı olası bir musibetten kurtarmıştık.

Ama nedense TFF (herkes anlaşılmaz bir nedenle bu kısaltmayı ısrarla tefefe diye okuyor, oysa doğrusu tûfufe'dir; Türkiye'nin tûsü, futbolun fusu, federasyonun fesi) kulüplerimizin üç kuruş tazminat vermeden kovmak istediği yabancı teknik direktörler sorununu çözecek bir talimat hazırlamamakta çok inatçı. Bakın, Aragones efendi yüz yıllık çınarlarımızdan birine kan kusturdu. Üstelik de "anlaşmada yazan maddelerden kaynaklanan haklarımı istiyorum" gibi komik ve mesnetsiz bir gerekçeyle! Allahın bir İspanyol kasabı da tazminat kisvesi altında yüz yıllık çınarlarımızdan bir diğerinin ciğerini sökmemiş miydi? Tûfufe bu haçlı seferine dur demek için daha neyi bekliyor, kulüplerimizin elini kolunu kaptırmasını mı?

Tamam, tûfufe reklam pastasını büyütmek için iyi niyetle yeni bir talimatname hazırlamış. Ama bu yeterli mi? Asla. Kerizi parasından ayırmanın yöntemleri kolla, şortla sınırlı kalamaz. Futbol iki devreli bir oyundur. O halde neden takımlarımız tek bir forma giymekle yetinsinler ki? Akıl kârı mı şimdi bu? Maçın ikinci yarısına yeni formalarla ve yeni reklamlarla çıksalar fena mı olur? Yani sponsorlar maç başına değil, devre başına ödeme yapmalıdır. Hem böylesi her iki taraf için de daha ekonomik.

Sonra sırt numaraları fazla yer kaplıyor, oraya hiçbir getirisi bulunmayan anlamsız sayılar yerine at nalı büyüklüğünde reklam konsa nasıl olur? Tadından yenmez. Zaten formanın arkasında oyuncunun ismi yazmıyor mu? Bir de numaraya ne hacet? Ayrıca insanı bir sayıya indirgeyerek aşağılayan bir yanı var. Kalksın artık bu insanlık dışı adet. Gelsin paracıklar!

Futbolcunun gol sevinci esnasında formasını çıkarıp biraz çıplaklık sergilemesine FIFA pek hoş bakmıyor, çirkin bir görüntü diye. Tabii asıl neden sponsorların şarlaması. Futbolcu tam yakın çekimdeyken formasını fora edince adamın caanım reklamı güme gidiyor. Ama madem gol sevinci bütün dikkatleri üzerinde topluyor, öyleyse bunun bir fiyatı olmalı. Yani futbolcu golünü attıktan sonra formasını çıkarıp tişörtündeki başka pahalı bir reklamı gösterse, kulüplerimize ek bir gelir kapısı doğar. Yok eğer sponsor çok kalantorsa bastırır parayı gol anındaki reklam hakkını da satın alır.

Yumurtaları aynı sepete atmama mantığı naklen yayınlar için de geçerlidir. Kürekle para kazanan adam sırf aynı maçı seyrediyorlar diye niye elin cıbılıyla aynı görüntüleri izlesin ki? Ona biraz özel olduğunu hissettirmek gerekmez mi? Ki o da elini fazladan cebine atsın. Burada da altın, gümüş, bronz, teneke kart uygulamasına geçilmelidir. Zengin müşteriye maçı bilmem ne kalitesiyle çok çeşitli açılardan ekrana getirirsin. Orta gelirlerle şu anki standartları sunarsın. Bronz kart sahipleri tek bir kamerayla çekilmiş golleri bir defa görmekle yetinirler ve maçın tamamını seyrettiklerine şükrederler. Beleştepe sakinlerine de sabit bir kamerayla sadece sahanın bir tarafını gösterirsin, yani diğer tarafta olup bitenleri hayal gücüne bırakırsın. Böylece bol bol hayır duası kazanırsın.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Bu işte bir bityeniği var

Fikret Doğan 05.07.2009

Süper Kupa finali bu yıl İstanbul'da yapılacak. Peki neden? Şimdiye dek hep Almanya'da oynanıyordu. Türkiye Futbol Federasyonu durup dururken niye böyle bir karar aldı? Bakın, burası karanlık. Yahu bu işin aslını astarını merak eden bir allahın kulu yok mu diye sorarken deneyimli gazeteci Cemal Ersen'in *Milliyet*'teki "Alman Ambargosu" başlıklı haberi ilaç gibi geldi. Hah dedim, şimdi öğreniriz işin içyüzünü. Fakat haberi okuyunca dumura uğradım, çünkü sayılıp dökülen gerekçelerin hepsi de insana "hadi canım sen de" dedirtecek türden bir komedi şaheseriydi.

Cemal Ersen'in haberindeki ilgili kısmı aynen aktarıyorum: "Alman Futbol Federasyonu'nun 'Bu maç Bundesliga'nın pazarlamasına zarar veriyor. Son iki yıldır Türk milli takımının cezalı maçlarını burada oynaması ve Süper Kupa finali ciddi bir seyirci kaybına yol açtı' gerekçesiyle 2 ağustostaki maçı veto etti. Alman yetkililer bununla da yetinmeyip Türk Milli Takımı'nın önümüzdeki üç yıl içerisinde Almanya'da özel maç oynamaması yolunda federasyona talepte bulundu."

Bu tüyler ürpertici gerekçelerin hiçbirisi mantıklı değil. Bir defa Süper Kupa neden Bundesliga'nın pazarlanmasına zarar versin ki? Ne alakası var? Yoksa dünyanın dört bir tarafındaki alıcılar "Siz Süper Kupa gibi iğrenç bir finale ev sahipliği yapıyorsunuz, o yüzden sizin maçlarınızı seyretmek istemiyoruz" mu diyorlardı? Sonra 2 ağustosta yapılacak bir maç neden ciddi seyirci kaybına yol açsındı ki? Bundesliga ve ikinci lig maçları bir hafta sonra başlıyor. O tarihlerde sıcaklar yüzünden ancak inler cinler top oynuyor. Yani hiç inandırıcı değil. Acaba sakatlık haberin kendisinde mi? Hayır, Cemal Ersen'in yazdıkları kelimesi kelimesine doğru. Nitekim TFF Genel Sekreteri Ahmet Güvener Alman Futbol Federasyonu DFB'nin geçen yıl bu yönde bir mektup gönderdiğini doğruladı. Yani olayın evveliyatı eski, kokusu yeni.

Peki, Almanlar ne diyordu bu işe? Hemen DFB'nin basın sözcüsü Harald Stengel'i soru yağmuruna tuttum: "İmaj ve seyirci kaybına uğradığınız için mi Süper Kupa'yı veto ettiniz, nedir bu işin sebebi, marazınız kime?" Ama cevaplar hiç de doyurucu değildi, hatta gene komedi kıvamındaydı; o yüzden tenis maçı tadında bir yazışma geçti aramızda, ikimiz de papağan gibi kendimizi tekrarlayıp durduk.

DFB'nin basın sözcüsü Harald Stengel "Süper Kupa finalinin organizasyon sorunları nedeniyle sürekli Almanya'da yapılmasının doğru olmayacağını, bunun yayın haklarında sıkıntıya yol açacağını, kimi maçlarla çakışacağını" söyleyerek sorularımı göğüsledi. Ama söylediklerine kendisi inandı mı, bakın orasını bilemem. Ne organizasyon sorunuymuş o öyle? Üç yıldır çıkmamış da şimdi mi çıkacaktı? Sanırsın her iki federasyon ilk defa böyle bir final düzenliyor. Yayın haklarında nasıl bir sıkıntının doğacağı tam bir muamma. Süper Kupa'nın başka maçlarla çakışacağı iddiası da gülünç, çünkü o tarihlerde doğru dürüst tek başka maç yok. Hele "Türkiye'ye izin verirse başka ülkelerin taleplerine de evet demek zorunda kalırız" şeklindeki gerekçenin elle tutulur hiçbir yanı yok. Japonya, Tunus filan sıraya mı girdiler yani? Böyle bir taleple kapınızı çalmalarında ne

kötülük var? Hem para kazanırsınız hem de saygınlık, fena mı işte! TFF sırf stat için avuç dolusu paralar harcamıştı. Maçın oynandığı kentteki esnafın kazancı da işin cabası.

Ee hal böyleyken DFB altın yumurtlayan tavuğu neden kesiyor? Bu işte bir bityeniği var. DFB böyle ipe sapmaz gelmez gerekçeler ileri sürerken TFF suskunluk politikası izliyor. Her iki tarafın da fincancı katırlarını ürkütmemeye çalıştığı çok açık.

Kavganın asıl sebebini büyük bir olasılıkla başka yerde aramak gerekiyor. İşin doğrusu, her iki federasyon arasında örtülü bir çatışma var; hem de Almanya'daki genç yetenekler madenini işletme konusunda. Her iki federasyon da göçmen kökenli genç futbolcuları kazanmak için birbirleriyle yarış ediyorlar. Bu perspektiften bakılınca, Süper Kupa'nın DFB'nin gözünde bir diken olduğu görülüyor. Çünkü Süper Kupa şaşaası ve yıldızlarıyla göçmenlere anavatanla bağlılıklarını güçlendirebilecekleri bir platform sunuyor. Bu da DFB'nin işini güçleştiriyor. Hazıra konmayı pek seven TFF uzun zamandır Almanya'yı gönlünce talan edebileceği bir arka bahçe gibi görüyor. Almanlar da bundan çok rahatsız; "biz pişiriyoruz, onlar yiyor" diyorlar. Bu rahatsızlığı açık söylemek yerine dolaylı yoldan dile getiriyorlar. Kısacası ret kararının ardında ellerindeki zenginliği kaptırmama çabası var. Türkiye artık başkasının mahallesine sulanmayı bırakıp kendi evine baksa, kendi emeğiyle bir şeyler üretmeye çalışsa çok daha iyi eder.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Pis Almancı

Fikret Doğan 09.07.2009

Göçmen bütün kötülüklerin kaynağı olarak görüldüğü için değil, tam tersine bir türlü özümselemeyen sert bir çekirdek olduğu için sürekli itilip kakılan bir nesnedir, hatta en çok arzu edildiği anda bile; işte tam da bu yüzden hep kapanın elinde kalır. Mesut Özil ve diğer yetenekli göçmen futbolcular için kopartılan yorgan kavgası keskin bir paradoksu gözler önüne serer: Her iki taraf da sırf ekonomik getirisinden ötürü aslında nefret ettikleri bir şeyi sahiplenmeye çalışıyordur, tıpkı satmak amacıyla en semiz domuzu vurmaya çalışan Müslüman bir avcı gibi, oysa daha önce ona demediklerini bırakmamışlardır. Göçmene atfedilen olumsuz özellikler ancak kallavi bir kazanç söz konusu olduğunda askıya alınacaktır; onu yutmadan bünyeye katmanın tek yolu budur çünkü. Öyleyse dışkılanma tehlikesini ancak dışlanma yoluyla savuşturabilen kişidir göçmen. Artıdeğere dönüşmemeye karşı gösterdiği bu direniş onu sermayenin hedef tahtası kılar.

Madalyonun öteki yüzü de bundan daha az sorunlu değildir. Örneğin TFF'nin ve kulüplerin gözünde bir madendir göçmen; sıfır maliyetli, hoop armut piş ağzıma düş, kelep bir maldır. Nitekim toplumun bir tırnak gibi kesip attığı bu organik parçadan kesin bir tanımla esirgemesinin nedeni de bu fırsatçılığın arkasında saklıdır. Anavatana oluk oluk para akıtan bu organizma muğlaklığını ne kadar korsa o kadar iyidir, çünkü "belirginlik" asimetrik ilişkinin deşifre edilmesi anlamına gelecektir. İşin tuhafı, bu dengesizliği gizlemeye yönelik "gurbetçi" ve "Almancı" tanımlarıdır tam da her şeyi bütün çıplaklığıyla ortaya koyan.

Bu iki tanımın arasındaki fark kolektif bilincin libidinal ekonomisinin nasıl çalıştığını da çok iyi gösterir.

“Gurbetçi” ilk bakışta “Almancı”nın hafif halidir, aile içinde konuşulabilen versiyonudur; fakat ayırım bununla sınırlı değildir, birinden diğerine geçiş göçmene bakışın nasıl radikal bir biçimde değiştiğini gözler önüne serer. “Gurbetçi” icra edilen bir mesleği değil, daha ziyade sırf sağladığı olanaklar –daha iyi yaşam koşulları– yüzünden zengin bir kodamanın altına yatan bir metresi ima ediyordu; başkasına avuç açma bahanesiyle uygunsuz bir hayat süren bu ahlaksız kadın elbette evden düğünsüz derneksiz çıkmış olmanın utancını taşımakla yükümlü kızıdır. Fakat bu hayâsız kızın eve sürekli para göndermesi suçunu hafifletmez, daha da ağırlaştırır, çünkü evdekileri de kendi suçuna alet ediyordur. İşte tam bu noktada “Almancı’ya geçilecektir; artık sırf keyif için elin Almanına domalan müptezel bir eşcinseldir göçmen; mademki Türkiyenin sarışın kadınla halvet olma arzusunu o gerçekleştirmiştir, öyleyse bunun bedelini hadım edilerek ödemelidir.

Türk liglerinde göçmen kaynamasının nedenini biraz da burada aramak gerekir; Türkiyeliler eşcinseli nasıl sadece sahnede, ekranda, beyaz perdede bir karikatür kılığında görmek istiyorsa, “Almancı”yı da yine sadece sahnede, ekranda, yeşil sahalarda görmek istiyor; alkışlamak için değil, nefretini hoşgörü kisvesi altında doyasya yaşayabilmek için.

Göçmen Avrupalının işini çalan, sosyal devletin olanaklarını sömüren, güzel kızları ayartan, uyuşturucu satan bir canavarken “Almancı” fötr şapkası, transistörlü radyosu, Mercedesi’yle görgüsüzün tekidir, nerede ne yapacağını bilemeyen bir taşralıdır, o yüzden de yolunması gereken bir kazdır. Bedelli askerlik ona bir armağan gibi sunulur, “sizin paranıza ihtiyacımız yok, sırf siz oradaki haklarınızı kaybetmeyin diye yapıyoruz bunu, kıymetini bilin” diye başa kakılır. Türk televizyonlarının Avrupa’daki göçmenlere yayın yapan kanalları bile bu horgörünün kanıtıdır; diziler, filmler, haberler aynıdır, yalnız reklamlar farklıdır; zayıflığa, kabızlığa, kelliğe karşı ilaç reklamlarının istilası altındadır Euro kanalları. İşte “gurbetçi” tam da bu reklamların seslendiği kişidir; göbekli, kel, kabız. Kreuzberg İstanbul’un taşrasıdır ne de olsa.

Sollingen’de en güzel göçmen halleriyle diri diri yakılan çocuklardan bile Türkiyeliler bedava tarafından bir mağduriyet çıkarmıştır.

Araf’ta beklemekten, Cennet ile Cehennem arasında seksek oynamaktan örselenmiştir bir çocuktur göçmen. Her iki tarafta da reşit olamamaktan dolayı Aydınlanma’nın gerisine düşmüştür. Bir tereddütlük anıdır göçmen; doyumsuzluktur bunu adı.

“Almancı” tanımını olumlu bir hale getirmenin yolu önüne “pis” sıfatını eklemekten geçer; ironik bir tonlamayla hâkim dilin amansız bir eleştirisine dönüşecektir çünkü.

Şimdi izin zamanı; binlerce göçmen Türkiye’nin yolunu tuttu; bastırılmış olan şey geri dönüyordur, fakat bu kez hakikat kılığında.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Hepimiz ameleyiz

Tarihî çıtı pıtı stat bir dostluk maçıyla yeniden açılıyordu, o yüzden tribünler hınca hınç doluydu. Çiçeği burnunda ikinci lig takımı FC Union Berlin'in kimi kırmızı-beyazlı taraftarları kafalarına inşaat kaskı takmışlardı. Kulübün çam sakızı çoban armağanıydı bu kırmızı kasklar, ama aynı zamanda birer şeref madalyası. Çünkü pırıl pırıl stadın her köşesinde taraftarların el emeği göz nuru vardı. Tam 306 gün boyunca karda kışta, yağmurda çamurda, güneşin altında yorulmak bilmez bir karıncanın azmiyle çalışıp didinip "An der Alten Försterei" stadyumunu yeniden maç oynanır hale getirmeyi başarmışlardı. Şimdi bunun kıvancıyla, havaifşeklerin atıldığı açılış maçında, ezeli rakipleri Hertha Berlin'in mavi-beyazlı taraftarlarına "Bizim stadımız var, sizin yok" diye gıcık veriyorlardı. Kısa çöpün uzun çöpten hakkını aldığı bir an, hem de maçı 5-3 kaybetmesine rağmen.

FC Union Berlin, Almanya'nın namlı ve köklü kulüplerinden biri, her ne kadar 90'lı yıllarından ikinci yarısından sonra kafa üstü düşüşe geçmiş olsa da. Fakat bu yıl tekrar ikinci lige dönmeyi başardılar. Daha önemlisi, kulübün kapanmasıyla sonlanabilecek büyük bir felaketten kurtuldular. Alman Futbol Federasyonu, her tarafını yaban otların sardığı o statta maç oynanmasına izin vermiyordu, çünkü o yıkık dökük haliyle "An der Alten Försterei" üçüncü ligin standartlarından bile çok uzaktı.

Stadın biran önce tepeden tırnağa elden geçirilmesi, koltukların takılması, ayakta maç izlenen tribünün adamaklılı onarılması, tribünlerin üstünün kapatılması, alttan ısıtma tesisatının kurulması, soyunma odalarının yenilenmesi, elektronik tabela asılması, otopark yapılması gerekiyordu. Tüm bunlar ancak 17 milyon avroluk bir projeye hayata geçirilebilirdi. Ne ki, projenin temel koşuluna Avrupa Birliği karşıydı, yani stat tapusunun 1 avro gibi sembolik bir bedel karşılığında kulübe devredilmesine. Öte yandan Berlin eyaletinin kendi borcu kendine yeterdi, o yüzden tahsis edebileceği para sınırlıydı. Kulüp dersin meteliğe kurşun atıyordu. Stadın onarılmaması her şeyin sonu demekti.

İşte tam bu noktada cefakâr taraftar devreye girip "Biz kendimiz yaparız" dedi. Demek ne kadar güvenilir adamlarmış ki, kulüp yönetimi "de get lan, sizin ipinizle kuyuya inilmez" dememiş. Nitekim onlar da sözlerinin arkasında durup stadı kendi elleriyle tiril tiril hale getirdiler. Her babayiğidin altından kalkacağı bir iş değil bu, her şeyden önce mangal gibi yürek lâzım; ee boşuna onlara "Eiserne Union" demiyorlar ki, Demir Birlik ya da Boyun Eğmez Birlik.

İşin doğrusu bu kez, futbolcular değil, taraftar destan yazdı. Eksi 10 derece soğukta bile çalışmalar aksamadı. Bu zaman zarfında taraftar bırakın izine gitmeyi, hafta sonu tatilini bile unuttu. Televizyon karşısında tembellik etmek, sevgilinle alıp başını bir göl kenarına gitmek, şehirde aylakça dolaşmak geçmişte kalmış hatıralardı yalnızca. Örneğin bir hastabakıcı gecenin köründe yorgun argın eve döndükten sonra birkaç saat uykuyla stada gidip proje müdiresi Sylvia Weisheit'a kaydını yaptırıyordu. Mimar hanım tarafından altı yedi çalışma gurubuna ayrılan gönüllüler, öğlene kadar canla başla çalışıyor, sonra yemek kuyruğuna giriyorlardı. Dağları delen Ferhat gibi sabırla gece yarılarına kadar ter döktükleri oluyordu. Sırf eli yüzü düzgün bir stada kavuşmak için. Nitekim muradlarına erdiler.

Ne güzel bir duygudur o, bu stadı "hep beraber dişimizle tırnağımızla yaptık" diyebilmek. Şimdi orada maç seyretmenin tadı da başkadır. Eskiden burnu havada dolaşan oyuncu bile seyircisine saygı duyacaktır: "Yahu adamlar koca stat dikti, ee ben de kıcımlı kaldırayım biraz." Union taraftarları yok olmaya yüz tutan dayanışma ruhunun nelere kadir olacağını dosta düşmana öyle güzel gösterdiler ki, aşkolsun.

"Bizim stadımız var, sizin yok!" 8 temmuz gecesi yaşanan bu sahne Türkiye'de bir yerde yaşansaydı, herhalde diğer tribünden "hepiniz amelesiniz" diye karşılık gelirdi. Ne de olsa bizde taraftar stadı kırıp döker, âdet

öyledir. Her koşulda kulübünü yalnız bırakmayanlarla en ufak bir bozgunda “en büyük taraftar, futbolcular sahtekâr” diye kışını yırtanlar arasındaki fark çok açık değil mi? Bizimkiler ancak küfür ederken dayanışma içinde. Ee bu da bir şeydir.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Öteki Mülayim

Fikret Doğan 22.07.2009

Ayşe Arman mini etekle Fatih’te, başörtüsüyle Nişantaşı’nda fink atınca medyada büyük gürültü koptu. Kimileri “hah en sonunda empatinin beli kırıldı” diye sevinç naraları atarken, kimileri de “kılık değiştirip ahalinin arasına karışmanın erbabı Tom Braks değil, ünlü Alman gazeteci Günter Wallraff’tır” diyerek malumatfuruşluk yaptı. Ama nedense asıl büyük ustayı hatırlamak hiç kimsenin aklına gelmedi. Resmî tarihin çantasını taşıyan kolektif hafıza hem zorba hem de bunaktır; o yüzden Binbir Surat’ı kışkındıracak bir maharetle bu işin kitabını yazmış olan Öteki Mülayim’in suskunlukla geçirtilmesinde şaşılacak bir şey yok. Oysa belleği güçlü okurlar hatırlayacaktır, kendisi “empati için ölmeli / empati o zaman empati” şiarının yılmaz bir uygulayıcısıydı.

Müthiş bir gazeteciydi. Kafasına koyduğu haberi yapmak için cehennemin dibine bile giderdi. Hem de öyle Ayşe Arman gibi suya sabuna tirit cinsinden değil, aylarca ölümüne yaşırdı haberi. Örneğin öğretmenlerin sorunlarını hakkıyla yazabilmek amacıyla tam 10 ay boyunca bir ilkokulda öğretmenlik yapmıştı. Onun sahte öğretmen olduğu ancak yılın öğretmeni seçildiğinde anlaşılmıştı.

Gözünü budaktan sakınmazdı. Nitekim bir seferinde Milliyetçi Halk Partisi’nin genel kurultayına Lenin kılığında katıldı; onu kızgın ülkücülerin elinden polisler zor kurtardı. Fakat her zaman böyle şanslı değildi; şuh bir kadın kılığında cirit attığı sokaklarda defalarca tecavüze uğradı. Kadınların çektikleri çileleri tastamam duyurayım diye dört karılı, 37 çocuklu bir adamın evinde sekiz ay boyunca eziyetlerle dolu bir kuma hayatı sürdü. Travesti cinayetlerini aydınlatmak için hormon tedavisi görüp yol kenarında müşteri kovaladı.

Tatlı su empaticiliği ona göre değildi. Göçük altında kalmanın ne demek olduğunu anlatabilmek için yerin yedi kat dibinde aylarca kazma salladı. Pamuk tarlasında çalışan mevsimlik marabaların sorunlarını duyuracağıın derken elleri paramparça oldu. Sırf sendikalı oldukları için kapının önüne konulan işçilerin direnişini kaleme alayım derken az kalsın postu deldiriyordu. Gösterici kılığına girip katıldığı gösterilerde yediğin dayağın haddi hesabı yoktu. Yurtlarından sürüldükten sonra büyük şehirlerde hayatları kayan Kürtlerin, aileleri tarafından kurşunlanan kızların, soğuktan donup ölen sokak çocuklarının kederli dünyasını yine bütün ülke onun kaleminden okudu.

Öteki Mülayim gerçek bir efsaneydi. Bir keresinde kendisiyle yapılan bir söyleşide lakabının nereden geldiğini şöyle anlatmıştı: “Lisedeyken sınıf takımında benimle birlikte tam dört Mülayim vardı. Ama sınıf öğretmeni ‘bir takımında bu kadar Mülayim olmaz, bizi yumuşak sanacaklar’ deyip, beni yedeğe çekti. Oysa en iyisi bendim, ah ah kale direklerinde ağ tutan örümceklerin dili olsa da anlatsalar. Ama benim babam ensesi kalın biri değildi. O yüzden diğerleri Büyük, Küçük, Fuji lakaplarıyla anılırken bana da onların artıkları düştü.” Güzel bir hikâye, ama

baştan sona palavraydı; ilkokuldan öteye gidememişti, çünkü üvey babası onu evden kovmuştu.

Damardan ötekiydi; maganda kahvesinde atkuyruklu bir entele, içkinin sular seller gibi aktığı bir meyhanede bir mümine, sosyetik bir ortamda hemen kaba saba bir adama dönüşürdü. Araziye uymazdı yani. Tam tersi arazinin görünmesini sağlardı. Bunun sonu da hep esaslı bir köteğe çıkardı.

Çokbilmiş bir köşe yazarı onun için “dayak hastası” diyordu. Oysa yanlış zaman ve yanlış yerde doğru adam olma çabasıındaydı. Kalbi hep evden kovulan çocuklardan yanaydı. Amacı o büyük çoğunluğun maskesini indirmektir. O yüzden kendi adına bile muhalifti.

Yine böyle fikrinin doruğa vurduğu günlerden bir gün Ali Sami Yen’in kapalı tribününe Fener formasıyla oturma deliliğini gösterdi, bakalım taraftarın tepkisi ne olacak diye. Bu merak ona pahaliya patladı ve on bin kişiden aynı anda dayak yemeyi başaran adam olarak tarihe geçti. Hastaneden çıkar çıkmaz belki Fenerliler böyle gaddar değildir deyip aynı işi bu kez Cimbom formasıyla tekrarlayınca aynı dayağın tıpkısının bir benzerini Kadıköy’de yedi. İnönü’de de aynı şeyi yaşadıkdan sonra bu ülkedeki “kimlik” sorununun ne kadar derin olduğunu kavrayıverdi.

Öteki Mülayim’in zamansız ölümünü üç büyüklerin statlarında yediği dayaklara bağlayanların sayısı hiç de az değildir. Oysa açlık grevi yapan insanların yaşadığı o sonsuz acıyı tastamam aktarabilmek için katıldığı açlık grevinin 233. gününde ruhunu teslim etmişti.

Not: Bu yazıdaki özyaşamsal bilgiler gazeteci Mülayim Öteki’nin “Acı Defteri” adlı anı kitabından araklanmıştır.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Sekiz Alevi Brezilyalı

Fikret Doğan 29.07.2009

Cemal Süreya bir yerde “Brezilya dünyanın Fenerbahçe’sidir” der. Haksız da sayılmaz, Fenerbahçe öteden beri top cambazlarının cirir attığı bir kulüptür. Orada temaşa her şeyden önce gelir. Nitekim taraftarı da bir hareketle rakibin belini kıran çalimbaz oyuncuyu sever, karınca gibi çalışıp didinen topçuya hamal gözüyle bakar, hatta “kazma” diye gamatoyu basmak için hatasını kollar. Rakibe atılan bir beşlik neredeyse golden bile değerlidir.

Bu bakımdan Fenerbahçe’nin bir Brezilyalı cennetine dönüşmesine şaşmamak gerekir. Kaldı ki Brezilyalı da halinden fazlasıyla hoşnuttur, çünkü burada herkes onun dilini konuşmaktadır. Her iki taraf da birbirinin ruhunu okşuyordur, tencere yuvarlanmış kapağını bulmuştur; Lincoln gibi yolunu şaşıranlar takım oyunu anlayışını uygulayan bir kulübe gitmenin bedelini aforoz edilerek ödeyecektir. İşte tam da bu yüzden her Brezilyalı Fenerbahçeli olarak doğar.

Kısacası, Fenerbahçe Türkiye’nin Brezilya’sıdır. Ne ki işgüzar medya daha şimdiden felaket tellallığına soyunup

“nerede çokluk orada bokluk” vecizesini (bkz. Ercan Güven), “Brezilya cuntası”nı (bkz. Hıncal Uluç) gündeme getirdi bile. Arsen Wenger’in Brezilyalı futbolcular için söylediği “azı karar çoğu zarar, Brezilyalı futbolcular teknik direktörü işinden eder” mealindeki özlü sözü ağızlara sakız oldu. Anelka’nın “bir takımda ikiden fazla Brezilyalı varsa orada mutlaka çeteleşme olur” şeklindeki beyanı temcit pilavı gibi öne sürüldü. Böylece her Brezilyalının rahmetli Erol Taş kıvamında kötü bir adam olduğunu kavramış olduk.

Bir iki ekleme de ben yapayım, tablo tamamlansın. Sambacılar sadece çeteci, cuntacı değil, aynı zamanda Önder Somer’e parmak ısırtacak derecede entrikacıdır da. Nitekim hepsinin ne kadar düzenbaz olduğunu Yalan Rüzgârı’nda görmedik mi? Bunların alayı şeytana pabucu ters giydirir. Herkesi parmağında oynatır. Kendileri dışında hiç kimseye pas atmazlar, teknik direktörün ayağını kaydırmak için mahsustan gol kaçırmazlar, kulübün altını oymak için geceleri tünel kazarlar. Anlayacağınız, haysiyetsizlik sadece ve sadece Brezilyalıları özgü bir vasıftır. Şimdi bunlar zavallı Türk oyuncuların kolasına ilaç da katarlar.

İyi hoş da bunların hemen her konuda anlaştıkları ne malum? Ya peki Brezilyalı Brezilyalının kurduysa? Sürekli birinin ak dediğine diğeri kara diyorsa? Ya biri diğerdinden gıcık kapıyorsa? Aralarında kültürel ve sosyal farklılıklar varsa? Ya biri solcu, diğeri sağcıysa, beriki Tolstoycu, öteki Dostoyevskiciyse? Ya sekizi de beşbenzemezse? Hayır, böyle bir ihtimal yok, çünkü nasıl bütün Giritliler yalancıysa, bütün Brezilyalıları da öyle aynıdır, o yüzden hepsi çeteci ve cuntacıdır. “Kişi nasılsa başkasını da öyle bilirmiş” klişesinin şimdi tam zamanı, çünkü cuk oturuyor.

Her oyuncuya farklı bir kişilik diye bakmazsan varacağın nokta işte bu toptancılıktır. Ama futbolcunun oyun karakterinden değil de milliyetinden yola çıkarak ipe sapa gelmez şeyler sayıklamak sadece spor sayfalarına özgü bir durum değil. Toplumun geneli bu hastalıktan mustarip. Liberal yazar Emre Aköz bile “nüfusun yüzde 15’ini oluşturan bir mezhep üyelerinin yüksek yargıdaki koltukların yüzde 50’sine oturmaları normal mi” diye soruyorsa eğer her şey kaybedilmiş demektir. Peki bu sorunun kendisi normal mi? Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu’ndaki üyelerin zihniyetini değil de dinsel kimliklerini tartışmaya açan sorunun neresi normal olabilir ki?

Emre Aköz ülkenin önünü tıkayan Kemalist bürokrasiyi sorgulamıyor, günah keçisi ilan ettiği Alevileri ateş hattına atıyor. Peki, bunun Alevilerin kapısına çarpı işareti koymaktan ne farkı var? Ülkede kaç Alevi cumhurbaşkanı, kaç başbakan, kaç genelkurmay başkanı, kaç vali var diye sormayıp HSYK’daki Alevi oranını sormak normal mi? Ben Alevileri savunan birçok yazı yazdım diyor Aköz. Peki, cumhuriyeti kuran ideolojinin halka rağmen halkçılık anlayışını eleştiren birinin Alevilere rağmen Alevicilik yapması normal mi? Peki bu her haltı ben bilirim faşizanlığı normal mi?

Aslında Alevilerin yargıdaki koltuklara sığınmaları bu ülkedeki ayrımcılığın en güzel kanıtıdır. Amerikan filmlerinde adalet dağıtan iyi kalpli hâkim genelde zenci değil midir? Ayrımcılıktan, öldürülme korkusundan, haksızlıktan öylesine bezmiştir ki zenci köle, can havliyle kendisini adalet sarayına atmıştır; ancak beyaz adamın yarasını uygulayarak hayatta kalacağını bilmektedir çünkü.

Sekiz Alevi Brezilyalı Fenerbahçe’nin en ısıltılı çocuk gülüşüdür; kıymetini bilelim.

Futbol yazarı

Fikret Doğan 01.08.2009

Futbol yazısı denince akla gelen şu: "Aragones defol git, Skibbe bu işi bilmiyor, Denizli korkak, hakem allah belânı versin!" Bu çerçevenin dışına taşmayacaksın, yoksa hemen sapkın diye damgalanırsın. Adına futbol denen fantezi mekânını çevreleyen duvarın öte yanına geçmenin bedeli deli gömleğidir; çünkü hem sana ayrılan sınırı aşmışsındır, hem de üstüne vazife olmayan bir işe burnunu sokmuşsundur. Oysa bir konunun kalbine yürümek için çoğu zaman tam ters yönde ilerlemek gerekir; örneğin eğri bir uzayda iki nokta arasındaki en kısa yol bir doğru değil, jeodezik çizgidir; örneğin tarihsel bir vakayı çözümllemek edebi ve felsefi bir bakışı gerektirir; örneğin bir insanı anlamak için diğer bir insana bakılır.

Futbolu dar kalıpların içine sokmak ona yapılabilecek en büyük kötülüktür; kendini aşmadan hep yerinde sayan düşünce tahakkümün elinde oyuncak kalmaya mahkûmdur çünkü. Futbolun içindeki hayatı görmek kadar hayatın içindeki futbolu görmek de önemlidir. İşte bu nedenle sadece futbol yazarı yazarsa en uzak kişidir.

Emre Aköz bir haftadır kendi ayağıyla düştüğü bataklığın içinde debelenip duruyor. Ayrımcılığı körükleyen bir soru attı ortaya, sonra hatasını kendisi de anladı, ama "kusura bakmayın bir hıyarlık ettim" demek yerine çevir kazı yanmasın hareketleriyle bin dereden bin su getiriyor. Başta "nüfusun yüzde 15'ini oluşturan bir mezhep üyelerinin yüksek yargıdaki koltukların yüzde 50'sine oturmaları normal mi?" diye soruyordu. Bu bir sorudan ziyade düpedüz kışkırtıcılıktı, çünkü Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu'ndaki kimi üyelerin zihniyetlerini değil, dinsel kimliklerini tartışmaya açıyordu. Alevilerin orada fazla koltuk işgal ettiğini ima eden aynı Emre Aköz yüksek yargıdaki diğer yüzde 50'inin mezhebine değinmiyordu nedense.

Daha sonra yediği herzenin farkına kendisi de varmış olacak ki soruyu şöyle bir tadilattan geçirdi: "yüksek yargıdaki bazı kararlar mezhepsel kaygılarla mı alınıyor?" Ha şöyle, böyle sor ciğerimi ye! Çünkü ikinci soru doğrudan sosyolojinin alanına girer ve Aköz'e anasının sütü kadar helaldir, çünkü diğer yüzde 50'yi de işin içine katıyordur.

Aköz kendisini eleştiren insanlara mesnetsiz ithamlarda bulunarak paçayı yırtmaya çalışıyor ama nafiye. "Ders ve nasihat vermeye kalkışanlar arasında futbol yazarlarının olduğunu görünce..." diyor. "Sekiz Alevi Brezilyalı" başlığını taşıyan yazımda hiçkimseye ders ve nasihat vermiş filan değilim; sonuçta ben yazı yazıyorum, kendisi gibi görüş belirtmiyorum, o yüzden ders ve nasihat gibi hâkim dilin sözcüleri delikanlı adamı bozar. Yazımın son cümlesi de herkese bir çağrıdır, nasihat filan değil. Bir zamanlar okuduğunu anlamaktan yoksun gerekçesiyle Hıncal Uluç'a dangalak diye hakaret eden birinden okuduğu yazılara asgari dikkati göstermesi beklenir. Di mi ama?

"Ben soruma yanıt bulamıyorum" diye sızlanıyor. "Ders ve nasihat" içermeyen bir yazıdaki "HSYK'nun kimi kararlarının altında Kemalist ideolojinin yattığı" yolundaki cevap denemesini görmezlikten geliyor; çünkü bozuk plak gibi aynı yere takılmış bir halde kendi duymak istediğini bekliyor. Birileri çıkıp "evet, sırf Alevi oldukları için o kararları alıyorlar" dese, bundan acayip mutluluk duyacak.

Ben de kendisine bir sürü sordum, ama dişe dokunur tek yanıt alamadım. Artık bu sorular onu ne kadar kızdırmış olacak ki, benden "futbol yazarları" diye söz ediyor, hani yediği yumruktan her şeyi çift gören bir boksör gibi. Örneğin "halka rağmen halkçılık anlayışını eleştiren birinin Alevilere rağmen Alevicilik yapması

normal mi?" sorusu hâlâ muallâkta.

Öte yandan yenilgiye kılıf arayan kulüp başkanları gibi insanlara çirkin ithamlarda bulunmaktan geri kalmıyor. "Demokrat ve solcu" diye sandığı bazı kişilerin güçlü bir mezhep kimliği taşıdıklarını öne sürüyor. Diğerlerini bilemem, ben kendi adıma konuşayım; demokrat ve solcuyum, lakin hiçbir dinsel kimliğim yok. Alevi değilim, keşke olsaydım ama.

Demogoji yaptığı yetmiyormuş gibi bir de kendisini eleştiren insanlara "uykudan uyandırılmış görevliler gibiydiler" yakıştırmasını uygun görüyor. Vicdan duygusuyla yazabilecekleri hiç aklına gelmiyor. Bir zamanlar düşüncenin peşinden koşturan bir yazarın, felsefenin en önemli kalesi olan "gerekçe"ye sırt dönmesi ne acı.

Emre Aköz'ü bir tek kişiye şikâyet ediyorum; yıllar önce Foucault ve Derrida'nın kitaplarını yutarcasına okuyan genç Emre Aköz'e. Herhalde şimdiki halini görse o genç adam çok ama çok üzülürdü.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Yeni anlam

Fikret Doğan 12.08.2009

Siftah – Hiç sevmem bu sözü; alışverişin çirkin yüzünü, yani parayı anımsatıyordur, ama bir o kadar da işin doğasını. Başlangıç daha teknik bir terimdir; kırlangıç misali uçuculuğu, ele avuca sığmaz haliyle kocaman bir gökyüzündeki sayısız olanağı içinde barındırmaktadır. Edip Cansever'in onu doğanın bir ödülü sayması belki de bundandır. Fakat onun "Her başlangıçta yeni bir anlam vardır" dizesini ligimize uyarlamak pek mümkün değil; genelde bu mahalledeki her başlangıçta eski bir kavga vardır, o yüzden ligimize "hayırlı tepişmeler" temennisiyle başlanır. Peki ben de öyle diyeyim, adet yerini bulsun. Ne ki yine de bazı yüzler yenidir işte, hatta o kadar çiçeği burnundadır ki, henüz bir adları yoktur, elinizle göstermek zorunda kalırsınız, örneğin sol kanatta bir kasırga gibi esen yeni bir futbolcuyu.

Jeneratör – Gündüz uykusu asla gece uykusunun yerini tutmaz, dinlendirici değildir bir kez; hem düşlerden hem de ilk çağlardaki yabanıl korkulardan yana yoksuldur. Üzerinizin açılması bile sizi üzmez; nasıl olsa ya rüzgârdır ya da ceplerinizi boşaltmaya gelen bir hırsızdır bunun nedeni, ama gözü kanlı bir katil ya da vahşi bir hayvan değildir. Gece yolculuğunun en kötü tarafı, insanı uykunun güvenli ve tekinsiz huylarından mahrum bırakmasıdır. Yapay ışığın altında top oynayarak doğaya kafa tuttuğunu sanan adam aslında mezarlıktan geçerken kendi korkularını yatıştırmak için ısıklık çalan adamın bir izdüşümüdür. Günler çuvala mı girmiştir? Nitekim bu basit soruyu Denizli'de bir jeneratör insanın gözüne sokar; bilinçli bir şekilde, kasten ve taammüden devreye girmeyerek. Öyleyse teknikte hâlâ bir umut var demektir.

Uzaktan şut – Bir güçsüzlük ifadesidir, çünkü rakip defansı aşamamanın verdiği bir öfkeyle vurulmuştur. Aklın çözemediğini zorun alt etmesidir. Nitekim Büyük İskender'in Gordion'un Düğümü'ne sabırsızlıkla indirdiği o kılıç darbesi de özünde uzaktan atılmış bir şuttur. Ama aynı zamanda bir meydan okumadır uzaktan şut; hadi bakalım el mi yaman bey mi yaman diye bir heyheyleme, bir kükreme. Ne ki sadece kaba gücü değil, hileyi de

içerir, hele beklenmedik bir anda savrulduğunda. Nitekim Kamanan'ın kaleciyi gafil avlayan uzaktan şutu böyle bir andı. "Tony Sylva tıngır mıngır giden bir topu içeri aldı, çünkü akıllı oyunda değildi" diyor ulema. Oysa tam da akıllı oyunda olduğu için o golü yedi: Kamanan topu ayağı aldığı anda Musa Aydın sağ tarafta ceza sahasına bomboş hareketlenmişti, Tony Sylva defansın göbekte büzüştüğünü görüp hemen açığı kapamak için asıl tehlikenin geldiği yöne doğru hamle etti çünkü normal bir futbolcu ayağının içiyle boştaki adamın koşu yoluna bırakırdı topu yumuşacık, ancak Kamanan tam ters tarafa cılız bir şut attı. Uzaktan şutun hile anıydı bu. Trabzonsporlu Ceyhun'un direkte patlayan şutu da keza öyle. Ama ikinci şutu, hani ağlarda biten o müthiş parabol, kaleciden başlayan uzun bir pas zincirinin son halkası, uzaktan şutun ceza anıydı. Gaziantep'li Julio'nun golü tek kelimeyle muhteşemdi; havada en yüksek noktasına çıktıktan sonra bir kurşun gibi filelerle öpüşen o top uzaktan şutun estetik anıydı. Kalecinin yanlışı yerde durduğunu farkedene Fink'in vurduğu top uzaktan şutun fırsatçılık anıydı.

Kanatlardaki adamlar – Aydın ile Keita, Santos ile Kazım, Tello ile Yusuf, Engin Baytar ile Alanzinho oyuna ne kadar katıldılarsa takımları da o kadar oynadı. Artık neredeyse herkesin çakılı durduğu, gözlerimi kaparım vazifemi yaparım anlayışıyla sahaya çıktığı bir ortamda onlardan daha fazlasını beklemek belki de haksızlık. Ama Santos'un rakip defansı aniden göbekten yarma girişimlerinin işe yaradığını gördüğümüzde de bunu istemek en doğal hakkımız. Geçen yıl aynı işi sağ taraftan Deivid yapıyordu. Peki, Kazım niye öyle oynamayı denemiyor da sürekli Gökhan Gönül'ün önünü tıkıyor, anlamak güç. Aydın, kendini bir kez içeri attı, onda da kaleciyle karşı karşıya kaldı. Ama ulema, takım savunması arızaya uğruyor gerekçesiyle sızlanmakta özgürdür, çünkü onlara kalsa defans oyuncularının gözünü kamaştırıyor diye gökyüzünde parlayan akşam yıldızına bile perde çekerler. Öyleyse ayırım çok açıktır; tasnif edici, buyrukçu bürokratik futbola karşı, hesaba kitaba gelmez özgür futbol.

Hiçbiri henüz hazır değil – Hangimiz hazırız ki? Biz peşinden koşturdukça hayat da hızlanıyor. Ama onunla beraber en çok da yeni anlam.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Karga

Fikret Doğan 27.08.2009

Gak gak. Tamam, sesim çataldır biraz. Kahrın, acının, şakanın diliyle konuşurum çünkü. Ama siz bülbülün yalanlarına teşnesiniz. O yüzden sesimdeki taş izi sizi rahatsız eder. Hakikat ile aranız nedense hep böyle çok bozuk. Habire kara çalarsınız bana, kara tüylerimden daha kapkara. Oysa eskiden bu böyle değildi. Sözümün bir ağırlığı vardı. Yıldızların bile yabancı olduğu çağlarda çaresiz denizcilere ben yol gösterirdim. Kayalara vurmadan, fırtınaya tutulmadan güvenli sulara ulaşan her gemide benim kanat izimi görmek mümkündü. Odin'in omzuna tünere, ona dünyanın ahvalini anlatırdım. Bilgeliğimden ötürü saygı görürdüm. Apollon beni kutsal sayardı. Dünyanın neresine gitsem güneş tanrıları beni başköşede ağırlardı. Ama sonra devran değişti, herkes beni yok saymak için sıraya girdi neredeyse. Gak gak.

Kötü kişi ilan edilmeme yol açan muhterem Nuh'tan başkası değildi. Dünyanın sular altında kaldığı o meşum

tufanda sorumluluk duygusuyla ona da yol gösterdim. Ama mağrur biriydi, sözlerime hiç kulak asmadı. Onun böyle bildiğini okuması biz tekne sakinlerine pahalıya patladı, aylarca dev dalgalarla boğuşmak zorunda kaldık. İçimizden birçoğu cartlağı çekti, hem de Nuh'un sofrasında. İş bilmez, aksi adamın tekiydi. Bunu onun suratına söyleyince defterden sildi beni. Gofer ağacından yapılma tekneimiz dağın tepesine oturduğunda karayı bulmakla görevlendirilen kuşlardan biri de bendim. Nitekim kâbus gibi uzun bir uçuştan sonra toprak kanıtıyla geri döndüm. Ama siz zeytin dalını getirenin güvercin olduğunu sanıyorsunuz değil mi? Çünkü Nuh bunu böyle anlattı herkese. Oysa güvercin o kadar uzun süre havada kalamazdı, bunu bildiğiniz halde kendi uydurduğunuz yalana kolayca inandınız. Zaten sizin türünüz hep minareyi kılıfına uydurmuyor mu? Durun bakayım, neydi bunun teknik adı? Hah hatırladım: Rasyonalizasyon. Övünmek gibi olmasın ama biraz mürekkep yalamışlığımız vardır; kış yalamaktan daha evla bir iştir. Biliyorum, bana gene inanmayacaksınız. Palavra diyeceksiniz. O zaman Julian Barnes'ın *Onbuçuk Bölümde Dünya Tarihi* adlı kitabını okuyun, tabii kendi yalanlarınızla eyleşmekten vaktiniz kalırsa. Gak gak.

Böyle başladı işte her şey. Sonra bir iftira diğerini izledi; ne uğursuzluğum kaldı ne de budalalığım. Örneğin şu La Fontaine denen herif, hani 14 yaşında bir kızla evlenen şair bozuntusu, "Kargayla Tilki" adında gerçeklere aykırı bir şiir yazdı. Güya tilki ağzındaki peyniri kapmak için beni bir güzel yıkayıp yağıyor, bu latif sözler karşısında içimin yağı eriyor, en sonunda o güzel sesimle şarkı söyleyip bütün dünyayı mest etmek isterken ağzımdan düşürdüğüm peyniri tilki havada kapıyor. Ne diyeyim şimdi bu deli saçması mizansene? Yahu beni kandıracak adam daha anasının karnından doğmadı. Başkalarını kandırma sanatının kitabını yazdım ben; çünkü kendini bir başkasının yerine koyup düşünen bir casus gibi çalışır benim aklım. Eğer o La Fontaine denen herifçioglu açık saçık dizelerle vakit öldürecek yerde biraz bakışlarını doğaya çevirseydi kimin kurnazlıkta şeytana pabucu ters giydirdiğini hemen görürverirdi. Tilki bu konuda elime su bile dökemez. Gak gak.

Kendimi methetmekten pek hoşlanmam. Ama bu demek değildir ki, iftiralarınız cevapsız kalacak. Sorunları çözmede üstüme yoktur şu sizin de içinde bulunduğunuz hayvanlar âleminde. Örneğin fındık, ceviz gibi sert kabuklu yemişleri yemenin binbir yolunu buldum ben. Arabaların vızır vızır geçtiği işlek bir yola atarım cevizi. Bir araba üzerinden geçti mi iş tamamdır. Bir gözüm trafik lambasındadır, kırmızının yanıp arabaların durmasını beklerim, yani trafik kurallarına uyarım; tabii bazı çakalların kırmızıda geçtiğini bilecek kadar da temkinliyimdir. Gak gak.

Her türlü tehlikeye hazırlıklıyım. Daha kanatlanır kanatlanmaz yırtıcı hayvanları kızdırmaya başlarım. Ayıların, kurtların, tilkilerin yanında yöresinde sıkça görebilirsiniz beni. Onları kuyruklarından, sırtlarından gagalamaya bayılırım. Muzipliğimden değil, bakalım bir hamleden ne kadar sıçrayabiliyorlar, onu ölçmek için. Onların avlandıklarıyla beslenirim. Leş yerim yani. Ama akbabalar gibi avdan geri kalan artıklarla değil. Tam tersine yırtıcı hayvanla aynı anda. Yani kelle koltukta. Aslan payının aslı karga payıdır, çünkü avın neredeyse hemen hepsini gaga çabukluğu marifet biz yürütürüz. Kurtların neden sürüler halinde avlandıklarını sanıyordunuz ki siz? Gak gak.

Mustafa Denizli'nin beni kimi futbol yazarlarıyla karşılaştırmasına acayip bozuldum. Akbaba değilim ben. Peki, o zaman neden mi leş yiyorum? En büyük leş yiyicisi olan sizlerin sofrasında çerez olmamak için elbette. Gak gak.

Güçlü ordu

Fikret Doğan 03.09.2009

İsmi var cismi yok – Tahakkümün yönettiği bir düzende birey içi boş sönük bir balonsa eğer, toplum da temeldeki haksızlıkları, kötülükleri, cinayetleri gizleyen bir maskeli balodur. İşin kötüsü, maske aynı zamanda sakladığı suratın ta kendisidir; hammadresi boşluktur çünkü. Rijkaard'ın keskin bir bakışla Türk futbolu hakkında söylediği şu sözler pekâlâ Türkiye'nin siyasal düzenine de uyarlanabilir: "Her şeyden biraz var ama hiçbir şey tam değil." Mesele zaten bu değil mi? Genelkurmay Başkanı İlker Başbuğ laiklik, demokrasi, sosyal ve hukuk devleti ilkelerini Türkiye Cumhuriyeti'nin temel nitelikleri arasında gösteriyor. Oysa hepsi de göstermelidir. Tüm bu niteliklerin hükmü kalemin ucu kâğıttan kalktığı anda uçup gider. Laiklik vardır, ama din işleri devlet eliyle yürütüldüğü için aslında tam değildir. Demokrasi vardır, ne ki oyların yüzde 47'sini almış bir parti milletin iradesini gündelik hayata aktaramadığı için aslında tam değildir. Sosyal devlet ilkesi vardır, fakat daha geçenlerde aşıktan bir genç kendini herkesin gözü önünde yaktığı için aslında tam değildir. Hukuk devleti ilkesi vardır, gelgelelim kolluk güçleri çocukların ellerinde taş izi aradıkları için aslında tam değildir. Tüm bu cıfcaflı laflar Türkiye'deki tahakkümü gizlemeye yönelik kurgulardır. Ahlâkın da düzenin de temel niteliğini oluşturan şey her zamanki gibi mülkiyet ilkesidir: Ordu bu ülkeyi kendi toprakları, milleti de demirbaşı sayarken herkesi bu sivri uçlu ahlâka uymaya zorluyordur. Balonların sönük olduğu ancak böylesi anlarda belli olur, çünkü patlamazlar.

Güçlü ordu – 30 Ağustos nedeniyle ev sahibi takımlar "Güçlü ordu güçlü Türkiye" pankartıyla çıktılar sahaya. Bu slogan bir temenniden ziyade bir ikilem gibi tınıyor; birinin gücü diğerini zayıf kılıyor, ondan olsa gerek. Öyleyse denklem çok açık: zayıf ülke eşittir güçlü ordu. Doğaldır ki, sadece eyleme değil, onun kurucu ögesi düşünceye de ket vuran bir zihniyetin tahakkümündeki bir ülke sorunlarını çözemez, akan kanı durduramaz. Silah zoruyla her soruna müdahil olan bu ordu Türkiye'nin önündeki en büyük engeldir; çünkü vatandaşın koyun muamelesi yapıyor. Nitekim genelkurmay başkanı ne zaman aklına esse bir başöğretmen edasıyla kırmızı çizgilerini bildiriyor, biz de kuzu gibi dinliyoruz. Hatta düşünme özgürlüğünün sınırını bile ordu belirliyor: "Her konuyu tartışabilme özgürlüğünün, devletin varlığını riske sokacak, ülkeyi kutuplaştırmaya, ayrıştırmaya ve çatışma ortamına sokacak konuları içermemesi gerektiğine inanır." Oysa ordunun tam da bu tutumu değil midir, ülkeyi kutuplaştırmaya, ayrıştırmaya ve çatışma ortamına sokan? Ordu hep devleti, yani kendini düşünüyor, ne olacak bu memleketin hali diye tasalanmıyor hiç. Kürtlerle aynı göz hizasında oturup sorunu kan dökmeden çözme konusunda bir siyasi irade var, ne ki ordu iktidarı kaybetme korkusuyla barış sürecini tıkıyor. Halkın vergileriyle o koltukları işgal edenler, halka habire posta koyuyor. Vatandaşın korumanın bedeli ona silah doğrultmak olamaz. Ümit Kıvanç'ın hem bir yaka silkme halini hem de haklı bir talebi dile getiren haykırışı meselenin mihenk taşıdır: "Açın Türkiye'nin Önünü" ki futbol takımları militarizmi yücelten pankartlarla sahaya çıkmak zorunda kalsınlar.

Oyun mentalitesi – Harbiden bozuktur, çünkü yöntemi hiledir, pişkinliktir, daha kötüsü bahşıştir. Rijkaard'ın şu gözlemini de yabana atmamakta fayda var: "İşler kötü gidince oyun mentalitesi bozuluyor." Nitekim bir teğmen tarafından pimi çekilmiş bir el bombasıyla 45 dakika dolaşmaya zorlanan bir er üç arkadaşıyla birlikte paramparça olunca ordu buna kaza süsü verir; bir generalin yerleştirdiği mayınlar patlayıp da altı asker hayatını yitirince yine aynı ordu büyük bir pişkinlikle suçlu Kürtlerin üzerine atar. Hayatının baharında kara toprağa giren askerlere dağıtılan şehitlik mertebesiyle eşe dosta armağan edilen goller arasında bir akrabalık vardır; ikisi de

dolandırıcılar padişahı Sülün Osman'ın köprüsünden apartılmıştır. Muktedir kendisinin olmayan şeyi satan kişidir.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Uçurumun kenarında

Fikret Doğan 09.09.2009

Maç öncesi – Zaman tıkalı trafikte şişman bir şoförün sürdüğü ağır bir kamyon gibi gıdım gıdım ilerler. Boru değil, takım ölüm kalım maçına çıkıyordur. İple çeker insan maç saatini. Sürekli gözü akreple yelkovandadır. Fakat şişman şoförün sürdüğü ağır kamyonun hiç akası yoktur. Hadi abi, kımıldan biraz yav. Yedin bitirdin ömrümü. İllallah yani. Ama kamyon laf dinlemez. Can sıkıntısıyla başlarsın maçı kafanda oynamaya. Aman hoca adam gibi bir tertip sürer sahaya inşallah. Aman kalecimiz bir sakarlık yapmaz inşallah. Aman bir sakatlık olmaz inşallah. Aman rakip helva gibidir inşallah. Aman forvetlerimiz gol kaçırma yarışına girmez inşallah. Aman hakem adi herifin teki değildir inşallah. Aman artık başlasın şu maç yahu.

Estonya maçı – Çok güzeldi. Ama nedense ulema pek karar veremedi bu kez, milli takımın iyi oynayıp oynamadığı konusunda. Oysa her şey kabak gibi ortada: ay-yıldızlıların hücum yönü gayet iyi, savunma yönü gayet kötüydü. Ama zaten milli takım ikisini de iyi oynasaydı, işte asıl sürpriz bu olurdu. Yorganı ne zaman ayağına göre uzatabildi ki şimdi uzatsın! Emre-Hamit ikilisi rakibi karşılama, top kazanma ve tehlikeyi süzmede pek yetkin değiller; nitekim bu durum hızlı çıkışlarla atak eden bir takım karşısında ortasahanın göbeğini kırılgan bir görünüme soktu ve ağır oyunculardan kurulu savunma hattının sürekli geniş alanda yakalanmasına yol açtı. Arda ile Kazım'ın savunmaya yardım etmeyi sevmedikleri çok açık; zaten ne zaman bu işe kalkışsalar bir sakarlık etmeden geri dönmüyorlar. Tamam, takım savunması arızalıydı. Ama el insaf, milli takım Estonya gibi görece zayıf bir takıma karşı hücum gücü yüksek oyuncularla sahaya çıkmayacak da ne zaman çıkacak? Ağız tadıyla bir maç izlemiş olduk, fena mı işte? Sürekli ileriye düşünen Emre-Hamit ikilisinin rakibi göbekten yarma girişimleri Estonya defansını ceza sahasının içinde büzüşmeye itince kanatlar boşaldı; böylece Arda ile Kazım'a gün doğdu, ne ki biri döktürdü, diğeri döküldü. İşin gerçeği, Arda'nın sol tarafta rakiple kedinin fareyle oynar gibi oynaması insan haklarına aykırıydı. Bunları 60 yıl önce yapsaydı rakibe saygısızlıktan ötürü Baba Hakkı'dan esaslı bir dayak yerd. Şurası kesin, İngiltere'ye gittiğinden beri Tuncay gol vuruşlarında büyük aşama kaydetti. Attığı her iki golde de bileşik hareketleri çok güzel uyguladı. Hele ilkinde, dar açığa rağmen bir hamlede topu ayağının dışıyla düzeltip içiyle kalecinin uzanamayacağı köşeye bırakması müthişti. Teknik açığını öğrenme azmiyle kapatabilen o kadar az futbolcu var ki, Tuncay'ı takdir etmemek elde değil. Darısı, özgürlüğü sorumsuzluk sanan Kazım'ın başına.

Uçurumun kenarında – Yürümek pek akıl kârı iş değil. Ama Fatih Terim bunu bir marifetmiş gibi anlatıyor. Niye milli takım habire mucize peşinde koştursun ki? Hem de lokum gibi bir grupta. Ay-yıldızlıların 2008 Avrupa Şampiyonası'na nasıl ahlarla vahlarla gittiği bellekler henüz çok taze. Yani bu durum bir istisna değil, düpedüz alışkanlık. Fakat Terim “ben strateji sanatından pek anlamıyorum, aldığım kararlar, verdiğim taktikler fos çıktı” demiyor da “uçurumun kenarında yürümeyi seviyoruz” diyor. Sevsinler senin bahaneneni. Neden acaba diye sormak, sorumluluğu üstlenmek hiç aklına gelmiyor. Milli takım bu akşam gene uçurumun kenarında

yürüyecek, yani iş gene ya herru ya merruya kaldı. Kumarbazlığı iyice ele almış bir milli takım bu, habire çekirge gibi sıçırıyor.

Hepimizin milli takımı – Duygu sömürsünün kralıdır. Hele de sürekli başa kakılırsa. Fatih Terim kaleyi taşımaları için gazetecilerden yardım isterken şöyle sesleniyor: “Hepimizin milli takımı.” Sanki sadece “bir el atın da kaleyi götürelim” dese olmaz, sanki işin içine mutlaka bir şantaj ögesi katmak zorunda. Hamasetin en kötü yanı budur işte, en ufak insani bir yardımı bile milliyetçiliğin görev potasında eritir. İnsan böyle böyle insan olmaktan çıkar

Maç sonrası – İşte ancak o zaman anlarsın asıl büyük hazzın bekleyiş olduğunu. Zaman yiyip bitirmiştir ömrünü. Bu kez de çok çabuk akarak.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Asabi yazı

Fikret Doğan 11.09.2009

Ritim – Oyunun şeklini belirleyen en önemli öğelerden biridir. Nasıl kalp atışları düzensiz atan bir insan fenalaşırsa, pas ritmi bozulan bir takım da öyle hastanelik olur. Emre’nin golünden sonra milli takım elden ayaktan düştü, hatta düpedüz komaya girdi. Bu da geriye yaslanma hastalığından ziyade pas ritminin bozulmasından kaynaklandı. İnanın, onbir kişi ceza sahasına gömülseydi, hasar bundan daha büyük olmazdı herhalde. Arda, Tuncay, Emre ve Hamit tempoyu düşüreyim derken takımın nabzını neredeyse sıfıra düşürdüler. Artık hangi akla hizmet, durarak, kem küm ederek, eveleyip geveleyerek top oynayabileceklerini sandılar, bilinmez. Salihoviç’in müthiş golüne kadarlık o meşum periyotta, yani Bosna-Hersek’in açılıp saçıldığı anlarda milli takım verimli boş alanları değerlendirmek yerine hayata küstü adeta. Bırakın tek doğru dürüst atak geliştirmeyi, art arda üç tane pas yapamadı, üstelik ortada öyle ahım şahım bir baskı olmadığı halde. Yahu Bosna’nın her tarafı baskı olsa ne yazar? Sen sürekli boşa çıkıp kendini gösterirsen, tek pasla adam eksiltirsen, topu dikine oynarsan, rakip kadar koşarsan o baskı dediğin şey ters tepen bir silaha dönüşür. Ama Tuncay, Arda, Emre, Hamit elleri bellerinde durmuş beklerken nasıl geriden top çıkacaktı? Herkes Ceyhun’u dolamış diline. Kafamın tasını attırmayın, o çocuk Gökhan Gönül’le birlikte sahanın en iyisiydi. O ikisi kadar kalpten oynayan bir üçüncü oyuncu var mıydı? Düşük veya hızlı tempoda pas ritmini ayarlamak ancak oyun kültürüne sahip takımlarda bulunan bir özelliktir. Öyle harala gürele saldırmayı adet haline getirmiş bir takımın üstesinden geleceği bir iş değildir.

Konsantrasyon – Futbolun özüdür. Eğer kafan oyunun içinde değilse, işte böyle oyunun dışına düşersin. Arda, Semih, Sercan ve Gökhan Gönül rakip ceza sahasında ayaklarına gelen gollük topları kaleye vurmak yerine arkadaşlarına çıkardılar, çünkü gol pozisyonuna girdiklerinin farkında bile değillerdi. Habire ters ayak üzerinde yakalandıkları için pas vermek zorunda kaldılar. Bunun tek bir açıklaması var, o da konsantrasyon ve özgüven eksikliği. Ama bazen de pas vermeleri gereken yerde kaleyi gördüler; örneğin Arda’nın direkte patlayan şutu ve Sercan’ın kalecinin üzerine vurduğu top. Oysa her iki pozisyonda da topu boştaki Semih’in önüne yuvarlamak, yüzdesi daha yüksek bir seçenektir. Fatih Terim oyuncularını ne taktiksel ne de mental açıdan bu maça

hazırlayabilmiş.

Taktik – Ara ki bulasın. İkinci yarıda Arda ve Tuncay'ı ortasahanın derinliklerinden ceza sahasına doğru diripling yapmaya zorlamak gerçekten de taktiksel bir deha ürünüydü. Sonra bu oyuncular niye son vuruşlarda, final paslarında yorgundu diyoruz. Onları rakip değil, Terim'in taktiği yordu. Zaten takım öndekiler ve arkadakiler diye ikiye ayrılmıştı. Bütünlük hak getire. Futbolun bu en temel kaidesini sahaya yansıtamayan bir takımın Dünya Kupasında işi ne? Otursun oturduğu yerde.

Hakem – Kadar başınıza taş düşsün emi! Medyanın önemli bir kısmı faturayı gene hakeme kesti. "Portekizliye kalın bir zarf gitmiştir" diyecek kadar şirazeden çıkmış insanlar var. Hani bunu pislik atmayı meslek haline getirmiş bir kalem dese, hadi neyse, ama dünya futbolunu yakından takip eden, akli başında biri dediğin bir yorumcu bile böyle pusulayı şaşırıyorsa o zaman bu ülkenin çivisi çıkmış demektir. Neymiş efendim, hakem maçı katletmişmiş. E zaten adına hakem denen kara gömlekli, maçı katletmek için sahaya çıkan kişi değil midir? Ama bu her iki takım için geçerlidir. O zaman bu tantana ne? Hakeme filan bok atmadan adam gibi yenilmesini hiçbir zaman öğrenemeyeceğiz galiba. İçimizdeki nefreti ancak böyle sahte bir mağduriyet kisvesi altında meşru kılabiliriz da ondan.

İstifa Zamanı – Gelip çatmıştır. Ama bu sefer öyle yalancılıktan değil, sahiden. Çünkü bu takımın bu lokum gibi gruptan çıkamayışının tek sorumlusu vardır, o da Terim'dir, her ne kadar kimileri suçu Aragones ile Skibbe'ye yıkmaya çalışıyorlarsa da. Zaten onlardan esirgenen sabır nedense Terim'e gani gani tahsis ediliyor. Çifte standardın daniskasıdır bu.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Şapkadan çıkan tavşan

Fikret Doğan 15.09.2009

Geriye yaslanma hastalığı – Golü atan takım hemen iş önlüğünü çıkarıp beklemeye geçiyor. Hem de daha maçın beşinci dakikası dolmadan. Görevini yerine getirmiş olmanın huzuruyla kendi sahasında topu eveleyip geveliyor, tıpkı öğrenme merakı törpülenmiş bir öğrencinin ev ödevini bitirdikten sonra raflardaki diğer harikalara bir bakış bile fırlatmadan kütüphaneden kaçarcasına uzaklaşması gibi. Her şeyin sonucuyla ölçüldüğü modern çağda iş bitiricinin çala kalem kurnazlığı işi bitirmenin kendisine de sızmıştır, hem de suçluluk duygusuyla birlikte; bir işe dört elle sarılma hevesinin yitip gitmesidir bunun sonucu.

Oysa paranın futbolu esir almadığı o kadim çamurlu sahalarda maçlar, tabelada ne yazarsa yazsın, her santra düdüğünden sonra hep sıfır-sıfır başlardı; oyunun her anı değerliydi, çünkü bu oyun tıpkı hayat gibi bitimliydi. Golü atmak kadar sürekli bu uğurda ter dökmek de kıymetliydi. Herkesin irili ufaklı bir iş bitiriciye dönüştüğü bir dünyada yaşama sevinciyle birlikte oynama iştahı da azalıyor. "Taktik gereği çekildik" sözü minarenin kılıfıdır. Fazladan gol atmak için emek harcamak enayiliktir bugün; çünkü nasılsa 1-0 ile 5-0 kazanmanın arasında hiçbir fark yoktur, öyleyse üretim araçları gereksiz yere niye fazladan aşındırılsın ki? Önde olduğu halde rakip kaleye saldıran takım boşu boşuna nefes tükettiği gerekçesiyle bir ahmaklar topluluğudur futbol

yazarının gözünde; bu zalim yargı kabul görür, çünkü golü atıp üzerine yatma tembelliği veya kurnazlığı toplumun geneline yayılmış ahlâki bir düsturdur artık. Golün üzerine yatan takımların istediğini almasını bildi diye yüceltilmesi bundandır.

Öyleyse geriye yaslanma hastalığının kökleri çok daha derinlerde demektir. Üretim süreçlerinin mantığını hayatın bütün gözeneklerine yayan kapitalizm burada da işbaşındadır; en düşük maliyetle en yüksek kazanca ulaşma ilkesi futbolun ruhunu ele geçirmiştir. Bir takım gol atmaya görsün, hemen ışıklar kapatılıyor, makineler stop ediliyor, hem de sırf maliyetleri düşürme adına. Bugünün futbolcusu bir yatırımcıdır artık. Kapitalist düzende en itibarlı sonuç 1-0'dır, o yüzden bütün takımlar onun peşinde. Tanıl Bora'nın deyişiyle kapitalizm bir maymuncuk gibi her kapıyı açmakla kalmaz, aynı zamanda kapıyı da kendisine uydurur.

Galatasaray beşinci dakikadan sonra kepenkleri kapattı. Fenerbahçe Bursaspor karşısında kontratak dışında rakip kaleyi hiç düşünmedi. İkisi de şanslıydı, çünkü karşılarında onları cezalandıracak bir takım yoktu. Ama şunu çocuklar bile bilir: her zaman papaz pilav yemez.

Şapkadan çıkan tavşan – Mustafa Denizli'yi pek sevmez ulema. Çünkü sürekli tuhaf bir takım sürüyordur, şapkadan tavşan çıkarma meraklısıdır. Denizli'nin düşünce üretmesi totaliter bir düzenin tornasından geçmiş insanların kabul edebileceği bir iş değildir; dayakçı ve ezberci eğitim dimağlarını fena köreltmıştır çünkü. Denizli'nin sürekli standartların dışına çıkmasını hinlik olarak değerlendirmek tam da herkesi birbirine benzetmeye çalışan tahakkümün işidir. Denizli bir düşüncenin, bir hayalin peşinden giden meraklı bir çocuktur. Galibiyetin değil, farklılığın sözcüsüdür. Çoğu zaman "netçe itibarıyla" şapkadan bir hiç çıksa da yüzündeki gülümseme nefretin izlerini taşımaz. Çünkü düşünce üretmek tam da şapkadan tavşan çıkarmak demektir, şaşıran çocuğun ısıltılı gözlerinde yatan bir hakikattir bu. Denizli'nin yenilgileri Terim'in zaferlerinden daha değerlidir. Hamasetin diliyle değil, meraklı bir çocuğun kederli bakışlarıyla yazılmıştır da ondan.

Saldırganlık – Fenerbahçeli futbolcular sözleşmiş gibi Emre'nin yokluğunu hiç aratmadılar doğrusu. Sarı-Lacivertliler hakemi iteleyip kakaladılar. Hem de ne uğruna? Orta sahadaki bir faul veya yanlış bir korner düdüğü yüzünden. Bu saldırganlığı maçı kazanma azmiyle açıklayanlar var. Ama biz en iyisi Adorno ve Horkheimer'i kendisine rehber sayan İvan Ergiç'in sözlerine kulak verelim: "Saldırganlıkta beni rahatsız eden şey, futbolun özünü paraya indirgemesidir."

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Takke düştü

Fikret Doğan 19.09.2009

Fenerbahçe, Avrupa Ligi'ndeki ilk maçına önde basarak başlayınca gözlerim faltaşı gibi açıldı. Gördüklerime inanmadım, acaba rüya mı diye kendimi çimdikledim. Başta Emre olmak üzere bütün takım "atıl kurt" modundaydı. Cristian, para hırsıyla uzak denizlere açılan bir korsan gibi sürekli taaruz halinde; oysa gündelik hayatında kuzu gibi Lugano ile Bilica'nın dizinin dibinden ayrılmazdı. Kazım ve Gökhan hamarat parmaklı narkotik şube elemanları gibi sürekli rakiplerin üzerini arıyorlardı. O da ne? Su içmeye üşenen Alex bile top

kapmaya çalışıyordu. Kıyamet alametleriydi bunlar besbelli. Başımıza taş mı yağacaktı ne?

Maçtan önce biri çıkıp bana, "Kadıköy'de bir Hollanda takımı bırakın oyun kurmayı, orta sahayı geçemeyecek" dese, "De get lan, eğleşme benle!" diye terslerdim. Yüzyıllık geleneği bir kalemde çöpe atmak kolay mı öyle? Sarı-Lacivert formayı giyen kadife ayaklı, narin bilekli, kaytan bıyıklı beyzadeler Kurbağalıdere'de sandal sefasına çıkar gibi al gülüm ver gülüm top oynar, rakiple yakın temasa girip yüz göz olmaz. Çünkü kulübün anayasası bunu gerektirir. Hatta bu maddenin değiştirilmesi teklif bile edilemez. Allahtan çok geçmeden korkularımın yersiz olduğu ortaya çıktı da derin bir nefes aldım.

Kaldı ki, Fenerbahçe kabusu andıran o pres kasırgasından dişe dokunur tek pozisyon çıkartamamıştı. Kısacası korkulacak bir şey yoktu; bu takımın adam gibi top oynama niyeti ve kabiliyeti aha ancak bu kadarcıktı; yani 10 dakikacık. Bir atımlık barutu bittikten sonra Fenerbahçe, hımbıl futboluna geri döndü. Tövbe, her şey eskisinden de beter oldu, çünkü 10 dakikalık pres futbolcuların bünyesine ters gelmişti. Ee, boşuna demiyorlar, aşırı baskı delikanlıyı bozar diye.

Tamam anlaşıldı, önde basma, rakibe hareket çekme, kora kor mücadele etme işi bu takımın yapısına uygun değil. Santos, Kazım, Cristiano, Alex gibi ancak oyunu tek yönlü oynayabilen oyuncularla ilerde baskı, deveye hendek atlatmak gibi. Nitekim Twenteliler, 10. dakikadan itibaren Gökhan ile ortada sıçana başladılar. O kendini paralarken diğerleri de Önder Somer tadında kahkahalarla bu sahneyi izliyorlardı.

Aslında Fenerbahçe'nin foyası Beşiktaş, Diyarbakır ve Manisa maçlarında meydana çıkmıştı. Fenerbahçe dirençli, baskılı, tempolu ve çok adamla hücum eden takımlara karşı kolay kolay dikiş tutturamaz, çünkü geçen yılki yapısal sorunları yerli yerinde duruyor. Öyle iki yönlü oynayabilen, iki kale arasında mekik dokuyan, sürekli boşa kaçan bir ortasahası yok. Oysa sezon öncesi Aziz Yıldırım "öpen" bir takım kuracağız demişti. İşte Santos, işte Kazım, işte Cristian! Bunlarla mı öpeceksin? Vallaha öpmeye kalkıştın mı tokatı yer oturursun kıçının üstüne işte böyle!

Twente gibi herkesin topun arkasına geçip sert savunma yaptığı bir takıma karşı Fenerbahçe topun yönünü hızla değiştiremediği için aciz durumlara düştü. Tamam, Zico döneminde de yavaştlar ama en azından aniden vites büyütüp rakibi dengesiz yakalarlardı. Santos, Kazım ve Emre topu birkaç defa dürtüklemekten pas veremiyorlar. Zaten hiç kimsenin boşa kaçma derdi de yok. İşin özü: Fenerbahçe zamanı da mekânı da kötü kullanıyor.

Güiza, kafasını oyuna verdi mi çok iyi, akıllı başka yerlerdeyse çok kötü. O yüzden onun hal ve gidişatını daha beşinci dakikadan itibaren tahmin etmek çocuk oyuncağı. Baktın gene ayağındaki topu istop etmekten aciz, o zaman ona kemendi atıp "baba senin kafan gene bir şeylere bozulmuş, gel kenarda adam gibi otur, sigaranı tütür, varsa zulanda rakını götür" demek en doğrusu.

Bilica'nın oyunu geriden çok iyi kurduğu tam bir şehir efsanesi. Onun da dandunculukta diğerlerinden aşağı kalır yanı yok. Üstelik sürekli geriye kaçıyor. Yenilen ilk golde Kazım kadar onun da payı büyük.

Bu takımın yenilgiye isyan eden ruhu yoktu. İkinci golden sonra herkes sahada saklanacak delik aradı. Takke düşmüştü çünkü!

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Sıfır hakem

Fikret Doğan 23.09.2009

Başlangıçta iki takım, iki kale, iki yarı saha ve bir top vardı. Her maç büyük bir kardeşlik duygusuyla sıfır-sıfır başlardı. Simetriyi bozan tek unsur meşin yuvarlaktı; sanırım işte bu yüzden onu tekmelerdik. Harala gürele topumuzu oynar, bir anlaşmazlık çıktığında, biz oyuncular bunu kendi aramızda hallederdik, kâh tatlı dille kâh bağırış çağırış. Bazen taşkafanın teki inatçılık ederse, öfkesindeki sahiciliğe saygı duyar, "hadi bu sefer de senin gönlün olsun" deyip suyuna giderdik; hep haklı olmak değil, birlikte yaşamak önemliydi çünkü. Maç hayata tâbiydi, ondan azade bir şey değildi. Her türlü herzeyi yiyip sonra da "sahada yaşanan sahada kalır" diyemezdin öyle. Bilirdik çünkü, yaşam provası dediğimiz şey yaşamın ta kendisiydi.

Fakat günlerden bir gün saha kenarında ipsis sapsız bir adam peydahlandı. Diğer seyirciler gibi maçı heyecanla seyretmiyor, tam tersine ihtiraslı gözlerle sahayı süzüyordu. Elindeki köstekli saati sallayarak "Size maçın ne zaman bittiğini söyleyebilirim" dedi masum bir surat ifadesiyle. Bu yardım teklifinin ardında sinsice bir niyetin yattığı kimin aklına gelirdi ki? Ertesi gün saha kenarında dikildiğinde üzerinde takım elbise ve kravat vardı; çok önemli bir adammış gibi kabarıyordu. Derken bir gün elinde düdükle çıkageldi; artık bağırarak zorunda kalmayacakmış. Onun ne kadar tembel biri olduğunu daha o gün anlamalıydık. Sonra yine kendisi kılıkli iki kardeşini getirdi, "Bunlar çizgide dursun, anlaşmazlık çıkarsa danışsınız" dedi. Böyle böyle yuları kaptırdığımızın farkında bile değildik.

Oysa aramızdaki mevzuları yine eskisi gibi konuşarak halledebilirdik. Şimdi ise sürekli birbirimizle didişip duruyorduk. Bunun üzerine "Bu böyle olmayacak, en iyisi ben sahanın içine gireyim, kardeşlerim de ofsayta baksınlar" dedi. Artık sadece zamanın değil, mekânın da efendisiydi; sahanın üzerindeki kuş bile ondan soruluyordu. Elindeki düdüğü Azrail'in orağına dönüşmüştü. Nitekim daha sonra bu adam takım elbiseyi çıkarıp kara gömlek giyecekti. Despotun tekiydi. Tanrı kelamı gibi hiçbir dediği tartışılmıyordu. Üstelik bir zamanlar rica minnet sahaya giren adam şimdi bizi sahadan atma hakkına sahipti. Dağdan gelip bağdakini kovmak diye buna denir işte. Bir gün teknik direktörler maraza çıkarıyor gerekçesiyle bekçi niyetine başka bir akrabasını daha musallat etti başımıza. Sürekli amip gibi bölünüyordu bu adam. Şimdi de kale arkalarına iki akrabasını daha yerleştirmek niyetindeydi.

Oh ne âlâ, ofsaytları yancılara, gol ve penaltıları kale arkasındakilere, kulübedeki arızaları dördüncülere havale etmişti. Kendisi artık sıcak sudan soğuk suya elini sürmeyecek anlaşılın. Yakında ortasahaya sandalyeyi atıp, getir götür işlerine bakan çırak hakeme "hadi koçum şuradan çift kaşarlı bir tost kap gel bakiim" derse hiç şaşırmayın. Gidişat onu gösteriyor çünkü.

Hakemin varlığı sadece birbirimize duyduğumuz güveni değil, içimizdeki dürüstlüğü de çaldı götürdü. Artık bizim için ahlak duygusunun soyunma odasında bırakılması gereken gündelik kıyafetlerden hiçbir farkı yok. Paranın bizi bozduğu söyleniyor. Doğrudur, ama hakem kadar değil. Çünkü futbolun milyonlarca insanın gözü önünde değil de sadece hakemin gözü önünde oynandığını düşünür olduk. Öğretmenin kötümculüğü otoritesini kopya çekerek altetmeye çalışan öğrenciler gibi biz de kurnazlığa kaçmaya başladık. Hakeme ne yedirirsek

kârdır sandık, ama böyle yaparak onun gücüne güç kattığımızı hiç düşünmedik.

Ne tuhaf, hakemin sayısıyla birlikte hatalar yüzünden kopartılan yaygara da artıyor. “Hadi biri görmedi, hadi ikisi görmedi.. altısı da mı görmedi bunların?” Hakemin sayısını arttırmak bir çözüm değil. Tam tersine başlangıç sayısına indirmelidir, yani sıfıra. Meraklanmayın, biz de en az sizin kadar dürüstüz. Eğer futbol başlangıçtaki gibi hakemsiz oynanan bir oyun olsaydı Ali Güneş o plonjonu yapmazdı. Yapsaydı bile kendi eliyle dikerdi topu penaltı noktasına. Şu anda şu anda bir futbolcunun kendini yalandan yere atması bir hakemin en doğru kararından bile daha ahlâkidir. O kara gömlekli herifin dönmemesine defolup gittiği gün futbolun da kurtuluşudur, çünkü şeytana sattığımız ruhun geri alındığı gündür aynı zamanda.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Hakemsiz futbol

Fikret Doğan 30.09.2009

Geçen haftaki “Sıfır hakem” başlıklı yazım biraz uzundu; dört bin vuruşu tutturmak için yazıyı epey kesip biçmek zorunda kaldım. Hadi efendilik bende kalsın deyip tırpanladığım cümlelerden biri de şuydu: “Hakem oyunun içine eden adamdır.” Tabii ertesi gün, sahaya çıkını yapan Katarlı hakemin vukuatını internet sayfalarında görünce kafamı vuracak duvar aradım. Adam uluorta hacetini gördüyse gördü, n’apalım, insanlık hali. Hem laf aramızda, toprağa şorul şorul işemenin keyfi hiçbir şeyde yoktur; galiba bunu bir yerde Milan Kundera diyordu, kimbilir hangi kitabında, uçup gitmiş aklımdan. Katarlı hakeme minnettarım, benim binlerce kelimeyle anlatamayacağım bir hakikati bir icraatıyla herkesin kafasına bir çivi gibi çaktı: Hakem oyunun içine eden adamdır.

İşte tam da bu yüzden başlangıçtaki gibi futbol hakemsiz oynanmalıdır. Çocukken de böyle değil miydi? Topumuzu oynar, eğer bir anlaşmazlık çıktı mı, biraz dalaşır, ama en sonunda orta yolu bulurduk; çünkü kıyırık bir penaltı yüzünden aptal aptal tartışmaktansa futbol oynamanın çok daha zevkli olduğunu bilirdik. Maç bitti mi, “ulan adamlar göz göre göre buz gibi penaltımızı yediler” diye sızlanmazdık; yenilginin bizi terbiye ettiğini içten içe hissederdik çünkü. Abuk sabuk şeylerden dolayı hiç mi kavga çıkmazdı, hiç mi kafa göz yarılmazdı? Geçen sezon Ali Sami Yen’deki derbide hakem vardı da ne oldu? Oyuncular birbirlerinin gırtlaklarına sarıldılar mı? Sonra barıştılar, her şey süt liman oldu. Hakemsiz oynansaydı o maç, iş bu noktaya varmazdı; çünkü futbolcuların en çok zıvanadan çıkmasına yol açan şey bizzat hakemin saçma sapan kararlarıdır.

Bırakalım, futbolcular maçı kendileri yönetsinler. Bir defa, neyin faul neyin penaltı olduğunu o anda onlardan daha iyi hiç kimse bilemez. Sırf ekmeğini bu işten kazanıyor diye bir insan saha içinde yalana dolana sapmaz, rakibe kasten tekme atmaz, tam tersine işini dürüstçe yapmaya çalışır; yeter ki sen ona bu ortamı hazırla. Hakemsiz bir maçta Ali Güneş o plonjonu yapmayı kendine zül sayardı; hadi bir hıyarlık yaptı diyelim, gider topu kendi elleriyle penaltı noktasına dikerdi.

Eğer bir takımın oyuncuları cazgırlığı, ayıcılığı, yalancılığı alışkanlık haline getirmişse federasyon ne güne duruyor? İbrahim Altınsay aklıyla bin yaşasın; o takımın silersin puanını, bak bakalım bir daha efelik

taslayabiliyor mu? Anlamsız bir ofsayt yüzünden koca koca adamların birbirlerinin gırtlaklarına sarılmasının ne denli aptalca bir iş olduğunu anlatırsın. Onları dürüstlüğe, medenice davranmaya, halden anlamaya özendirirsin. Futbolcular da öküz değiller ya, sonunda efendi efendi toplarını oynayacaklardır.

Oysa şimdi hakemin varlığı onları ikiyüzlü davranmaya itiyor; maçın sadece hakemin gözü önünde oynandığı düşüncesiyle binbir numara çeviriyorlar, rakibe tavuk boğazlar gibi hareketler yapıyorlar, sonra da "hakem görseydi ya" deyip işin içinden çıkıyorlar. Fakat maçın bütün toplumun gözü önünde oynandığı gerçeğini futbolcunun bilincine yerleştirirsen, o da zurnanın zırt dediği anda kendisinin de aslında bir sosyal varlık olduğunu anımsayacaktır. Futbolcular şampiyonluktan, kümede kalmaktan, herhangi bir maçı kazanmaktan çok daha önemli değerlerin olduğunu herkese gösterebilirler. O zaman bu oyun hakikaten de bir yaşam dersine dönüşür. "Sahada yaşanan sahada kalır" sözü ancak yaptığının yanına kâr kalmasını isteyenlerin düsturudur.

Adına hakem denen herif dönmemesine defolup gittiği gün bakın neler olacak? Ağlak taraftarlar "bu hakemler bizi şampiyon yapmaz" diye ortalığı yangın yerine çeviremeyecekler örneğin. Yönetici, teknik direktör, futbolcu tayfası hakem hatalarının arkasına sığınamayacak, adam gibi oturup kendilerine çekidüzen verecekler. Ama en önemlisi kimi futbol yazarları komplo teorileri üretemeyecekler, sürekli şu futbolcu atılmalıydı gibisine ceberut bir düşüncenin sözcülüğünü yapamayacaklar. Daha önemlisi, hakem eskileri medyada cart curt edemeyecekler. Çünkü topçular medeni insanlar gibi sorunlarını kendi aralarında halledecekler.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Ağzı bozuk yazı

Fikret Doğan 07.10.2009

Buyur buradan yak – Futbol medyası hakikaten çok müptezel. Hele hem nalına hem mihına vurmakta pek mahir. Yeter ki birini gözüne kestirsin. Şimdi son kurban Rüştü. Moskova’da hatalı goller yediği gerekçesiyle bir linç edilmediği kaldı. Amaç üzüm yemek değil, bağcıyı dövmek. Bu o kadar açık ki! Neymiş efendim, Rüştü ilk golde birkaç adım geride dursaymış yüksekte gelen o topu çıkarırmış. Hadi ya... Peki, o şut köşeye gitseydi ne diyecektiniz? Bu kez de Rüştü niye birkaç adım öne çıkıp açığı kapatmıyor diye ortalığı birbirine katmayacak mıydınız? Tabii adam gibi futbol yazısı yazmak zor, ukalalık yapmak çok kolay.

Yönetim istifa – Beşiktaş taraftarı cumartesi günü efendi gibi yönetimi istifaya çağırdı. Hep bir ağızdan edilmiş tek bir küfür yok. Ama nedense bir taraftar topluluğu protestocuları kaba güçle susturmaya çalıştı, öte yandan takım elbiseli bazı tipler pankart açan insanları dövdüler. Kimse Beşiktaşlılar birbirine düştü demesin. Çünkü yemezler. Rüştü’yü Tabata’yı hep beraber ısıklayanlar iş Demirören’e gelince ne hikmetse derin bir fikir ayrılığına düşerek birbirlerinin gırtlaklarına sarılıyorlar. Çocuk mu kandırıyorsunuz siz? O saldırganların düpedüz paralı askerler oldukları çok açık değil mi? E yani Demirören, taraftara bir temiz kötek attırmadığını kalmıştı, onu da yaptın ya helal olsun! Kulübü bol keseden borçlandırdın, elde avuçta ne varsa çarçur ettin, Oğuz Sarvan’a ana avrat dümdüz gittin, Paf takımıyla çıkacağız türünden saçmalıklar sergiledin, ama bu son

yaptığın hepsinin üzerine tüy dikti. Demirören hakikaten yeter artık.

Vefa –Yıldırım Demirören yönetiminde Be ikta  futbolcu ve teknik adam    ten bir değirmene dönüştü. Gelenin gidenin haddi hesabı yok. Ama  imdi sıranın kime geldiği çok açık. Ceketini alıp çıkmak da bir erdemdir nitekim. Ligde yenilgi yüzü görmemiş bir takımın hocasını daha altıncı haftada kapının önüne koyan bir yöneticinin vefa kelimesini ağzına almaya hakkı yoktur.

İnsaf – Galatasaray  atır çatır top oynuyor, ama gene de hiç kimseye yaranamıyor. Çünkü futbol dünyamız  u yaygın inanın ın cenderesindedir: Bir takım ma  ba lar ba lamaz hurra diye 30 pol pozisyonuna girmeli ve bunun 29'unu atmalıdır, sürekli rakip kaleyi abluka altına almalı ama asla kendi kalesinde tehlike ya amamalıdır. Peki, böyle insanüstü bir takımın maçını seyretmekten kim zevk alır? Elbette  tekinin üzerinde tahakküm kurmak isteyen biri ancak! Oysa iyi bir takım sadece kendisi oynayan değil, rakibini de oynatandır. Yani ASLOLAN MA TIR, takım değil. Galatasaray'ın maçlarında hop oturup hop kalkıyoruz, 8'de 8 yapan Fenerbahçe'nin maçlarında sıkıntıdan baygınlık geçiriyoruz. Hangisi daha makul? Hal böyleyken neden bu kuru gürültü? Çünkü futbol yazarı kisvesi altında cerahat kusmayı kendisine i  edinmiş mutat zevat maçı okumak yerine sürekli bir takımın zayıf noktalarına parmak basarak iktidar odağı haline gelmeye  alı ıyor. Haksız kazançtır bunun adı.

Balon – Bir takım d   n n; defansı sakatlıklar yüzünden allak bullak olmuş, en önemli iki ortasaha oyuncusu (Ayhan, Mehmet Topal) sakatlıktan yeni çıktıkları için henüz tam performansla oynayamıyor, ama bütün bunlara rağmen takım bir futbol zenginliği içinde onlarca gol pozisyonu üretiyor. E bu takım alkı lanmaz mı? Galatasaray sahada    ma  üst üste kötü sonuç aldı diye sahada balon arayanlar aynaya baksınlar, balonun daniskasını görecekler.

Defol Hıncal – Artık kabak tadı verdi. Yıllardır hep aynı oyunu tezg hlıyorsun. Her teknik direktörü günah keçisi ilan etmekten, onların kanıyla beslenmekten bıkmadın mı hiç?. Yıllardır Galatasaray'a hiç mi doğru dürüst bir hoca gelmedi? Bunların hepsi de mi futboldan anlamıyordu? Ee  yleyse neden yıllardır temcit pilavı gibi aynı yazıyı yazıyorsun? Hadi paspas gibi   gnedi in teknik direktörleri geçtim, okuruna da mı saygın yok senin? Sen  imdi bu yazdıklarını "iyi" sanıyorsun değil mi? Bu kadar mı okuru hafife alıyorsun? Bu rezilli in adı "Hıncal dedi" diye yazı olacak, biz de bunu yutaca ız öyle mi? Yuh derler adama yuh!

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

 ocuk İmparator

Fikret Doğan 14.10.2009

Fatih Terim yorucu bir insan, çünkü bir  ocuk gibi sürekli pohpohlanmak istiyor, hatta kabahat işlerken bile. Her  ocuk gibi tek bir şeyin peşinde: Mutlak iktidar. Verin eline bir me ale, bütün dünyayı yaksın. Herkes ona kul köle olsun diye can atıyor. Güzel bir şeyi "iyilik" olsun diye değil, hava atma hevesiyle yapıyor. Yıllardan beri onu "İmparator" adlı oyunu bıkip usanmadan her fırsatta sahneye koymaya iten de işte bu alkı  merakı; yaldızlı sözlere ihtiya ı vardır, aksi takdirde benliğini saran kara delik kendisini de yutacaktır. Terim, kendi görüntüsünün içinde bo ulan münzevi bir narsist değil, tam tersine bütün dünyayı kendi görüntüsü içinde

boğmaya çalışan gayretkeş bir narsisttir. İşte tam da bu yüzden o tek kişilik oyunun konusu sahici Terim'dir.

Zaten işin püf noktası da burada saklıdır; eğer bir başkasını oynasaydı, başta kendisinininki olmak üzere hiç kimsenin gözünü boyayamazdı. Kendini gizlemek için düpedüz kendini oynuyor. O yüzden birçok kişi onun aslında görüldüğünden farklı biri olduğunu sanıyor. Slavoj Zizek, "Sadece insan bizzat doğruyu kullanarak aldatma yeteneğine sahiptir" tezini desteklemek için Groucho Marx'ın *Duck Soup* filmindeki bir mahkeme sahnesinde söylediği şu sözü alıntılar: "Bu adam aptal gibi görünüyor ve aptal gibi davranıyor –ama bu sizi kesinlikle aldatmasın: O SAHİDEN aptal." Şimdi aynı sözü Fatih Terim'e uyarlayabiliriz: "Bu adam narsist gibi görünüyor ve narsist gibi davranıyor –ama bu sizi kesinlikle aldatmasın: O SAHİDEN narsist."

İşte bu nedenle gölgede kalmaya asla katlanamıyor, işte bu nedenle her ânı başrolünü kendisinin oynadığı teatral bir sahneye dönüştürüyor. Hatırlayalım; Euro 2008'deki Çek Cumhuriyeti maçından sonra haksız eleştirilere uğradığı gerekçesiyle medyaya açtı ağzını yumdu gözünü. İşin tuhafı, ortada eleştiri namına dişe dokunur sertlik yoktu. Ona söylenenler Mustafa Denizli, Şenol Güneş ve Ersun Yanal'a yapılan belden aşağı vuruşların yanında solda sıfırdı. Ama yine de bu durum onu 'küçük dağları ben yarattım' edasıyla maraza çıkartmaktan alıkoymadı; çünkü onu asıl kızdıran şey, futbolcuların gölgesinde kalmış olmağı. Eleştirilerin acımasızlığı değil, tam tersine silikliğıydi. Üstelik kendisi de biliyordu, kurguladığı taktiklerin fos çıktığını, maçların son dakikada can havliyle kazanıldığını. Hemen mağdur ayaklarına yatarak mağruru oynamakta buldu çareyi.

Almanya maçının teri kurumadan yalancıkdan istifa etmesi, şimdi "İnsanları bayraklarla sokaklara döktüğümüz ne çabuk unutuldu" türünden acıklı sözlerle duygu sömürsüne yeltenmesi yine aynı oyununun bir parçasıdır. Ee, ne de olsa eski başarılar bu topraklarda her türlü herzeyi haklı gösterir. Kırk yılın başında kedi olalı fare tuttun diyelim, artık bu sana memleketi ateşe verme hakkını bile verir.

Kaldı ki, ortada Terim'in hanesine yazılacak bir başarı da yok. Avrupa üçüncülüğü, ya herrü ya merrü diyerek kelle koltukta saldıran futbolcuların eseridir. Eren Derdiyok'un boş kaleye gol atamamasının, Petr Cech'in topu elinden kaçırmamasının, Hırvatların zafer sarhoşluğuna kapılmalarının Terim'in taktikleriyle bir ilgisi yoktur.

Milli takım 2006'ya ve 2010'a gidemedi. Ama bu çok önemli değil. Zurnanın zırt deliği başka yerdedir. Terim şu son beş yıl içinde en ufak bir yapısal değişiklik yapmayı beceremedi. İşte kuru gürültüyle örtbas etmeye çalıştığı asıl sorun budur.

2000 yılından sonra Terim, tumturaklı laflarla peynir gemisini yürütmeye çalışan bir slogan adamına dönüşmüştür. "Bazıları takım yapar, bazıları da takım yaratır. Biz takım yaratmaya çalışıyoruz." Oysa üstesinden gelemediği zorluk tam da buydu işte. Terim, belli bir oyun anlayışına sahip bir takım yaratmayı başaramadı. Aklına eseni yaptı, sonra bu keyfiyeti cafcaflı sözlerle kamuoyuna yutturmaya kalkıştı. Sistematik aklın eksikliğini, derin adam pozlarıyla kapatmaya çalıştı. İşin kötüsü, suçu hep başkalarında aradı; yenilgilerin sebeplerini hakemlere, sakatlıklara, oyunculara bağladı. Oysa "Bütün sorumluluk bende" derken bile asıl ululadığı şey kendi yüce benliğıydi.

Üstüne yatmak

Fikret Doğan 21.10.2009

Babil Kulesi – “Futbolun dili birdir” sözü büyük bir safsatadır. Aksi takdirde Beşiktaşlı futbolcular böyle derin bir anlaşmazlık çukuruna düşmezlerdi. Siyah-Beyaz ülkesinde kimse kimsenin dilinden anlamıyor. Nihat başka bir dil konuşuyor, Tabata bambaşka bir dil. Yusuf başka bir şey diyor, Bobo bambaşka bir şey anlıyor; oyuncuların kurdukları cümleler birbirine hiç değmeden sonsuza akan paralel çizgiler gibi hiçbir şey üretememenin çaresizliği içinde kıvranıyorlar adeta. Mustafa Denizli’nin artık iyi kötü bir onbirde karar kılması elzemdir, en azından bu oyuncular birbirlerinin dilini sökünceye dek. Nasıl şimdi Türklerle Kürtler arasında toplumsal barışın temellerini atacak yeni bir dil kurmanın zamanı gelip çatmışsa, Beşiktaş’ta da işte öyle ayakları yere basan bir oyun anlayışının serpilip gelişmesini sağlayacak yeni bir dil kurma zamanı gelip çatmıştır.

Maçın üstüne yatmak – “Görev”in içindeki ahlâksızlığın ipliğini pazara çıkarmak için işten kaytarmak ne kadar doğru bir tutumsa, “görev” adına işten kaytarmak da o kadar rezil bir davranıştır; çünkü birincisinde özgürleşme esastır, ikincisinde efendinin mantığına boyun eğiş. İşte tam da bu yüzden, taraftar bir gol atıp maçın üstüne yatmaya çalışan bir takıma yan gözle bakar; oyunun en değerli anlarını çarçur ettiği için değil, bilâkis düpedüz haksız kazanç peşinde koşturduğu için. En düşük maliyetle en yüksek kazanca ulaşmak sermayenin amentüsüdür; üretim süreçlerinin bu zorba mantığı hayata uyarlandığında işbiricinin içten pazarlıklı kurnazlığı işi bitirmenin kendisine de sızar; böylece yaşama sevinciyle birlikte bir işe dört elle sarılma hevesinin de köküne kibrit suyu dökülüyordur. Bir gol atıp maçın üstüne yatmayı kendisine adet edinen Fenerbahçe şimdi damdan fena düştü; artık 90 dakika ter dökmekle “armut piş ağzıma düş” kurnazlığının arasındaki farkı daha iyi biliyordur; birincisinde teselli ilkesi devrededir, ikincisinde “ahmaklığıma doymayayım” serzenişi.

Laf salatası – Fatih Terim başarısızlığını yine lafazanlıkla örtbas etmeye çalışıyor. Kendisini Arda’nın “tek başarısızlığımız sonuçlardır” sözüne dayanarak temize çıkarma çabası beyhudedir. Hayır, milli takımın asıl başarısızlığı oyun anlayışıdır. Futbol bu, yenersin de yenilirsin de. Ama Ay-Yıldızlıların ya herrü ya merrü dışında bir oyun anlayışı yoktu ki! Nitekim zarlar bazen düşüş geldi bazen de hep yek! Terim “oyunun her anında rakibe basan bir milli takım”dan bahsediyor. Allah allah, biz başka maçlar mı seyrettik acaba? Bosna maçında yalancıkdan bir pres karşısında helva gibi dağılan takım yoksa bir başkası mıydı? Terim hazretleri “benim zamanımda şu kadar maç kazandık” diye şişiniyor. Peki o zaman milli takım dünya sıralamasında niye 39.’luğa geriledi? Yine “futbolcularımızın eğitim düzeyi düşük diyor. Peki dünya veya Avrupa üçüncüsü olurken futbolcuların eğitim düzeyi yüksekti de şimdi mi düştü? Sakın teknik direktörün eğitim düzeyi düşük olmasın? Bir gazeteci “milli takımın hocası yabancı mı olsun yerli mi?” diye soruyor. “Türk olsun” diyor. Eyvallah, herkesin görüşü saygındır. On dakika sonra “başka bir ülkenin milli takımını çalıştırmayı düşünür müsünüz?” şeklindeki bir soruya “bu global dünyada neden olmasın!” diyor. Yahu bu ne perhiz bu ne lahana turşusu! Bu dünya ne tuhaf bir gezegen ki, iş milli takıma gelince yerel, Terim’e gelince global! “Ligimizin seviyesi çok kötü” diyor. Geçen yıl beş takım şampiyonluk yarışında koşarken on takım da kümede kalma mücadelesi veriyordu. Böyle çekişmeli bir ligden adam gibi bir milli takım çıkaramıyorsan suçu biraz da kendinden arayacaksın. Ama bahane üretmekten buna fırsat kalmıyor ki! Bunca şeyi sayıp döküyor, sonra da “bahanelerin arkasına sığınmıyorum” diyor. İyi vallaha bir de sığınsaydın ne olurdu kim bilir. Şu ayrımın altını çizmekte fayda var: Terim 2010’a gidemediği için değil, milli takımı yeniden yapılandırmayı başaramadığı için ayrılması gereken bir teknik direktördü. Bu hakikatin üstüne kimse yatamaz!

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kanlı derbi

Fikret Doğan 28.10.2009

Utanc tablosu – Kadıköy’deki her derbide mutlaka birinin kafası yarılıyor. En son Gerets’in alnına bozuk para atılmıştı; bu kez Keita, yardımcı hakem ve kameraman, insanda fırlatıp atma isteği uyandıran cisimlerden nasibini aldılar. Kalecinin gözüne lazer tutmalar aslında iyi yönde bir gelişme sayılmalıdır, çünkü eskiden ses bombaları filan atıyorlardı. Mondragon’un bir kulağı hâlâ sağırda hiç şaşmam. Fenerbahçe her seferinde böyle tribün terörünü estirerek rakibinin sırtını yere getirecekse hiç getirmesin daha iyi.

Kaptan – Arda kaptanlığı hava atmaya yarayan bir unvan sanıyor. Oysa kaptan sorumlu kişi demektir, sorunlu kişi değil. Aksi takdirde gemisini nasıl güvenli limana ulaştırabilir ki? Doğru dürüst Türkçe bilmeyen birinin üzerine bir kabadayı edasıyla yürüyüp “adam ol” diye posta koymak da neyin nesi? İşte böyle şaplağı yersin kafaya, oturursun aşağıya. Koskoca Galatasaray kaptanı bu duruma düşemez. Ama sağa sola dayılanmayı bir marifet sayarsan olacağı budur işte. Kaptanlık omuzlarda taşınan ağır bir sorumluluktur, rütbe yıldızları değil.

Kavga – Geçen sezon Ali Sami Yen’deki maçta birbirlerinin gırtlığına sarılmak için maçın son dakikalarına kadar sabretmişlerdi, bu kez çingar çıkarmak için başlama düdüğünü bile bekleyemediler. Herhalde bir dahaki sefere bir akşam önce kuytu bir yerde buluşup kozlarını paylaşacaklar. Fena mı işte, böylece bu kavganın yayın hakları ekstra satılır, kulüplerimizin cebi para görür. Hem bu kez taraflar silahlı gelirse daha iyi olur; öyle Carlos gibi güreş, Keita gibi boks yaparak vakitlerini boşa harcamazlar.

Kötü oyun – Yüzyılın fırsatı kaçtı. Derbi fare doğurdu. Galatasaray bu yıl ilk kez çok kötüydü, hatta o kadar kötü oynadı ki, Fenerbahçe bile iyi göründü. Maç öncesinde sarı-kırmızılılar Kadıköy’e 10 yıllık negatif bir rekora son vermek için geldiklerini söylüyorlardı. Ne ki, sahada galibiyete inanan, canını dişine takan bir takım yoktu. Örneğin Fenerbahçeli bir futbolcu 8,5 km koşarken, Galatasaraylı bir futbolcu 7,5 km koşmuş. Bu da sarı-kırmızılıların mücadele etmediğinin en büyük göstergesi. Ayrıca Fenerbahçeli futbolcuların yarısı kadar top çalamamışlar; bu da akıllarının oyunda olmadığına bir kanıt. Üstelik habire topu rakiplerine ikram etmişler. Tamam, Fenerbahçeli futbolcuların hemen ilk topa basmalarında bunun payı büyük. Ama sen rakibinle mücadele etmek yerine kaçak güreşmeyi tercih edersen, olacağı budur. Oysa üst düzey maçlarda 10 km. altına düşmek yenilgiye davetiye çıkarmak demektir. Hele konsantrasyon eksikliği düpedüz ölüm fermanıya eşdeğerdir. Temposuzlukta Fenerbahçe’ye ayak uydurmak hiç kolay bir şey değildi, Sarı-kırmızılar işte bu zor işi becerdiler. Nitekim Galatasaray düpedüz yürüdü. Fenerbahçe de pek fazla koşmadı, hızlı oynamadı ama en azından topu kazandıktan sonra ivmeyi yükseltmesini bildi. Bir takım neden çok adamla hücum eder? Gol atmak için. Ama sen rakibin defansını yarmak için en ufak bir mücadele göstermiyorsan ve boş alan yaratmak için çabalamıyorsan o kadar adamla orada ne işin var? İlle de kuru kalabalık yapmak istiyorsan, o işi pekâlâ kendi sahadada da yapabilirsin. Daum’un Topuz ve Vederson’la kanatları tıkaması Galatasaray’ın hücum zenginliğini öldürüyorsa eğer, vah ki vah! Galatasaraylı futbolcular o meşum 6-0’lık mağlubiyette bile daha çok gayret göstermişlerdi. Ama bu sefer hiçbir şey yapmadılar. Düşünün, Lugaonu ve Emre gibi iki sinir küpü

oyuncu maçı sessiz sakin, hatta güle oynaya tamamladılar. Tamam Baros'un birinci dakikada sakatlanıp hastanelik olması büyük talihsizlikti, ama Galatasaray ilk defa Baros'suz oynamıyordu ki! Galatasaray kendisinin çok ama çok aşağısında kaldı. Bunda Rijkaard'ın bir suçu yok. Sonuçta futbolcular bir robot değil. 'Önlem almalıydı' diyenler saçmıyorlar. Benim top oynayasım yoksa, kenardaki hoca istediği kadar tepinsin gene hiçbir şey değişmez. Rijkaard'ın A planını doğru dürüst uygulayamayan bir futbolcu topluluğu B planını nasıl uygulayacaktı ki? Derbiyi kazanma arzusu daha yüksek takım kazandı.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kayıp soru

Fikret Doğan 29.10.2009

Kadıköy'de tam on yıldır herkesin gözü önünde hep aynı cinayet işleniyor; kurbanın arzusuyla gerçekleşen bir cinayet. Daha doğrusu düpedüz bir intihar. Habil kendisini öldürmeye gelen Kabil'i her seferinde yolun ortasında karşılayıp bıçağın üzerine atılıyor; kaderine boyun eğmek için değil, elindeki son özgürlük kırıntısına tutunabilmek için. Üstelik can havliyle yapıyordur bu işi; çünkü aslında hayatından ziyade benliğinin bütünlüğü tehlikededir. Garazi önlemenin tek bir yolu vardır, o da gazabı kendi üzerine çekmektir; âdemoğlunun en yüksek ahlâki davranışı bu vazgeçişte bulur ifadesini. Kabil'in vicdanı hiç sızlamaz, bilâkis gecikmiş adaleti yerine getirdiği düşüncesiyle içi rahattır; alnındaki o kan lekesi bir utanç damgası değil, ebedi barışın işaretidir. Asıl marazi bir suçluluk duygusuyla kıvranan kurbanın ta kendisidir; ölümün azı dişlerinden apartılmış keskin bıçağın ısıltısını kurtuluşun hazla bezeli ışıyla karıştırması bundandır. Bu cinayet ya da intihar suçla cezanın örtüşmesinden çok öldürme ve öldürülme arzularının çakışmasıdır. Kabil kardeşinin yerde kanlar içinde yatan gövdesini şefkat ve minnet duygusuyla kucaklar. Habil Kabil'in isteğini yerine getirmiştir, Kabil de Habil'inkini. O kucaklaşma anında ikisi de büyük bir patlamayla aynı gövdenin içinde erirler; zaman ve uzam tek bir benlik içinde sonsuzluğa doğru akmaya başlamıştır artık.

Herkes yana yakıla şu soruların yanıtını arıyor: Galatasaray neden tam on yıldır habire kaybediyor? Ya da başka bir deyişle, Fenerbahçe neden tam on yıldır habire kazanıyor? Galatasaray neden Sarı-Lacivertliler karşısında bu kadar pısırık? Fenerbahçe neden bu kadar hırslı? Galatasaray neden yenilgiyi her seferinde bu kadar kolay kabulleniyor? Fenerbahçe neden Sarı-Kırmızılılara karşı hep böyle canavar kesiliyor?

Bu soruların hepsi havada kalmaya mahkûmdur, çünkü asıl sorulması gereken henüz kayıptır. Ormanın derinliklerindeki o kayıp soru ağacı bulunmadığı sürece yanıtlar patlatılmaya hazır balonlar gibidir. Galatasaray'ın derbiye psikolojik açıdan iyi hazırlanamadığı için sürekli yenildiği savı bunlardan biridir; mental kasların gelişkinliğiyle performans arasındaki bağlantı öteden beri abartılmıştır; kendinizi ruhsal açıdan rezil hissetmeniz sizin iyi futbol oynamanızı engellemez, hatta tam tersine çoğu zaman bu gereklidir bile, hele de özel hayatınızdaki bir açığı kapatma söz konusu olduğunda. Yine aşırı önem atfedilen bir diğer nokta da Şükrü Saraçoğlu Stadi'nin o korkunç atmosferidir. Futbolcu her ortamda topunu oynayabilir, hatta *Cehennemde İki Devre* filmindeki gibi etrafı Nazilerle çevrili bir sahada bile, yeter ki kazanmayı *gerçekten* arzulasın.

Oysa bakışlarımızı olayın başlangıcına çevirirsek düğüm kendiliğinden çözülür, her şey çorap söküşü gibi gelir.

Kayıp soru şudur: Bundan tam on yıl önce ne oldu? Evet, ne oldu da Fenerbahçe öfkeden deliye döndü? Ne oldu da Galatasaray pısırik bir takıma dönüştü? Evet, bundan tam on yıl önce ne oldu?

Hafızaları tazelemekte fayda var: bundan tam on yıl önce Galatasaray dördüncü kez üst üste şampiyonluğa doğru koşuyordu, üstüne üstlük hem kupayı hem de UEFA kupasını kazanmak üzereydi; tüm bunlar yetmezmiş gibi bir de Fenerbahçe'yi evinde duman etmişti. İşte bu durum Fenerbahçe'de derin bir travma yarattı. Kıskançlıktan çatlayan Kabil'in artık bıçağa sarılması kaçınılmazdı. Aslında Kabil ve Habil rollerini dönüşümlü oynuyorlardı. Ama bu kez Fenerbahçe bu rolü ele geçirdi, çünkü haksızlığa uğradığını düşünüyordu. Galatasaray suçunun farkındaydı, o yüzden kardeşinin isteğine boyun eğdi. Aslında ikisinin kardeş olduğu en büyük yanılsamadır. İşin püf noktası burada gizlidir: İkisi de birbirinin gölgesidir. Bir madalyonun iki ayrı yüzüdür. Biri diğerinin ötekisidir. Benlik ancak gölgeyle tamdır. Gölgesinden ayrı düşen hiçbir işte dikiş tutturamaz. İşte tam da bu yüzden, Galatasaray gölgesinden kopmamak için yeniliyor. İşte tam da bu yüzden Fenerbahçe büyük bir aşkla bıçağı saplıyor, büyük bir şefkat duygusuyla gölgesine sarılıyor.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

'Bizim eşekler'

Fikret Doğan 30.10.2009

Futbol yazarı hafiftir, zır cahildir, üzerinize afiyet biraz da çakaldır. Hatta kulüp başkanının çantasını taşıyacak kadar da müptezeldir. Her halı bildiğini sanır, ama dünyadan haberi yoktur. Nitekim toplum ona pek iyi gözle bakmaz. Eskiden oyuncu kısmına "sağlam pabuç değil" diye kız vermezlerdi, şimdi o lanetlik yeri futbol yazarı aldı. Tamam boş bir heriftir, üstelik ağzı bozuktur, ama bazen usturuplu bir taç atışından koca bir hayat felsefesi çıkaracak kadar da derindir. Ne de olsa güneş gözlüğüyle kürtaj yapmayı beceren bir halkın bağrından çıkmıştır. Ama işin tuhafı, ona "orospu çocuğu" diye küfür edenler futbol yazarı olmak için can atarlar.

Arada bir futbol yazısı döktüren siyaset yazarı da bu hevesten azade değildir. O da futbol dünyasına tepeden bakar, kendi görüşlerini bulunmaz bursa kumaşı sayar; ne ki acı gerçek onun da burnunu sürtecektir. Oyun hakkında söyleyeceği her söz yüzeysel kalmaya mahkûmdur. İşin daha kötüsü, o küçümsediği, öküz diye damgaladığı futbol yazarı birkaç sayfa ötede o yazının aynısını çok daha yetkin bir dille kaleme almıştır. Hem de öyle ıkına sıkına değil, bir çırpıda.

Şimdi büyük hacetinde boncuk bulanlardan biri de Özdemir İnce. Garibimin tuttuğu takım yenildi ya, kuyruğuna basılmış kedi gibi ciyak ciyak bağıriyor. Demek, ilk golde Galatasaray defansı pozisyon hatası yaptı ha! Vay canına, sen söylemesen, hiç kimse fark etmeyecekti bunu! Ah bir de şu "o golü amatör küme takımı bile yemez" yorumu var ki, tam evlere şenlik. Oysa spor sayfaları böyle hezeyanlarla kaynıyor, garibimin haberi yok. Fener'in Colin Kazım'la iyi bir santfor bulduğunu gören var mı diye soruyor ciddi ciddi. Yahu görmeyen var mı? Hele ilk golün ofsayt olduğunu müthiş bir külyutmazlıkla teşhis etmesi onun futboldan ne kadar iyi anladığını gösterir! Zaten bu memleketin en büyük yaralarından biri de bu değil mi? Hemen hemen herkes "bak benim pipim seninkinden büyük" dercesine futboldan daha iyi anladığını kanıtlamaya çalışıyor. Örneğin

Hıncal Uluç futbolu Rijkaard'dan daha iyi bildiğini söyleyecek kadar şirazedden çıktı. Yahu daha iyi bilsen ne olur? Senin görevin futboldan anlamak değil, futbolu anlamak! Teknik direktör müsün sen? Nurullah Ataç şiir sanatını yalayıp yutmuştu ama Nâzım Hikmet'in veya Yahya Kemal'in karşısına geçip "ben şiirden daha iyi anlarım" diye babalanmamıştı hiç.

Özdemir İnce'nin suya sabuna tirit gözlemleri o kadar pespaye ki, turşusu bile kurulmaz. Oysa bir siyaset yazarından beklenen nedir? Futbola daha geniş bir pencereden bakarak çok farklı bağlantılar ortaya koymasındır. Ama hayır, ille de futbol yazarının keskin diline özenecektir. Niye? Çünkü futbol dili siyaset dilinin bastırılmış halidir de ondan. Öyle olmasa, Mehmet Ali Birand kameralar önünde Galatasaraylı futbolculara büyük bir pişkinlikle "bizim eşekler" diyebilir miydi? Adam politikacılardan söz ederken "bizim eşekler gene bir işi başaramadı" diyemediği için futbol dünyasına sıcıyor. Nasıl olsa orada ağzına geleni söylemek serbest! Tamam, kötü bir niyet yok; ama sıkıysa aynı dili siyaset arenasında kullansın da görevim boyunun ölçüsünü. Öte taraftan o sözü bir futbol yazarı söyleseydi Galatasaray yönetimi ortalığı kan gölüne çevirirdi herhalde.

İnce hazretlerine göre yazarlığın en önemli özelliği adil olmakmış. Gönlünü ferah tutsun; çok şükür spor basınıımızın eline bu konuda hiçbir yargıç, hiçbir savcı, hiçbir avukat su dökemez. Ha belki, adaletten anladığı da asıp kesmektir, o ayrı dava.

Oysa yazarlığın en önemli özelliği hakikati anlama çabasıdır, yoksa adaletin keskin kılıcılığına soyunmak değil.

Peki, futbol yazarlarını adaletsizlikle suçlayan Özdemir İnce adil bir yazar mıdır? Değildir, çünkü olağanüstü koşullarda maç yönet hakem Bünyamin Gezer'e yönelttiği eleştirinin teraziye vurulur hiçbir tarafı yoktur.

Şair olmak iyi futbol yazarı olmaya engel teşkil etmez. Erkan Goloğlu'yu herkes tüpçü diye bilir, ama aslında şairdir, hem de en hasından. En iyi futbol yazılarını o yazar: hem de öyle suya sabuna tirit değil, damardan.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Duvar süsü

Fikret Doğan 05.11.2009

Nietzsche 1865'in şubatında tek başına birkaç günlüğüne Köln'e gider. Karnavalın curcunasına hiç bulaşmadan gün boyu bir hamalın kılavuzluğunda şehrin görülmesi gereken yerlerini gezer. Akşam hamala bir lokantaya gitmek istediğini söyler. Ama bu adam 21 yaşındaki delikanlıyı adı kötüye çıkmış o şehvet evlerinden birine götürür. Nietzsche kaskatı kesildiği bu sahneyi daha sonra bir arkadaşına şöyle anlatacaktır. "Kendimi birdenbire pul işlemeli tüller içinde yarım düzine kadının arasında buldum, hepsi de beni meraklı gözlerle süzüyorlardı. Hiç konuşmadan öylece kalakaldım bir süre. Sonra içgüdülerim beni piyanonun başına götürdü, bu toplulukta tek canlı yaratık oydu. Birkaç ezgi çaldım. Bu ezgiler üzerimdeki buzları çözdü ve böylece özgürlüğüme kavuştum."

Nietzsche için müzik neyse, günümüzdeki birçok insan için de futbol odur; kollarımızdaki zincirleri kıran bir

çekiş, kalbimizdeki buz dağını eriten bir sıcaklık, beynimizdeki donukluğu ezip geçen bir duygu fırtınası. Nietzsche tıpkı Hamlet gibi bu can sıkıcı dünyadan tiksiniyordu. İnsanı eyleme geçmekten, yaşamın hayhuyuna katılmaktan alıkoyan bu duyguyu aşmanın tek yolu zihinsel meşgaledir. Nitekim "can sıkıntısından kaçış bütün sanatların anasıdır" diyecektir Nietzsche. Geçip giden zamanın boşluğuna tekabül eden can sıkıntısı hiçliğin ta kendisidir. Yutulma tehlikesiyle karşı karşıyadır insan, hem de onu diğer hayvanlardan ayıran en büyük özellik olan can sıkıntısı tarafından. İnsan paçayı yırtmak için dört elle oyuna sarılır. Ne ki, hiçliğin korkunç pençelerinden kurtulmak için kaçtığı yer de insanı gerisin geri aynı noktaya postalıyordur artık; dünyanın zifiri karanlığı orayı da kaplamıştır çünkü.

Maçlar eski tadı vermiyorsa, tribünler تنها, gönüller boşsa eğer, oyunun kendisi de zehirlenmiş demektir. Eskiden vecd duygusunun durduğu yeri bugün horgörü işgal ediyor. Bir takım gol yemeye görsün, çokbilmişler hemen basıyorlar yaygarayı: "o golü mahalle takımı bile yemezdi" diye. Mahalle maçı muktedirin dilinde bir aşağılama konusudur; geçmiş lanetleniyordur, ama geleceğin bundan haberi yoktur. Oysa mahalle maçları güzeldi. Bir zamanlar insanlar bu hoşluktan pay alabilmek için saha kenarına salkım saçak dizilirlerdi. Topçular canı gönülden oynar, varlarını yoklarını ortaya koyarlardı; bu halleriyle bir kumarbazdan çok sarp kayalara dört elle tutunan dağcılara benzerlerdi. Topçusu da seyircisi de hırs küpüydü. Türlü türlü goller yenirdi. Daha aşağı bir lig olmadığı için "bu gol aşağı mahallede bile yenmezdi" diye burun kıvrırmak kimsenin aklına gelmezdi. Futbol düpedüz hiçliğe bir meydan okumaydı.

Endüstriyel futbol oyunun en çok bu yanını öldürdü. Artık oyuncular top oynamıyorlar. İşlerini yapıyorlar. Maça çıkmıyorlar. Mesaiye kalıyorlar. Daha çok uzun sürdüğü için de deplasmandan ölesiye nefret ediyorlar. Oysa eskiden deplasman dayak korkusuyla maluldü, şimdiyse yolculuğun uzaklığıyla. Schiller teşhisinde haklıdır: "İnsan ancak oyun oynarken tam insandır." Fakat bugün seyirci sahada tam insanı değil, bilâkis ekmek parası derdiyle örselenmiş et yığınına seyrediyor; haliyle kendisini de. Çalışan insanı izlemek hiç kimseye zevk vermez; acının diliyle konuşuyordur her şey çünkü.

Futbolcu robottur, çünkü onun üzerine dikilen gözler de makineleşmiştir. O nasıl hep aynı çalımını yiyor, hep aynı golü kaçırıyorsa, seyirci de hep aynı nakaratı tekrarlıyordur. İş dünyası marifeti çalıp götürürken iltifatı da heybesine atar; küfürden başka bir şey kalmaz geriye. Özel hayatla iş hayatının kesin çizgilerle ayrışmadığı o eski kadim günlerden esintiler taşıyan futbolun yerinde yeller esmektedir bugün.

İnsan önce dünyaya yabancılaşır, sonra da kendine. Kendine yabancılaştıkça da dünyaya yabancılaşır. Tek boyutlu dünya tek boyutlu insanı üretir. Sonra tek boyutlu insan o tek boyutlu dünyayı yeniden üretir. Hiçlik kendi kendini doğuruyordur; önüne çıkan her şeyi yutan bir kara delik gibi.

Futbol bugün televizyonun mavi ekranına mihlanmış bir duvar süsüdür.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Küçük Dev Adam

İşte şu gördüğünüz minik adam Phillip Lahm. Hani 2008 Avrupa Futbol Şampiyonası'nın yarı finalinde son dakikada attığı golle bizi yıkan futbolcu. Ufak tefek biri, oturunca daha da küçük görünüyor. Ama iş adamlığa gelince, futbol âleminde ondan büyüğü yok. Bugün tam 26 yaşına bastı. Cumartesi günü *Süddeutsche Zeitung*'da onunla yapılmış kapsamlı bir söyleşi vardı; öyle suya sabuna tirit değil, tam tersine serin analizler içeren dolu dolu bir söyleşi. Aynı gün Bayern Münih kendi sahasında Schalke 04'e karşı çok önemli bir lig maçına çıkacaktı.

İşte şu gördüğünüz çam yarması da Luca Toni. Dev gibi biri, ayağa kalkınca daha da büyük görünüyor. Ama iş adamlığa gelince, futbol âleminde ondan küçüğü yok. Oysa o iriyarı cüsseyi karanlıkta görseniz kaçacak delik ararsınız. Cumartesi günü 1-1 biten maçın bitiş düdüğünü beklemeden doğruca evinin yolunu tuttu. Malum terane; vay sen misin beni oyundan alan!

Aynı günün akşamı Bayern Münih yönetimi kızılca kıyameti kopardı, ama arkadaşları sahada mücadele ederken hiç kimseye haber vermeden at hırsızı gibi kaçıp giden Luca Toni yüzünden değil, Bayern Münih'in bu yılki başarısızlığının nedenlerini akli başında sözlerle irdeleyen Phillip Lahm yüzünden.

Üç hafta sonra başkanlık koltuğuna oturacak olan Hoeness "bu söyleşiyi yaptığina pişman olacak" diye gözdağı verdi. Beckenbauer "çok konuşacağına kendine baksın, eski performansından eser yok" diye misilleme yaptı. Rummenigge "kulüp tarihinde görülmemiş bir ceza vereceğiz ona" diye kılıç çekti. Peki, Bayern Münih'in ikinci kaptanı ne demişti de Hoeness ve şürekâsı böyle öfkeden deliye dönmüştü?

Lahm o söyleşide kulübün hiçbir konsept gözetmeyen transfer politikasını eleştiriyor. "Sırf iyi diye bir oyuncu alınmaz." Öyle ya, bakalım aldığın topçu senin oyun anlayışına uyuyor mu? Bayern Münih yedi-sekiz yıl öncesine kadar Şampiyonlar Ligi'nin en başarılı takımlarından biriydi; fakat Bundesliga'nın en iyilerini toplayıp aynı kazanın içine atma formülü artık bir işe yaramıyor. Sezon başında takımı 4-4-2 sistemine göre hazırlayan van Gaal, Robben'nin gelişile 4-3-3'e döndü. Haliyle Gomez bu sistemde sırttı, ön libero diye alınan Timoşçuk ortanın sağında şaşkın ördeğe döndü. Lahm oyun sistemindeki belirsizliğin hocadan değil, kulüp yönetiminden kaynaklandığını söylüyor. Ayrıca mevcut kötü oyunu, araya paslarla atakları gol pozisyonuna dönüştürecek bir ortasaha oyuncusunun eksikliğine bağlıyor.

Görüldüğü gibi eleştiri odağında sadece kulüp yönetimi var. Hal böyleyken, hocasını ve takım arkadaşlarını suçladığı gerekçesiyle Lahm kallavi bir para cezasına çarptırıldı. Herhalde ağzına geleni söylese, bir Amok koşucusu gibi etrafa yayılım ateşi açsa tepkileri bu kadar üzerine çekmezdi. Başarısızlığın ardında yatan nedenleri nesnel bir bakışla irdelemek ona pahalya patladı. Dürüstlük ve nesnellik büyük bir suçtur; Lahm işte bu gerçeikle tanıştı. Futbolda tartışma kültürü yoktur; emir komuta zinciri vardır.

Bu sözler yönetimin nasırına bastı, çünkü Lahm örnek bir profesyonel; daha düzgün bir Türkçeyle, karı kız peşinde koşmaz, içkisi kumarı yoktur, işten kaytarmaz, sahaya çıkıp son terine kadar mücadele eder. Doğma büyüme Münihlidir, 11 yaşından beri kulübün içindedir, kulübüne gönülden bağlıdır, hatta o derece ki, Barcelona onu geçen yıl cazip bir teklifle renklerine bağlamak istediğinde sırf forma aşkına kulüpte kaldı. Yani adam eleştirisinde samimi.

Mesleği üzerine kafa yoran reşit futbolcu tipine iyi bir örnek Lahm. Oysa futbolcu kısmı "en iyisini büyüklerimiz bilir" diyerek sorumluk almaktan kaçınır. Nitekim onlara mikrofon uzatılır, ama konuşmasını diye. Gazeteler incir çekirdeğini doldurmayan söyleşilerle doludur. Ama şimdi biri çıkıp da değme spor yazarına taş çıkartacak

cinsten ayrıntılı bir analiz yaptığında işte böyle tu kaka ilan edilir. Bunun da nedeni köle kültürüdür. Metin Kurt gibi Spartüküslük yapanların futbol hayatını bitirmek için binlerce dolap çevrilir.

Futbol Phillip Lahm gibi cesur futbolcularla güzel, Luca Toni gibi şımarıklarla değil.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Son adamın ölümü

Fikret Doğan 15.11.2009

Kaleci bir numaradır, ama bu onun son adam olduğu gerçeğini değiştirmez. O formayı sırtında taşıma hakkı yalnız ona verilmiştir, çünkü günah keçilerinden oluşan listenin en tepesinde hep onun ismi yazılıdır. Nitekim kaleciyi en çok yıkan şey rakip oyuncunun gol sevinci değildir, tam tersine kendi takım arkadaşının sırt sıvazlamasıdır; teselli kisvesi altında ana avrat düz gidildiğinin farkındadır o. Her gol dünyanın ikiyüzlülüğünü kalecinin yüreğine çakan bir çividir.

Robert Enke salı akşamı arabasını hemzemin geçidin yakınlarında park etti. Hava çoktan kararmıştı, tıpkı simsiyah bulutlarla kaplı ruhu gibi. Artık hayat yolunda yürümek istemiyordu, o yüzden rayların arasında yürümeye başladı, ta ki karşıdan ölüm meleği kılığında gelen trenin ışığı gözlerini kamaştırıncaya dek. Zifiri karanlığın içinde bir daha sonsuza dek görünmemek üzere parlayıveren hayatın en esaslı kurtarışdır intihar.

Kaleci yalnız adamdır, aksi takdirde takım arkadaşları ona sürekli sırtlarını dönmezlerdi. Oysa dostluğun en önemli ölçüsü yüz yüze bakabilmektir. Diğerleri utançtan gözlerini kaçırıyorlardır, çünkü dünyayı fethetme bahanesiyle talana çıkmışlardır aslında. Kaleciyse her türlü yağmaya, tecavüze ve şiddete karşı nefsinin köreltmıştır. Kaleyi, yani insanlığın son mevzisi olan evi korumaya adanmıştır kendisini. Daha insani bir yaşam için hayvani dürtülerin bastırılması gerektiğini söyleyen Freud'un öğretisi serinkanlı kalecinin duruşunda cisimlenir.

Robert Enke tumturaklı laflar yumurtlayan bir kaleci değildi. Kurtarışları kadar efendiliğiyle de dört dörtlük bir kale bekçisiydi. Oliver Kahn veya Jens Lehmann gibi etrafa bağırıp çağırmak, rakibi kedi tutar gibi ensesinden yakalamak, forvet oyuncularına çaktırmadan dirsek atmak ona yabancı şeylerdi. Öteki kalecinin kuyusunu kazdığı hiç görülmemişti. Rekabeti değil, dayanışmayı seviyordu. İstiyordu ki, herkes ona güvensin. Ne ki, ondan esirgenen tam da buydu işte. O yüzden büyük kulüplerde tutunamamıştı. Ölümünün hemen ardından yapılan bir ayinde vaaz veren kadın başrahip "asla yalnız yürümeyeceksin" diye sesleniyordu ona. Oysa o hep yalnız yürüdüğü için bir salı akşamı karanlıkta yürümek zorunda kalmıştı, yüzlerini güneşe dönen çiçekler gibi.

Kaleci ayrıcalıklı adamdır, ama yerinde duramayan bir sincabı andıran o meşin yuvarlağa elle dokunabildiği için değil, gözünü ufka dikmiş kadim denizcilerin gözleriyle sahayı genişliğine görebildiği için. Kaleyi bir sur gibi çevreleyen ceza sahasının gardiyanıdır o. Ama iki direk arasında volta attıkça anlayacaktır, bu hapishanenin tek bir tutuklusu vardır, o da kendisidir. Yine de sahadaki en özgür insan odur, çünkü kendi arzusuyla oradadır, çünkü saf irade kalecinin bedeninde ete kemiğe bürünmüştür, çünkü Heidegger'in deyişiyle özgür olmak

korumak demektir.

Robert Enke'yi ölüme götüren hastalığın kökü derinlerdedir, ama hiç kuşku yok ki, fitili İstanbul'da tutuşturulmuştur. Pislik deryasının içinde yüzen futbol basını daha o Kadıköy'e adımını atmadan onu Barcelona'nın üçüncü kalecisi diye aşağılayarak taraftarı kızdırmıştır. Ademoğluna tepeden bakan birine kalem vermek bir caninin eline balta tutuşturmaktan farksızdır.

Kaleci vakur bir duruşla kalesini bekleyen şövalyedir; diğerleri haldır haldır apış arası bir kokuyla düşman topraklarına saldırırken o göğsünü siper ediyordur surları döven top atışlarına. İşte tam da bu yüzden Kral Arthur'un yuvarlak masasında oturan herkes kalecidir. Atlas nasıl sonsuza dek dünyayı sırtlıyorsa, kaleci de aynı sorumluluk bilinciyle evinin kapısı önünde öyle geceliyordur. Arada bir yumurtlaması dalgınlıktan değil, aşırı uykusuzluktandır.

Robert Enke'nin İstanbul'u apar topar terketmesini profesyonel bulmayanlara verdiği cevap şuydu: "Tribünlerden öyle bir öfke yükseliyordu ki, orda kalmaya değmezdi." Ama bazen de en despot, en demokrat hoca Azrail'in seni dışarı çıkarmasını beklemezsin, sen kendin yürürsün karanlığa doğru, yüzlerini güneşe dönen çiçekler gibi; çünkü dünyadan nefeti bir nefret yükseliyordur. İki yaşında göçüp giden küçük kızının hatırasını bir cezayirmenekşesi gibi taşırsın kalbinde. İnsanoğlunun en büyük ayıbıdır ha deyince ölememek; intihar bu ayıbı düzelden tek ahlâki davranıştır. "Yalnızca çabalamaya değmez" demektir kendini öldürmek" derken Albert Camus ne dediğini iyi biliyordu, çünkü kendisi de bir kaleciydi.

Kaleci kıyamet gününde evini bekleyen son adamdır. Onun ölümü sorumluluk duygusunun da mezara gireceğinin habercisidir.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kirli iş

Fikret Doğan 19.11.2009

Güven – De Nigris'i ölüme götüren yolun başında kadim bir bilgelik duruyordu: Bu dünyada babana bile güvenmeyeceksin. Usta gazeteci Zeki Çol salı günü *Zaman*'da acı acı anlattı: Meksikalı futbolcu sezon öncesi kontroller için tam dört ayrı sağlık kurumuna gitmiş, hepsinde de aynı teşhis konmuş: kalp adalesinde kalınlaşma. Sporcular için ölüm tehlikesi arzeden bir hastalık. Gelgelelim De Nigris bir türlü inanmamış raporların doğruluğuna. Ankaraspor'un kendisini katakulliye getirdiğini sanmış. Böyle bir düşünceye kapıldığı için onu kim ayıplayabilir ki? Hele de Gökçekspor'un Hikmet Karaman'ı kapının önüne koyarken sergilediği marifetler ortadayken! De Nigris haklı! Bu adamlar Allah birdir deseler inanmayacaksınız! "Bunların lafına inanacağıma geberir giderim daha iyi" diye düşünmüştür herhalde. Mübadelenin yönettiği bir toplumda kaybolan ilk şeydir: Güven.

Meslek – Futbol para basan bir iş koluna dönüştüğünden beri futbolculuk da başlı başına bir meslek haline geldi, hem de her türlü kazığı yemeye müsait bir meslek; oysa maç spikerlerinin, çok değil, daha seksenli yıllara

kadar topçuların günlük hayattaki asıl mesleklerini sayıp dökmeleri adettendi, falanca itfaiyecidir, filanca fırıncıdır diye. Şimdi hepsi gladyatörlük şemsiyesi altında toplandı; hangi futbolcu neresinden sakattır, onlar bir bir sayılıyor ki, organ mafyasının işi kolaylaşsın!

Deus ex Machine – Futbolcu antikçağ tiyatrosunda havada asılı olarak gösterilen makineden tanrıdır. Asla ve asla orası burası bozulamaz. Diyelim ki hurdaya çıktı, hiç endişeye mahal yok, yenisi piyasada bolca miktarda bulunur, kelepir maldır, kiloyla tartılır, hatta bazen bir inek karşılığında alınıp satılabilir. İşte bu yüzden onun aynı zamanda Deus mortalis oluşu bir zorunluluktur. Ölümlü tanrının ömür süresi transfer sözleşmesinde yazılıdır.

Tamirci – Hasta veya sakat futbolcuyla bozuk araba arasındaki benzerlik aşikârdır. Kulüp başkanı futbolcusunu hastane kapısına bırakırken sanki tamirhaneye getirdiği gıcır arabasının anahtarını tamircinin ellerine fırlatan sonradan görmenin ağzıyla konuşuyordu: “çabuk bunu hafta sonuna yetiştirin.” Tamircinin elindeki kir artık makine yağı değil, kandır.

Böbrek – Hırvat futbolcu Ivan Klasnic böbrek yetmezliğinden tahtalıköye gitmek üzere olduğunu apandisit patlaması nedeniyle gittiği hastanede öğrenmişti. Oysa kendi kulübünde düzenli aralıklarla sağlık kontrollerinden geçiyordu. Böbrek yetmezliğinin en önemli göstergesi olan kreatin değerleri, ne hikmetse, tecrübeli doktorların gözünden kaçmıştı. Bir zamanlar at pazarındaymışçasına göçmenlerin dişlerini kontrol eden sağlık sistemi gene öyle iş gören verimli uzuvlara yönelerek şifadan çok efendisinin, yani sermayenin sözcülüğünü yapıyordur çünkü.

İş – Mademki futbolcular çuvala para kazanıyorlar, öyleyse hiç ağlayıp sızlamayacaklar. İcabında bir taksici hiç gözünü kırpmadan 48 saat direksiyon sallıyor, bir inşaat işçisi sırtında taş taşıyor. Tuzla’da ölen işçiler çok daha büyük ihmallerin kurbanıydılar, kimsenin gıkı çıkmadı. Futbolcular gene şanslılar, çünkü hiç olmazsa neden öldüklerini örtbas etmek hiç de kolay değil. Ama sözgelimi askersen eğer, komutan eline pimi çekilmiş bir el bombası tutuşturuyor ya da bir fabrikada işçiysen eğer, patron seni zehirli kazanın içine gönderiyor. Şimdi futbolcu da piyasanın acımasız kurallarına boyun eğmek zorunda. Ne diyordu Klasnic? Futbol kirli bir iştir. Doğru, ama kazanç hırsıyla zehirlendiği için işin kendisi de kirlidir artık.

Fasulye – Ah ah keşke Enke hastalığını açıklasaydı diye şimdi dizlerini dövenler ikiyüzlülük ediyorlar. Enke eğer öyle bir şey yapmış olsaydı pişmiş tavuğun başına gelenleri hiç merak etmeyecekti artık. Örneğin Sebastian Deisler öyle bir halt işlediğinde hemen adının arkasına dişil bir ek takılmıştı. Beckenbauer çıtkırıldım oyuncularını mimozalar diye azarlıyordu. Sermayenin güdümündeki futbolda zayıflara yer yoktur. Eril ve steril bir dünyadır orası; hastalara, sakatlara, yaşlılara, eşcinsellere, kadınlara yer yoktur. Oysa bir zamanlar futbol fasulyeden saydığı oyuncuya bile yer açan demokratik bir oyundu. Fasulyenin yitimiyle orman kanunları biraz daha pekişiyordur.

Cenaze – Pazar günü bütün katiller oradaydı. Tabutun dört bir tarafında.

Dahi kardeşler

Fikret Doğan 25.11.2009

Medya pek bir beğendi Beşiktaş'ın futbolunu. Ama nesine ayıldı bayıldı, işte orası belirsiz. Herhalde tabeladaki sonuç gene gözlerini kamaştırmıştır. Oysa Beşiktaş'ın oyun anlayışı tam bir fecaatti. Ben Hıncal Uluç olsam, şimdi inanın, "Mustafa Denizli'yi gönderin, asın kesin" diye fetva verirdim. Hem de bu maçtan sonra.

Bizim matbuatın her şeyi ters: Mustafa Denizli daha düne kadar yerin dibine batırılıyordu, şimdi göklere çıkarılıyor. Halbuki asıl şimdi onu bir güzel pataklamak, yerden yere vurmak lâzım ki, bir daha adam markajı emri vermeden önce iki kere düşünsün. Beşiktaş yatıp kalkıp dua etsin, karşısında hücum eden bir takım yoktu, aksi takdirde ilk yarıda Rüştü'nün koruduğu kale delik deşik olmuştu.

Hafta içinde Çeşme Dükü mealen şöyle diyordu: "Savunma yapmak çocuk oyuncağı, herkes savunma yapabilir, ben hayatım boyunca nasıl gol atılır hep ona kafa yormuş bir teknik adamım." Şimdi böyle konuşan birinden Fenerbahçe'nin silahlarını susturma konusunda zekice çözümler beklersiniz, öyle değil mi? Ama o ne yaptı? Tuttu, Alex'in başına bir bekçi dikti. Ee o zaman senin Anadolu takımlarından ne farkın var? Kendi sahandaki mutlaka galip gelmen gereken bir maçta adam markajıyla takımını bir kişi eksik oynatıyorsan eğer, kusura bakma ama, sen de tıpkı o küçümsediğin hocalar gibi alelade bir teknik adamsın demektir. Üstelik Alex'in peşine bir koruma polisi takmanın pek de etkili bir yöntem olmadığı da tecrübeyle sabit. Nitekim Alex ilk yarıda girdiği pozisyonda topa biraz sert vursa, yandı gülüm keten helva.

Millet nasıl maç seyrediyor, anlamış değilim. Fink hem Alex'i tuttu hem de atağa çıktı diyorlar. İnsaf! Yahu 90. dakikada maç üç sıfırken bile Fink hâlâ Alex'in peşinde dolanıyordu. Fink o muhteşem golü tek bir kişiye borçlu; hayır, topu çok güzel kesen İbrahim Üzülmez'e değil, tam tersine bir gölge gibi izlediği Alex'e! Emre'nin sakatlandığını gören Alex ahir ömründe ilk defa kendi cezasına yöneldi, Fink de yallah arkasından seyirtti. Yoksa Fink'in aman gideyim de bir gol atayım diye bir derdi yoktu.

Alex maçtan sonra söylediklerinde çok haklı; eğer arkadaşları onun yarattığı boşluklara dalsaydı, işin rengi değişirdi. Ama Fenerbahçeli futbolcular maçlara genellikle uyku hâliyle çıktıkları için oralara koşmayı bir türü akıl edemediler. Hem sahada ruh gibi dolanmak varken koşmak da neyin nesi, di mi ama?

Öte yandan asıl dahi elbette Daum! Değil Denizli, hiç kimse bu konuda onun eline su dökemez. Emre sakatlanınca Andre Santos'u o bölgeye çekmek yalnız onun aklına gelirdi. Şimdi bu adam Brezilya milli takımının sol beki, öyle değil mi? Ama ne hikmetse savunmanın sol tarafı dışında her yerde oynuyor; kanatta, forvet arkasında ve şimdi de önliberoda. İkinci golü dikkatle izleyin; Tello dünyanın bir ucundan gelip elini kolunu sallayarak Santos'un yanından geçiyor, beriki oralı bile olmuyor. Onun bu adam kovalamama hastalığı Antep ve Kayseri'de Fenerbahçe'ye çok pahalıya patlamıştı. Fakat Andre Santos suçlanacak en son kişi, çünkü zavallı bir tek asıl mevkisinde oynamıyor.

Fenerbahçe ufakık bir presle hemen helva gibi dağılan bir takım; ortasahası saklambaç oynamaya pek bir meraklı çünkü. Koşu yoluna top isteyen tek bir oyuncusu yok. Emre dersin, boşa çıkmanın yeni bir yöntemini bulmuş; "top niye benim ayağıma gelsin ki, ben topun ayağına giderim" şeklinde özetlenebilecek bir yöntem. Haliyle kendi stoperlerinin üzerine "Allah Allah" nidalarıyla hamle eden bir oyuncu gibi tuhaf bir görüntü çıkıyor ortaya. Yahu dünyanın neresinde var böyle bir top alma biçimi? Ben stoperlerin yerinde olsam hakaret ettiği gerekçesiyle Emre'yi saha içinde bir temiz döverdim: "Arkadaşım ayağımız kırık değil, hem şuradan

şuraya top atamıyorsak ne işimiz var bizim burada?"

Beşiktaş maç boyunca bir kişi eksik oynadı. Ama karşısında 3-4 kişilik bir takım olduğu için ilk yarıyı kazasız belâsız atlattı. Denizli'nin müthiş taktiği ya da Daum'un aymazlığı değil, koşan, mücadele eden, futbol oynamaya çalışan oyuncuların sayısı belirledi maçın sonucunu.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Tarih yazmak

Fikret Doğan 02.12.2009

Kemik – Yazmak fiili son yıllarda kötü yola düştü, tıpkı yitirdiği devasa serveti alengirli işlerle tekrar kazanmaya çalışan soylu bir mirasyedi gibi. Uydurmak, yalan söylemek, hayal ürünü şeyler anlatmak anlamına geliyor argoda artık. Ne de olsa, itibar son kertede zenginliğe endekslidir, ayağa düşer düşmez aslına rücu etmesi bundandır. Her ne kadar fiilin kendisi olumsuz anlamlarla yüklüyse de faili saygındır, en azından ceketindeki yamaları gizlemeyi başardığı sürece. Ama en ufak bir görüş ayrılığında okkalı bir küfürle hizaya getirilir yazar. Demek ki, ona atfedilen saygınlığın içi boştur, tıpkı etleri sıyrılıp iliği sömürüldükten sonra bir köpeğin önüne atılan bir kemik gibi.

Mahkeme Salonu – Futbol takımlarımız eskiden destan yazardı, şimdi tarih. Neden? Ağzına kadar acılarla ve suçlarla tıka basa dolu kolektif bellekte artık kahramanlara yer kalmadı da ondan. Böylece her yazınsal tür gibi destan da toplum üzerindeki etkisini yitirdi. Her imgenin kuyumcu terazisinde tartıldığı mübadele toplumunda kahramanlığın getirisi sıfırdır neredeyse. Oysa tarih bir mahkeme salonuna dönüştüğünden beri herkes oraya adını altın harflerle yazdırmaya çalışıyordur. Tek amaç vardır, o da sanık koltuğuna oturmamaktır. Oysa suç sabittir. İşte tam da bu yüzden kahramanların yüceltilmesi değil, kurbanların lanetlenmesi esastır. Bundan böyle hakikatin ışığı muktedirlerin güdümündeki propaganda aygıtında değil, iftiralarla şaşkına dönen maktulün yakınlarının gözyaşlarında ışıdayacaktır. Shakespear'ın dediği gibi: Doğruyu yalnız acı çekenler söyler.

Muhasebe defteri – Bu topraklarda insan tarihe değil, savaş ganimetlerine meraklıdır. Öyle olmasa, Osmanlıların kaç kelle keserek hangi kaleleri fethettiğini değil, insanların o dönemde nasıl yaşadığını öğrenmek isterdi. Alınan ve kaybedilen toprakların çetelesinin tutulduğu bir muhasebe defteridir tarih bu haliyle; böylece iç muhasebeye, yüzleşmeye de gerek kalmıyordur. Geçmiş asla ve asla bugünü anlamanın bir anahtarı değildir bu topraklarda, tam tersine bütün kabahatleri hasıraltı eden bir süpürge. Büyük Felaket ve Dersim Katliam'ı Kurtuluş Savaşı'nın yaldızlı sözleriyle kör bir kuyuya atılır; bir daha da onlardan söz edilmez, çünkü yaraya basılan her tuz muhasebe defterinin mürekkebinin dağıtan, oradaki hesabı bozan bir gözyaşıdır.

Tarih yazmak – Beşiktaş'ın Manchester United karşısında kazandığı galibiyet bir tarih yazış olarak değerlendirildi. Sahi ne yaptı da Beşiktaş tarih yazdı, işte orası tam bir muamma! Makûs talihini yenip gruptan mı çıktı, kupa mı kazandı? Yoksa rakip kaleyi abluka altına alıp yıllarca dillerden düşmeyecek muhteşem bir futbol mu oynadı? Hayır uzaktan savrulmuş bir şutla rakibini tuş etti, hepsi o kadar. Rüştü diyor ki, "30-40 yıl

sonra tabeladaki skor hatırlanacak sadece” sanki bu çok önemli bir şeymiş gibi. Oynadıkları oyunun acullüğünü o da biliyor, öyle ki sadece skor hatırlansın istiyor. İlerde “Beşiktaş Manchester’i nasıl evire çevire yenmişti” diye bir muhabbetin yapılmayacak olması büyük bir eksiklik.

Sherlock Holmes - Son 300 yıllık tarihımız aynı zamanda yenilginin tarihidir.. Savaşlarda kaybedilen dölleyici güç artık hamasette aranıyordur, haliyle yeşil sahalarda da. Tabii bu 1-0’lık cılız galibiyet tarihte anılmaya değer anlı şanlı bir zaferse eğer, peki şu meşum 8-0’lık yenilgi neyin nesidir? Acaba o zaman tarihi kim yazmıştır? İşte asıl cevap bu sorunun suskunlukla geçirtilmesinde saklıdır. Sherlock Holmes’ın sorusuyla: Köpek neden havlamadı? Aslında tarihi yazan öznenin Batı olduğunu domuz gibi biliyoruz, o sahnede edilgin bir nesne olarak görüyoruz kendimizi; Batı dört tarafımızı kuşatmıştır, hatta kefare icadı bir şeyle kığımızı siliyoruzdur. Batının fallusu karşısında varoluşsal, cinsel bir kimlik krizi yaşayan, erkekliği büzüşmüş bir şark vardır o heyheylenmelerin ardında. O şişinme hamasette bulur ifadesini.

Üç puan – Bu maçın tarihi tek bir yanı var, o da Mustafa Denizli’nin Şampiyonlar Ligi’nde ilk defa üç puanla tanışmasıdır.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Niyet tavşanı

Fikret Doğan 09.12.2009

Efsane – Gözümüz aydın, efsane geri döndü. Fenerbahçe’ye yan gözle bakanın vay haline! Aziz Yıldırım savaş baltalarını topraktan çıkardı. Artık camianın haklarını savunacak! Hem de büyük bir kararlılıkla! Breh breh! Nitekim bu uğurda kendisine bir ayak bağı olarak gördüğü Kulüpler Birliği başkanlığından bile istifa etti. Tabii ya, insan maç sonunda şöyle ağız tadıyla hakeme verip veristiremiyorsa eğer, yemişim öyle başkanlığı! Kulüpler Birliği başkanlığı yüzünden şimdiye dek camianın haklarını ancak stat koridorlarında hakemleri taciz ederek savunabiliyordu, artık zincirlerinden boşanmış bir gönül rahatlığı içinde ağzını açıp gözünü yumabilecek. Sonuçta en iyi savunma hücum değil midir? Ha bir de “yavuz hırsız ev sahibini bastırır” var; o da bu topraklara has bir üründür. Ancak Aziz Yıldırım’ın bu seferki hücum hareketinde işi pek kolay değil, çünkü onun yokluğunda Yıldırım Demirören MHK başkanı Oğuz Sarvan’a ana avrat düz giderek, Adnan Polat “Galatasaray Türkiye’dir” diye bir deklarasyon yumurtlayarak çıtayı bir hayli yükseklerle taşıdılar. Yani kuru tehditlerle hakemleri baskı altına alma devri çoktan geçti. Şimdi yeni hinlikler bulma zamanı.

Ceza – Madem bütün yenilgilerin suçlusu hakemlerdi, neden o zaman futbolculara binlerce dolar ceza yağdırıldı? Yok eğer kabahat futbolculardaysa, peki o zaman hangi akla hizmet Mustafa Kamil Abitoğlu aslanların önüne atıldı? Aslında suç ne futbolcularda ne de hakemlerde! Onların en ufak bir günahı yok. Suç yönetimde. Aziz Yıldırım sezon öncesinde “öpen takım kuracağız” diyordu. Hani nerde? Şu ana kadar dirençli takımlar arasında Fenerbahçe’yi öpmeyen takım kalmadı. Aziz Yıldırım sırf gündemi saptırmak için ortalığı yangın yerine çevireceğine “ben nerede hata yaptım” diye düşünse daha iyi eder. Ama en önemlisi, etrafı kırıp dökmeden artık yenilgiyi hazmetmeyi öğrenmelidir.

Niyet tavşanı – Bizde her şey tartışma konusu. Artık gol veya penaltı gibi önemli kararlar üzerinde bağırış çağırış kavga etmek bizi kesmiyor, şimdi top taç çizgisinden geçti mi geçmedi mi diye kıyamet kopartmaya kadar vardık işi. LigTV ortasahadaki anlamsız bir faulü bile ağır çekimde defalarca ekrana getiriyor. Sonra yıllarca düdük üfleyip de bir kez olsun hakemlik üzerine kafa yormamış hakem eskileri üç dakikalık görüntülerden yola çıkarak fetva veriyorlar. Her şey o kadar çarpık ki, son saniyede yenilen bir gol karşı kaledeki hatalı bir korner kararına bağlanıyor. Ee insaf yahu! Galatasaray son 15 dakikada geriye yaslanıyor, nedense topu ileriye taşıyan hakem oluyor. Rijkaard hatayı kendimizde arayalım deme büyüklüğünü gösterirken neredeyse bütün Galatasaray medyası ağzı birliği etmişçesine faturayı Hüseyin Göçek'e kesiyor. Peki, ne yaptı da hakem saç baş yoldurttu diye sorsan verecek cevapları yok. Son saniyede galibiyeti kaptırmayı hazmedememişler, o yüzden hakeme ateş püskürüyorlar. Tribünler hep bir ağızdan Hüseyin Göçek'in annesiyle ters ilişki kurmak istediğini bağırıyor avaz avaz, ama ertesi gün hiçbir spor yazarı buna değinme gereğini bile duymuyor. Varsa yoksa korner kararı! Keza Fenerbahçeli oyuncular korner atışında dört Eskişehirliyi boş bırakıyor, ama nedense yenilen golde gene hakem tu kaka ilan ediliyor. Oysa yalnız ahmaklar hakemden adalet bekler. Bazıları hakem de insandır diyor, hah işte onlar sureti haktan görünmeye çalışan ikiyüzlülerdir. Hakem insan değildir, bir niyet tavşanıdır. Bir loto sayıdır. Ona kızılmaz. Hakem hatası diye bir şey yoktur. Sadece hazımsızlık diye bir şey vardır. Eğer sen hakemsiz oynama basiretini gösteremiyorsan o zaman maçın yönetimini teslim ettiğin kişiye saygı duyacaksın. Yok duymazsan, işte böyle küfür kıyamete çağır kalırsın.

Alkış - Beşiktaş cuma akşamı bir stadyum kalabalığıyla gülümsedi. Maç öncesinde Diyarbakırlı futbolcuları tribünlere çağırıp alkışlamaları müthiş bir kardeşlik çağrısıydı. Şimdi Yıldırım Demirören'in neden eli sopalı herifleri onların arasında saldığı daha iyi anlaşılmıştır; bu tribünlerde akıl, izan ve vicdan var. Hayat var.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kömür karası

Fikret Doğan 17.12.2009

Forma – Werder Bremen'in sportif direktörü Klaus Allofs, devre arasında Farfan ile formları değiştiren Mesut Özil'i fena fırçaladı. "Dünyadaki en saçma iş, hay bunu icat edenin..." diye öfkelenmekte haklıdır Allofs. Savaşta öldürdüğü düşmanın silahlarına el koyan şövalyelerle, maçta dize getirdiği rakibinin formasını omzuna atan futbolcular arasında bir akrabalık vardır; ikisi de mücadelenin özünü tek bir şeye indirgemıştır; ganimete. Ama futboldaki savaş imgesini masumane bir kılığa büründüren şey, tam da bu değiş tokuş işlemi değil midir? Yenilen oyuncu da galibin formasıyla soyunma odasına dönüyordur, tıpkı çocuklarına kırk yılın başında muz götüren kömür karası bir maden işçisi gibi; mübadele toplumunda silah zorunun yerini sus payı almıştır, çünkü ezilenler de meta fetişizmiyle maluldür.

Eskiden oyuncular formlarını sadece Avrupa ve milli maçlarda değiştirirlerdi; demek ki bu maçlara bir başka gözle bakılırdı, fakat daha sonra bu ritüel bütün müsabakalara yayıldı, artık halı saha maçında bile forma değiş tokuşu yapılıyor neredeyse; aslında 'hiçbir maç özel değildir' demenin bir başka şeklidir bu, ama aynı zamanda kendini yüceltmenin dayanılmaz hafifliği; modern dünyada bireyin kendi benliğini ancak böylesi ucuz yollarla koruyabilmesi sadece insan ilişkilerinin değil, iç dünyanın da ne kadar fakirleştiğinin bir göstergesidir. Sıradan

bir hayatın sureti insandır.

Yine eskiden futbolcular bu kadar çok takım değıştirmezlerdi; iyi kötü bir maç çıkardın mı veya hocanın gözüne girdin mi, 10-15 yıl seni hiç kimse yerinden kıpırdatamazdı; şimdiyse futbolcunun yarın hangi takıma savrulacağı belirsizdir; öyleyse futbolcular alıştırma yapıyorlardır, üzerlerindeki asıl formaya alışmama alıştırması. Sürgünlüğün temel yasasıdır hiçbir yere bağlanamamak.

Kazanç ilkesinin yönettiği bir toplumda insan özdeşlik mekanizmasını ancak bir değış tokuş nesnesiyle kurabiliyordur; öyleyse formanın tribünlerde bayrağın yerini alması tesadüf değildir. Bir zamanlar taraftarlık takım için dökülen gözyaşıyla ölçülürdü, şimdiyse harcanan paranın miktarıyla; demek ki taraftarın müşteriye evrilme süreci çoktan tamamlanmıştır; taraftarın üzerindeki forma aynı zamanda onun yüzer gezer mezar taşıdır.

Taraftar tuttuğu takımın formasını giydiğini sanıyordur, oysa aslında göğsünde taşıdığı reklamla herhangi bir şirketin ayaklı tellallığına soyunmuştur, daha bunun farkında değildir. İşin tuhafı, maça formasıyla gelen taraftarın ne kadar bilinçli olduğundan söz edilir; elbette her şey gibi bilincin de ölçüsü paradır; o halde günlük kıyafetleriyle maç seyreden adam bilinçsiz öküzün tekidir; sermayenin çokbilmiş sözcülerinin günaşırı pompaladığı vecizelerin tek doğrusu budur işte.

Formasız da oynanır pekâlâ bu oyun; mahallede aldım verdim diye sayıştıktan sonra aynı takıma seçilen çocuklar birbirlerini karanlıkta bile tanırlar; ama yine de formanın albenisine vurulmaktan alıkoymaz bu durum onları; her ne kadar hiyerarşik düzenin temsilcisi üniformadan ayrılmış olsa da forma aslında dayanışma ruhunun bir simgesidir, tıpkı kömür karası maden işçilerinin yerin yedi kat dibine girerken kafalarına taktıkları bir örnek kasklar gibi. Fakat forma şimdi bir reklam alanına dönüştü; öyle ki bu alan futbolcuların isimlerini bile yuttu. Forma insanı görünmez kılan bir bez parçasıdır artık.

Atilla Gökçe – Eğer spor yazarlarından bir takım kurmam istenseydi, kaleye gözüm kapalı onu koyardım. Çünkü en güvenilir abidir o. Bu takımın kaptanıdır. Baba Hakkı'sıdır. Kuru gürültüye asla pabuç bırakmaz. Aklını, ruhunu hiç kimseye peşkeş çekmemiştir; vicdaniyla yazan ender kalemlerden biridir. Bir maçtaki güzellikleri en önce o görür, çünkü gözleri sevgiye talimlidir. Yaşayan bir futbol ansiklopedisidir; hemen her an cebinden yürek yakıcı bir futbol öyküsü çıkaracak kadar. Takımın kerteriz noktasıdır; yönümüzü kaybedecek gibi olursak, ona doğru şöyle göz ucuyla bakmamız yeterlidir. Beşiktaşlılığını kalbinde bir silah gibi değil, bir gül gibi taşır. Bu âlemin en hakikatli abisidir o.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Öldürme yetkisi

Fikret Doğan 23.12.2009

Futbolu hırgürden kurtarmanın tek bir yolu var; hakemi sahadan çekip alacaksın, bir daha da dönmemesine tribüne yollayacaksın. Hakemin varlığı futbolcuları üçkâğıtçılığa, cazgırlığa, yalancılığa ve gaddarlığa itiyor. Eğer

maçlar düdüksüz oynansaydı bir futbolcu topu elle kolla düzeltmeyi, çirkeflik yapmayı, acımasızca tekme atmayı kendisine zül sayardı. Sonuçta utanç insana özgü bir duygudur; Havvaoğlu/kızı ayıplayıcı bakışlardan korktuğu kadar hiçbir şeyden korkmaz. Ne ki kara gömlekli adamın sahadaki varlığı, insanı edepsizlikten alıkoyan bu bakışın etkisini tuzla buz ediyor.

Böylece futbolcu çaktırmadan rakibini itmeyi, yalandan kendini yere atmayı, dalavere çevirmeyi kendisine bir hak olarak görüyor. Nitekim sol ayağı rakip ceza sahası içinde aniden felç geçiren İbrahim Toraman, eliyle koluyla topun tozunu alan Semih, bütün suçun zavallı hakemin üzerine yıkılacağından emin oldukları için böyle fütursuzlar. İşin içinden sıyrılmak bu kadar kolay işte. Hakem yakalamadığı sürece her türlü pislik serbest. Nasıl olsa maç sadece onun gözleri önünde oynanıyor; çünkü rakibin gözyaşı, seyircinin bakışı osuruktan tayyare!

Mahalle baskısını hissettirmek için her şeyden önce düdüğü devre dışı bırakacaksın. Futbolcu rakip ve seyirciyle başbaşa kalacak. Hakem kravatını takıp tribüne çıkacak ve kavgacı, yalancı, ayıcı futbolcuları rapor eden bir gözlemciye dönüşecek. Futbolcular maçı hep beraber yönetecekler. Horoz gibi kabarmak değil, konuşup anlaşmak esas olacak. İş kaba güce dökenler, diyalogu baltalayanlar puan silme yöntemiyle ıslah edilecek. Bu da futbolcuyu dürüst davranmaya özendirecektir.

Ama mademki hakemsiz maç oynamayı beceremiyorsun, o zaman yardıma çağırdığın o üçüncü kişinin kararlarına saygı duyacaksın. Habire mızıkçılık yapıp bu güzelim oyunun içine turp suyu sıkmayacaksın.

Ne yazık ki bu konuda bilinçli bir kamuoyu yok. Eğer Aziz Yıldırım hakemlere gözdağı verdiği anda “sayıyla kendine gel” diye hep bir ağızdan kükreyemiyorsan, zaten iş bitmiş demektir. Nitekim yenilgiyi bile gülümseyerek karşılayan Mustafa Denizli gibi kalender bir adam devre arasında hakemden hesap soruyor. Kayseri’de işgüzar bir görevli Yunus Yıldırım’ın adamlığını sorgulama cüretini gösteriyor. Sadri Şener hakemleri tehdit ediyor. Rijkaard ve Thomas Doll gibi akli başında insanları bile kendimize benzettik; demek burada işin raconu buymuş deyip onlar da hakemleri testereyle doğramaya başladılar.

Tabii bir de hakem eskileri var, “hakem hakemin kurdudur” şiarının yılmaz uygulayıcıları. Düdüğünü duvara asan hemen baltalı ilaha dönüşüyor. Pozisyonları yüz defa ağır çekimde izledikten sonra fetva veriyorlar. Üstelik birinin ak dediğine diğeri kara diyor. Hele üç dakikalık görüntülerden yola çıkarak hakemi yerin dibine batıranlar var ki, bunların yatacak yeri yok. Erman Toroğlu cumartesi akşamı Yunus Yıldırım’ı taciz eden adama ateş püskürüyor. Ertesi gün ofsayıtı kaçırان yardımcı hakeme demediğini bırakmıyor. Hem nalına hem mihına vurmak diye buna denir işte. Sen böyle hakeme ağzına geleni söylersen sokaktaki adam neler yapmaz!

Hakemsiz futbol şimdilik bir ütopya. Hakemli oyunu da beceremiyoruz. Sonuçta mağdur edebiyatından beslenen yurdum insanının ağzı torba değil ki büzesin. Peki çözüm? Bakın o çok basit. Devlet hakemlere öldürme yetkisi verecek. Evet, orta hakem kafasına estiğini eşek cennetine gönderebilecek. Diyelim bir futbolcu kendini yalandan yere atıyor; yemişim sarı kartını, hakem hemen belindeki silahına davranıp “sen hangi ayağınla topa vuruyorsun” diye kısa bir soruşturmadan sonra cezayı anında kesecek. Teknik direktör hakem hakkında ileri geri mi konuştu? 007 James Bond sıcaklığına basın toplantısını basıp o densizin karnını kurşunla dolduracak. Hakem eskisi ekranda gene aşka gelip kuşbaşı yemek tarifi mi verdi? Hakem Q’dan aldığı teknolojik silahları söz konusu arkadaşın üzerinde deneyecek. Kulüp başkanlarının cesetlerini çöplüklerden toplayacağız. Çok mu acımasız? Neden? Bu ülkede meseleler yıllardır böyle çözülmüyor mu?

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Cenaze karanfili

Fikret Doğan 30.12.2009

Onca yıldır top oynarım, kaleyi bir kez olsun tam karşıdan görmüşlüğüm yok. Sıçarım böyle topçuluğun içine. Taç çizgisi boyunca ileri geri koştur dur. Hayat mı lan bu? Atarlar seni sahanın en dip köşesine, sonra da "halka en yakın oyuncu" derler alay eder gibi. O halk sevgisini kafana bilumum yabancı madde atarak göstermese hadi neyse, ama bazı günler bir torba dolusu bozuk para, cep telefonu, çakmak toplarsın, tabii birkaç tanesi daha önce kafanı gözünü yarmamışsa. Ee halka yakınsın ya, rakip seyirci mutlaka ninenin, annenin, karının ve bacının mutlaka halini hatırını sorar. Rakip tribünlere kulağını tıkamasına tıcarsın da kendi taraftarının böğürtüsünü nasıl duymazlıktan geleceksin ki? "Ulan sende âlâ boğaz köprüsü mü olur!"

Hoca "çık" diye yırtınırken ağır abi konumundaki stoper neredeyse formandan çekiştirir: "Sakin yerinden kıpırdama!" Sızlanırsın: "Hoca çık diyor ama!" Rakibin turbo forvetinden tırsan stoper abi yere tükürür: "Siktir et pezevengi, ne biliyor da ne konuşuyor!" Şamar oğlanına dönersin. Dış kapının mandalısın ya, takımda herkes sana bağırır. Akli akşam izbe bir otel odasında buluşacağı manitada olan stoper amcam adamını kaçırmıştır, ama kabak senin başına patlar. "Niye ters kademeye girmedin lan?" Hay kafanıza ters kademe kadar taş düşsün emi! Yahu bir dakika önce üç defa peş peşe 80 metre gidip gelmişsiniz, onu hatırlayan yoktur. İnsan motor olsa çatlar. Sonra gidip hakemle dalaşırsın, adın hırçına çıkar. Adına stoper denen manevra kabiliyeti düşük ağır vasıtanın arkasını toplayacağım derken dan diye rakip forvetin bacağını eline verirsın, bu kez de kasaplığa terfi edersin.

Kıymeti harbiyen yoktur, çünkü futbolda atanla tutan değilsen eğer, metelik etmezsin. Gümbür gümbür sıfıra inip ağızlara layık bir muz ortası yaparsın, lakin muzun eğrisini tutturamazsın. Santrforun isyanı şehrin öteki ucunda yankılanır. Adam hayatında muz görmemiştir, ama niye ortasını yapmadın diye hesap sorar. Yapsan sanki değerini bilecek. Ah şu dağların taşların dili olsa da anlatsalar. Futbolu bıraktıktan yirmi yıl sonra santrfora bir yerde rastlasan suratına bön bön bakar. "Yahu onca yıl birlikte top koşturmuşsunuz, nasıl tanımazsın" diye sorsalar, "kafaya o kadar darbe yedim ki, erken bunadım anasını satayım" diyecek yerde "ya nerden hatırlayacağım şimdi, bizim zamanımızda bekler pek ileri çıkmazdı" şeklinde bir nankörlük şaheseri döktürür. Sana bin bir zahmet yaptığım muz ortaları maymunlara yapsaydım beni King Kong ilan etmişlerdi lan sayın balık hafızalı santrfor!

Öte yandan korner bayrağının hışırtısını duymadan "saldım çayıra gerisini mevlam kayıra" türünden çok top şişirmişliğim vardır. Niye? Çünkü yol yakinken geri döneceksin, hele de soluğu egzoz borusundan alıyorsan eğer. Koşucu olsam heykelimi dikmişlerdi şimdi. Ortasaha oyuncusu anasını yitirmiş sıpa gibi dolanır durur orta yuvarlağın etrafında, "ya adamda ne ciğer varmış be" derler, sen iki avut çizgisi arasında mekik dokursun dönüp kimsecikler yüzüne bakmaz. "Koşuya da ne oluyor, çimenleri haşat etmekten başka ne halta yarıyor!"

Ne kadar hızlı olursan ol, işte itibarın böyle iki paralıktır. Hiç unutmuyorum, kız istemeye gittiğimizde "oğlumuz ne işle meşgul" diye sorduklarında babam göğsünü gere gere "futbolcudur" demişti. Ancak "peki hangi mevkide oynuyor" sorusunu ani bir öksürük nöbetiyle boğuntuya getirmişti. Zavallı kayınpeder işin gerçeğini

öğrendiğinde parasını bankere kaptıran memur gibi çöktü.

Taç atan, ters kademeye giren, kornerlerde ön direği alan, emme basma tulumba gibi gidip gelen, top toplayıcı çocukların peşinden koşturan, kısaca hep getir götür işleriyle uğraşan birine herkesin ayakçı gözüyle bakmasından daha doğal ne olabilir ki?

Ama taç çizgisi boyunca akan bir nehir olmaktan gına geldi artık. Yahu onca yıldır top oynarım, kaleyi bir kez olsun tam karşıdan görmüşlüğüm yok. Oysa ne çok isterdim, verkaçlarla ortasahayı boydan boya geçeyim, sonra on numaranın önüme yumuşacık bıraktığı topu doksana bir cenaze karanfili gibi takayım.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Yeni hoca

Fikret Doğan 06.01.2010

Biri F.D'yi çok abartmış olmalıydı, çünkü bir sabah milli takım hocalığına getirildi; oysa şimdiye dek bir mahalle takımını bile çalıştırmışlığı yoktu. Karısı onu o sabah kafasına gazeteyle vura vura uyandırdı. "Hep beni hayatından dışladın. Şimdi teknik direktör mü nedir bir karın ağrısı olmuşsun, bunu bile gazeteden öğreniyorum. Neyim ben ne?" F.D. az önce karısının elinde bir sopa görevi gören gazetenin baş sayfasında kendi resmini gördüğünde gözleri yuvalarından fırlıyordu az kalsın. Sekiz sütuna manşet atmışlardı: "İşte milli takımın yeni hocası!" Ağız açık kaldı. Bir futbol yazarının milli takım hocalığına getirildiği nerede görülmüştü!

"Vallaha ben de ilk defa duyuyorum" diye ne kadar dil döktüyse de karısını inandıramadı. Ciyak ciyak bağırarak mahalleyi ayağa kaldıran karısının o anda hiç laf dinleyecek hali yoktu, çünkü F.D'nin eşyalarını pencereden atmakla meşguldü. F.D. don gömlek dışarı fırladı. Pantolonlar, kazaklar, külotlar karla kaplı sokağın dört bir tarafına saçılmıştı. Apar topar kendisine üst baş düzmeye başladı. Ne kadar arandıysa da çorabının tekini bulamadı. Giysileri kaşla göz arasında toplayıp bir çöp tenekesine tıkan mahallenin veletleri uzaktan kıs kıs gülüyorlardı. Rahmetli annesinin çerçevesi siyah-beyaz fotoğrafı karın içine gömülmüştü: "Sen gene ne haltlar karıştırdın" diye soruyordu çatık kaşları. Nemli giysilerin içinde üşüdü.

Gazetenin kapısından içeri girdiğinde kendisini çıplak hissetti. Herkes ona bakıyordu dik dik. Spor müdürü onu görünce elini iki yana açtı: "Hangi yüzle geliyorsun? Çabuk patronun yanına çık. Seni bizzat kendisi kovmak istiyor!" Odasında bıyıklarını kemiren patron sinirden hop oturup hop kalkıyordu: "Bir insan çalıştığı gazeteyle ancak böyle arkasından hançerleyebilir. Bu haber bütün rakiplerde var, bir tek bizde yok. Şu anda bütün ülke bizimle dalga geçiyor." Haberin tamamen düzmece olduğunu yinelemekten F.D'nin dilinde tüy bitmişti. "Madem asparagas, peki niye şimdiye dek federasyon yalanlamadı?" Evet, anlaşılır gibi değildi. Ne biçim bir işti bu? Patron ona kapıyı gösterdi: "Defol git, gözüm görmesin seni bir daha! Dua et, takım dünya şampiyonu olsun, yoksa seni darağacına astıklarında altındaki sandalyeye ilk tekmeyle biz vuracağız, haberin olsun!"

F.D. işin içyüzünü öğrenmek amacıyla diğer gazeteleri dolaşmaya başladı. Haberi bildiren muhabirlerle konuştu tek tek. Ama dişe dokunur hiçbir şey öğrenemedi. Haberin kimden çıktığı belirsizdi. Herkes topu birbirinin üzerine atıyordu. "Niye bana sormadınız" diye yakındığında cevap hep aynı sırtıştı: "Ne değişecekti ki?" Hepsinde şundan kesinkes emindi, haber kapı gibi sağlamdı.

F.D. meyhanenin birine çöreklenip bir durum değerlendirmesi yaptı. Hayatında en ufak bir hocalık deneyim

yoktu. Aslına bakılırsa futbol yazarlığına kendi isteğiyle başlamamıştı. En kafasızlar spor servisine gönderilir şeklindeki geleneğin bir sonucuydu onun futbol yazarlığı. Pek ünlü biri değildi. Yolda hiç kimse onu çevirip “Ne olacak bizim takımın hali?” diye ağlaşmazdı. Hatta derbinin sonucu nasıl biter diye herkese sorulan anketlerde bile onun adı geçmezdi. “Bak benim pipim daha büyük” der gibi futboldan daha iyi anladığını iddia eden kalemşorlardan biri de değildi. “Hah işte tam da bu yüzden seçtiler beni herhalde. Maksat maraza çıkmasını!” Gözü saatine kaydı, gece yarısını geçiyordu, meyhaneci sandalyeleri ters çevirmeye başlamıştı. Elini arka cebine attı, işte o anda evden cüzdansız çıktığının farkına vardı. Meyhaneci milli takımın yeni hocasını tanımıyordu, o yüzden hesabı bir temiz kötekle tahsil etti. F.D. ertesi sabah kendisini izbe bir sokakta çöpler arasında buldu; biri ayakkabılarını çalmıştı. Soğuktan donmak üzereydi. Üstünü başını silkeleyip yalın ayak federasyon binasının yolunu tuttu.

Federasyon başkanı purosunu onun suratına doğru üfledi: “Vallaha biz de gazetelerden öğrendik. Önce bizim de aklımıza yattı, ama sizin sağda solda görevi reddettiğinizi duyunca rotayı başka bir hocaya çevirdik. Dün gelseydiniz çoktan sizinle el sıkışmıştık!”

Dışarıda kar yağıyordu. Yalın yapıldak yürüdü. Sokağın köşesinde pusuya yatmış iki karanlık tip aniden üzerine saldırdı. Bunlar işsiz yerli hocalardı galiba. Adamlardan biri F.D’nin gırtlığını sarılırken, öteki elindeki bıçağı yüreğine sapladı. F.D. yere yığılırken “Bir kaleci gibi” dedi, sanki abartı ondan sonra da hayatta kalacaktı.

Uruguaylı ünlü yazar Federico Domingo’nun Dava Davası adlı romanından çaldığım bu vakayı siz sevgili okurlarıma her zamanki pişkinliğimle takdim ediyorum.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Görgü tanığı

Fikret Doğan 13.01.2010

İşte gökyüzü, işte bağırış çağırış insanlar, işte çimenleri ezen baldırı çıplak çocuklar, işte meşin yuvarlak, işte düdük sesi. O anı sabırsızlıkla beklerim, sabırlı bir heykelin kımıltısızlığıyla beklerim, deprem sonrasında boşaltılmayı bekleyen bir hastanenin tedirginliğiyle beklerim. Zaman sahile yanaşan bir vapur gibi düdük çaldığında aynanın karşısına geçerim, bir güzel süslenip püslenirim. File çorap içindeki bacaklarım gözlere kelepçe vuracaktı, bilirdim. Şuh bir kadını ben. Suç mu bu?

Kıyametin kopmasına yakın, başıma bir bekçi dikerler. O mu beni korur, yoksa ben mi onu korurum, anlamam. O da bilmez. Meşin yuvarlak içime bir ağrı gibi yürür, nedense bekçi karalar bağlar. Artık ona ne oluyorsa? Kıskanıyor zahir beni. Kimisi kederden kendini bir trenin altına atar. Kimisi de hırsından beni tekmeler. Kaf dağının ardındaki gülün varlığını ancak ayağındaki sızıdan anlayabiliyordur sanki. Hoş görürüm. Bazen arsız meşin yuvarlak suratımda patlar, işte o zaman bekçi yanaklarıma bir öpücük kondurur, sanki onu ipten almışım gibi. Bazen de yağmurda ıslanan soğuk yüzünü omzuma yaslar. İnce parmaklarım başını okşar şefkatle. Suskunluğum dile gelir. Ne ki, ancak gecenin karanlığını dinlemesini bilenler iştir o cılız umudu.

Bu dünyada hiç kimseye güvenmeyeceksin. Nitekim bir de bakmışsın, az önce etrafında pervane olanlar, aman bir yerin incinmesin diye üzerine titreyenler bu kez sana saldırmıyor mu? Ne kötülüğümü gördünüz de şimdi kafama gözüme taş yağıdırıyorsunuz? Ötekileri de anlamam. Yahu siz değil miydiniz, az önce canımı yakmaya çalışan, toplarınızla surlarımda delikler açan, dudaklarımdan bir öpücük koparabilmek için kapımda yatan? Şimdi ne oldu da birden kıymete bindim? Ne oldu da yönünüzü karşıdaki şıllığa döndünüz? Hem karar verin artık, savaşıyor muyuz, sevişiyor muyuz? Yoksa bu ikisi aynı şey mi?

Evet, herkes beni fethetmeye çalışır. Herkes beni korumak için elinden geleni esirgemez. Ama aklımın almadığı bir şey var. Madem başrol oyuncusu benim, niye o zaman herkesin gözü o meşin yuvarlak denen sincapta? Sürekli oradan oraya koşuşturup duruyor. Bir dur yahu, bir dur. İnsanlar beni izleselerdi gözleri hiç yorulmazdı.

Ben hep buradayım. Toprağa mıhlamışlar beni, hücremden kaçmayayım diye değil, sırf onları seyredeyim diye. Kaç çocuk cinayeti, kaç linç, kaç tecavüz gördü bu gözler! Ben bir görgü tanığım. Bunu anlamak 90 dakikamı aldı. Asıl seyreden benmişim meğerse.

Yine de gözlerim hep karşıdaki şıllığın üzerinde. "Hadi gel bir kahve içelim" diye onu çok davet etmişliğim vardır. Bir kez olsun tenezzül edip de yanıma gelmedi. Yarım ağızla o da beni çağırmadı değil. Ama bu kez de benim inatçılığım tuttu. Benim ayağıma gelmeyen ben de ayağına gitmem. Biraz da üşendim galiba. Hem yol kapkaççı filan dolu, neme lazım.

Böylesi daha iyi. Herkes yerini bilsin. Ben buradayım, o da orada. Hangimiz kimin içindi, unuttum şimdi. Zaten âşıklar da askerler de devre arasında yer değiştiriyorlar. Bana öyle geliyor ki, aslında ben karşı tarafa geçmişim de onlar hep aynı kalmış. Öyledir herhalde.

Karşıdaki şıllık tıpkı bana benziyor. Onu uzun süre ikiz kardeşim zannettim. Ama anladım ki benim görüntümmüş. O da benim gibi dikilip duruyor öylece. Fakat şimdi de beni başka bir konu tasalandırıyor. Ya ben onun görüntüsüysem? Evet, hayatta hiçbir şeyin garantisi yok; hatta düşünüyorum öyleyse varım sözünün bile.

Düdük öter. Âşıklar gider, askerler gider, bağırانlar çağırانlar gider, meşin yuvarlak gider, köşedeki renkli bayraklar gider. Bir tek ben kalırım. Korkuluk gibi. Bazen tepeme bir karga konar. Laflarız. Karla kaplı sahayı seyrederiz. Top içime girsin de laflayalım derim. Neredesin hayırsız? Sorma be abla, sürekli tekmeliyorlar beni. Ee sen de ezdirme kendini. N'apayım abla işim bu benim.

Hava kararıp da ortalık tenhalaşınca çocukluğumu düşünürüm. Ben küçükken mahalle arasında iki taştan ibarettim. Çocuklar gönüllerince beni oradan oraya taşırdı. Ya şimdi? Ne tuhaf, yerimde taş kesildim. Kendi görüntüsüyle malul bir taş.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Sahte Müfettiş

Müfettişler müfettişi – Orhan Kemal’in en ilginç romanlarından biridir. Boylu poslu erkek güzeli Kudret Yanardağ taşra esnafını yolan bir dolandırıcıdır. Başındaki kahverengi rölöve şapkası, boynundaki kırmızı kravat, elindeki şişkin evrak çantası ve zıt zıt zıt yürüyüşüyle Ankara’dan gelen heybetli bir kodaman gibidir. Kafesleme yöntemi hep aynıdır; üst perdeden hamasi bir dille esnafı sindirir, ahaliyi kafalar. Sonuçta devlet de aynısını yapmıyor mudur? Nitekim ahali baştan teşnedir oltaya takılmaya. Onun geniş omuzlarına, rakı bardağını kafasına dikişine, peyniri çatalına takışına hayrandır. Futbol ahalsinin Erman Toroğlu’nun hacetinde bulduğu boncuk tam da budur işte; mangalda kül bırakmayan hamasi söylemiyle her an karşısındaki adama kafa atmaya hazır kabadayı halleridir. Çoğu zaman Doğrucu Davutlukla karıştırılır bu tutum. Ancak Kudret Yanardağ’ın tüm o atıp tutmalarının ardında derin bir yara vardır; her ne kadar kelle kulak yerindeyse de sahte müfettiş tam bir kılıbıktır. Bu toprakların insanı Batı’ya yenik düşmenin acısını bir erillik yitimi olarak yaşadığı için erkekliğin bayrağını dalgalandıran hamasete sıkı sıkıya sarılır; çünkü yarayı gizlemenin en etkili yoludur bu. Hamaset özünde bir kadınsılık endişesidir. Bu endişe sürdüğü sürece sahte müfettiş ahalinin tüylerini yormaya devam edecektir.

Naklen yayın – Kurulu düzen bozulmadı: Süper Lig maçlarını gene Ligtv yayınlayacak. İnşallah bu son ihale naklen yayın anlayışında bir dönüm noktası olur da top taç çizgisini geçti mi geçmedi mi diye defalarca gösterilen ağırçekim görüntüleri seyretmekten fıtık olmayız. Ortasahadaki kıytırık bir faulü döne döne ekrana getirmenin ne anlamı var! Bir maçtaki her ofsayt pozisyonunu göstermenin hakemleri zan altında bırakmanın dışında hiçbir faydası yok. Hem artık yorumcu koltuğunda konformist sabık hocalar değil, lafı eğip bükmeyen hoşsohbet ehil kişiler otursun. Maçı anlatan spikerler kendi gölgelerinden ürkmeyi bıraksınlar. “Tartışmalı kararları akşam maratonda Erman Hoca değerlendirecek” demek de ne demek? Siz orada necisiniz? Korkmayın, düşüncenizi söylediniz diye insanlar size yan gözle bakmazlar. Görüşünüzün önüne nazik bir “bence” eklemeniz yeterlidir.

Maraton – Bu program habercilik formatını terk edip heyecan ögesini sürekli diri tutan bir spor stüdyosuna dönüşmelidir, çünkü adına maç görüntüleri denen kıymetli bir hazinenin üstünde oturuyor. Maç sonuçlarını yağmurdan mal kaçıran gibi açıklamakla kendi ayaklarına kurşun sıkıyorlar. Skorları bildirmek bir marifet değil, ben öğrenmek istersem, bunun bin türlü yolu var. Sen elindeki görüntü silahını kullansana. Ama bunun yolu bir kadın gibi son ana dek saklamaktan geçer, hemen cart diye soyunmanın âlemi ne? Bırak seyirci meraktan kıvransın. Heyecanımızın içine turp sıktıkları yetmezmiş gibi bir de son zamanlarda yeni bir âdet icat ettiler; seyirciyi bekletmeme adına golleri gösteriyorlar. Hiç böyle bir mantıksızlık olur mu? Dünyanın her yerinde elinde maç görüntüsü olan bir kanal sonuçları bir sır gibi saklar, aksi takdirde o görüntünün değerini sıfırlamış olur. Sonra bir de “biz niye daha çok dekoder satamıyoruz” diye kara kara düşünüyorlar. Aha işte bu boşboğazlığınız yüzünden! Bu konuda Şansal Büyüka’nın günahı büyük: Tut ki, bir cinayet filminin galasına gitmişsin, filmi takdim etmek için sahneye çıkan sunucu başlıyor filmi kare kare anlatmaya, en sonunda katil bahçıvan deyip sahneden iniyor. Şansal Büyüka da gazeteye maç yazısı yazdırır gibi olanı biteni ayrıntılarıyla anlatıyor, sonra “işte o maç” diyor. Ya zaten göstereceğin maç özeti üç dakika, sen anlatmışsın beş dakika, el insaf! Bari maçın gidişatını anlatma! Sonra programın temposunu nasıl düşürdüklerinin farkında değiller. Tam bir pastırmalı yumurta tarifi dinlerken Büyüka hocanın lafını ağzına tikip canlı yayın bahanesiyle muhabire dönüyor. Sanırsın, çok önemli bir açıklama yapacak, bütün dünyanın kurtuluşu buna bağlı. O futbolcu incir çekirdeğini doldurmayacak şeyler söylüyor, biz de koyun gibi dinliyoruz. Yahu sizin yönetmeniniz ne işe yarar? Önce o bir dinlesin, eğer kaydadeğer bir şey varsa, biz de can kulağıyla dinleriz.

Mikrofon uzatıcı – Maç sonrasında muhabir teknik direktöre mikrofon uzatıyor: “Maç bitti ne diyeceksiniz?” İyi

de bu bir soru değil! Kusura bakmayın ama mikrofon uzatıcılığı diye bir meslek yok, gazetecilik diye bir şey var. Soru sormayı bilmeyenlerin orada işi ne ?

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Marka değeri

Fikret Doğan 27.01.2010

Tek yönlü futbol – Fenerbahçe, Trabzon, Galatasaray büyük bir iştahla döndüler lige. Top oynamayı özlemişler besbelli. Leziz paslaşmalar, yürek hoplatıcı şutlar, helal olsun dedirten ikili mücadeleler gırlaydı. Rakip kaleyi ablukaya alma konusunda pek mahirdiler. Ah bir de karşılarında hücum düşüncesini akıllarından silmemiş takımlar olsaydı, işte o zaman hakikaten bu maçlar tadından yenmezdi. Denizli, Sivas, Gaziantep kendi sahalarında duvar örmekten karşıdaki kalenin varlığını unuttular adeta. Böylesi tadı tuzu eksik, tek yönlü maçlarda hangi takımın galip geleceği baştan bellidir. Yanıtı aranan tek soru şudur: golün dakikası!

Elano – Sahanın en iyisiydi. Ee peki ne demeye Rijkaard onu oyundan aldı? Elano atakların şekillenmesinde baş aktördü, aniden ince paslarla Antep savunmasını oyundan düşüren isimdi. Üstelik rakibin gömülü defansından dönen topları toplayıp uzaktan etkili şutlarla tehlike de yaratıyordu. Yani meseleye bu açıdan bakıldığında oyundan çıkması gereken en son oyuncuydu. Ama futbolda çoğu zaman iki kere iki dört etmez. Rijkaard'ın ona kement atmasının mantıklı bir açıklaması var: Çift santrfora döndükten sonra oyunun kanatlara yıkılması bir elzemdi, artık göbeğe yüklenmenin bir anlamı kalmamıştı. Bu durumda merkezdeki iki oyuncudan birinin çıkması gayet doğaldı. Nitekim rakibin ani ataklarını göğüsleyen Mustafa Sarp'ın oyunda kalması daha akılcıydı. Tabii Barış'ı veya Uğur'ı dışarı alıp Elano'yu sağa çekmek de fena bir fikir değildi. Ama bu da Alinin takkesini Veliye giydirmek ve taşlarla fazla oynamak anlamına gelecekti. Gerçi Sarı-Kırmızılılar gene kanatlara inemedi, ama zaten buna gerek kalmadı. Golün gecikmesi tipik bir Gaziantep şansıydı; sezonun ilk yarısında Trabzon deplasmanında yine böyle hiçbir şey yapmadan bir puan kazanmışlardı; Ali Sami Yen'de de bir penaltı kaçtı ama tarih tekerrür etmedi. Ulema haksızlık ediyor; Galatasaray Rijkaard'a rağmen değil, Rijkaard sayesinde kazandı. Çünkü 90 dakikalık güzel futbol onun da eseri idi.

Marka değeri – Aslında "Teşekkürler Digitürk" pankartıyla hakemler sahaya çıkmalıydı. O zebellaha kendilerini beğendirmek zorunda kalmayacaklar artık Bundan böyle kendi şahsiyetlerini sahaya yansıtsınlar yeter. Öte yandan sadece Erman Toroğlu'yla kalmamalı bu zihniyet temizliği. Gazetelerde üç dakikalık özet görüntülerden yola çıkarak hakemleri darağacında asan cellât bozuntuları da taşı tarağı toplamalıdır. Hakemlerin her kararı altında buzağı aramayı bırakırsak futbola bakışımız değişir; bu da gerçek bir zihniyet devrimi demektir. Ancak marka değerini korumak için değil, bilâkis ruh sağlığımızı korumak için bu adımı atmamız gerekir. Haa her hatalı faul düdüğünde hakemin satılmış olduğunu düşünüp ortalığı birbirine katmak çok faydalı bir halk etkinliğidir diyorsanız o başka. Erman Toroğlu gibi adalet tacirlerine, sahte müfettişlere gönül indirmeyelim. Meydan üç büyüklere kalır korkusuyla kuzuyu kurda teslim etmeyelim. Adaleti toplumsal yaşantının göbeğinde arayalım, yeşil sahalarda değil. Sen kafesi, balyozu, Tekel işçilerinin direnişini, Tuzla'daki ölümleri, sokak çocuklarının ıstırapını görme, sonra da penaltımız verilmedi diye dünyayı ayağa kaldır, yok öyle yağma!

Kılık kıyafet kontrolü – Digitürk'ün parayı veren düdüğü çalar havalarına girmesi hiç hayra alamet değil. Gerçi istedikleri şeyler mantıklı; futbolun daha hızlı oynanması, tribünlerin organize küfürden arındırılması ve sahaların çağdaş bir görünüme kavuşturulması. Talepler bu düzeyde kalırsa ne âlâ. Ama yok marka değeri, yok zart zurt değeri deyip tribünlerde kılık kıyafet kontrolü yapılsın, üç dil bilmeyenler veya tipi kayık herifler statlara alınmasın diye tuttururlarsa iş değişir o zaman. Hele takım tertiplerine karışıp "şu şu yıldızlar mutlaka forma giymeli, yoksa millet maç seyretmiyor" diye fetva vermeye girişirlerse, işte o zaman yandı gülüm keten helva. Zaten derbi takviminin belirlenmesine burunlarını sokarak çok büyük bir günah işliyorlar. İnşallah daha ötesine el atmazlar.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kimlik bunalımı

Fikret Doğan 03.02.2010

Kötü oyun – Gerçi Fenerbahçe devreyi lider tamamladı ama oynadığı futbol tam bir zulümdü. Ha Fenerin maçını seyretmişsin ha 90 dakika uzun bir kuyrukta ömür tüketmişsin, aynı şey. Nitekim bir ara Aykut Kocaman bile bu durumu hafiften eleştirme gereğini hissetmişti. Daum'un takımı tempoyu yükseltmeyi, çok adamla hücum etmeyi, futbol aklıyla top oynamayı beceremiyordu. Yönetimin vaadettiği o "rakibi öpen" takımdan eser yoktu ortada. Daha çok Alex'in yaktığı anlık parlamalarla işi götürdüler. Özellikle pek kimsenin üzerine toz kondurmadığı Emre ile Christian ikilisinin etliye sütlüye karışmaz halleri, Topuz'un sağ kanatta çizgiye çakılı kalması, Santos'un vurduymazlığı bu kötü oyunda en büyük etkenlerdi. Kısacası yıllardır sürüp giden ortasaha sorununa bir deva bulamamıştı Daum. Sonuçta önde basan mücadeleci takımlar karşısında Fenerbahçe'nin çürük bir bina gibi çökmesi kaçınılmazdı.

İyi oyun – Ancak Fenerbahçe ikinci yarıda farklı bir görüntü çizdi. Antalya'daki 4-3'lük kupa maçı her iki takımın katkılarıyla tam bir futbol şöleniydi. İşin en ilginç yanı, Sarı-Lacivertlilerin rakiple göğüs göğüse çarpışmaya girmekten çekinmemesiydi. Bu mücadeleci ve seyirlik oyun son dakikalarda kopardıkları Denizli maçında da devam etti. Sivas'ta ise takım adeta döktürdü. Semih'in yorulmak bilmez bir karınca gibi çalışması, Uğur Boral'ın daldığı uzun kış uykusundan silkinip kendine gelmesi elbette iyi oyunda önemli faktörlerdi. Ama asıl sebep ortasahanın göbeğindeki ikilinin hamaratlılığıydı. Oysa çoğunluk Selçuk ve Özer'in diğerlerine ayak uyduramadığı görüşünde. Aynı fikirde değilim. Bilâkis Fenerbahçe'nin sezonun en iyi topunu oynamasında bu ikilinin baş aktör olduğu düşüncesindeyim. Selçuk sadece ortasahadaki bütün gedikleri kapatmakla kalmadı, ayrıca isabetli uzun paslarla oyunun kanatlara açılmasında önemli bir rol oynadı. Üstelik orta yuvarlağa kazık kakmadı, ataklara da çıktı. Avut çizgisinin dibinden gol pası veren bir ortasaha oyuncusuna kötü oynadı demek insafsızlıktır. Özer topla pek haşır neşir değildi, ama gene de Emre'den daha yararlıydı. Emre genelde kaybolurum korkusuyla ileri pek çıkmıyor, bunun yerine top almak için kendi stoperlerine doğru depar atıyor. Oysa Özer dikine koşularla boşa kaçarak hem oyuna katıldı hem de arkadaşlarına bir pas seçeneği sundu; bu da hücumda topun hemen kaybedilmesini önledi. Kısaca dışının çarkları Özer ve Selçuk'la daha iyi döndü. Fenerbahçe yavaş top oynayan bir takım; ama Zico'nun döneminde ivmeyi aniden arttırarak bunu bir silaha dönüştürmeyi başarmıştı. Şimdi gidişat gene bu yönde. Fenerbahçe şu anda üç kulvarda savaşacak durumda.

Kimlik bunalımı – Galatasaray allak bullak oldu; gelenler, gidenler, sakatlar derken takım bambaşka bir kimliğe büründü. Leo Franco, Servet ve Mustafa Sarp'ın dışında sürekli aynı mevkide oynayan oyuncu yok. Haliyle bir maçı diğerine uymuyor. Eğer Denizli'den üç puanla geri döndülerse bunu ilkin gol kaçırma yarışına giren Angelov'a, ikincisi Rijkaard'ın akılcı değişikliklerine borçlular. Ancak Ayhan'la Emre Güngör oyuna girdikten

sonra takım savunması bir şeye benzedi. Keita, Baros ve Kewell'ın yokluğu çok kötü bir zamana denk düştü; hem yaklaşan kongre endişeleri hem de ilk yarıdaki gelgitler yönetimi saldırgan bir transfer politikası izlemeye itti. Şu anda Galatasaray sezona yeni başlamış bir takımın titrekliliği içinde. Her şeyin yerli yerine oturması zaman alacağa benziyor.

Yıldırım Demirören yeeeter – Artık lider olacakmış. Yani başkanlık onu kesmiyor, bir üst rütbeye geçmek istiyor. Demek ki şimdiye dek lider değilmiş. Ya peki neymiş? Har vurup harman savuran şımarık bir zengin çocuğu! Yeni dönemde en büyük icraatı tribünleri temizlemek olacakmış. Herhalde bunun için gestapo gibi bir aygıt kurmayı düşünüyor. Çözüm diye bulduğu şeye bakar mısınız! Beşiktaş'ın bir lidere değil, akıllı başında bir yönetime ihtiyacı var.

Kongre – Bu sonucun iyi bir tarafı da var: Gülelgül Altınsay yazılarına geri döndü, biz de onun güzel kaleminden mahrum kalmadık böylece.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Klasik hastalık

Fikret Doğan 10.02.2010

Adalet – Maçın hakkı diye bir şey yoktur, golü atan maçı kazanır. Futbolun gerçeği bu kadar yalın ve acımasızdır işte. Ama yine de bıkip usanmadan iyi oynamaya çalışmak gerekir, adalet için değil, oyunun hakkı için. Ölümlü bir dünyada her faninin yapması gereken tam da bu değil midir?

Fikri takip – Fenerbahçe sezonun ikinci yarısında beşte beş yaptı; şimdiye dek oynadığı bütün maçlar heyecanlıydı. Eski tekdüze futbolun yerinde artık mücadeleci bir oyun anlayışı var. Fenerbahçe'nin maçları futbolseverleri baymıyor. Bu bakımdan şu son Diyarbakır beraberliği ilk yarıdaki galibiyetlerin hepsinden daha değerlidir; oyunun hakkı diye bir şey vardır çünkü.

Doğru taktik – Fenerbahçe hafta içinde ligin en zorlu takımlarından Bursaspor'u evire çevire yenmişti, o yüzden Diyarbakırspor'a çerez gözüyle bakanların sayısı hiç de az değildi. Ancak sahada dişli, hırslı ve hepsinden öte çok akıllı bir Diyarbakır vardı. Ziya Doğan her şeyden önce Ertuğrul Sağlam'ın hatasına düşmedi. Kupa maçında Bursa'nın kendi yarı alanında rakibi karşılaması Fener'in ekmeğine yağ sürmüştü; ekstra güç harcamadan top yapma imkânı bulan ortasahası oyunu ritmik paslarla istediği gibi yönlendirmişti; sonrası malum. Diyarbakır ise önde bastı; Ayman, Barış, Celaleddin ve Tjrikuzu'nun daha maçın başlama düdüğüyle rakip ortasahanın ensesine binmeleri, ilk toplara mutlaka basmaları Fenerbahçe'nin pas ritmini bozdu. Tazemeta ile Bebbe de arkadaşlarının yardımına koşarak ikili kısaçlarla topun kanatlara akmasını engellediler. Bu oyun şablonunda sadece Lugano ve Bilica gibi danduncuların "saldım çayıra gerisini mevlam kayıra" türünden sallapati paslarına izin vardı. Kaptıkları toplarla hızla ağır defansın arkasına sarmaya çalışıyorlardı, nitekim bunu iki kez başardılar.

Klasik hastalık – Dişli bir Diyarbakır karşısında Fenerbahçe'nin klasik hastalığı nüksetti; önde basan mücadeleci takımlara karşı top yapamama hastalığı. UEFA Kupası'ndaki başarısının en büyük nedenini burada aramak

gerekir; henüz önde pres yapan bir takımla karşılaşmadılar orada. Fenerbahçe baskı gördüğünde oyunun ağırlık merkezini ileriye taşımakta zorlanıyor; çünkü Emre-Christian ikilisi ileriye doğru topsuz koşular yapmamaya yeminliler. Enerjilerini daha çok rakibi durdurmaya harcıyorlar; ha bir de Emre'nin hakemle dalaşma görevi var tabii, bakın bunu layıkıyla yapıyor işte. Oysa Sivas'taki Özer bir ortasaha oyuncusunun nasıl oynaması gerektiği konusunda çok güzel bir örnekti. Özer'in dikine koşuları sayesinde kanatlarda ve rakip ceza sahasının yakınlarında pas üçgenleri kurulmuştu; bu da hem ileride topun çok çabuk kaybedilmesini önlemiş hem de hücum zenginliği yaratmıştı. Pazar günü ortasahanın göbeğindeki ikilinin tek yönlü ataleti yüzünden top kanatlara taşınmadı; topun kanatlara taşınabilmesi için rakibi içeriye büzülmeye zorlamalısınız, bu da göbekte hummalı bir faaliyeti gerektirir. Özer ile Topuz tipik birer kanat oyuncusu değiller, ama çalışkandılar, Fenerbahçe'nin futbol pırıltıları bu ikiliden geldi ve tabii her fırsatta ileriye doğru atılan Santos'la Gökhan Gönül'den. Alex iştahsızdı, oyunun sıkıştığı anlarda kendini kanatlara atıp top alabilirdi, bunu yapmadı. Son haftalardaki iyi oyunun mimarlarından Semih besbelli yorgundu; topla rakibin arasına bu kez pek fazla giremedi. Diallo'nun kucağında eridi gitti. Güiza'nın oyuna girişinden sonra doldur boşalta dönen Fenerbahçe sadece hırsıyla ayakta kalabildi. Daha fazlasına kimi zaman da kötü zemin izin vermedi.

Hastalıklı bakışlar – Ziya Doğan'ın akılcı taktiği, Diyarbakırlı futbolcuların hırslı oyunu, zeminin azizliği, ortasahanın ataleti, Alex'in iştahsızlığı, Semih'in yorgunluğu, Özer'in sakatlığı, Güiza'nın formsuzluğu maçın berabere bitmesinde büyük rol oynayan etmenlerdi. Ama kasap yorumculara sorarsanız eğer, Güiza'nın bir penaltısı verilmemiş, işte o yüzden Fener berabere kalmış! Erman Toroğlu zihniyeti tamamen bu medyadan temizlenmedikçe hakem düdüklelerinin altında buzağı aramaya devam edeceğiz demektir.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kasap havası

Fikret Doğan 13.02.2010

Bildiği tek şey tekme atmaktır, hem de acımasızca. Pırpır kanat oyuncusu hele bir rüzgâra özensin, hemen gidip bacağını eline verir. Dirsekleri pek bir hamarattır, özellikle de golcünün böğrüne çalışırken. Hafiflikten tiksinti duyar; mademki kendisi bir tank gibi ağırdır, öyleyse herkes onun yavaşlığına ayak uydurmalıdır; işte bu da ezip geçmenin dayanılmaz hafifliğidir. Top bir oyuncunun ayağına yakışmaya görsün, hemen bir koşu dümdüz etmek ister onu; zarafete, inceliğe, duyarlılığa yabancısıdır çünkü.

Top becerisi yoktur, bacağını daha çok sopa veya cop niyetine kullanır. Meşin yuvarlakla bütün ilişkisi birkaç metre öteye dürtüklemek ya da abanmaktan ibarettir; eve sadece uyumak için gelen bir serseri veya öğrencilerin ensesine şaplak atmaya disiplin sanan bir öğretmen gibi. Ondan nefis ara paslar, ince işler, şık çalımlar beklemek boşunadır; tahakkümün paslı bıçağı onun hayal gücünü fena köreltmıştır. Ayağı çok çabuk bir tırpana veya bir orağa dönüşebilir; Azrail'in has adamıdır ne de olsa. Balta, kazma, Filistin askısı, kelepçe gibi alet edevatla birlikte anılır adı. Katil, cani, cellat, giyotin gibi ölümü çağrıştıran lakaplar ona peki bir yakışır; ama piskopat, manyak, ruh hastası gibi tanımlamalar da cuk oturur, çünkü özünde freni patlamış bir kamyonudur o.

Kamusal hayatın resmi gözeneklerinde inceliğin gırtlığını sıkın iple, yeşil sahalarda teknik futbolcunun diz kapağına hunharca inen tekme arasında bir koşutluk vardır; pazar ilişkilerinin güdümündeki işgüzar tahakküm aygıtının her türlü farklılığı, her türlü ışıltıyı kendisine yönelik bir tehlike sayma dürtüsünden besleniyordur ikisi de. Gözü okşayan her vücut çalımını kasap oyuncunun varlığına karşı bir tehdittir. Polis nasıl göstericilerin

kafasına hırsla cop indiriyorsa, linç için sokaklara düşecek gözü kanlı adam nasıl kurbanın kapısına çarpı işareti atıyorsa, kasap da öylesine bir görev aşkıyla mim koyuyordur teknik oyuncunun yumuşak bileklerine.

Kasap beşlik yerken tribünlerden yükselen alaycı kahkaha uğultusu olsa olsa bu gaddarlığın kaygan zeminidir ancak; asıl en büyük dayanak, şiddeti kapalı kapılar ardında mubah sayan sistemin ta kendisidir. Kasap kendisine yapılan eziyeti aynı kutsal tören havasında bir başkasına aktarırken bu alışkanlığı ezeli babadan tevarüs ettiğinin bilincindedir. Sağ kalma ilkesinin yücelttiği suç tam da insanoğlunun o en eski dürtüsüdür: öldürmek. Ne ki, cezasının peşinden koşturan bir Raskolnikov değildir artık, tıpkı sokağın gürültüsünü ancak radyonun sesini sonuna kadar açarak bastıran bir huzursuz gibi vicdan azabını ancak daha şiddetli bir vicdan azabıyla bastıran çocuk katili Herkül'e doğru gerilemiştir günümüzün kasabı.

Ama kasaplık sadece karanlık ruhlara özgü bir sanat değildir. Sahadaki en teknik, en süslü, en ince kişi bile punduna getirdi mi bir kasaba dönüşebilir; acımasız tekmelerin hedefi Alex'in ezeli markajcısı Hürriyet'in ayağına basması gibi, *Açlık*'ın yazarı Knut Hamsun'un Nazilerin kucağına oturması gibi. Şiddetin çuvala koyup denize attığı ilk şeydir: Hürriyet.

Oysa insanoğlunun en büyük projelerinden biridir kaba gücü toplumsal yaşantıdan defedebilmek. Nitekim sertlikle malul futbol da yüzyılı aşkın bir süredir ehlileştiriliyor; yıldız futbolcuların korunması fikri Maradona'nın 1982 Dünya Kupası'nda insafsızca yediği tekmelerin bir sonucudur. Öte taraftan sadece sahanın içi değil, etrafı da sözüm ona ıslah ediliyor. Ne ki bir zamanlar işçilerin, öğrencilerin heyecanla hoplayıp zıpladıkları tribünler şimdi kalantor localarının işgali altındadır. Öyleyse sahadan kovulan şiddet stat kapısından içeri sokuluyor, başköşeye oturtuluyordur. Sahadaki güzellikler bugün görülmüyorsa eğer, bunun en büyük sebebi, Adnan Polat gibi ensesi kalınların savurdıkları yoğun puro dumanıdır.

Kasap kemik seslerine sağırır, çünkü kulağında tek bir neşeli ezgi vardır; çatıların üzerinde kanat çırpın kırlangıçların, toprakta sürünen solucanların, tribündeki ateşli taraftarların hep bir ağızdan terennüm ettikleri o kasap havası.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kalleş oyun

Fikret Doğan 17.02.2010

Allaha havale – Ligde başa güreşen iyi bir takımınız var. Futbolcularınız sahada canla başla mücadele ediyor. Üstelik iş ahlâkı alkışlanacak düzeyde. Kupanın ilk ayağını 3-0 kaybetmiş olmanıza rağmen teslim bayrağını çekmiş değilsiniz, tam tersine ikinci maç öncesinde umutlarınız öyle diri, özgüveniniz öyle yüksek ki, "Neden onları 4-0 yenmeyelim" diye demeçler veriyorsunuz. Nitekim futbolcularınız o azimle sahaya çıkıp lig liderine dünyayı zindan ediyor, tam başardım dediğiniz anda, heyhat, son saniyede yediğiniz gol sizi iki büklüm yere seriyor. Üzüldünüz, kederlendiniz, adına futbol denen şu oyunun kalleşliğine hayıflandınız. Evet, siz böyle bir takımın teknik direktörü olsanız medyanın karşısına nasıl çıkardınız? Elbette başı dimdik bir halde, öyle değil mi! Sonuçta takımınız büyük bir mucizenin eşiğinden döndü. Ama hayır, Ertuğrul Sağlam süklüm püklüm bir

edayla maçın hakemini Allaha havale ediyor. Canı çok yanmışmış! Sanırsın, aylardır kışta kıyamette çadırdı yaşayan bir Tekel işçisi! Bursa'nın penaltısını vermemişler. Vah vah! N'apsak acaba? Ertuğrul Sağlam, "Hakem sahada görmek için var" şeklindeki o mesnetsiz ucube nakaratı tekrarlıyor. Biri kalkıp dese: "Futbolcu hiç gol kaçırmayacak, teknik direktör takımını sahaya hep doğru taktikle sürecek!" Herhalde Ertuğrul Sağlam bu deli saçması sözler karşısında derin bir nefes alır, ya sabır çekerdi. Peki, kendisi nasıl böyle fütursuzca hakemlere sallayabiliyor? Çünkü bu kökü derinlerde olan bir gelenek. Mağduru oynamak müthiş bir haz. Ayrıca ileriye dönük yatırım. Öyle ya, Göçek ve Çakır efendiler bir dahaki sefere ayağını denk alsınlar! Aynı hatalar rakibe yapıldı mı Sağlam gibi pişkinlerin yanıtı hazır: "Bizim de canımız yandı. Ama biz hiç konuşmadık!" Ah bir de konuşsanız! Yine de Sağlam'a pek kızmamak gerekir, çünkü bu hakem asmaca oyununu o icat etmedi.

Kamu vicdanı – Muktedirlerin en büyük özelliklerinden biri de mazlumların kelimelerini çalıp işe koşmalarıdır. Bursaspor'un başkanı, hani şu gazeteci döven zatı muhterem, alın terinden, emek gaspından söz ediyor, kamu vicdanı adına hakemlerin cezalandırılmasını istiyor. Gidebilecekleri en uzak noktaya gitmeye kararlıymış. Şundan emin olabilir, kendisi eğer Güneş Sistemi'nden uzak bir yerlere giderse kamu vicdanı hakikaten çok rahatlayacaktır.

Yedi dakika – Manisaspor'un teknik direktörü Reha Kapsal, maça yedi dakika uzatma eklendiği için sızlanıyor. Demiyor ki, "ya keşke 17 dakika daha eklenseydi, biz üçüncüyü hatta dördüncüyü bile bulabilirdik."

Dikenli teller – Beşiktaş'ı göbekten delmeye çalışmak intihar gibi bir şey, çünkü orada kapı gibi adamlar var: İbrahim Toraman, Sivok, Fink, Ernst. Nitekim geçen hafta Gençlerbirliği bütün bir ilk yarı boyunca bu hattın dikenli tellerine takıldı. Ellerini kollarını sallaya sallaya oradan geçebileceklerini sanıyorlardı, bu yanılgı onlara pahalıya mal oldu, kaptırdıkları bütün toplar gol pozisyonu olarak geri döndü. Ama Gaziantep'in hocası Jose Couceiro, aynı tuzağa düşmedi. Gaziantep'li oyuncular ilkin geride alan daraltarak Bobo ile Holosko'nun içeri dalışlarını etkisiz hale getirdiler, sonra kaptıkları topları hızla Olcan'ın kanadına aktardılar, Zurita ile Murat Ceylan hemen ileri fırlayarak Ernst ile Fink'in kanatlara yardım götürmesini engellediler. Gaziantep böylece Ekrem ile Holosko'nun savunduğu kanatta hiçbir direnç görmeden Rüştü'nün kalesine indi. Taktik akıl denen şey bu olsa gerek.

Dokunmaksızın asist – Golün pasını kim verdi? Özer mi yoksa Alex mi? Bazen topa dokunmadan asist yapılabilirmiş demek ki. Bunun için bir vücut çalımı yeter.

Ben o golü daha önce atmıştım – Gökhan Ünal diyor bunu. Ertesi gün de Umut. İkisi de benzer gollerini daha önce atmışlar. Yani bu ikisi, soru hep bildikleri yerden gelince başarılı oluyorlar. Aslında herkes için geçerli bir durum değil midir bu?

Kalleş oyun – Yılmaz Vural'a göre futbol kalleş bir oyun. Aslında hiç de öyle değil, sadece hesaba kitaba gelmez bir yanı var. Ama madem öyle, niye adalet diye ciyak ciyak bağıırıyorsunuz?

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Akıl, beceri, mücadele

Fikret Doğan 24.02.2010

Zenginlik – Beşiktaş hırslı, gayretli ve azimliydi; ama bütün zenginliği bu kadardı. O delişmen tempo ve mücadele Leo Franco'nun kalesini sarsan ama yıkamayan iki kafa vuruşundan fazlasını getirmede. Koca bir sezon boyunca belirli bir oyun planı geliştirmeden olacağı budur işte. Nitekim Tello, Nobre, Ekrem Dağ ve Holosko birçok pozisyonda pürtelaş birbirlerine Fransız kaldılar. Mustafa Denizli besbelli üç gün önce zorlu bir Avrupa deplasmanında ecel terleri döken rakibinin yorgunluğuna bel bağlamıştı, fizik gücüyle sonuca ulaşmayı düşünüyordu, ama karşısında çatır çatır mücadele eden bir oyuncu topluluğu buldu. En az senin kadar savaşıyor bir takımı ancak futbol akli ve becerisiyle dize getirebilirsin; fakat bu sezon Beşiktaş'ın böyle bir zenginliği yok. Siyah-beyazlıların işi Rüştü'nün okuyacağı dualara kalmış, ama görünen o ki, bunlar da pek bir işe yaramıyor.

Forvetsiz oyun – Tempolu, heyecanlı, sıkı bir maçtı, her ne kadar gol pozisyonları cılızsa da. Ne şiş yansın ne kebab mantığıyla maç anlatmayı marifet sanan spiker tayfasının ağzıyla Galatasaray galibiyete daha yakın taraftı. Rijkaard'ın göğüs göğse çarpışmaktan kaçınmayan eldeki oyuncuların arasına bir de Barış'ı katması takımın direncini arttırmıştı. Nitekim Beşiktaş'ın kuru gürültü futboluna pabuç bırakmadılar, Rüştü'nün kalesine daha seri indiler. Tek bir dertleri vardı, o da ilerde çoğalamamak. Bunun da nedeni sürekli kendini geriye atan Arda'nın daha çok bir ortasaha oyuncusu gibi oynamasıydı; forvetsiz bir oyunda yetkin ataklar geliştirmek çok zordur, çünkü ileriye doğru amansız seri bir pas akışkanlığını gerektirir. Fakat şu da bir gerçek, Arda her geçen gün bu işi daha iyi kıvırıyor. Rijkaard'ın takımı Kayseri maçından beri sürekli iyi sinyaller veriyorsa eğer, bunda onun payı büyük. Elano'nun sürekli kafasını kaldırıp sahayı taraması, Arda'nın hareketli oynayarak rakip defansı yıpratması, Topal'ın alanı çok akıllıca parsellemesi, Keita'nın cüretkâr girişimlerde bulunması, Neill'in savunmayı çok iyi organize etmesi Galatasaray'ı ayağı yere daha sağlam basan bir takım haline getirdi.

Akl, beceri, mücadele – Ligin ikinci yarısı çok çetin maçlara sahne oluyor. Aslanın ağızındaki maçları koparmak için sadece kora kor bir mücadele yeterli değil (bkz. Beşiktaş). Öte taraftan futbol akli ve becerisi de tek başına sorunu çözmiyor (bkz. Fenerbahçe). Sırat köprüsünden geçebilmek için üçünün harman olması gerekiyor. Şu anda bu özellikler tek bir takımda var (bkz. Galatasaray).

Defans çöktü – Fenerbahçe'nin leblebi gibi habire gol yemesinde üç oyuncu başat rol oynuyor: Önündeki savunmayı yönlendirmesini bilmeyen Volkan, serseri mayın gibi nerede ne yapacağı belli olmayan Bilica ve geriden sızan rakip oyunculara eskortluk yapmayı savunma sanan Christian.

Uykucu – Lille'deki iki golde de Volkan'ın büyük hatası var. İlk golde, neredeyse sıfırdan vurulmuş bir topa yatmak cinayettir, oysa sol ayağını hafifçe yana uzatsa rahatlıkla çıkartabileceği bir şuttu. İkinci golde, hadi Deniz zarif bir şekilde topu Frau'nun önüne indirdi diyelim, ama Volkan'ın o pozisyonda kale çizginin üzerinde ne işi var? Penaltı yuvarlağının orada dursa açığı hemen kapatması işten bile değildi.

Canlı bomba – Bilica tam bir canlı bomba gibi, ne zaman nerede patlayacağı belirsiz. Öyle tuhaf şeyler yapıyor ki, şaşırmamak imkânsız. Maça çıkmadan önce bu adam ne içiyor, ben en çok onu merak ediyorum, artık ne içiyorsa içiyor, ama müthiş kafa yaptığı kesin. Her maçta Bruce Lee'ye ya da freni patlamış bir kamyonla özenmesinin başka mantıklı bir açıklaması yok. Bir savunmacının yavaşlığını delilikle kapatmaya çalıştığını ilk defa görüyorum.

Gamsız – Formül belli: Rakip forvetlerden biri Bilica'yı ya da Deniz'i kanatlara götürüyor, göbekte kalan diğer forvetle boğuşuyor, bu sırada gerilerden başka bir rakip oyuncu ceza sahasına dalıyor, ortaya kafayı vurup golü yapıyor (bkz. Manisa ve Bursa maçları). Hepsinde de Christian ya adamını kaçırıyor (bkz. Batalla) ya da eskortluk yapıyor (bkz. Isaac).

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Ben demiştim

Fikret Doğan 03.03.2010

Yazılarımın son zamanlarda usandırıcı bir tekrardan öteye gitmediğini pervasızca kafama kakan sitiz okurlarım çok haklılar. Bir ayak topu muharririnin geniş getiren mahlukata gıpta ederek aynı lafazanlıkları mütemadiyen tekrar etmesi kariin nezdinde kasvetfeza bir husus olsa gerektir. Okurun huşunetine müsamahayla yaklaşırım, çünkü yevmi neşriyatı kıraat ederken aklı başında her insan gibi ben de bu tekerrür faslından ziyadesiyle mustaribimdir. Amma velâkin, ayak topu fitraten tekrarın tekrarıdır. Binaenaleyh ayak-topu-nüvisliği de habire ısıtılıp sofraya konan sahur pilavının misafirde yepyeni bir iftar lezzeti intibasını uyandırması hüneridir. Filhakika tekrara düşme korkusuyla televvün fıçısına dalan muharrirler mesleğin esasından bihaberdir. Okur namütanahi fikirlerden biteviye yaka silkerek günaha girmemelidir, nihayetinde âlemlerin yaratıcısı da adına sonsuzluk denen hep o aynı sermedi donuk manzaraya büyük bir tecessüs ve sebatla bakmıyor mudur?

Çoğu insana abes ve fuzuli gelebilecek bunca zahir lakırdıyı neden sarfettim? Elbette gene “ben demiştim” diyebilmek için. Malum, 75 yıllık ediplik hayatımda edebimle bu iki kelimeyi birlikte telaffuz edebilmek için hiçbir fırsatı kaçırmadım. Hatta Kuran’a el basarım, hiç bitmek bilmez soğuk bir kış gecesini andıran yazarlık maceramın bütün esrarı bu sözde saklıdır. İnsan haklı çıkmamanın gururuyla ve mağrur bir dövüş horozu edasıyla muarızlarına tepeden bakıp çalım satmanın hazzını yaşayamadıktan sonra kelime nakşetme zenaatı gibi göze ve akla zarar bir uğraşla neden iştigal etsin? En değerli hazinesini, yani vaktini neden ziyan sebil etsin? Bu mesleğin en güzel tarafı, bozgunları hasır altı etme, zaferleri bol keseden kutlama imkânı tanınmasıdır insana. Müsaadenizle, bu alacağımı şimdi tez elden tahsil etmek niyetindeyim, neme lâzım, 92 yıldır beni kendi halime bırakan Azrail’in bakarsın birden kapımı tıklatacağı tutar.

Geçenlerde UEFA’nın 6 hakem tatbikatının vahim bir hata olduğu yönünde nacizane görüş bildirmiş, düdük sayısının artmasıyla birlikte hakem hataları yüzünden kopartılan feryadı figanın arşa vuracağını bir müneccim gibi evvelden ahaliye duyurmuş, hatta figa işareti eşliğinde istahzayla “artık zor rahat yüzü görürsünüz” demiştim. Ne hikmetse bu basiretli ve vuzuhu nazar sahibi mülahazaya – Allah razı olsun – Altınsaylardan İbrahim Efendi dışında hiçbir cevval matbuat ferdi itibar etmedi. Hele Demirkollardan Mehmet Efendi, Melekelerden Uğur Efendi ve Çakırlardan Ahmet Efendi gibi mümtaz, hakpereset ve ızanlı kalemlerin bu akla ziyan tatbikatın bayraktarlığına soyunmalarına hiçbir mana veremedim. Eskiden olsa hepsinin çırasını yakmaktan asla imtina etmezdim, mamafih gözümdeki son uyku kırıntısını çalıp götüren bin türlü ihtiyarlık hastalığı ve hayatımı karanlık bir zindana çeviren hafıza bulanıklığıyla öylesine bir mübalağa cenk içindeyim ki, lafıma osuruktan tayyare muamelesi yapılmasına hayıflanamıyorum bile. Şimdi irili ufaklı teknil matbuat haşeratinin Galatasaray-Atletico Madrid maçının hakemlerini tahkir gayesiyle giriştikleri huruç hareketına şedit bir hiddetle şahitlik ediyorum. Bakın, Toroğlulardan kabadayı bozuntusu Erman Efendi bile dediğime geldi, neymiş, bu kale arkasındaki hakemler orta hakemi tembelliğe itiyormuş. Günaydın! Üsküdar’da sabah oldu. Hadi benim gibi bir bunağı sallamadınız, bari Altınsaylardan İbrahim Efendi gibi futbolşinas bir feylazofun mübin kalamını kulak ardı yapmasaydınız ya. Bu meşgalesiz hakemlerin işgüzârlık yapabileceklerini ya da burunlarının dibinde adam katledilse gözlerine perde inebileceğini sarıh bir lisanla ne de latif anlatmıştı.

Gene Fenerbahçe'nin mutat bünyevi meselelerinin devam ettiğini, ortasaha oyuncularının na-kâfi olduklarını yazdığım da daha Süper Kupa maçının bitiş düdüğü üflenmemişti. O vakitten beri bu takıma methiyeler düzen Dilmenlerden Rıdvan Efendi son günlerde birdenbire hidayete erdi. Mutat zevat, lafım hepinize, büyük sözü dinlemezseniz, işte böyle kış üstü oturup rezil rüsva olursunuz.

Ben daha neler neler demiştim, heyhat, ahir ömrümün son demlerinde, tüm o rahşan yavelerin şebgûn kargalar gibi hafızamın dikenli telleri üzerinde gakladıklarını duydum. Ruhum ra'ş'e içinde kaldı.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

İstiklal Marşı

Fikret Doğan 10.03.2010

Hakem sonuca tesir etti - Bir rivayete göre de "hakem neticeye etki etti." Tabii bu mavranın "sonuca etki etti", hayır efendim aslında "neticeye tesir etti" gibi muhtelif versiyonları de yok değildir. Hele ciddi bir yüz ifadesi ve tok bir sesle söylendi mi akan sular durur, çünkü müthiş bilimseldir.

Sözün kısası, necip milletimizin nezdinde vecizeye dönüşmüş her derde deva bir ayettir, o yüzden kesinlikle hikmetinden sual olunmaz. Hakem sahaya çıkar, tek bir hatalı düdük çalmadan maçı tamamlar, işte o kadar! Niye? Çünkü ölümlü bir fani değildir, bilâkis adalet dağıtmakla yükümlü ilahi bir güçtür. Oysa hakemin sahadaki varlığının tek bir sebebi vardır, o da sonuca tesir etme özelliğidir. İşte tam da bu yüzden hatalı hakem kararı diye bir şey yoktur, sadece talihli veya bahtsız takımlar vardır; bu da futbolun bir parçasıdır. O hata bugün sanadır yarın bana.

Sorumluları sürekli dışarda aramak ya ahmaklıktır ya da kurnazlık. 12 Eylül cuntası "dış mihraklar" diye bir öcü yaratmıştı, başımıza gelen bütün felaketlerin müsebbibi onlardı. Sonradan anlaşıldı, bu sözü dillerine pelesenk edenler darbe yapabilmek için ellerinden geleni ardlarına koymamışlardı. "Dış mihraklar", "trafik canavarı", "hatalı hakem kararı" gibi öcüler hedef saptırmaya yönelik bahanelerdir. Tabii işin bir başka yönü daha var; "hatalı hakem kararları"ndan nemalanan takım "bizim de çok canımız yandı" gerekçesine sığınarak işi pişkinliğe vururken mağlup takımın yöneticileri "hakkımız yendi" diyerek dünyayı ayağa kaldırıyorlar. O zaman "siyaseten doğrucu" zevat ortalığı yangın yerine çevirenleri "peki hakem hatasıyla maç kazanırken niye hiç sesiniz çıkmıyordu?" diye akılları sıra hizaya getiriyorlar. Tamam, rakibin gönlünü almak erdemli bir davranıştır. İyi de kimin sırtından?

Hakemi aslanların önüne attıktan sonra o insanlığın kıymeti harbiyesi kalmıyor. Koray topu eliyle düzeltti, Emre kendini yere attı, Arda ofsayttı, Bobo rakibin formasını çekti... Hakem görse de görmese sonuca tesir edecektir. Ama öyle ama böyle. O halde bunun "güneş her sabah doğudan doğar" cümlesinden bir farkı yok demektir. Hülâsa, futbol muhabbeti bu topraklarda boş boş konuşma sanatıdır.

Pazartesi - Federasyon ısrarla pazartesi günlerine de maç koyuyor, üstelik takvim sıkışık olmasa bile.

Hadi bu hafta milli maç nedeniyle bir maçı pazartesine kaydırdınız diyelim, peki gelecek hafta ne var? Oldu olacak her güne bir maç koyun da içimiz dışımız futbol olsun. Her şey bu kadar mı televizyona endekslenir yahu? Tamam, adamlar çuval çuval para döktüler futbola, ama her işin de bir raconu vardır, di mi ama?

İstiklal Marşı - İstiklal Marşı ıslıklanırken Diyarbakır- Bursa maçının hakemi Mustafa Kamil Zorti, pardon, Habitoğlu'nun tüyleri diken diken olmuş. Peki dünyanın hangi ülkesinde lig maçları öncesinde milli marş okunuyor? Kürtlere nispet olsun diye yürürlüğe sokulmuş bir garabettir bu uygulama. İşin kötüsü neden niçin

okunduğu da unutuldu. Şimdilerde besmele yerine geçiyor. "Ya artık bu saçma adeti kaldıralım, yeri ve zamanında hep beraber okuruz, böyle her allahın günü İstiklal Marşı okunmaz" dediğinizde vatan haini damgası yiyorsunuz, tabii daha önce satılmış veya kansız ilan edilmediyseniz. Sen her fırsatta Diyarbakırspor'a "PKK dışarı" diye bağırıldığında sağır kesileceksin sonra İstiklal Marşı ısıklanınca tüylerin diken diken olacak. Habitoğlu "bayrak düşünce" maçı tatil etmiş. Yani yardımcı hakemin ense köküne kocaman bir taş yemiş olmasının bir önemi yok. Bayrak yere düşmüş mü düşmemiş mi, asıl önemli olan o. Sanki vatandaş maç yönetmeye çıkmamış, Diyarbakır kalesinin burçlarına bayrak dikmeye gitmiş.

Taş - İlk defa bir konuda hemfikir. Eğer ilk maçta Bursaspor cezalandırılısaydı, bu felaket yaşanmayacaktı. Fakat ne olursa olsun, sahadaki günahsız futbolcuların başına taş yağdırmanın hiçbir affedilir yanı yoktur.

Hıncal Uluç - Şekip Mosturoğlu sanki bir tanesi yetmezmiş gibi daha fazlasını istiyor. Fener'in bir Hıncal Uluç'u yok diyor. Fenerin hakkını savunmak deyince aklına gelen iki çözümden biri bu. İlki, elbette hakemleri düşman diye damgalamaktan geçiyor. Zaten düşman ilan etmedikleri hakem kalmadı neredeyse. Şimdi bir de komplo teorileriyle etrafa zehir saçan birini saflarına katabilirlerse hiçbir eksikleri kalmayacak.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kürt çığlığı

Fikret Doğan 18.03.2010

Yıllardır dört gözle beşinci şampiyonu bekliyoruz. Yana yakıla "aman biri çıksın da şu dört büyükler çetesini çökertsin, şu oligarşinin belini kırsın" diye bir mum dikmediğimiz kaldı. Son birkaç yıldır umutları Sivas'a bağlamıştık; heyhat, Bülent Uygun ipe sapa gelmez hamasi sözlerle hevesimizi kursağımızda bıraktı. Bu yıl semalarda beliren umut ışığı Bursaspor'du; ancak onların sabıka dosyası daha beter, o yüzden inşallah "o sene bu sene" değildir. Çünkü elinde Diyarbakırspor'un kan lekesini taşıyan bir takımın kazanacağı şampiyonluğun zerre değeri yoktur.

Bir başkanları var; korumalarının yardımıyla gazeteci tokatlıyor. Bir teknik direktörleri var; maç kaybedince hakemleri Allah'a havale ediyor, daha tiksindiricisi, maç kazandıktan sonra takındığı o sahte mütevazılık. Bir taraftarı var; ırkçı sloganlar atıyor. Bir futbolcusu var; formasının altına "hesap görüldü" yazılı tişört giyiyor, sanırsın intikam meleği. İvan Ergiç gibi şahsiyetli birkaç futbolcunun dışında hiçbirine şampiyonluğu helâl etmem. Edene de kem gözle bakarım. Mazlumun ahını alan bir kulüp devrim yapamaz.

Bundan beş ay önce Bursa'da yaşanan olaylar henüz belleklerde çok taze: küfür kıyamet, taş yağmuru, ırkçı ve ayrımcı sloganlar, oğluyla yeğenini can havliyle kaçırmaya çalışan Kürt baba. Peki bu dehşet atmosferinin bedeli ne oldu? Hani şu marka değeri şakşakcısı federasyon, hani şu Pazartesi günlerine maç koyma garabetini bir adet haline getiren federasyon bir hafta sonra Ermenistan maçı var diye bu karanlık tabloyu göstermelik para cezası ile geçiştirdi, oysa ırkçılık suçunun yönetmelikteki karşılığı seyircisiz maçı. Sonrası malum, Diyarbakır'da taşlar havada uçtu, İstanbul'da seyirci sahaya indi. Peki bütün olup bitenlerde federasyonun hiç mi günahı yok? Fakat ne hikmetse birçok kişi bu öfke selini PKK'ya bağlıyor. Hiç kusura bakmayın, böyle eyyamcı federasyon varken PKK'ya hiç ihtiyaç yok. Hadi sıkıyorsa, Diyarbakırspor'u küme düşürmeyin de görelim. Ama sizde o yürek nerede? İki kere iki dört: Olaylar bu noktaya Mahmut Özgener yönetiminin basiretsizliği ve Bursaspor başkanının pişkinliği yüzünden gelmiştir.

Elbette, seyircinin futbolcuları taşlaması, sahaya inmesi külliye yanlığ. Ancak bunun sebeplerini iyi anlamak gerekir. Kürtler durup dururken zıvanadan çıkmadı. Çeyrek yüzyıllık bir birikimin sonucudur bu. Gidip bir sorun

Diyarbakir taraftarına, şu son 25 yılda deplasmanda yemediğiniz küfür, görmediğiniz eziyet, üzerinize boca edilmedik ırkçı slogan kaldı mı diye, bakalım ne cevap verecekler? Plakası yüzünden bir insan saatlerce karakolda alıkonur mu? Nüfus cüzdanındaki doğum yeri hanesi bir insanın en büyük belâlısı olur mu? Şimdi elini yüreğine koy da konuş, senin taraftarın hakemin en ufak bir yanlış kararında dellleniyor, ya peki sürekli ikinci sınıf adam muamelesi gören insan ne yapsın? Hayır, Diyarbakir’de hakemin ense köküne atılan o taş Bursaspor’un zalimliğine verilmiş bir cevap değildir, tam tersine yıllardır Kürtleri aşğılama ve uyutma üzerine kurulmuş devlet politikalarına ve onlara hep potansiyel terörist gözüyle bakan açık ve gizli ırkçılara karşı atılmış bir çğılıktır.

Diyarbakir ahalisi Diyarbakırspor’u tutmuyormuş. Bu onların haysiyetli insanlar olduğunu gösterir; derin devletin zırt pırt silah zoruyla Süper Lig’e çıkarttığı, Kürtleri pişpişlemek için kullandığı bir kulübü niye sevsinler, neden benimsesinler? Kenan Evren’in emriyle 1. Lig’e çıkartılan ve bunu hediye gibi gören Ankaragücü taraftarı utansın asıl! Alnının teriyle değil de şikeyle, zorbalıkla şampiyonluk kazanan veya kümede kalan kulüplerin yüzü kızarsın! Belli ki, Diyarbakir ahalisi hiç kimsenin kayırmadığı, ama hiç kimsenin de ezmediğı bir kulübün hayalini kuruyor. Helal onlara.

Ne hazindir ki, Kürtlerin diline kilit vuran, kültürüne yaşam hakkı tanımayan, siyasi taleplerini hiçe sayan devlet, takımın penaltısını, ofsaytını kendine dert edinmiş. Yaşar Büyükanıt’ın, İlker Başbuğ’un bu Diyarbakırspor sevdası nereden kaynaklanıyor? Sen Kürtleri adam yerine koyma, sonra ağzına bal çalmak için Diyarbakırspor’u destekle. Tam da bu topraklara özgü şark kurnazlığı. Peki TSK, Kürtlere bok yedirirken, her türlü işkenceyi yaparken neredeydi o sevgi? Bursa Atatürk Stadi’ndaydı herhalde!

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Vesayet sistemi

Fikret Doğan 24.03.2010

Pazartesi – Çocukken berbere gitmeyi hiç sevmezdim, hoş hâlâ ayaklarım beni geri geri götürür ya. Öğrenci traşı denen o koyun kırpma işleminden geçtikten sonra aynada gördüğüm yabancı surat beni tedirgin ederdi. Zamanla iğdiş edilme korkusundan kaynaklanan bu karanlık kasvet duygusuyla başa çıkmayı öğrendim. Ama çenesi düşük berberlerin bitmek bilmez gevezelikleri altında ezilmemeyi hiç beceremedim. O yüzden her seferinde berber koltuğuna sanık sandalyesine oturur gibi büyük bir yürek sıkıntısıyla otururdum. Elindeki makas ve tarakla bir işkenceciyi andıran o badem bıyıklı adam sırf benle değil de etraftakilerle çene çalsın diye dükkâna hep kalabalıkken girmeye özen gösterirdim, tıpkı mezarlığın yanından geçerken korkusunu bastırmak için ıslık çalan biri gibi. Eğer içerisi boşsa hemen geriye çark edip az ötede kapıyı göz hapsine alırdım.

Bu iç ezici durum uzun sürdü, ta ki günün birinde pazar öğlenlerini keşfedinceye dek; kurtarıcı meleşim radyodaki maç yayınlarıydı. Lig maçları gündüz gözüyle aynı anda oynanıyordu. Bir maçta gol olunca merkezdeki spiker, Kenan Onuk veya Tansu Polatkan, “mikrofonlarımızı” hemen o şehre uzatırdı. İşte o anda radyoya kulak kabartan berber tayfası taş kesilir, hatta bir an için makas şıkırtısı bile durur, yere tek bir saç kılı dökülmezdi. Tekmil dünyayı bir golün gürültülü sessizliği kaplardı. Sonrasında futbol mavrası tam gaz sürerken ben arada kaynar giderdim. Minnet duyardım; ülkenin öteki ucundaki bir golü anında aktaran radyo yayınlarına, bizi gündelik hayatın sıkıntılarından uzaklaştıran futbol takımlarına, ama en çok da berberdeki söz çağlayanını durdurmayı başaran golcüye.

Ya işte böyle cancağızım, eskiden bir berber eziyetinde göz açıp kapayıncaya dek bitiverirdi maçlar. Şimdi dört güne yayıldı. Cuma maçı başlı başına bir sapkınlıkken bir de buna Pazartesi maçı eklendi. Televizyon şu anda

tamamen futbolu esir almış durumda. Deplasman seyircisini zerre düşünen yok, hoş artık tribünde maç seyretmek de maziye karışmak üzere ya! Yakında maçlar statta değil, özel stüdyolarda çekilirse buna hiç kimse şaşırmasın.

Hiç lamı cimi yok, işin iyice cılkı çıktı: salı-çarşamba şampiyonlar ligi veya kupa, Perşembe Avrupa Ligi veya kupa, cuma-cumartesi-pazar lig derken, bir tek pazartesi boştu, şimdi televizyon onu da ele geçirdi. Para canlısı federasyon bu cinayete göz yumdu. Oysa futbolun en güzel yanı kendisini özlettirmesidir. Hafta sonunu iple çekmek diye bir şey kalmadı, çünkü artık her gün hafta sonu. İşin tuhafı, hafta hangi gün başlıyor hangi gün bitiyor, bu ayrımı bile yapamaz hale geldik. Haftanın panoramasını çıkaran spor yazarları cuma maçını Viyana Kuşatması gibi tarihten bir sayfa olarak yazıyorlar. Modernite bütünlük duygusunu işte böyle parçalıyor; artık lig diye bir şey yok, haftanın her günü oynanan bir maç var.

Vesayet sistemi – Mahmut Özgener’in özellikle Diyarbakırspor kararına ilişkin dünkü açıklamaları evlere şenlikti doğrusu; şecaat arz ederken sirkatin söylemek diye tam da işte buna denir. Aynı cümle içinde alay eder gibi hem “devlet kurumlarının çok net raporlarına yokmuş gibi davranamazdık” hem de bu karara “siyasetin müdahale ettiğinin söylenmesi üzücü” diyor. Yahu siz çocuk mu kandırıyorsunuz? Pardon unutmuşum, bu topraklarda yetkililer vatandaşa hep çocuk muamelesi yapar. Kargalar bile güler bu söylediklerinize. Devlet erkânından işaret geldi, siz de paşa paşa yaptınız denileni. Bu o kadar açık ki!

Alın size Türkiye’deki vesayet sistemini bütün çıplaklığıyla gözler önüne seren somut bir örnek daha. Diyarbakırspor devlet takımıdır; bu son karar bunu belgeledi. Federasyon özerk bir kurum filan değildir, hâlâ sürekli bir gözünü askere diken burjuva gibi kapıkuludur.

Özgener iyice zırvalamış. Biz objektifiz, başkalarının yorumları sübjektif diyor. Niye? Anneniz sizi kadir gecesi mi doğurdu? Sizin ki neden objektif oluyor da başkalarının ki sübjektif? Çünkü bizde devlet her daim nesnel, vatandaş da özneldir. Yıldızlı devletin dediği olur, emir erleri de onu yerine getirir.

Vizyonumuz var diyorsunuz. Peki bu nasıl vizyondur ki, belediye takımlarını futboldan uzak tutamıyor? Siz hiç Valencia Belediyespor ya da Liverpool Belediyespor diye bir hilkat garibesi duydunuz mu? Madem devlet ve siyaset size karışmıyor, o zaman bunları engelleseniz ya! Yapamazsınız! Çünkü Şenol Güneş’in dediği gibi; bu ülkede hukukun gücü değil, gücün hukuku konuşur.

(Son bir söz: bir tarafta kollanan bir devlet takımı var, diğer tarafta her gittiği deplasmanda ırkçı ve ayrımcı zorbalıklara hedef olan Kürtler. Bu ayrımı vurgulamakta fayda var.)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Hak arama

Fikret Doğan 31.03.2010

Alkış - Kedi olalı bir fare tutun diyelim, hemen milletin tepesine çıkacaksın; çünkü kural böyle. Fenerbahçe seyircisi Özhan Canaydın gibi saygın bir insanı ebediyete alkışlarla uğurladı. E normal de bu değil mi? Ne yapacaklardı yani, küfür edecek halleri yoktu ya! Fakat medyanın tüyleri diken diken oldu, gözleri yaşardı. Vay efendim, o ne soylu bir davranışmış öyle! Bu yüzden “Galatasaray seyircisi de derbide Fenerbahçe’yi alkışlamalı”ymış! Ama hiç şaşmamak lâzım, çünkü kırmızı ışıktaki durduğu için madalya bekleyenler ülkesi burası. Kötü bir şey yapmamış olmak en büyük meziyet. Nitekim ufacak bir eleştiriye maruz kalanlar boşuna zeytinyağı gibi üste çıkmıyorlar: “Hırsızlık mı yaptım, adam mı öldürdüm?” E onları da yap bari! Sonra Can Ataklı hazretleri

ıkıp “stada girdiklerinde rakip başkanları hep birlikte ayağı kalkarak alkışlayalım” şeklinde akıllara zarar bir öneri attı ortaya. Bence alkışlamak yetmez. Bütün stat amuda kalkmalıdır. O yüce insanlara saygı göstermenin başka bir yolu yok. Hani kendimizi tribünden aşağı atsak yeridir. Hiç öyle kuru bir alkışla geçiştirilir mi? Neydi faşizmin temel formülü? Yukarıya kuyruk sallamak, aşağıya baskı kurmak. Çok şükür formülün her iki kısmı da bu topraklarda tastamam uygulanıyor. Yalnız kafamı kurcalayan bir soru var: Başkanların hangisini alkışlayalım en çok? Bol keseden transferlerle kulübü borç batağına sokanları mı, hakem odasını basanları mı, yoksa korumaların yardımıyla gazeteci tokatlayanları mı?

Hak arama - Ortada çarpık bir anlayış var: Hakemlere ateş püskürmenin adı neden hak aramak olsun? Kimcazgırlığı ele alırsa hemen en büyük adalet savaşçısı ilan ediliyor. Rakibine saygılı insanlarsa pısırkmuamelesi görüyor. Her şey çok açık; kulüp yönetimleri başarısızlığı örtbas etmek, gündemi değiştirmek, hedef saptırmak içinmağduru oynuyorlar. Bu çirkin tutumu eleştirmesi, hatta yerin dibine batırması gerekenmedya hakemhatalarının çetelesini tutarak densizliğe çoğu zaman çanak tutuyor. Söylemekten dilimde tüy bitti, ancak alıklar hakemden adalet bekler, bir de kurnazlar. Bizde ikisinden de fazlasıyla var. Adalet kavramı üzerine azbuçuk kafa yoran herkes hakimle hakemarasındaki farkı bilir ve kaybedilmiş birmaçtan sonra tantana edip faturayı hakeme kesmez, tamtersine efendice yenilginin üzüntüsünü yaşar; çünkü hakemhataı oyunun bir parçasıdır. Fenerbahçe seyircisi 12 yıldan beri işler sarpa sardığında hakemleri aslanların önüne atan Aziz Yıldırım’ın kayığına binmemelidir. Bakın, sağduyulu Beşiktaş seyircisi çifte kupaya filan aldırış etmiyor. Aynı basireti göstermenin zamanı gelmedimi artık? Şampiyonluktan çok daha önemli şeyler var. Hakemlere fırça atmayı hak aramak sanan Aziz Yıldırım’ınsa bunlardan zerre haberi yok.

Referans - Rijkaard derbi için Beşiktaş-Fenerbahçe maçını referans almış, hiç de iyi etmemiş. Omaçta Mustafa Denizli sanki çok büyük birmarifetmiş gibi Fink’i Alex’in peşine takmıştı; daha ilk yarıda Rüstü’nün kalesi delik deşik oluyordu az kalsın, ne ki şans tanrıçası Denizli’den yanaydı. Eğer Rijkaard, Diyarbakır gibi Fenerbahçe’ye önde basan takımların yolundan gitseydi işin çehresi değişirdi.

Fenerbahçe’nin ortasahası boşa kaçmayan hımbıllardan kurulu olduğu için baskıyı kaldıramıyor; ilk toplara basan takımlar karşısında helva gibi dağılıyor. O yüzden Sami Yen’de bir konrtatak takımı gibi çekilip bekleme düşüncesi hataydı. Galatasaray, dönen topları alamadı. Neden? Çünkü, alan parselleme işini Türkiye’de en iyi bilenMehmet Topal, Alex’in koruma polisliğine soyunmuştu.

Fark - Yine de Rijkaard ile Daumarasında dağlar kadar fark var; biri hamle yapmak için oyuncu değiştiriyor, diğeri sadece vakit geçirmek için.

Lugano -Medyaya bakılırsa çok iyi oynamış. Ya ben başkamaçımı izledimacaba? Daha 20. saniyede hamle hatasıylaMustafa Sarp’tan çalımyiyen o,maçın tek gol pozisyonunda Jo’yu arkaya kaçırın o, son saniyede ortada fol yok yumurta yokken Giovanni’yi omuzundan çeken gene o. Peki bu nasıl iyi oynamadır böyle? Anlayan varsa beri gelsin.

Derbi - Fenerbahçe, Avrupa Ligi Kupası’nı kazanıp eşitliği sağlamadıkça bu lanet bitmez.

fikret.dogan@arcor.de

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Orospu adalet

Sayın Leeds United Başkanı Ken Bates, çok tuhaf bir adalet anlayışınız var, aksi takdirde mesnetsiz sözlerle güzelim ülkemizi yerin dibine batırmazdınız. İki Leeds taraftarının İstanbul'da bıçaklanarak öldürülmesinin üzerinden 10 yıl geçmesine rağmen hâlâ davanın sonuçlandırılmamasından yakınmışsınız. Oysa hakkaniyetli biri olsaydınız, "helal olsun adamlara, katilleri ne güzel süründürüyorlar" derdiniz, hatta bir de "yahu biz Türkiye'yi niye AB'ye almıyoruz?" diye hayıflanarak lobicilik çalışmalarına gönüllü yazılırdınız.

Hem ne bu acele? Arkanızdan atlı mı koşturuyor? Dava başlayalı şunun şurasında 10 yıl olmuş. Nerden baksan bir 30 yılı daha var. Çünkü bizim buralarda acele işe şeytan karışır. Şeytan bu, karışma diyemiyorsun; üstelik dayamış sırtını yukarıya, istediği gibi arsızca at oynatıyor. O yüzden biz çok sabırlıyızdır, tabii yabancı teknik direktörleri ânında gerisin geriye postalamak söz konusu olmadığı sürece. Ahmet Hamdi Tanpınar'ın teşhis ettiği gibi "Şark oturup beklemenin yeridir". Sizin ölümlerinizi de bekleyecek. Bakın, 1915'ten beri usulüyle gömülmeyi bekleyen ölümler var, onlar sizin kadar tantana etmediler. Ne o öyle hafta sonundaki maça siyah bantla çıkmalar, bir dakikalık saygı duruşları filan? İki dakika "akıllı ol"un yahu!

Evet, katiller 2004 yılından beri serbest, yüce Yargıtay öyle öngörmüş, yani temyiz mahkemesi davayı bir karara bağlayıncaya kadar tutuksuz yargılanacaklar. Ne güzel işte, bırakın yargılansınlar. Ha tutuklu ha tutuksuz, ne fark eder? Siz onların serbest kalıp etrafta fink atmalarına kafayı takmayın; burada adet böyledir, katiller dışarıda gezer. İşte tam da bu yüzden ülkemiz dört tarafı dikenli tellerle çevrili bir açık hava hapishanesidir. Müsterih olun, adalet öyle ya da böyle tecelli edecektir, yeter ki sabahın köründe bir kamyonun aniden ana yola fırlayacağı tutsun.

Ken Baba, yani lafın kisası, işiniz Allah'a kalmış; siz de bizim gibi ölümlerinizin üzerine bir bardak su içseniz iyi edersiniz. Bakın, Hrant Dink adında bir gazeteci öldürüldü; meğer devlet kademelerinde bu cinayetin işleneceğini duymayan bir sağır sultan kalmış. Ama ne hikmetse, yargı sistemi sorumluların yakasına yapışmıyor, tam tersine bunu araştıran gazetecileri içeri tikiyor. Adalet anlayışımız bunu gerektiriyor çünkü. O meşum maçtan sonra "two size" yani "tuu size" diye başlık atan gazeteci bozuntusuna "tuu senin adamlığına" diyemedik, şimdi büyük bir gazetede etrafa tükürük saçmaya devam ediyor. N'aparsın adalet işte!

Bu topraklarda hukuk terazisinin ayarı bozuktur; örneğin Murat Belge'ye, Baskın Oran'a her türlü hakaret serbesttir, ama bir yargıca "işgüzar" demek sekiz aydan başlar. Anlayacağın, devlet vatandaşı değil, kendini korumaya programlanmış. Milletine güvenmiyor. Ama biz de onlara güvenmiyoruz. "Beni Türk savcısına, Türk yargıcına emanet edin" diyene rastlamadım hiç. Eski bir Yargıtay başkanı "Türk yargıca vicdanıyla cüzdanı arasına sıkışmış" diyerek durumu çok iyi özetlemişti zaten. Nitekim hepimiz cümbür cemaat İnsan Hakları Mahkemesi'nin kapısını aşındırıyoruz.

Adalet muktedirlerin adaletsizliğini gizlemeye yönelik bir kılıftan başka bir şey değildir. Devlet habire adaleti eğip бүker, hatta bir güzel beller. Anayasa Mahkemesi 367 gibi garabet bir karara imza atar, sessiz kaldı diye bir partiyi kapatır. Sonra biz 12 yaşındaki Uğur Kaymaz'ı örgüt üyesi olduğu gerekçesiyle delik deşik edenleri cezalandırın, yine 12 yaşındaki Ceylan'ı havan mermisiyle vuranları bulun dediğimizde pişmiş kelle gibi sırtanlarla karşılaşırız: "Niye, adam mı öldürdüler?" Yani bu topraklarda adam yerine konulmanın tek bir yolu var, o da devletin üniformasını giymek. Vatandaşlık muteber bir vasıf değil.

Ken Baba "adalet neden hâlâ yerini bulmadı?" diye üstümüze pek gelme. Bak biz gönlümüze göre anayasayı bile değiştiremiyoruz, hatta kimi maddelerin değiştirilmesini teklif dahi edemiyoruz, çünkü bizden önce yaşayan insanlar bizim irademize ipotek koymuşlar. Dünyanın her yerinde her milletin bir devleti vardır, bizde devletin bir milleti var. Bu durum anayasada şöyle kayda geçirilmiştir: "Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğü..." Biz kendi devleti tarafından esir alınmış bir milletiz.

Mahallemizde Adalet adında çok güzel bir hatun vardı, parası, pulu ve mevkii olanlarla düşüp kalkardı, ama bizle de kırıstırırdı. O yüzden biz, orospunun adaletine güveniriz, ama adaletin orospuluğuna değil. Hürmetler Ken Baba.

fikret.dogan@arcor.de

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Ruhsuz dünya

Fikret Doğan 14.04.2010

Biz gürültücü bir aile değildik, yine de alt kattaki komşumuz T. Hanım ikide bir kapımıza dayanır, çocukların oradan oraya koşuşturduğundan yakınırdı. Onun bu bitmez tükenmez şikâyetlerine bir anlam veremezdik: O sıralar kızım altı, oğlum iki yaşındaydı, okula ve yuvaya gittikleri için gün boyu evde değillerdi. Akşam sekizde yatağa girmeden önce yarım saat odalarında oynuyorlardı, onun dışında patırtı kopardıkları pek söylenemezdi.

T. Hanım'ın neden böyle yaptığı bizim için tam bir bilmeceydi, oysa kendisinin de 10 yaşlarında bir kızı vardı. Tek başına büyüttüğü kızının üzerine titreyen iyi bir anneden biraz anlayış beklemek hakkımızdı sanırım. Zamanla onun serzenişlerine aldırış etmemeyi öğrendik.

35 yaşlarında alımlı bir kadındı. Onu ara sıra uzun boylu bir adamla görürdüm; çoğu zaman ikisinin de suratından düşen bin parçaydı. Besbelli ilişkileri pek iyi gitmiyordu. Sonra adam sırta kadem bastı. Ayrılmışlardı. Yalnız kadının mutsuzluğuyla birlikte huysuzluğu da arttı. Çocukların en ufak bir tıktısında soluğu yukarıda alıyordu hemen.

Bir akşam geç saatlere kadar karımın doğum gününü kutladık; eş dost geldi, güldük eğlendik, müzik dinledik. Ama ne hikmetse T. Hanım mışıl mışıl uyumuştı o gece. Ertesi gün gene çocuklar tepindi diye karşımıza dikildiğinde, işte o zaman bende jeton düştü, onun asıl derdi benim çocuklarım değil, kendi kızıydı. Hayatındaki kötü gidişattan dolayı bilinçdışında kızını suçluyordu, ama bunu kendine itiraf edemediği için suç üst kattaki çocuklara aktarıyordu.

T. Hanım iki yıl önce taşındı, yeni komşularımızla bir gün bile papaz olmadık. Ama onun yeni evinde de tıktılar duyduğundan eminim; çünkü kendi mutsuzluğunun suçunu masum bir kız çocuğuna yükleyecek kadar ruhu kararmış biriydi o.

Aslında bu tam da müşteriye dönüşmüş günümüz taraftarının tanımıdır. Futbol bir zamanlar adına can sıkıntısı denen hiçlik denizinde bir can simidiydi, Nietzsche'nin kalbindeki buz dağını eriten müziğin ta kendisiydi, şimdi günah keçisi arama etkinliğinden, piyasa kurallarının ete kemiğe büründüğü grotesk bir sahneden öte bir şey değildir. Boğazlardan tezahürat yerine cerahat yükseliyordur. Taraftar eskiden arka sokaklarda kimden yumruk yiyeceğini bilmek için bere takardı, bugünse tıpkı statü meraklısı biri gibi etrafa caka satmak için. Kendine bir benlik inşa ettiğini sanıyordur, oysa sırtındaki o üniformadan apartılmış formayla aslında çeşit çeşit şirketin ayaklı reklam panosuna dönüştüğünün farkında bile değildir.

Taraftar bugün vurdumduymazlıkla suçladığı futbolcusu kadar ruhsuzdur, aksi takdirde kendisine yeni oyuncular alabilsin diye kalantör başkanın değirmenine su taşımazdı. Arda'nın sineması, Jo'nun âlemciliği ve Volkan'ın jölesinden duyulan rahatsızlık yersiz bir kıskançlıktır aslında; ötekini aşağılamaya giden yolun başında işte bu keyif hırsızlığı şüphesi vardır hep. Taraftar pankartları ters asarken kendi sevgisini de baş aşağı çevirmiştir. Hatalı gol yediği gerekçesiyle yuhaladığı kaleciyi para için oynamakla suçlar, ama kendisi de

Şampiyonlar Ligi'nden gelecek paranın hesabını yapmıyor mudur? Zaten kulübün gözünde her futbolcu satılıp para kazanılması gereken bir maldır. Para zehriyle maluldür futbol artık.

Futbolcu ruhsuzdur, çünkü artık arsada top peşinde koşturan bir sevdalı değildir o, emeğini satan biridir; işte tam da bu yüzden oynama şevkini yitirmiştir; maç bitse de gitsek diye tutturması bundandır. Her gün evlat acısıyla yüreği dağlanmış bir anneyi oynayan bir tiyatro oyuncusu gibi işin tekniğine yönelecektir, aksi takdirde arenada can vermesi işten bile değildir. Daha iyi oynamaya çalışması, kendi piyasasını arttırmaktan kaynaklanır, takım aşkından değil.

Takım da ruhsuzdur, çünkü artık 11 arkadaş mazide kalmıştır, birbirleriyle kıyasıya forma rekabetine giren 22 profesyoneldir onlar. Herkes diğerinin ekmeğine göz dikmiştir. Antrenmanlarda tekmeler havada uçuşur. Dayanışmanın kendisi bir kez daha piyasa kurallarınca eziliyordur.

Yazıyı burada kesiyorum, üst kattan tıkırtılar geliyor.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Temcit pilavı

Fikret Doğan 21.04.2010

Alex manyağı – Beşiktaş derbiyi Kadıköy'de değil, İnönü'deki ilk maçta kaybetti. O gün Mustafa Denizli Alex'in peşine (tesadüfen!) Fink'i takmıştı. Zavallı Fink! Görevi top oynamak değil, Alex manyağı olmaktı. Nereye gitse bir gölge gibi izliyordu onu. Tabii bu "nereye gitse" lafın gelişi, yoksa Alex'in pek bir yere gittiği yoktu. Fink'in tam pineklemekten her yanını örümcek ağları saracakken kismet ayağına geldi: Emre sakatlanınca Alex'in kırk yılın başında savunmaya yardım edeceği tuttu, Fink de yallah onun peşinden rakip ceza sahasına doğru seğırtti, sonrası malum: İbrahim Üzülmüş'in nefis muz ortası, ayağa tam oturan bir top ve Volkan'ın çaresiz bakışları.

Papazın Çayırı – Hiç kimse kendini aldatmasın, Alex ceza sahasına girmese, öldürsen Fink oraya adımın atmazdı. Yani tabelacıların yazdığı gibi Fink sahanın her tarafında fink atmış filan değildi. Bu golün sonrasında Daum'un Andre Santos'u göbeğe çekmesi, Kâzım'ın kızarması gibi çeşitli nedenlerle maç 3-0'a gitti. Ama medyanın galibiyet şakşakçıları Denizli'nin –sönük- taktik dehasına şapka çıkardı, Beşiktaş'ın –her türlü parıldan uzak- oyun anlayışına aşk mektupları yazdı. Oysa daha ilk yarıda maç 3-0 olabilirdi, ama sarı-lacivertli takımın lehine. O gün şans melekleri Beşiktaş'ın yanındaydı, lakin her zaman papaz pilav yemiyor işte, hele Papaz'ın Çayırı'nda hiç değil. Eğer Denizli o maçtan sonra bir güzel eleştiri yağmuruna tutulsaydı, gene adam markajı gibi bir garabetle takımını sahaya sürmezdi belki.

Temcit pilavı – Denizli Fenerbahçe maçlarına hep aynı taktikle çıkıyor. Bu kez artık hangi akla hizmet, İbrahim Toraman'ı koruma polisliğine soyundurmuştu, o da Sivok ile Ferrari'nin görüş alanlarını kapatarak bu işi hakikaten çok iyi yaptı! Bütün takım gene eli belinde geride bekliyordu, ilk toplara basan tek bir Allahın kulu yoktu; bunun sonucunda Fenerbahçe'nin yumuşak bilekleri rahatça paslaştılar, hem de Rüştü'nün burnunun dibine kadar. Demek ki Denizli Fener'in Diyarbakır, Manisa, İBB maçlarını seyretmemiş. Aksi takdirde şunu iyi bilirdi; Fenerbahçe'yi hırpalamanın yolu önde basmaktan ve orta sahasının pas ritmini bozmaktan geçer. Hal böyleyken Beşiktaş oyunu niye bu kadar geride kabulleniyordu? Defansın arkasında doğacak geniş boşluklara Bobo'yu sarkıtmaktı amaç. İyi de o topu kim atacaktı ona? Nitekim pasların ayarı bozuktuk, toplar ya Bobo'nun yetişemeyeceği kadar hızlıydı ya da rakip defansın armut gibi toplayacağı kadar yavaş. Bir de İsmail Köybaşı vakası var: Sol kanadın ön tarafında neden o oynadı? Medyanın zekâ küplerine bakılırsa, Denizli rakibin sağ

kanadına tedbir almak istemişti. Bence kazın ayağı hiç de öyle değil. Şu lafıma bir mim koyun: Onun planı, Fenerbahçe'yi İsmail Köybaşı'yla vurmaktı. Denizli'nin klasik büyük maç taktiğidir bu; kanattan bir adamı ani derin toplanla içeri sızdırır. 2000 yılında Ali Güneş'le Galatasaray'ı gafil avlamıştı; bu sezon Şampiyonlar Ligi maçlarında Serdar Özkan'la aynı şeyi denedi, olmadı, çünkü bu oyuncu ne hazindir topa vurmasını bilmiyor. Millet kadrodaki savunmacıların çokluğuna bakıp Denizli'yi ilginçlik yapmakla suçluyor, oysa bu kez şapkadan tavşan çıkarmaya yeltenmedi bile, hatta bilâkis o bildik temcit pilavını gene sofraya koydu. Denizli'nin o ışıltılı taktik akli cepten yemeyi artık âdet haline getirmiş.

Kazı çalışmaları – Daha önce de sormuştum, hadi gene sorayım, âdet yerini bulsun. Bilica maçıdan önce ne içiyor bilmiyorum ama acayip kafa yaptığı kesin! Bu dengesiz haliyle sarhoş bir cankurtaran aracı şoförüne benziyor; bir hastayı zamanında ameliyat masasına yetiştirebilmek için onlarca kişiyi ezen bir şoför. Ama kabul edelim ki, onun hafriyat çalışmaları ufuk açıcı. Bir öneri de benden: Bundan sonra penaltı atışlarında portatif kaleler kullanılsın, top penaltı noktasına dikilsin, ama kaleci kaleyi götürüp korner bayrağının oraya kursun.

Toroğlu'nun hezeyanları – Bu kabadayı bozuntusu şimdi de Bobo'yu bilerek penaltı kaçırmakla suçluyor. Tek kanıtı da, Alex ile Bobo'nun arkadaş olması. Madem bunlar canciğer kuzu sarması, peki neden biri kaçırırken diğeri atıyor? Bobo ekmek yediği yere ihanet edecek kadar alçak biri yani. Hıncal Uluç da geçen sene Aykut Kocaman'ın Fener'e mahsus maç sattığını iddia etmiyor muydu? Yıllardır bu ikisi bu türden pislikleri kusuyorlar önümüze. Hadi Hıncal'ın kaleminden arada sırada hakikaten "bal" damlar, ama ötekisi hiç çekilmiyor vallahi.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Mahşerin Dört Atlısı

Fikret Doğan 28.04.2010

Öylesine bir hezeyan yağmuru yağıyor ki bu ülkede, bütün domuzlar tertemiz oldu, insanlarsa çamur içinde kaldılar. Bunun adı akıl tutulmasıdır, ruh kararmasıdır. Gün geçmiyor ki, bir komplo teorisi ortaya atılsın, bir insan töhmet altında bırakılsın. Futbol medyasının şöhretli sıçıkçıları ciddi pozlar takınarak etrafa sürekli radyoaktif zehir saçıyorlar. Sağduyusunu yitirmemiş bir ülkede bu adamları tımarhaneye kapatırlardı, tabii daha önce onlara bir taraflarıyla gülmemişlerse. Bizde baştacı ediliyorlar, muteber adam muamelesi görüyorlar. Oysa bu ağız ishali olmuş adamların eline kalem vermekle bir caninin eline balta tutuşturmak arasında hiçbir fark yoktur. Nitekim onlar da önlerine geleni buduyorlar. Peki birilerini itham ederken ellerinde kanıt var mı? Olmaz olur mu hiç! Kanıtın ağababası var hem de: işkembe kübra! Sürekli oradan atmak bir adet onlarda..

Hıncal Uluç futbol yazılarında habire kin ve nefret kusuyor. Yıllardır diline pelesenk ettiği bir iddia var: Hakemler Fenerbahçe'yi kolluyor. İyi hoş da bunu neye dayanarak söylüyor? İşte orası karanlık. Elinde en ufak bir kanıt yok. Ama dil dersin pabuç kadar. Birisi kalkıp "Hıncal Galatasaray'ın maaşlı borazanıdır" diye hiçbir belgeye dayanmadan yıllarca yazsa acaba ne hissederdi? Öte yandan komplo teorileri fos çıkınca arkadaş hemen araziye uyuyor, sonra gelecek sezon bozuk plak gibi aynı şeyleri tekrarlıyor; nasıl olsa insanlar balık hafızalı! Mesela teknik direktörlüğü sırasında Aykut Kocaman'ı Fenerbahçe'ye kasten yenilmekle suçluyordu. İşin tuhafı, elde onca kanıt olduğu halde sırf mahkemesi sürüyor gerekçesiyle Ergenekon konusunda sessiz kalan hukuk abidesi Hıncal Efendi sorgusuz sualsiz bir insana kolayca kara çalabiliyor.

Bu topraklarda insanlara çamur atmak hep kolaydı zaten, ama bu sene artık iş iyice zıvanadan çıktı. Erman Toroğlu hiç utanmadan sıkılmadan Bobo'nun mahsustan penaltı kaçırdığını söylüyor ısrarla. Bobo Fenerbahçe'ye bir araba dolusu gol atmış, ama ne gâm! Kadıköy'de penaltı kaçırmış ya sen ona bak. Alex'in yakın arkadaşymış, o yüzden topa çok kötü vurmuş. Yani arkadaş hatırına kendi takımını yakacak kadar

aşğılık bir adam bu Bobo. Peki kodu mu oturtan genel kurmay başkanı sevdalı bu kabadayı bozuntusu Bobo'dan niye kıl kapmış? Bobo hafta içinde penaltı çalışmış da ondan. Yani bu kadar kolay işte birine kara çalmak. Ne yani Bobo nasıl penaltı kaçıracığını mı çalıştı? El insaf!

Sırf gündeme gelebilmek için tek ayağının üzerinde seksen takla atan hokkabazlardan biri de Ahmet Çakar. Çamur atma yarışında rakibinden geri kalmamak için şimdi bir pislik de o yumurtladı. "Biri bana bu golü anlatsın" diye heyheylenecek kaleci Murat Şahin'in kasten gol yediğini ima ediyor. Bir de üstüne üstlük "asla kasten yemiştir, şike yapmıştır demiyorum" diye eveleyip geveliyor, çevir kazı yanmasın ayaklarına yatıyor. Ama aslında ne demek istediğı çok açık. Şimdi iznizle ben de aynı taktikle birkaç söz söylemek istiyorum: Ahmet Çakar reyting uğruna anasını boyayıp babasına satan bir üçkağıtçıdır demiyorum. Kesinlikle dediklerimden böyle bir anlam çıkmasın. Asla ve katiyen Ahmet Çakar dünyanın en rezil adamlarından biridir demiyorum. Ama bu son yorumu bana şaibeli göründü. Bir yorumcu hocası çıksın bana bu yorumu izah etsin. Bakın, Ahmet Çakar cerahat kusan bir ruh hastasıdır demiyorum. Ama benim bu yorumdan midem bulandı. "Başka bir şey demiyorum."

Reha Muhtar da kaleci Leo Franco'nun yediğı golde öküz arayarak bu kervana katılmıştı. Ama kendimizi kandırmayalım, bu mahşerin dört atlısı birer neden değil, sonuçtur. Millet ne düşünüyorsa bu adamlar da onu dillendiriyor. İşte o nedenle kamuoyu böylesi hezeyanlara bir "çüşş" demiyor, tam tersine ciddiye alıp, ya o dediğine göre mutlaka işin içinde bir bit yeniğı vardır diyor; kendi uydurduğu yalana inanma sendromu.

Yazıyı Lichtenberg'den uyarladığım bir aforizmayla açtım, aynı yöntemle kapatayım. Futbol bir aynadır: Yüzüne bir maymun bakarsa, elbette bir havarinin görüntüsünü yansıtmaz.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Beyaz sayfa

Fikret Doğan 05.05.2010

Ezeli rakibinin yenilgisine kendi takımının galibiyetinden daha çok sevinen kişiye taraftar denir. Şu son Lazio-Inter maçında bir kez daha kanıtlandı bu. Lazio taraftarı rakibin attığı ilk golü alkışladı, ikincisinde de zil takıp oynamaya başladı. Oysa alt sıralardaki Lazio'nun küme düşme potasına girmesi an meselesiydi; yani can derindeki bir takımın taraftarı yenilgiye kararlar bağlayacağı yerde sevinçten havalara uçuyordu. Dünyanın sonu mu gelmişti ne?

Hayır, "düşmanımın yüzünü güldürmektense geberir giderim daha iyi" düsturu işbaşındaydı gene. Inter'i yenmek şampiyonluğa yürüyen ezeli rakipleri Roma'nın önünü açmak anlamına gelecekti. Nitekim hafta içinde Lazio taraftarı işi şansa bırakmamak için idman sahasının yollarını aşındırıp oyuncularını şöyle motive etmişti: "Fazla sıkmayın, rakip kaleye gidip yorulmayın, hem bizim yarı sahamız daha havadar, orada kalın, bulutlara bakın, ıslık çalın!"

Peki, Lazio taraftarını böylesi bir kamikazeliğe iten şey nedir? Dahası bir taraftar neden yenilgiden haz duyar? Bu soruların yanıtı, çok soyut temeller üzerinde inşa edilmiş o taraftarlık kimliğinin yıkılmaz dehlizlerinde gizlidir.

Gol, üç puan, galibiyet, yenilgi, şampiyonluk, küme düşmek... Bütün bunlar taraftar açısından soyut

kavramlardır; sadece hayali bir dünyada karşılıkları vardır. Oyuncunun taraftara hediye ettiği golü tutup evin başköşesine koyamazsınız. Takımın kazandığı üç puanla eve nevale götüremezsiniz. İş başvurusunda vasıflarınızı sayarken “şampiyon takımın taraftarıyım” diyemezsiniz. Tuttuğunuz takım küme düştü mü, “tüh allah belânı versin, sen ne rezil bir adammışsın meğer” diye hiç kimse seni ayıplamaz. Sonuçta hayali bir dünyadır o.

Ne ki bu hayali kimlik diğer sahici kimliklerden çok daha inatçı, çok daha sahicidir: İnsan dinini, milliyetini, ideolojisini, eşini, cinsiyetini, yüzünü, adını, dilini, muhitini değiştirir, ama iş tuttuğu takıma gelince nuh der peygamber demez. Bunun istisnaları yok değildir, ama onlar da başka bir takımın ağına yakalanırlar, orada çırpınıp dururlar, ta ki son nefeslerini verinceye dek.

Bu kimlikten kopamaz insan. Neden? Çünkü futbol insanı canlı tutan, yüreğindeki buzı eriten bir fantezi sahnesidir; ne ki, orada hiçbir arzu yerine gelmez, tam tersine arzu kendisini sahneleme imkânı bulur. Taraftar bu yüzden bir kumarbaza benzer; kazanmak ya da kaybetmek değil, o heyecan denizinin içine atılıp feleğin azı dişlerini sökmektir amaç.

Nedir Fenerbahçelilik ile Galatasaraylılık arasındaki fark? Birine yakıştırılabilecek tanımlamalar rahatlıkla öteki için de söylenebilir. Öyleyse ayrım şu eski reklam sloganında saklıdır: “Yok aslında birbirimizden farkımız. Ama biz...” Yani Fenerbahçelilik Galatasaraylı olmamak, Galatasaraylılık da Fenerbahçeli olmamak demektir; bunun dışındaki bütün ayrımlar hamasettir. Yine de her iki taraftar bütün iyi özelliklerin kendilerinde kötülüklerin ötekinde toplandığında ısrarcıdır. Demek ki taraftarlık bir tabula rasa, bir beyaz sayfadır, oraya istediğinizi yazabilirsiniz. Keyfiyet ve soyutluk taraftarlık kimliğini bulanıklaştırır; işte bu nedenle taraftar tutunabileceği bir nirengi noktasına, kör saplantıyla peşinden koşturabileceği bir femme fatale’e, kötüleyebileceği bir gölgeye muhtaçtır; o da ezeli rakibin ta kendisidir. Ne ki, onsuz kendi takımı da bir hiçtir.

Galatasaray için bütün diğer maçlar Fenerbahçe’yi dize getirme yönünde sadece bir araçtır. Keza Fenerbahçe de hep Galatasaray’a karşı oynar. Birinin acısı, diğerinin sevincidir; ama özünde birbirlerine aşk-nefret ilişkisiyle bağlıdırlar. O yüzden Avrupa maçlarında bile rakip takımı desteklemeleri onların vatan haini değil, tam tersine ezeli rakiplerine mülkiyet duygusuyla bağlı olduklarını gösterir. Şampiyonlar Ligi çeyrek finalinden önce Selahattin Beyazıt’ın destek mektubundan ziyade aslında Galatasaray taraftarının “Chelsea” diye bağırması bir aşk ilanıdır.

Lazio taraftarı gölgesinin peşinden gitmekle kendi içinde tutarlıdır. Ama Lazio takımı onu hiçe sayarak, adam yerine koymayarak Inter’e saygısızlık etmiştir; tıpkı yatakta bir başkasını düşleyen biri gibi. Ezeli rekabet denen hastalıklı tutkunun arızası da budur işte; bütün dünyaya kayıtsızdır taraftar, yalnızca öteki vardır aklında.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Yüzyıllık zombi

Fikret Doğan 12.05.2010

Doğada uyumsuz “uyum”, mübadele toplumunda “uygun adım yürüyüş” esastır. Demek ki, ikisi de aynı kapıya çıkıyordur; ayak uyduramayanların yenilip yutulduğu, güçlünün güçsüzü ezdiği bir tahakküm ortamı. Oysa

beşerî uygarlık, insanoğlunun başını kaldırıp dimdik yürümeye başladığı andan itibaren “orman kanunlarını aşma” ve “hayvanlığı geride bırakma” rüyası üzerine kurulmuştur. Ne ki, mit nasıl ta başından beri akılla sarmaş dolaşsa, orman kanunları da ahlâk yasalarının içine öyle dal budak salmıştır; sağ kalma ilkesidir bunun adı.

Öyleyse cinayetin en çok ezilmişlerin arasında yaygın oluşu bir tesadüf değildir; efendinin dilini konuşmayan suskunluğa mahkûmdur çünkü. Ancak o dilin karanlıkla, cürümle örülü sözcükleri, ardında bir ruh cürufundan başka hiçbir şey bırakmaz; ezilen insan bir kez daha başlangıçtaki suskunluk noktasına geri dönmüştür. Hal böyleyken, kendi kimliğini koruduğu inancıyla geçmişine dört elle sarılıyor, gelecekteki beklentilerinden milim sapmıyordur, tıpkı pitonu haklarken kendisini de öldürdüğünü, pitona dönüşerek aslında yenildiğini fark etmeyen Apollon gibi. Vesayet sisteminin avukatlığına soyunanların kendilerine sol yaftasını yapıştırması, tek boyutlu dünyanın tornasından geçmiş işçi sınıfının hâlâ kendisini hakikatin sözcü sayması, bu hastalıklı kendi kendine gelin güvey olma halinin bir yansımasıdır.

Şu son yedi sekiz yıldır alt kümelerde can çekişen yüz yıllık St. Pauli’nin müthiş bir silkinişle Bundesliga’ya geri dönmesinde de bunu görmek mümkün. Bir zamanlar Millerntor stadının tribünlerinde düzene dil çıkarırcasına sallanan kurukafalı korsan bayrağı bugün kulüp yönetimi için bir para basma makinesine dönüşmüştür. İnsan piyasa mekanizmasının dişlileri arasında geberip gitmemek için nasıl benliğini feda ederek hayatını sürdürebiliyorsa, yüz yıllık bir kulüp de isyankârlığını, özgürlük ideallerini öyle satışa sunarak ayakta kalabiliyordur.

Başkan Corny Littmann “St. Pauli bir semt takımıdır; kimliğe ve semt insanlarına karşı toplumsal ve politik sorumluluklarımız var” diyor. Ancak sinekten yağ çıkarma mantığıyla bu kimliği korumaya çalışmak çelişkinin, aldatmacanın daniskasıdır. Öte taraftan semtin sadece çehresi değil, kendisi de değişiyor; eskiden kimsenin dönüp yüzüne bakmadığı işçi mahallelerinde bugün yerden mantar biter gibi şık lokantalar, lüks bürolar, modern yapılar yükseliyor. St. Pauli artık cüzdanı şişkin insanların istilası altında. Günümüzün burjuvazisi ellerindeki kanı ancak böylesi hayalî isyankâr aidiyetlerle örtbas edebiliyordur çünkü. İmaj çağında görüntü artık tözün ta kendisidir. Ama artık o göz kamaştırıcı görüntünün altını kazıdığınızda başka bir benlik katmanı değil, düpedüz boşluk çıkıyor; benliğin hammaddesi ta en başından beri boşluktu, ama hiçbir dönemde kendini bu kadar kolay ele vermezdi, çünkü yerin yedi kat dibindeki Hades gibi üzeri binbir katmanla örtülüydü, oraya ulaşmak için binbir cendereden geçmek gerekirdi.

Localarda şampanya tokuşturarak gol sevinci yaşayan bu yeni taraftara eskiler yan gözle bakarken çürüme onların da yakasına yapışır; çünkü onlar da kimlik kaybı korkusuyla kulübü mumyalamaya, hatta kimsenin girip çıkamadığı bir hapishaneye çevirmeye çalışıyorlardır. Oysa unuttukları ayrıntı geçmişte saklıdır; St. Pauli 1980’lere kadar sıradan bir işçi kulübüydü, ta ki Hamburg’daki ev işgalcileri bu kulübü keşfedinceye dek. O zaman da eski taraftarlar bu yenilere kuşkulu gözlerle bakmışlardı.

Taraftarla yönetimin çekişmesi sadece kulübün pazarlama tekniklerinde değil, aynı zamanda anlayışta da düğümlenir. Örneğin Rostock taraftarına sadece 500 biletin ayrılmasını St. Pauli taraftarı kulübün özgürlük ve futbol ideallerine bir ihanet olarak yorumlamıştı. Takımın teknik direktörü Stanislawski “piyasaya uyum sağlamalıyız, ama ruhumuzu da satmamalıyız” diyor, ama gerçekleşen tam da budur işte. St. Pauli Bundesliga’ya geri döndü; ama zombi olarak. Sadece bunun farkında değil.

Kapitalizmin en büyük kötülüğü ne sömürü ne de yabancılaşmadır, herkesi kendisine benzetmesidir.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Şans meleği

Dört dakika – Mutlu olmak için yeterli bir süredir, ama tez ayaklı hakikatin bir şehirden diğerine ulaşması için de. Bundan tam dokuz yıl önce Schalke 04'ün şampiyonluk umutları Bayern Münih'in zorlu Hamburg deplasmanında kaybetmesine bağlıydı. İşte bu yüzden Bundesliga'nın son haftasında Gelsenkirchen'deki tarihî Glöckauf stadını dolduran 65 bin Schalke taraftarının bir kulağı Hamburg'daydı.

Ne ki, öğlen güneşi hızla yükseldiği ve dakikalar gittikçe eridiği halde bir türlü gol haberi gelmiyordu. Bu sıkıntılı bekleyişe dualar, büyüler, uğurlar eşlik ederken heyecanla birlikte aslında umutlar da artıyordu, çünkü golsüzlük hayra alâmetti, her an her şey olabilir demektir. Nitekim Hamburg'un 90. dakikada Barbares'in attığı golle 1-0 öne geçtiği haberi geldiğinde stat yılların öfkesiyle aniden patlayan bir volkan gibi havaya sevinç lavları püskürtmeye başlamıştı.

Schalke o sırada Unterhasching karşısında 5-3 öndeydi. Maçlar bu skorla bittiği takdirde Schalke averajla ipi göğüsleyecekti. Gelsenkirchen'de bitiş düdüğü çaldığında Hamburg'daki maç hâlâ devam ediyordu. İşte o anda bütün statta cehennem azabını andıran bir bekleyiş başladı. Dakikalar geçmek bilmiyordu. Hamburg'daki maç neden bu kadar uzamıştı? Oysa şimdiye dek on defa bitmesi gerekmez miydi? Mavi-beyazlıların o anda bilmedikleri şeydu: Hamburg'da sahaya bir sürü muz atıldığı için maç geç başlamıştı.

Ölöp ölöp dirilen tribünlerde birdenbire bir dalgalanma oldu, sonra binlerce kişi sahaya hücum etti; Hamburg'daki maç bitmişti. Futbolcular omuzlara alınırken menajer Rudi Assauer "daha kesin sonuç gelmedi" diyerek herkesi uyarıyordu, ama teknik ekipten biri "tamam bitti bu iş" dediğinde o da itidali bırakıp yumruğunu gökyüzüne savurdu ve sevinç seline karıştı. Hoplayıp zıplayanlar, birbirlerine sarılanlar, ağlaşanlar, histerik kahkahalarla gülenler, anı olsun diye kale filelerini kesenler, çimenleri yolup ceplerine tıktıranlar...

Bütün stadın kendinden geçtiği o anda stadın dev ekranında bir hayalet gibi Hamburg'daki maçın görüntüleri belirdi. Şampiyonluğa o kadar inanmışlardı ki, bunun özet görüntüler ya da eski bir maç olduğunu düşündüler. Bu yüzden 94. dakikanın son saniyelerinde Patrik Andersson'un altı pasın içindeki çift vuruştan attığı golü Schalke taraftarı alaycı alkışlarla karşıladı.

Fakat birden acı haber gene dalga dalga yayıldı, çünkü artık hakikat dört dakikalık bir yolculuktan sonra esaslı bir tokat atmak için Glöckauf statının kapısından içeri girmişti. Bu kez de donup kalanlar, inanmaz gözlerle etrafa bakanlar, ayılıp bayılanlar, ağlamaktan bitap düşenler...

Tüm o curcuna, tüm o mutluluk hepi topu dört dakika sürmüştü... bir ömür kadar uzun, bir öpücük kadar kısa. O bekleyiş onları öylesine bitirmişti ki, o sahte umudun kollarına kolayca atıvermişlerdi.

Hiçbir doğru, insanın kendi uydurduğu yalandan daha hızlı değildir.

17 saniye – İyi hoş da Schalke şampiyonluğu dört dakikada kaybetmemişti ki! Bir hafta önce Stuttgart'ta beraberliğe oynadılar, çünkü rakipleri Kaiserslautern karşısında maçı 1-0 yenik götürüyordu. Bayern berabere kalsa bile aradaki iki puanlık fark korunacaktı, son hafta kendi sahalılarında karşılaçakları Unterhasching kolay lokmaydı. Ancak 87. dakikada Balakov'un attığı gol bu planları bozacaktı. İşin kötüsü, hemen hemen aynı zanda Bayern önce beraberlik, sonra da galibiyet golünü atıp bir puan öne geçecekti. Stuttgart ile Münih'teki goller arasında sadece 17 saniye vardı; Şans Meleği Stuttgart'tan Münih'e 17 saniyede uçmuştu demek ki!

Şans Meleği – Geçen sene Beşiktaş'ın şampiyonluğunu Mustafa Denizli'nin balıyla açıklayanlar çoğunluktaaydı. Anlaşılan bu yıl da "girmeyince girmiyor" bahanesiyle Fenerbahçe'ye talihsizlik kulpu takılacak: Elbette futbol

düşük skorlu bir müsabaka olması nedeniyle bir şans oyunudur; oysa tenis ve basketbol gibi yüksek skorlu spor dallarında şansın payı çok düşüktür. Fakat ligin boyu arttıkça şansın etkisi düşer. Bu yıl Bayern Münih şampiyonluğu kazandığında Rummenigge “işte aldığımız en dürüst kupa!” derken haklıdır. Fenerbahçe şu son maçta şansızdı, ama ligde hak ettiği yerededir. Daum şu soruyu sormalıdır: “ya koca bir sezon boyunca oynadığımız al gülüm ver gülüm futbolu yanlıştı, ya da şu son maçtaki tempolu oyun?” Nitekim doğru futbol, yanlış bünyede ters tepki yarattı, bir araba dolusu gol kaçtı.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Komedi dünyası

Fikret Doğan 26.05.2010

Aziz Yıldırım’ın geçen haftaki basın toplantısı evlere şenlikti. Tamam, şampiyonluk son maçta kaçtı, bağrın yanık, rakı masasını kurup “of of” diye kafanı duvarlara vurasın var. Kolay mı, aynı acıyı ikinci kezdir yaşıyorsun. (Kaderdir kader! Top girmeyince girmiyor işte! Ah ah, hangi musibet taşını kaldırsan altından zalim felek çıkıyor. N’aparsın, aynı zamanda takdiriilâhî adıyla maruf bu şahıs hep bizim buralarda dolanıyor. O da haklı, cillop gibi memleket. Niye başka yere gitsin ki? Deniz, kum, güneş.. üstelik sana her türlü vergi kolaylığı sunan, istediğin madenciyi seç-beğen-al diyen bir başbakan!)

Aziz Yıldırım allem etti kallem etti, gene bütün ülkeyi Fenerbahçe’ye düşman etmeyi başardı. Çok mu zor estek köstek etmeden meram anlatmak? Çıkarsın, “öpen takım kurmak istemiştik, beceremedik, gene öptüler anasını satayım” diye ahlânıp vahlanırsın, “getti getti şampiyonluk!” diye saçını başını yolarsın, sonra vakur bir edayla rakibini tebrik edip “darısı bizim başımıza” dersin. Millet de sana biraz sempati duyar. “Ya yazık fukaralara, akşama şunlara bir tas çorba göndereyim” der. Hatta Bursalılar, “vay elimiz kırılıydı da şampiyonluk kupasını kaldırmısaydık” diye kendi kendilerine ilenirler.

Ama iki sezon önce Kayserispor Kadıköy’de dörtlediğinde tribünden apar topar kaçıp giden, rakip kulübün yöneticilerini dımdızlak ortada bırakan bir başkandan söz ediyoruz. Belki yüzyılı devirmiş bir kulübün başına gelebilecek en kötü şey bu; rakibini içtenlikle kutlamaktan kaçınan, yenilgilere sürekli kulp takmaya çalışan bir anlayışa teslim olmak. Ama bu kez ellerinde kulp da kalmadı. Memlekette kulp sıkıntısı başgösterirse, bunun nedeni bilin ki Aziz Yıldırım yönetimidir. Haklarını yemeyelim, kupa finalinden sonra Trabzonspor’u tebrik ettiler. Ama bu da daha ziyade “aman adamları tahrik etmeyelim, bakarsın kelle koltukta direnirler” kaygısından kaynaklanan diplomatik bir tebrikti. Malum, köprüyü geçene dek ayıya dayı deme meselesi!

Hal böyle olunca, Aziz Yıldırım’ın basın toplantısında söylediği kimi doğrular da arada kaynadı gitti. Örneğin siyaset-futbol ilişkisini deşmesi yerindeydi. Ama insan yine de sormadan edemiyor, bunu dile getirmek için ille de şampiyonluğun kaçması mı gerekiyordu? Sen Kulüpler Birliği Başkanı değil misin? Daha önce niye bunu gündeme getirmedin? Hem madem şimdi böyle bir yiğitliğe kalkıştın, peki o zaman neden İBB’den hiç bahsetmiyorsun? Ya nerde görülmüş bir belediyenin profesyonel kulüp kurup şampiyonluk peşinde koşturduğu? Hele de rögar çukurlarının üzerini kapatmayı unutan bir belediyeyse bu! Melih Gökçek ve şürekâsının alicengiz oyunları şimdi mi rahatsız etti sizi? Daha önce aklınız nerdeydi? Ama eğer Aziz Yıldırım bu işin takipçisi olursa, işte ancak o zaman bu sözlerin samimiyetine inanırım.

Öte yandan bu ülkede komplo teorilerine cevap verebilecek en son insan Aziz Yıldırım’dır; çünkü sabıka dosyası çok kabarık. Sen hakemlerin alayını düşman ilan et, her federasyona savaş aç, herkesi töhmet altında bırak, sonra da yüzün hiç kızarmadan “hani n’oldi” diye sor, e pes doğrusu! Sen böyle sürekli sağa sola saldırırsan Hincal, Erman, Ahmet, Reha da Fener’i şike yapmakla, hakem satın almakla suçlar. Nasıl olsa balık

baştan kokmuş. Adamlar zaten cerahat kusmanın kitabını yazmışlar, bakarlar mı senin gözyaşına! Madem konuyu açtın, neden isimlerini vermiyorsun? Niçin bütün medyayı zan altında bırakıyorsun? İşin komiği, Aziz Yıldırım'ın Rüştü'ye çamur attığı gerekçesiyle Erman Toroğlu'nun savcılarını göreve davet etmesiydi. Ya kendisinin Bobo'ya attığı çamur? Yok, o çamur filan değil, gerçeğin ta kendisi, çünkü Alex'e kıyak geçmek isteyen Bobo bir hafta boyunca idmanlarda nasıl penaltı kaçıracağına çalışmıştı! Hiç kaçır mı külyutmaz Erman Hoca'dan?

Sonra Aziz Yıldırım, Rüştü'yü suçladı mı, suçladıysa neyle suçladı, yoksa komploculara kinaye mi yaptı, anlayan varsa beri gelsin.

Devlet Bakanı Faruk Çelik'in açıklamaları da bu ülkede çamur atmanın artık bir görgü kuralı haline geldiğinin bir göstergesidir. Bir alay kalecinin şike yaptığını ima eden Faruk Çelik "benim takımları itham eden bir ifadem olmadı. Bursa'nın hakkını aradım" diyor. Yani şike iması bir itham değil! Sadece bir hak arama teşebbüsü! Rakipleri karalayanlar da adalet savaşı! Ha, bir de akıl tutulması denen bir şey var, onu nerede kullanacağız?

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Güzel ülkem

Fikret Doğan 03.06.2010

Ben o sevinenlerden biriyim. TFF'nin 2016 projesini hiç tutmadım, şehir seçimine isyan ettim, hele evsahipliğini isteme biçimine iyice kıl oldum. O yüzden "ihaleyi Türkiye almasın da kim alırsa alsın" dedim. Yani UEFA yetkilileri kalkıp "2016 Avrupa Şampiyonası'nı Patagonya'da düzenlemeye karar verdik, hadi başka kapıya" diye aday ülkeleri kışkırtılsaydı bile gıkımı çıkarmazdım.

Böylesi bir yenilgiden sonra alışageldiği üzere hemen mutat cadı avcısı "bizciler" müptezel bir tutumla etrafa tükürük saçarak kendilerinden gayrı herkesi çarmıha gererler; nitekim gene öyle oldu. Platini'nin Fransızlığını, Avrupalıların üçkâğıtçılıklarını, adam kayırmalarını, rüşvetçiliklerini dillerine doladılar; yani bu topraklarda kol gezen ne kadar musibet varsa hepsini tastamam sayıp döktüler. Bana kimi kötülediğini söyle, sana kim olduğunu söyleyeyim! Oysa davacın arkasında bir "yara" olmalıdır, aksi takdirde buna sadece "kuyruk acısı" denir, hazımsızlık denir. Ha bir de "kedi poposunu görüp yaram var sanmış" denir..

Mutat "bizciler" asla insanlarla, düşüncelerle, duygularla değil, hep kulüp, federasyon, parti, devlet gibi iktidar odaklarıyla kendilerini özdeşleştirdikleri için bütün dünyayı onların penceresinden görürler. Muktedirlerin çıkarlarına hizmet etmeyen davranışlar, düşünceler ve duygulardan rahatsızlık duymaları bundandır.

Eğer ben o UEFA icra komitesinin bir üyesi olsaydım, Türkiye'ye oy vermezdim. Yediden yetmişe herkesin teknik direktör olduğu, futbolla yatıp kalktığı bir şehri, yani Trabzon'u cüzamlı gibi dışlayan bir projeye zırnık koklatmazdım. Trabzon'u seçmeyişlerinin gerekçesi bile çok komik: Uzakmış! Peki nereye? Sakın sizin kalbinize uzak olmasın! Avni Aker çok uzak, Olimpiyat Stadı çok yakın öyle mi? Asıl en uzak stat orası. Baksanıza, tribündeki boşluklara koca koca gecekondu mahalleleri kurulabilir, hal böyleyken kimsecikler gitmiyor oraya. Sakın rüşvet yemekle suçladığınız İsraili, Maltalı, Portekizli üyeler şöyle düşünmüş olmasınlar: "Trabzon'da bir hamsi pilavı bile yiyemedikten sonra yemişim öyle finali!"

Herkes sunumu öve öve bitiremiyor; bana göre tam bir arabesk filmiydi. Şimdi sıra bizdeymiş! Pöh! Sanki ortada bir çorba kazanı var, o yüzden kepçeyi ele geçirme sırası bizde diye duygu sömürüsü yapıyoruz. Bu iş sırayla değil, liyakatle olur. Hele hatır gönülle, boş hükümet garantisiyle hiç olmaz. Adam gibi bir şarkı yaparsa Eurovision'u kazanırsın, çok iyi bir romancı çıkarırsan Nobel'i alırsın. Bu kadar basit işte.

Bir “güzel ülke”m tutturmuş gidiyoruz. Sanki Fransa dağbaşında, İtalya da bozkırın ortasında birer ülke. Hem biz erkekliğimizle, savaşçılığımızla övünen bir ülke değil miydi? Güzellik dışı bir kavram. Hangi dağda kurt öldü de, kendimizi güzel tanımlayabildik böyle? Yoksa tüm vurdulu kırdılı hamaset edebiyatının, mangalda kür bırakmayan heyheylenmelerin ardında aslında Batı’nın karşısında kendimizi edilgin gördüğümüz gerçeği yatıyor olmasın?

O reklam filmlerini ben çeksem, çok farklı bir ülke portresi çizerdim; ellerinde taş izi var gerekçesiyle tutuklanan çocukları, üniversite kapılarında bekleyen başörtülü kızları, muhtelif şehirlerdeki linç girişimlerini, Tuzla’daki bitmez tükenmez işçi ölümlerini, “çok güzel ölen” maden işçilerini, 1915 deyince hemen ortaya fırlayan mutat zevatın nefret kusmuklarını vesaire gösterirdim. Sonra da “biz sorunlu bir ülkeyiz, ama onları çözecek gücü kendimizde görüyoruz” derdim. Ama şunu da biliyoruz, gerçeklik ve içtenlik bu topraklara çok yabancı şeyler.

Öte yandan başbakanın konuşması baygınlık geçirmek için birebirdi. “Lula’yla beraberim, şu anda okeye dördüncü arıyoruz” kıvamında tam bir laf salatası. Bize de açılım sözü vermişti, hâlâ bekliyoruz. Elin adamı bizim kadar saf değil.

Türkiye’nin 2016’yı kaybetmesinin asıl gerekçesi ne Platini’nin Fransızlığı ne de Şenes Erzik’in ezikliğidir, bilâkis UEFA’nın Polonya-Ukrayna’dan ağzının yanmış olmasıdır; şimdi kendilerini güvenli sahillere atmak istediler hepsi o. Bunu anlamak çok mu zor!

Verilmiş sadakamız varmış. Trabzonsuz bir Avrupa Şampiyonası bu ülkenin futbol tarihinde büyük bir yara açacaktı. Ucuz kurtulduk. Şimdi “güzel ülkem” biraz da akıllı, vicdanlı ve adil olmalı.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Çocuk Kalbi

Fikret Doğan 09.06.2010

Yorganı sol elimle başımın üzerine çekip sessizce ağlamaya başladım. “Üzülme üzülme!” diye teselli etmeye çalıştım karşı duvarın dibindeki yatakta sürekli inleyip duran amca. Hani zırl zırl ağlasam yeri yidi. Dünya Kupası’nı renkli televizyonda seyredeceğim günleri iple çekmişim. Hatta Almanya’daki yaz tatili kazaya kurban gitmesin diye çevirmediğim dolap kalmamıştı. Pis Almancının tekiydim ben. Ailem Alman Lisesi’ne gitmemi istiyordu. Fakat iki basamaklı bir sınavdı bu, eğer ilkini kazanırsam, birkaç ay sonra ikincisine de girmem gerekecekti, o zaman Dünya Kupası hayallerim suya düşerdi. “Almanya dururken niye Alman Lisesi’ne gideyim, sepet miyim ben?” dedim ve boş kâğıt verdim.

Ama şimdi üç yataklı bir hastane odasında, bırakın renkli televizyonu, radyoya bile razıyım. Almanya’ya gelişimin ikinci gününde apartmandaki çocuklarla oynamaya gittiğimiz parkta kolumu feci şekilde kırmışım. Sağ dirseğim doksan derecelik bir açıyla askıdaydı. Kemikler demirlerle tutturulmuştu. Üç hafta boyunca sırtüstü yatmaya mahkûmdum.

Annem hemen kütüphaneyi yanıma taşıdı. Kitaplar biraz acımı dindirdi. Teselliyi öteden beri hep kitaplarda aramam acaba ilkin o kasvetli hastane odasında mı başladı diye sorarım kendime ara sıra. Şimdi bu satırları yazarken, yıllardır gözüme bir sır gibi gözüken tuhaf bir durum daha birdenbire açıklığa kavuştu. Solak olmadığım halde sürekli sol elimi kullanma alışkanlığım besbelli gene o günlerden miras kalmıştı bana. Ah hafıza, nelere kadirsin sen böyle!

Bütün ahmaklar gibi ben de bir hiç uğruna koca bir geleceği çöpe atmıştım. Üstelik o sınava bir daha girme şansım yoktu. Şimdi somurtup duruyordum. Ama birkaç gün sonra annem kucağında küçük bir televizyonla çıkageldiğinde dünyalar benim oldu. Muradıma ermişim en sonunda. Alman Lisesi'nin canı cehenneme! Yatakta o kadar sevindim, o kadar kıpraştım ki, ağrılarım azdı.

Ne tuhaf, o hastane odası artık dünyanın en güzel mekânıydı. Kitaplarım yanımdaydı, annem her gün beni ziyarete geliyordu, üstelik gecenin kör saatinde bile maç seyrediyordum. Ölümlü bir insan hayattan başka daha ne isteyebilirdi ki?

1978 benim ilk aşkımdı. Hemen hemen bütün maçları seyrettim. Kalbim nedense hep İtalya'dan yanaydı. Grup maçlarında Fransa'yı, Macaristan'ı ve evsahibi Arjantin'i devirdik. Ancak ikinci turdaki gruplarda son maçta Hollanda'ya yenilerek finali kaçırdık. Çok üzüldüm. Ama yine de finalde Arjantin'i tutma nedenim kindarlık duygusu değildi. Oysa Arjantin her türlü üçkâğıtla çıkmıştı finale. Finale çıkacak takımın belirleneceği son maçlardan önce Brezilya'yla Arjantin'in puanları eşitti. Ama maçlar aynı saatte oynanmadı. Arjantin daha sonra oynayacağı için avantajlıydı. Üstelik Peru'nun kalecisi de satın alınmıştı, hani ne olur olmaz diyerek. Fakat o hastane odasında bunlardan haberim yoktu. Ama tüm bu dolapları bilseydim bile, benim için bir şey değişir miydi, hiç sanmıyorum. Çocuk kalbim çoktan seçimini yapmıştı bile.

1982'de herkes o efsanevi Brezilya'ya yazılmışken benim kalbim gene İtalya için çarptı. 1986'da bu kez Arjantin'i tutuyordum, çünkü Gök-Mavililer sıralarını savmışlardı. 1990'da İtalya'ya döndüm, ancak bu kez ikinci takımım Arjantin değil, Almanya'ydı; malum, hep aynı takım şampiyon olacak değildi ya. Böylece 12 yıl içinde tam dört Dünya Kupası kazandım. Şanslı bir taraftardım ben. Tabii bir daha sevinmek için tam 16 yıl beklemem gerekecekti.

Şimdi soruyorum kendi kendime. Neden İtalya'nın ve Arjantin'in ağına yakalanmıştım? Hadi Arjantin göze hoş gelen bir top oynar, üstelik müthiş yıldızları vardır. Ama ya İtalya? O nerden çıkmıştı öyle? Top cambazlarından ziyade Gentile gibi kasapları, Tardelli gibi hamalları vardı. Yani bir çocuğun kalbini kazanabilecek en son takımdı.

Ama şimdi hafızamın karanlık sokaklarında gezinince, bu da benim için bir sır değil artık. Annemin başucuma yığıldığı ve sol elimle sayfalarını çevirerek okuduğum kitaplardan biri de Edmondo de Amicis'in *Çocuk Kalbi* adlı kitabıydı. Orada Marco adında bir İtalyan çocuğun kederli hikâyesi bana çok dokunmuştu. Marco annesini bulmak için ta İtalya'dan kalkıp Arjantin'e gidiyor, başından türlü maceralar geçiyordu. Ben de annesi çok uzaklarda bir çocuktum.

Ben bu kez Arjantin'i tutuyorum sevgili okur. Ya sen?

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

VİZZZZZ

Fikret Doğan 16.06.2010

Dünya Kupası mı seyrediyoruz, yoksa arı kovanına mı düştük, işte orası belli değil. VİZZZZZ. Hiç bitmek bilmez bir vızıltı, sanki binlerce iğneyi beynime batırıyor. VİZZZZZ. Aslında sorun, adına vuvuzela denen o plastik zimbirtıda değil, n'olacak insan ona da alışır. VİZZZZZ. Nitekim birkaç maç sonra arı vızıltısı mı yoksa tepişen filler senfonisi midir nedir, işte o karın ağrısı bana sivri sinek saz gibi gelmeye başladı. VİZZZZZ. Hiçbir şey duymaz oldum. VİZZZZZ. Mesele de bu zaten. VİZZZZZ. Hiçbir şey duymaz oldum. VİZZZZZ.

Oysa futbolun her ânında müzik vardır. Vizzzzz. Seyirci de o çok sesli müziği seslendiren bir korodur. Vizzzzz. Futbol oynamak da seyretmek de duygu seline kapılmak gibi bir şeydir. Vizzzzz. Bir gol pozisyonu olur, senin yüreğin ağzına gelir, rakip taraftar derin bir nefes alır. Vizzzzz. Sen golcüne veryansın edersin, rakip taraftar kalecisini alkışlar. Vizzzzz. Oyuncunun teki aniden müthiş bir şu atar, top kıl payı direği sıyrır, tribünlerden bir uğultu kopar. Vizzzzz. Hakem buz gibi bir penaltıyı yer, taraftar öfkeyle ayağa kalkar. Vizzzzz. Yıldız oyuncu savunmacıların belini kırar, tribünlerde bir coşku rüzgârı eser. Vizzzzz. Kazmanın teki adama dan diye girer, kemik sesleri şehrin öteki ucundan duyulur. Vizzzzz. Top filelerle buluşur, koca bir seyirci kitlesi havalara uçar, neşeli gülücükler, heyecanlı bağırış çağırışlar stadın her tarafında yankılanır, öte tarafta herkes karalar bağlar, kimi teknik direktöre, kimisi de adamını kaçıran angut savunmacıya ateş püskürür, yanaklarda süzülen gözyaşları, hıçkırıklar, katıla katıla ağlamalar, ilenmeler, rüzgârda dalgalanan korner bayrağının hıştırtısı, çimenlerde sürünen solucanların fısıltısı hep o çok sesli müziğin birer ezgisidir. Vizzzzz.

Ama ya şimdi? Vizzzzz. Tabutta röveşata sözü bir imge olmaktan çıkıp ete kemiğe büründü. Vizzzzz. Vuvuzela tribünlerdeki çok sesliliği yerle bir etti. Vizzzzz. O susmak bilmez tekdüze vızıltı bütün sesleri karanlığa boğdu. Vizzzzz. Evet, bütün müzik galaksilerini bir kara delik gibi yuttu. Vizzzzz. Rengârenk giysiler içinde neşeli ezgilerle dans eden Ganalıları, aşk acısı gibi tınlayan şarkılarla tezahürat eden Arjantinlileri, bir turunc bahçesi gibi dalgalanan Hollandalıları, bira gibi köpüren Almanları bir silindir gibi ezdi geçti. Vizzzzz. İngilizleri susturabilene hiç rastlamamıştım, şimdi bu da oldu işte. Vizzzzz. Onların dünyayı titreten savaş çılgınlıkları “selam söyle o yâre” babından öteye gidemedi. Vizzzzz.

Messi slalom yapıyor. Vizzzzz. Süleymanou topu her zamanki gibi elinden kaçırıyor. Vizzzzz. Mesut araya harika bir pas atıyor. Vizzzzz. Green yumurtluyor. Ulan gene vizzzzz. Vuvuzela böylece futbolu futbol yapan bütün duyguları öldürüyor. Vizzzzz. Vuvuzelalı bir Dünya Kupası’nın seyircisiz maçlardan bir farkı yok. Vizzzzz. Hatta böylesi daha kötü, çünkü seyirciyi bir korkuluğa dönüştürdü. Vizzzzz.

Blatter bunun bir gelenek olduğunu, Güney Afrikalıların maç seyretme biçimine saygı duyulması gerektiğini söylüyor. Vizzzzz. Evet, bir gelenek, ne ki kendisinden başkasına yaşam hakkı vermeyen, bütün sesleri pırasa gibi doğrayan bir gelenek. Vizzzzz. Futbolcuların top oynama iştahını öldüren, sahada, tribünde iletişimi imkânsız hale getiren bir gelenek. Vizzzzz. Hakemin düdüğünü bile yok eden bir gelenek. Vizzzzz.

Bu gelenek filan değil, insanı sinir eden tekdüze bir gürültü. Vizzzzz. Evet, bizde de yerli yersiz korna çalma âdeti, hoparlörle koca bir sokağı terörize etme, megafonla kulak zarını patlatma kültürü var. Vizzzzz. Ama bunlar da zaten hep yakındığımız sıradan insanın faşizmi değil midir? Vizzzzz. Vuvuzela da futbolun faşizmidir. Vizzzzz.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Yer değiştirmeler

Fikret Doğan 24.06.2010

Fosur fosur – Dünya Kupası’nın en güzel evresi grup maçlarıdır; en azından benim için bu böyle. Tanışma faslıdır bir kere. Adam olacak takım kendini burada belli eder. Elbette kimin harikalar yaratıp kimin çuvallayacağı büyük bir merak konusudur, ama asıl peşine düştüğümüz şey akıp giden zamanın ta kendisidir. Çok sayıda maçın kısa bir zaman dilimine sıkıştırıldığı yoğun bir dönemdir bu. Festival haftasında bir sinemadan çıkıp pürtlêş diğerine koşturan o uykusuz film tutkunu gibi dumanlı bir kafayla maç halkalarını birbirine eklersin, tespih çekerek zikir eden o sabırlı mümin gibi dingin bir ruh haliyle başka bir âleme yürürsün. Bir yandan kendini kırk yılın başında cebi para görmüş bir hovarda gibi hissedersin, diğer yandan

sayılı günü kalmış bir kanser hastası gibi; hücre cezasına çarptırılmış bir tiryakinin gün ışığına çıkar çıkmaz ardı ardına yaktığı sigaraları büyük bir hazla fosur fosur içmesi gibi maçların üzerine açgözlülükle atılmamız bundandır, yoksa bin bir çeşnili bir iftar sofrasının albenisine kapıldığımızdan değil. Ama heyhat, şimdi grup maçlarının sonuna yaklaşıldı; sırada ölümün habercisi tek maçlık düellolar var. Geniş boşluklarda haldır haldır top koşturmanın yerini dar alanda paslaşmalar, esikliğinin yerini heyecan alacak. Artık yüksek gerilim zamanı.

Keşif – “Eskiden merakla bekleyeceğiniz, rüyalara dalacağınız bir şeydi Dünya Kupası... Uzay yolculuğu gibiydi. Takım ve futbolcu keşfeder, dört yıl onların hayaliyle yaşırdınız.

Şimdi öyle mi? Yıl boyunca liglerde izlediğimiz futbolcular farklı formlarla çıkıyor karşımıza...” diyor İbrahim Altınsay o güzel kalemiyle. Söylediklerinde yerden göğe kadar haklı. Ama yine de meselenin bir başka boyutu daha var. Dünya Kupası bize aynı zamanda o tanıdık futbolcuları yeni bir rolde, yeni bir kimlikte görme fırsatı sunuyor. Öyleyse artık genişliğine değil, derinliğine bir keşif çağı söz konusu.

Yer değiştirmeler – Sürprizlerle dolu çok ilginç bir Dünya Kupası. Almanlara bir hal olmuş, o eski can sıkıcı futbollarından eser yok şimdi. Brezilya gibi güzel paslaşıyorlar, Hollanda gibi güzel kaybediyorlar. Onların düpedüz kombinasyon futbolu oynayacakları kimin aklına gelirdi? Fakat bu çok doğal, çünkü Netzer’den sonra ilk defa tek pasla kilidi açabilen dâhi bir oyuncuya sahipler: Mesut Özil. Artık Gordion Düğümü’nü kılıçla kesmelerine gerek kalmadı. Brezilya 1994’te hayata geçirdiği İtalya’ya dönüşme projesinin son aşamasına varmış. Maicon, Lucio ve Juan gibi savunmacılar öndeki top cambazlarından daha etkili. Hollanda o nefret ettiği Almanya’nın formasını giymiş. İşlevsel futbolu bu kadar iyi oynayan ikinci bir takım yok.

En paçoz maç – İngiltere-Cezayir maçında baygınlık geçirmemek için kendimle cebelleştim. İngilizler kusursuz cinayet işlemenin yöntemini bulmuşlar. Bir ara “yahu can çekişiyoruz, farkında değiliz” diye düşündüm. Ama top amaçsızca ortada dolaşırken şunun da farkına vardım: Dünya Kupası’nın en paçoz maçını hiçbir şeye değişmem, hatta en müthiş Şampiyonlar Ligi finaline bile.

Tanrının eli – Fransız hakem Stephane Lannoy pek emin değildi, o yüzden gol sevincinden sonra Fabiano’ya “topu kolunla mı düzelttin” diye sordu. Fabiano büyük bir pişkinlikle “vallahı billahi göğsümle aldım” dedi. Futbolcular artık şunu anlamalılar, maçlar sadece hakemin değil, dünyanın gözü önünde oynanıyor. Tanrının eli kabak tadı verdi artık.

Jabulani – Herkes topu topa tutuyor. Her Dünya Kupası’nda hep aynı terane. Önce yeni bir top tasarlanıyor, sanki çok gereклиymiş gibi. Sonra bu yeni meşin yuvarlak tellallar eşliğinde gelmiş geçmiş en iyi top ilan ediliyor. Akabinde futbolcu tayfası başlıyor “atıp tutmaya”. “Böyle rezil, böyle şerefsiz top görmedik abi, hep yamuk yapıyor” kıvamında ağlak bir muhabbet. Oysa asıl yamukluk atanla tutanda, daha doğrusu atamayanla tutamayanda! Ha rakip başka bir topla oynasa, hadi neyse, ama herkes aynı topu tepikliyor. E o zaman niye bu vıdıvıdı?

Boru – Bu Dünya Kupası’nda Güney Amerika’nın borusu ötüyor.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Sihirli lamba

Fikret Doğan 30.06.2010

İngiliz hasta – Capello da bunları adam edemezse, artık hiç kimse edemez. Ama zaten Eriksson ve Steve McClaren dönemleri de tam bir fiyaskoydu. Anlaşılan taktik anlayış bünyede ters tepki yaratıyor. Belki de asıl yanlış hastayı iyileştirmeye çalışmaktı. Bir eşcinseli zorla, mahalle baskısıyla hetero yapmaya benziyor bu iş. Asıl

hastalık da bu zaten. İngilizler hep kazmaydı. Ama yürekli ve hamarat bir kazma! Kelle koltukta top oynarlardı. Tamam, dünya futbolu çok gelişti, artık öyle “vur topu ileriye sonra da arkasından at gibi koştur” devri geçti. Kazmalık pilav bu kadar suyu kaldırmaz. Ona ne şüphe! Ama böyle sadrazamın sol testisi ayaklarında etliye sütlüye bulaşmaz bir aristokrasi futboluna hiç gerek yok doğrusu. İngilizler kemik sesini unutmuşlar anlaşılan. Onlara Toschak lazım.

Elmalarla armutlar – Bloemfontein hezimetinden sonra Capello “biz hata yaptık, ama hakemler daha büyük hata yaptılar” diye ağladı durdu. Niye senin hatan hakemlerinkinden daha küçük oluyormuş? Var mı bunu ölçen bir terazi? Hem ne zamandan beri elmalarla armutlar toplanabiliyor? Ortada hata filan yok. En azından hakemler açısından. Adamlar göremedi, bu kadar basit işte. Durdukları yer müsait değildi. Üstelik anlık bir olay. O anda gözünü kırptın mı, yandı gülüm keten helva. Muhtemelen o mesafeden topu çizgiyle öpüşmüş gördüler. Ama bütün bunları “hakem sahada görmek için vardır” diyenlere anlatamazsın, çünkü dinlemezler. O yüzden onları köpekbalıklarıyla dolu bir havuzun içine atacaksın, ya da mermilerin vızır vızır havada uçuştığı bir çatışma ortamının tam göbeğine bırakacaksın ki, görsünler hanyayı konyayı. Dünya Kupası’nda düdük üfleyen İsviçreli Massimo Busacca “sahada olup biten her şeyi görmek mümkün değil, o yüzden kimi zaman sezgilere göre çalışıyorum” diyor. Yani futbolcunun yüz ifadesinden, bağırtısından, vücut dilinden bir sonuç çıkarıp ona göre karar veriyormuş. “Hatta bazen başka şeylere odaklandığım için golü kimin attığını bile kaçıyorum.” Hakemlik işte tam da böyle bir alacakaranlık körlüğüdür. El yordamıyla görürsün birçok şeyi. Ama buna rağmen hiçbir hakemin körlüğü bir teknik direktörün zifiri körlüğünden daha karanlık değildir. Efendim? Elmalarla armutlar mı dediniz? Capello’nun ağlak sözleri terazinin ta kendisidir.

Sihirli lamba – Bir zamanlar futbolda hâtıra kültürü denen bir şey vardı, şimdi görüntü toplumu bunu epey yıprattı. Eskiden insanlar bir golü, bir çalım, bir korner atışını, bir oyuncuyu öyle ballandıra ballandıra anlatırlardı ki, o gol, o çalım, o korner atışı, o oyuncu masalsı bir havaya bürünürdü. Meşin yuvarlak da sihirli lambadan başka bir şey değildi. Naklen maç yayınlarıyla birlikte efsaneler dönemi de bitti. İnsanlar şifahi hikâye geleneğini terk ettiler, artık hiç kimse bir golü, bir çalım, bir korner atışını, bir oyuncuyu allayıp pullamıyor, çünkü hafızada yer tutan hiçbir şey yok. Maçları daha seyrederken unutuyoruz. İşte insanın öfkesini diri tutan hakem hataları en çok bunun için gerekli. Hakem o golü verseydi, sonuçta sadece bir Dünya Kupası maçı izlemiş olacaktık, ama şimdi yılların arasından süzülüp gelen bir intikam öyküsü girdi işin içine. Teknoloji sevdalıları şimdi de son anı kırıntısını silip süpürme niyetindeler. Sahte bir adalet duygusunu tatmin etmek için futboldaki son insani özelliği öldürmek intihardır.

Devrim – Eğer futbolda gerçekten bir devrim isteniyorsa, o zaman maçlar hakemsiz oynanmalıdır. Kaleci Neuer topun kalenin içine düştüğünü görmüştü. Maçtan sonra bunu büyük bir pişkinlikle şöyle itiraf etti: “Hakem işkillenmesin diye hemen topu kaptığım gibi oyuna soktum.” Eğer maçlar hakemsiz oynansaydı, Neuer dünyanın gözü önünde sahtekârlığa soyunmazdı. Maç bittikten sonra yüzüzce sırtarak doğruyu söylemek dürüstlük değildir. İnsan hayatın her ânında erdemli olmalıdır. Futbol sahası her türlü yalanın dolanın cevaz olduğu bir serbest bölge değildir. Ama mübadele toplumu “her yol mubahtır” düsturunun üzerine kurulduğu için her çalıntı golün ardında genel ahlâkın ta kendisi vardır.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Sırat köprüsü

Önder Somer – Almanya'nın şu anda en iyi takım olduğu konusunda herkes hemfikir; hatta gezegendeki en muhalif adam bile. Avustralya, İngiltere ve Arjantin'i dört golle uğurlamak her babayiğidin harcı olmasa gerektir. 10 kişi oynayıp kaybettikleri Sırbistan maçında ve ecel terleri döktükleri Gana maçında bile herkesin kalbini kazandılar. Almanya'dan söz ediyoruz beyler! Dünyanın en gıcık takımından! Hani şu neredeyse kör topal gittikleri her turnuvada finale kadar çıkıp taraflı tarafsız herkesin âhını alan Önder Somer kılıkli kötü herif! Bu satırları yazarken hâlâ kendimi çimdikliyorum, acaba hayal mi gördüm, Almanya'yla Hollanda'yı birbirine mi karıştırdım diye. Bu kez buralara ıkına sıkına değil, tam tersine akılcı, güzel ve yürekli bir futbolla, uzun lafın kısası, bileklerinin hakkıyla geldiler.

Çiçeği burnunda – Bu başarıda aslan payı Löw'ündür; çünkü cesur bir kararla kazanma azmini ve yaratıcılığı, deneyime ve sağlamlılığa tercih etti. Çok iyi bir sezon geçiren Kuranyi ve Frings gibi kaşarlanmış oyuncularla değil, ümit milli takımının çiçeği burnunda Avrupa şampiyonlarıyla yola çıktı. Tüm zamanların en genç Almanya'sıyla yani.

Sır – Almanya'nın sırrı çok iyi oyun kurmasında saklı. Bu takım kalecisinden forvetine dek oyunun her ânında pozisyonu doğru okuyan oyunculardan kurulu. Genç kaleci Neuer topu hem ayağıyla hem de eliyle çok iyi oyuna sokan modern kalecilerin en iyi örneklerinden biri. Savunmanın ortasındaki Mertersacker ile Friedrich kesinlikle dan duncu tipler değil. Schweinsteiger ortasahanın göbeğinde tempoyu ayarlarken Mesut ileride tek paslarla düğümü çözüyor. İşin ilginç, topsuz koşularla oyun kuran oyuncular var bu takımda: Khedira, Klose ve Müller.

Zıpkın gibi – Her şeyden önce Almanlar çok hareketli; hiç kimse "ben bu semtin kadısıyım, şuradan şuraya adım atmam" demiyor. Örneğin takımın en hımbıl oyuncusu Podolski bile Arjantin maçında Messi'nin koşu yollarını tıkmak için canla başla çalışıyor. Örneğin Friedrich savunmanın göbeğinde oynadığı halde topla öne çıkıp ataklara destek vermekten geri kalmıyor. Örneğin Klose boşa çıkmak için kendini kanatlara attığında Khedira iki eli kanda olsa bile zıpkın gibi ileri fırlıyor ve onun bıraktığı boşluğu doldurarak hem arkadaşlarına bir pas seçeneği sunuyor hem de gol peşinde koşturuyor. Maç başına ortalama yaklaşık 12 km. koşan Khedira kâh bir o kalede kâh bir bu kalede.

Pusu – Almanlar genelde oyunu sağ kanada yıkıyorlar. Philipp Lahm geriden bindirirken Khedira, Müller ve Mesut burada küçük üçgenler kurarak rakip kaleye doğru yaklaşıyorlar. Klose'nin de oraya doğru hamle etmesi rakibi sağ kanatta büzülmeye zorluyor. Sonra aniden topu terse çıkarıyorlar; orada pusuya yatmış biri var: Podolski.

İvme – Almanya ivmeyi istediği gibi ayarlayabilen bir takım. Ona ne şüphe, Şili ve Meksika rakip kaleye çok hızlı iniyorlardı, ama bu da onları fazlasıyla şeffaf kılıyordu, üstelik o hızla bazen kendilerini, bazen topu, bazen de zamanı solluyorlardı. Oysa Löw'ün takımı nerede yavaşlamak nerede hızlanmak gerektiğini çok iyi biliyor, aynı zamanda rakibi tek bir ritme mahkûm etmeyi de; Arjantin'in de İngiltere'nin de maçı başladıkları tempoyla bitirmeleri bir tesadüf değil.

Sırat Köprüsü – Brezilya çok az hücum ediyordu, Arjantin ise rakip kalenin önünden ayrılmıyordu, biri âtıl diğeri

denge-sizdi. Brezilya topu eveleyip geveliyordu, Arjantin ise kendi kalesinin güvenliğini unutmuştu; biri sağlamcı, diğeri gözükaraydı. Oysa Almanya Dünya Kupası'nın bir sırat köprüsü olduğunun bilincinde bir takım.

Yavan futbol – İspanya tatsız tuzsuz. 2008'de herkesi büyüleyen takımın yerinde yeller esiyor. Dokuz kişi oynuyorlar da ondan. Del Bosque nedense Busquets'i savunmanın önüne çivilemiş. Böylece Xavi ile Xabi Alonso'ya daha fazla özgürlük tanımış. Ancak bu kez de hücumda eksik kalıyorlar. E, iki kişinin yapacağı işi üç kişi yaparsa olacağı budur. Aragones'in David Silva'lı takımı daha etkiliydi. Topu bazen bir yem, bazen de bir tehdit unsuru olarak kullanmak yoluyla alan kazanırlardı, şimdi rakip savunmanın içinde kayboluyorlar. Torres'in sakatlıktan sonra kendisine gelememiş olması bu yavan futbolda bir diğer etken. Ama İspanya dokuz kişiyle yarı finale çıkıyorsa, 11 kişiyle neler yapmaz, bunu da hesaba katmak lâzım.

İsim – Keder Ağacı'nın yeni bir ismi daha var artık: Gana.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Canlı cenaze

Fikret Doğan 14.07.2010

İnsan kaybederken de kazanabilir, çünkü her maç bir düellodur. Asıl mesele rakibi öldürmek değil, o kıyamet ânında bile kendine duyduğün saygıyı yitirmemektir; fakat bu çok zordur, hele de canlı cenazenin tekiysen, çünkü mübadele toplumu zaten seni ayakta kalmaya değil, sürekli başkalarını diz çöktürmeye çağırıyordur. Eğer rakibi kurallar çerçevesinde alt edersen, işte aşk o zaman aşktır; şimdiyi zehirli bir geçmişle köreltmeyeceksin demektir bu.

Adice kazanılmış bir kupa son kertede insanın kendi kalbine sıktığı bir mermiden başka bir şey değildir; usul usul öldüren bir mermi. Oysa yapanın yanına kâr kaldığı bir dünyada bile o kupanın bir kıymeti harbiyesi yoktur. Sonuçta "sahadan başın dimdik ayrılmak" diye bir şey var, "kafanı yastığa koyunca mışıl mışıl uyumak" diye bir şey var, "yarın insan içine çıkmak" diye bir şey var, "çocuklarına miras bırakabileceğün hatıra" diye bir şey var, "kederi taşıyabilmek" diye bir şey var, "daha iyi yenilmek" diye bir şey var, "o kadar mutluyduk ki kupanın canı cehenneme demek" diye bir şey var. Var oğlu var.

Cruyff yerden göğ-e kadar haklı, Hollanda hakikaten adice oynadı. Ha bizim milli takımın o meşum İsviçre faciası ha portakalların şu final maçı. Aralarında zerre fark yok. İkisi de "amaca giden her yol mubahtır" düsturunun üzerine kurulu. İkisi de birer utanç gecesi. İkisi de birer kara leke.

Hollanda milli takımının teknik direktörü Bert van Marwijk finalden sonra basın toplantısında "güzel oynayarak kaybetmektense çirkin oynayarak kazanmayı tercih ederim" dedi. Burada 74 ve 78 finallerine yapılan göndermeyi anlamamak için insanın ya futbol tarihini bilmeyen bir zırcahil ya da aptal olması lâzım. Evet, 74 ve 78 mağlupları belki kupayı kazanamadılar ama dünya futbolunu derinden etkilediler, birçok çocuğün rüyasını süslediler, birçok futbolseverin kalbini kazandılar. Bütün bunlar, Yunanların deyiş-iyle "o si...miş kupa"dan daha kıymetli şeylerdir.

Tamam, çirkin futbol oynamak bir suç değildir. Her takım göz ziyafeti çekecek, önüne geleni patır patır yere serecek diye bir kaide yok. Kaldı ki, futbolda hatice-netice konusu bir hayli tartışmalıdır. Kime göre güzel? Kime göre çirkin? "Güzellik" modernitenin iyice suiistimal ettiği bir kavram; zayıflığı baştâcı eden medyanın

tutumuna bakın anlarsınız ne demek istediğimi. Futbolda güzellikten anladığımız tek şeyse haldır huldur saldırmak. Oysa güzellik eskiden dengeyle özdeşti. Ama orantısızlığın çirkin olduğunu gönül rahatlığıyla kim iddia edebilir ki?

Futbolda güzellik değil, eldeki oyuncuların yapısına göre doğru oyunu bulmak, evdeki malzemeye göre bir yemek pişirmek esastır; bu yemeğin lezzeti kadar, doyuruculuğu da önemlidir. O yüzden gerekirse Çanakkale geçilmez oynarsın, araya bir de gol sıkıştırdın mı senden mutlusu yoktur, hele bir de bu oyunla kör topal gidip şampiyon oldun mu tam kebab, çünkü kendi ruhundaki müziği terennüm etmişsindir. Öyleyse haticenin içinde bir netice, neticenin içinde de bir hatice gizli demektir; ikisine de saygı göstermek gerekir.

Hollanda finale kadar tatsız tuzsuz bir futbolla geldi; birileri çıkıp da “yok yav, adamlar cillop gibi top oynadılar” derse, gıkımı çıkarmam; lakin bu futbolun ne kadar etkili olduğunu da çatır çatır tartışırım. Marwijk kendini boş hayallerle kandırmasın, bu futbolla Hollanda’nın bırakın şampiyon olması, finale kadar gelmesi bile mucizeydi. Van Bommel’in inanılmaz alan parselleme yeteneği, savunma dörtlüsünün disiplini, rakiplerin dingilliği ve şansın yardımıyla ancak bu kadar olur.

Portakallar emektar 4-3-3’ü terk edip günümüzün gözde dizilişi 4-2-3-1’e geçtiler; ama turnuva boyunca bu sistemi bu kadar kötü uygulayan ikinci bir takım yoktu. Aynı dizilişle sahaya çıkan Almanya, Brezilya ve İspanya’yla onları karşılaştırmak bunu anlamak için yeter de artar bile. De Jong ataklara katılmıyor. Ortadaki üçlü Kuyt, Sneijder, Robben’in arasında uçurumlar var, Van Persie ilerde mecnun gibi amaçsızca dolanmaktan dünyada olup bitenin farkında değil..

Nitekim bir halt olmadığınızı anlarsınız, yüreğinizi zifiri bir korku basar, son çare diye işte böyle ayıcılığa başvurursunuz. Çirkin futbolla değil, çamurlukla 74 ve 78 ruhuna ihanet eden bu Hollanda’yı dünya futbol tarihi unutmayacaktır, çok şükür hafıza diye bir şey var.

Bugünkü laf istihkakım bitti, şampiyon yarına kaldı.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Yeni şampiyon

Fikret Doğan 15.07.2010

Dünya Kupası’nı bu kez bir takım değil, bir anlayış kazandı. Ne demek bu? Bazen bir takım önüne çıkkanı silindir gibi ezer, gelene gidene beş çeker; öyle bir havaları vardır ki, hiçbir babayiğit bunların bileğini bükemez dersin. Ama ortada öyle bir takım yoktu. İspanya dut ağacı gibi sallandı durdu. Koca turnuva boyunca öyle ahım şahım bir top oynamadı, hatta yaralı bir matador gibi ecel terleri bile döktü. Mamafih, takımın oyun felsefesi, futbol mayası o kadar sağlamdı ki, hani nasıl derler, ölüsü bile yetti.

Daha grup maçlarında ipten döndüler. İsviçre’ye 1-0 yenilirken sanki üst üste üç maç oynamışçasına iştahsız ve mecalsizdiler. Honduras’ı yavan bir oyunla geçtiler. Şili karşısında çok etkisizdiler, ta ki kaleci Claudio Bravo’nun o akıllara durgunluk veren hatasına kadar; sonrası malum, David Villa taç çizgisinin oradan topu boş kaleye göndermekte zorluk çekmedi. Zaten bu takım turnuva boyunca hiçbir ikramı geri çevirmedi; bu da İspanya’nın ne kadar güçlü olduğunun bir kanıtıdır; hani nasıl derler, iyi takım affetmez.

Talihleri yaver gitti, gruptan birinci çıktılar; aksi takdirde bu safhada Brezilya’yla eşleşmek onlar için hiç de hayırlı olmazdı. Dizindeki sakatlıktan sonra hayalifener gibi ortalıkta dolanan Torres çok hareketsizdi, Iniesta

uyku hapı içmişçesine sarsaktı, ne ki o daha sonra arap atı gibi koştukça açılacaktı. Ayrıca Del Bosque'nin Busquets'i ortasahanın göbeğine bekçi niyetine dikmesi takımın hücum gücünü düşürüyordu. Oysa iki yıl önceki Aragones'in takımında Senna ahtapot gibi her yere uzanıyordu. Bu zorlu süreçte İspanya'yı ayakta tutan şey, sadece Xavi'nin bitmez tükenmez enerjisi, David Villa'nın gol zekâsı, Casillas'ın inanılmaz kurtarışları değil, aynı zamanda takımın hızlı ve paslı oyuna dayanan futbol felsefesi idi.

Bu oyun anlayışının temelini atan kişi de Cruyff'tan başkası değildir. Sarı Fare'nin Barcelona'nın başına geçtiği yıllarda kanat oyuncuları sadece orta yapmakla, defans oyuncuları da rakip forvetlere tekme atmakla yükümlüydüler. Cruyff'un kafasında hızlı ve paslı oyunun önündeki en büyük engel buydu işte; o yüzden bu mevkileri oyunu okuyabilen, yumuşak bilekli ortasaha oyuncularıyla doldurdu. Yani dan dun sahanın her yerinde yasaktı. Madem 70-80 metre koşmak futbolcunun bütün oyun duygusunu öldürüyordu, öyleyse takımın boyunu kısaltmak bir elzemdi, bunun için de kaleci dâhil bütün savunmanın öne çıkması gerekiyordu, ancak bu yolla iki üç metrelik alanlarda kısa ve hızlı paslarla mesafe katetmek mümkündü; futbolcunun top oynama iştahının artması da cabası. Top kaybedilince bu kez herkes savunmacı kimliğine bürünmeliydi. Cruyff ayrıca kendi döneminde altyapıdan onlarca oyuncuyu takıma kazandırarak bunun bir geleneğe dönüşmesini sağladı.

İspanya'yı durdursa durdursa Almanya durdururdu. Ama evdeki hesap çarşıya uymadı. Her şeyden önce Del Bosque'nin sabrı taşmıştı; Torres'i yedek kulübesine çekti, cıva gibi ele avuca sığmaz Pedro'yu sahaya sürdü, böylece o bildik akışkan futbola geri döndü. Yarı finaldeki etkili oyunun bir diğer nedeni, oyunun dar alana sıkışmasıydı; Almanya kendi yarı sahasına hapsedilince haliyle Busquets de oyuna katıldı; bu da pas istasyonunda bir seçenek daha demektir. Artık İspanya sahada 11 kişiydi, bundan sonra Almanları ilahlar bile kurtaramazdı.

Löw gene İspanya'yı kendi yarı sahasında iki hat üzerinde bekleyerek iki sene önceki hatasını tekrarlardı. Muhtemelen, bu kez eldeki genç kadronun bu taktiği daha iyi uygulayacağını düşünüyordu, fena yanıldı. Oysa önde pres yapmaları, enerjik ve savaşkan bir biçimde rakibi sahanın her yerinde ısırma, mutlaka ilk toplara basmaları ve Xavi'yi döndürmemeleri gerekiyordu; bunların hiçbirini yapamayınca neredeyse kafalarını kaldıramadılar. Maçtan sonra bütün Alman futbolcuların sözleşmiş gibi "dilimiz bir karış dışarıda topun peşinden koşturmaktan hücum etmeye gücümüz kalmadı" diye hep aynı şeyden yakınmaları boşuna değildi.

Hollanda aynı tuzağa düşmedi, ama onların da doğru dürüst bir hücum planı yoktu. Oyunu geniş alana yayarak, topu rakip kaleye taşıyarak İspanyolları yormayı başardılar, ama gelgelelim tekme atmaktan kendi pilleri bitti.

Dünya Kupası'nı bu kez bir takım değil, bir anlayış kazandı; tohumlarını Rinus Michels'in attığı, Johan Cruyff'un yeşerttiği hızlı ve paslı oyun. Bireycilikle kolektivismi, yaratıcılıkla dayanışmayı harmanlayan bir anlayış.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Ayaksız futbolcu

Fikret Doğan 21.07.2010

Bir varmış bir yokmuş... Çok yoksul bir kadın varmış. Bu kadının bir dut ağacından başka hiçbir şeyi yokmuş. Çalışır didinir, gecesini gündüzüne katar ama yine de iki yakasını biraraya getiremezmiş. Oğlu çoğu zaman aç yatarmış.

Günlerden bir gün yoksul kadın çalı çırpı toplamak için ormana gitmiş. Orada aniden karşısına bir adam çıkmış: "Hiç yorulma, eğer evin arkasında duran şeyi üç vakit sonra bana verirsen, seni Karun kadar zengin ederim" demiş. Bu şey dut ağacından başka ne olabilir ki diye düşünmüş kadın. Tamam demiş.

Kadın bir an önce müjdeli haberi vermek için eve doğru koşturmuş. Evin her yerinden bolluk taşıyormuş. Ama çocuk hiçbir yerde yokmuş. Arka bahçeye açılan pencereden dışarı bakmış: oğlu orada duruyormuş. İşte o anda oyuna getirildiğini anlamış. Ormanda karşısına çıkan adam gölgelerin efendisiymiş.

Kadının bir eli yağda bir eli baldaymış artık. Ama sayılı gün çabuk geçer derler. Nitekim üç vakit sonra gölgelerin efendisi kapıya dayanmış. Fakat oğlan öyle kıvrak çalımlar atıyormuş ki, onu bir türlü tutup heybesine atamamış. Giderken kadını tembihlemiş: "Çabuk şunun bir ayağını kes, yoksa seni alıp götürürüm." Korkudan ödü patlayan kadın oğlanın sağ ayağını kesmiş. Ama gölgelerin efendisi ikinci gelişinde de onu yakalayamamış, çünkü çocuk solakmış. Bunun üzerine hiddetle kadına dönmüş: "Öteki ayağını da kes, yoksa seni karanlıklar diyarına götürürüm." Kadın çocuğun sol ayağını da kesmiş. Bir daha top oynayamayacağı için oğlan o kadar çok ağlamış ki, her tarafı gözyaşı içinde kalmış. Gölgelerin efendisi bu kez de avucunu yalamış, çünkü çocuk sudan yeni çıkmış balık gibi elinden kayıyormuş. Böylece üçüncü gelişinde de onu götüremeyince hakkını kaybetmiş.

Ana oğul artık korkusuzca bolluk içinde yaşayabilirlermiş. Ama ayaksız futbolcu insanların kendisine acıyarak bakmasına çok üzülüyormuş. Bir gece koltuk değneklerine tutunarak evden kaçmış.

Az gitmiş uz gitmiş, dere tepe düz gitmiş, arkasına dönüp bakmış ki, bir de ne görsün, bir arpa boyu yol gitmiş. Uçsuz bucaksız bir meyve bahçesine gelmiş. Karnı zil çalıyormuş. Bir elma ağacı hemen dallarını eğmiş. Ayaksız futbolcu ağzını uzatıp üç elma yemiş. Sonra çalılıkların arasına girip uyumuş.

Burası kraliçenin bahçesiymiş, bütün meyveler sayılıymış. Kraliçe ertesi sabah geldiğinde üç elmanın eksik olduğunu görünce deliye dönmüş. Elmalarına kimin dadandığını görmek için askerleriyle birlikte pusuya yatmış. Hava kararınca ayaksız futbolcu koltuk değneklerine tutunarak çalılıktan çıkmış. Bu kez de bir armut ağacı dallarını eğip meyvelerini sunmuş. Kraliçe ayın ondördü kadar yakışıklı bu oğlana oracıkta âşık olmuş. Onu sarayına götürmüş. Kırk gün kırk gece süren bir düğünle evlenmişler.

Kraliçe ayaksız futbolcunun bir dediğini ikiletmiyormuş. Hatta gönlünce top oynayabilsin diye ona gümüş ayaklar bile yaptırmış. Gel zaman git zaman kraliçe nur topu gibi bir kız doğurmuş. Ama kraliçenin çok önemli bir devlet işi için uzun yola gitmesi gerekmiş. O gider gitmez bebek hastalanmış. Başvezir hemen durumu bir mektupla kraliçeye bildirmiş. Fakat gölgelerin efendisi mektubu değiştirmiş, oğlanın saraydaki cariyelerle düşüp kalktığını yazmış. Kraliçe bu habere çok üzülmüş, ama yine de kocasının kılına bile dokunulmamasını buyurmuş. Ancak gölgelerin efendisi bu mektubu da değiştirmiş. Böylece başvezir ayaksız futbolcuyla bebeğin ölüm fermanını almış. Ancak başvezirin yufka yüreği bu iki günahsıza kıyamamış. Ayaksız futbolcuya kızını alıp uzak diyarlara gitmesini söylemiş. O da "acı çiçeği" adlı kızıyla yollara düşmüş. Dağların arasında zamanın bile durduğu bir köye yerleşmiş.

Kraliçe saraya döndüğünde çok gözyaşı dökmüş. Sonunda başvezir dayanamayıp onları öldürmediğini itiraf etmiş. Bunun üzerine kraliçe onları bulurum umuduyla yollara düşmüş. Yedi yıl boyunca tek bir lokma yemek yememiş. Acı suyla yaşamış.

Bir gün yolu ıssız bir köye düşmüş. Heyecanlı bir maç varmış. Kraliçe saha kenarında dikilip oyunculara tek tek bakmış. Birden gümüş saçlı forvet müthiş bir gol atmış, sonra da kraliçenin yanaklarına bir öpücük kondurmuş. Kraliçe şaşırarak, "Beni yalnız kocam öpebilir, bre gafil" diye kükreymiş. Adam "Kocan benim, şu top toplayıcı

çocuk da senin kızın" demiş. Tozlu bir sandığın içinden gümüş ayakları ve koltuk değneklerini çıkarmış. "Artık kendi ayaklarım üzerinde duruyorum." Onlar ermiş muradına biz çıkalım kerevetine.

Grimm Kardeşlerin "Elsiz Kız" adlı şaheserinden aparttığım bu küçük masalı siz sevgili okurlarıma her zamanki pişkinliğimle sunuyorum.

fikret.dogan@arcor.de

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Sokak köpeği

Fikret Doğan 29.07.2010

1979-1980 sezonunun açılış maçı New York'ta bugün bile meyhane sohbetlerinin ana konusudur; çünkü dünyanın gelmiş geçmiş en büyük oyuncululuğuna aday gösterilen o caninin yaptığı tuhaflik unutulacak gibi değildi.

W.H. Fitzgerald sahanın kenarında görüldüğünde tribünler güçlü bir heyecan rüzgârıyla dalgalandı. Bütün stat bu dillere destan futbol sihirbazını seyretmek için oradaydı. New York Times, Washington Post gibi saygın gazeteler ondan dünyanın sekizinci harikasından söz eder gibi söz ediyorlardı. Pele'nin, Beckenbauer'in pabucunu dama atacak biri vardıysa, işte o kesinlikle bu 19 yaşındaki delikanlıydı. Herkes onu görmek için sabırsızlanıyordu, ama hafif bir sakatlıktan yeni çıktığı için teknik direktör onu maçın son yarım saatine saklamıştı.

W.H. Fitzgerald sahaya adım attığında ortalık bir ışık seline boğuldu, çünkü Apollon'un sürdüğü güneş bulutların arasından sıyrılmış, Olympos'un yeni tanrısına bir selam çakmıştı. Ensesine dökülen saçlarıyla daha şimdiden herkesin gözünde bir ölümsüzdü. Orta yuvarlağa doğru tın tın koşarken tribünler alkıştan yıkılıyordu. İşte ne olduysa o anda oldu. W.H. Fitzgerald raylara mahkûm bir tren gibi orta çizginin üzerine basa basa sahayı enlemesine katetti, herkesin şaşkın bakışları altında sahanın dışına çıktı, doksan derecelik bir açıyla sağ tarafa çark etti, taç çizgisine paralel bir şekilde tın tın koşusunu sürdürdü, kalenin arkasından dolandı, sonra çıkış tünelinin karanlığında kayboldu. Ağzına kadar tıka basa stat, piç gibi öylece ortada kala kaldı.

Akıl alır iş değildi doğrusu; dünyanın gelmiş geçmiş en iyi oyuncululuğuna aday gösterilen bir futbolcu topa ayağını sürmeden kaçıp gitmişti. Bütün medya bu esrarengiz olayın üzerine bir akbaba gibi saldırdı; sabık oyuncunun pek de uzun olmayan fırtınalı geçmişi didik didik edildi, yine de dişe dokunur bir sebep bulunamadı. Kimileri bu işin arkasında İtalyan mafyasının yattığını, kimileri de genç oyuncunun esaslı bir kaçık olduğunu iddia ediyordu. Başkanından masörüne kadar Cosmos'ta herkes küçük dilini yutmuştu. Bildikleri tek bir şey vardı, o da o meşum ana dek delikanlının ne bir korku ne de bir delilik belirtisi gösterdiğiydi.

Herkes kafasını kaşıya dursun, kahramanımız çoktan soyunma odasının önünde bir yumrukla bayılttığı polisin tabancısını şortunun içine sokmuş, hiç vakit yitirmeden forması, tozlukları kramponlarıyla caddeye fırlayıp külüstür bir Dodge'u gaspetmiş, vahşi batıya doğru vınlamıştı bile. Az önce nasıl sahayı enlemesine katetmişse, şimdi de doğudan batıya doğru Amerika'yı öyle tın tın bir gidişle enlemesine yarıyordu. Atlantik'ten Pasifik kıyılarına varıncaya dek 17 banka soyacak, 9 şerifin kanını içecek, 7 kadının ırzına geçecek, 23 kasabayı ateşe verecekti. Enselendiğinde koca bir limanı kundaklamak üzereydi.

W.H. Fitzgerald'ın geçmişi yürek burkan bildik bir facia öyküsüydü: Babası kimdir bilinmiyordu, annesi bir eroinmandı, hayatı yetimhanelerde itilip kakılmakla geçmişti. Çocukluğunun soğuk gecelerinde kaç defa

tecavüze uğradığını kendisi bile unutmuştu. Futbol yeteneği keşfedilinceye dek sıcak bir yatak yüzü görmeden bir sokak köpeği gibi yaşamış, sürekli karanlık kişilerle düşüp kalkmıştı. Tam kör talih ona gülmüşken her şeyi yüz üstü bırakmış, bir caniyeye dönüşerek koca bir polis ordusunu peşine takmıştı. Ama neden?

İşte bu sorunun yanıtını öğrenmek için valinin özel izniyle onu ziyaret ettim. Yüzü gözü bere içindeydi; burada da rahat durmamış, gardiyanlarla habire kavga etmişti. Ona tek bir soru sordum: "O gün sahaya adım attığında ne hissettin?" Yüzünü ekşitti: "O kadar mutluydum ki, ölüyorum sandım. Korkudan az kalsın altıma sıçacaktım. İşte o zaman anladım, mutluluğu taşıma yeteneğim körelmişti benim. Şu çileli mendebur hayatımda hiçbir kötülük bu hakikat kadar kalbimi karartmamıştı. 'Ulan bunu yanınıza bırakırsam bana da adam demesinler' dedim. Aldın mı cevabını gazeteci bozuntusu... Hadi ikile de ense traşını görelim!"

28 Temmuz 1985'te elektrikli sandalyede can veren William Herman Fitzgerald'ın son sözleri "Hastir!" olmuştur.

Pulitzer ödüllü gazeteci Eric Rodwell'in, "Hayal Kırıklıkları Ansiklopedisi"nin 117. maddesinden yürüttüğüm bu ibretlik vakayı siz sevgili okurlarıma her zamanki pişkinliğimle sunuyorum.

fikret.dogan@arcor.de

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Muteber adam

Fikret Doğan 04.08.2010

Başım beladaydı. Zaten ne zaman değildi ki? Ayıldığımda her tarafım sızlıyordu. Biri beni fena marizlemişti galiba. Gözümün önünde uçuşan yıldızları sayarken birden o lanet şeyi hatırladım: Çanta? Eyvah, yanıma yöreme bakındım, oda karanlıktı. Işığı açmak için hemen yataktan fırladım, yerimden kıpırdıyamadım. İmdat diye bağırdım, sesim çıkmadı. Hay kör şeytan, ellerim, ayaklarım bağlı, ağzım bantlıydı. Çanta diye inledim. En son hatırladığım şey, meyhanede tavladığım o sarışın hatunla bu otel odasına kapandığımdı. Ondan sonra film kopmuştu. Ah o kaltak! Anlaşılan fena keleş getirmişti beni.

Herkesin el üstünde tuttuğu eski bir futbolcuydum. Ligde senli benli olmadığım tek adam yoktu. Her kulübü avucumun içi gibi bilirdim. Başkanından malzemecisine kadar herkesle can ciğer kuzu sarmasıydım. Bütün topçular kankamdı. E ben de eşek değilim ya, tüm bu ilişkiler yumağını nakite çevirirdim. Can derdine düşen ya da şampiyonluk peşinde koşturan kulüplerin aklı kıt kalantor kulüp başkanlarına iskele yapar, onları tava getirir, sonra da maç başlayacağım yalanıyla bir güzel sövüşlerdim. Yeşillerle dolu bir çantayı elime tutuştururlardı. Maçın sonunu beklerdim elbette. Eğer bizim takım galip gelmişse parayı cukkaya atardım. Yok eğer işler ters gitmişse, "Namussuz kaptan yan çizdi" diyerek çantayı iade ederdim.

Ama şimdi, çantanın yerinde yeller esiyordu. O mendebur başkan bozuntusu beni yaşatmazdı, yeraltı dünyasıyla aynı kaba işeyen bir herifti. Tek şansım, Rapid'in kazanmasıydı, aksi takdirde biletim kesilmiş demekti.

Birden odada başka birinin daha olduğu duygusuna kapıldım. Sanki bir çift öfkeli göz beni kerteriz ediyordu. Nitekim karşıdaki koltuktan fötr şapkalı bir karaltı kalkıp radyoyu açtı. Spor haberleri başlamıştı. Nefesimi tuttum, can kulağıyla dinledim. Hay canını albızlar alası! Rapid yenilmişti. Hayatım kaydı, tabii daha önce bu fötr şapkalı sapık, beni tahtalı köye yollamazsa. Hırsımdan küfretmeye başladım: Mmmmm.

"Ağzını bozma lan, çakarım kafana bir tane!"

Ama ben bu sesi tanıyorum. Uzun zamandır görmediğim abim Kain! Oh be, kurtuldum, gene kedi gibi dört ayağımın üzerine düştüm. Ee niye şimdiye dek ellerimi çözmemişti? Çocukken de böyleydi, akıllanıp uslanayım diye hep bana ders verirdi aklınca. Bir keresinde gizli gizli fındık ezmesini aşırıp afiyetle silip süpürdüğüm için beni bodruma kilitlemişti. Gözlerim kamaştı, Kain, ışığın düğmesine basmıştı.

Tam tepemde dikiliyordu.

"E ne yapacaksın şimdi pis dolandırıcı? Rapid sizlere ömür!" Demek ne halt karıştırdığımı biliyor. İnşallah babama söylemez. Yüreğine iner adamcağızın.

"Avanak, o haspa nasıl seni soyup soğana çevirdi ama! Çocukken de elinde avucunda ne varsa hepsini mahallenin şıfıntılarına yedirirdin. Ama bu kez tam 3 milyon papel biraz çok olmadı mı? Hayatın boyunca sen zaten paranın hesabını hiç yapmadın ki! Ama hep muteber adamdın. Babam üzerine hiç toz kondurmadı. Ben senden daha çalışkandım, ama sırf serseri olmayasın diye seni üniversiteye gönderdi. Babamın fırın açmak için bir kenara ayırdığı bütün parayı çalıp kariya kıza yedirdin, sonra kös kös eve dönüp babama yaltaklandın, o da seni bir kalemde affetti. Ben bu mudur yani diye sorunca beni evden kovdu. En kötüsü neydi biliyor musun? Şampiyonluk maçında 9 kişi kalmıştık. Ben canımı dişime takmış herkesle boğuşuyordum. Sense her zamanki gibi ilerde elini beline koymuş beleş bekliyordun. Tam umutlarımız tükenmişken son dakikada 5 kişiyi çalıma dizip topu sana çıkardım, sen de boş kaleye yuvarladın. Herkes seni kahraman diye omuzlara aldı. Başta babam. Oysa kendim de atabilirdim. Ama sen boştaydın, garanti olsun diye sana verdim. Fakat babamın gözünde bu bir hiçti." En sonunda ağzımdaki bantı çıkardı.

"Sağlamcıydın da ondan. Kendin vursaydın ya!

Hem o maçtan sonra babam senin sırtını sıvazladı durdu, ama senin kıskançlıktan gözün dünyayı görmüyordu ki! Hadi artık çöz beni. Bu kadar şaklabanlık yeter."

"Şaklabanlık ha? Guguş mu oynuyoruz burada! Başkan senin ne mal olduğunu anlamış. Seni geberteyim diye bana tam 500 bin papel saydı."

Tabancayı üzerime doğrulttu. Tetiği çekti. Sonra zaman durdu sanki. Merminin tam kalbime doğru geldiğini gördüm. Can havliyle çığlığı bastım: "Baba!"

Avusturyalı yazar Lukas Bibel'in "Kayıp Oğul" adlı meselini araklayıp siz sevgili okurlarıma herzamanki pişkinliğimle sunuyorum.

fikret.dogan@arcor.de

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kaliteli insan

Fikret Doğan 18.08.2010

İrkçılık bizim kanımıza işlemiş artık. Yahu bu cümlelerin kendisi bile ırkçılık kokuyorsa, varın gerisini siz düşünün gayrı. Birkaç haftadan beri dünya kazan ben kepçe dolaşıp duruyorum, o yüzden yazı filan hak getire. Ama yazamadım diye karalar bağlamadım, çünkü ırkçılık bu topraklarda hiç bitmeyen egzotik bir bitkidir.

Nitekim terfi edilmediği için istifa eden Tuğamiral Türker Ertürk, hainliğin de kahramanlığın da kalıtsal olduğunu söyledi. Dakika bir gol bir. Tabii şimdi, bir hainlik yapıp, kime göre hain kime göre kahraman diye

soracak değilim, sonuçta Hrant Dink'in katiline kahraman payesi verilmiş bir ülke burası. Elbette hepimiz kahramanız! Roni Margulies derdine yansın!

Mesele şu ki, ülke ahalisinin önemli bir kısmı kendi ırkçılığının farkında değil, hani şu derya içinde yüzüp de denizi bilmeyen balıklar gibi. Aslında Halil Berktaş meselenin tarihsel boyutunu çok güzel ortaya koydu. Hele şu cümleleri günümüze cuk oturuyor: "Bir siyasal ortamda, herkes ordudan müdahale bekliyor ve bunu doğal sayıyorsa, bu, kimsenin darbeci olmadığı mı demektir? Aynı şekilde, ırkçılık, illâ çıkıntı kaldığı ve göze battığı, ırkçılık diye teşhis edildiği zaman mı ırkçılıktır? Tam tersine! 1910'lar, 20'ler ve 30'larda bu kadar çok ırk lâfı ediyor olmaları, hiç gocunmayacak ve alternatifini akıllarına bile getiremeyecek kadar ırkçılığı içselleştirdiklerini gösteriyor."

Temelleri çok eskiden atılan ırkçılığımız şu anda hakikaten uluslararası bir düzeyde! Kendimizle ne kadar övünsek azdır hani! Tek eksikimiz toplama kampları! Bunu anlamak için uzun boylu araştırma yapmaya, kitap karıştırmaya gerek yok, futbol basınına şöyle bir bakmak kâfi. Örneğin geçen hafta millî maçı ekranda yorumlayan ünlü Türk büyüğü Erman Toroğlu'nun o komik penaltı için "tam Sırp işi" demesi en hafif ifadelerden biridir. Peki şu "üçüncü sınıf Brezilyalı" deyimine ne demeli? Düpedüz deyim diyorum, çünkü dilimize iyice yerleşti. Takımda dikiş tutturamayan bir yabancı futbolcu söz konusu olduğunda anlı şanlı yorumcular işte böyle etrafa nefret saçıyorlar. Hazretlerin hepsi de "birinci sınıf" yorumcudur ha!

Bu herkese tepeden bakan "hümanist"lerden biri de futbol matbuatının muteber kalemi Ercan Güven. Yorumları hakikaten "birinci sınıf"tır. Bakın ne diyor: "Onların kavgası ayıp değil, Türk sporunu onlara muhtaç edende kabahat!" Şu ses tonundaki asillığe bakar mısınız? Asla ve asla onları, yani Elvan Abeylegesse ile Alemitu Bekele'yi ayıplamıyor, tam tersine bizi namerde muhtaç eden sorumlulara kızıyor. İşte Türk'ün asaleti! İşte iğne çuvaldız diyalektiği!

Neymiş, Elvan Bekele'yi itmişmiş, hatta Portekizlilerle anlaşmışmış! Gerçi bu çirkin ithamın doğru olup olmadığı belli değil, ama ne farkeder, hazır fırsat ayağımıza kadar gelmişken bu iki "ithal" koşucuyu kalaylamamak olmaz.

Ercan Güven'i minnetle okudum doğrusu. Bu Atletizm Federasyonu'nun yatacak yeri yok. Bizi elin yedi kat yabancısına muhtaç ettiler. Üstelik onlar itişip kakıştı, biz rezil olduk. Bütün dünya gazeteleri haberi sürmanşetten verdiler. Utancımızdan yerin dibine girdik, öldük bittik mahvolduk.

Yok yok, o yüce gönüllü insan için onların yabancı olmasında bir beis yok, madem ki dışarıdan gelmişler, elbette tepişecekler, sonuçta onlar "para ve imkan" için buradalar, yani Türklük filan umurlarında bile değil. Ama biz hatasız olmalıyız. Bize yakışan budur.

Daha önce de ırkçılık bizim işimiz değil diye buyurmuştu güven insanı. Tabii, ırkçılık bir gavur icadıdır. Bizim aslan gibi Münferit Abimiz var.

Güven insanı bütün ulusalcılar gibi "ithal" değil, yerli malı istiyor. Sonuçta her insan bir maldır, di mi ama? Nitekim "kaliteli insan" diye bir şey dillerden hiç düşmez. İnsanın akıllısı olur, tembeli olur, ne bileyim zırzopu olur, ama kalitelisi olmaz. Fakat dünyaya Aydınlanmacı pozitivist aklın soğuk bakışıyla bakarsan, işte böyle her şeyi ekonominin terimlerine indirgersin.

Sonra da şöyle dersin: "... bu sporcuları Türk toprağına çeken nedir? İstiklal Savaşı'nı, Atatürk'ün hayatını okuyup da hidayete erip mi Türk olmak istemişler? Yoo... O mayoyu sadece para ve imkan için tercih etmişler." Yuh artık. Bu topraklarda hidayete ermenin yolu sadece İstiklal Savaşı'nı bilmekten ve Atatürk'ün hayatını okumaktan mı geçer yani?

"Dile getirince de 'ırkçı' diyorlar" diye yakınıyor Ercan Güven. Ne diyelim? Peki kaliteli insan diyelim de kimsenin kalbi kırılmasın.

fikret.dogan@arcor.de

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Büyükbaş hayvanlar

Fikret Doğan 25.08.2010

Bir yaşıma daha girdim: Gülelgül Altınsay, Banu K. Yelkovan, Feryal Pere gibi minnet duygusuyla okuduğum yazarların geçmişleri sıkıntılıymış. Ahmet Çakar doktor ya, teşhisi koydu: Futbol yorumculuğu yapan kadınların "ağır kompleksleri", yani ruhsal arızaları varmış. Peki neye dayanarak böyle zırvalıyor? Freud'a. E bu da bir ilerleme sayılır. Normalde sağa sola mesnetsizce saldırırken işkembei kübradan atardı, şimdi bilimsel takılıyor.

"Büyükbaş hayvanlar". Ahmet Çakar Sabah'taki söyleşide kendisini ve Erman Toroğlu'nu işte böyle tanımlıyor. Vallaha doğru söze ne denir? Ben de diyordum, yahu o program neden bir ahırı andırıyor? Sürekli oradan ve bu adamların yazılarından niye necaset kokusu geliyor diye? Aha bundanmış. Bir taraftan da tereddüt içindeyim; sonuçta inekler, öküzler, boğalar, mandalar barışçıl hayvanlardır, kızdırmadıkça hiçkimseye zararları dokunmaz, durduk yere ona buna iftira atmazlar, yani Ahmet Çakar kendilerini bu mahlukata benzeterek sakın onlara hakaret ediyor olmasın? Sonra bu iki "büyükbaş hayvan"ın resimdeki melül yüz ifadelerini görünce içim rahatladı, "yok yok, teşbihte hata olmaz" dedim.

Erman Toroğlu gene o söyleşide Güiza ve Roberto Carlos için eşcinsel imasında bulunuyor. Diyelim ki öyleler, sana ne? Bir de utanmadan çok bilmiş bir edayla "İspanyol basınında bulursun" diye kaynak göstermesi var ki, işte o tam evlere şenlik. Bilmeyen de sanacak, bu "büyükbaş hayvan" sürekli İspanyol gazetelerini takip ediyor. Ne yani sen şimdi onlara eşcinsel mi diyorsun mealinde bir soru gelince de dansöz gibi kıvırıyor: "bilakis tam tersi, diyorum araştırın!" Yuh artık. Eğer tam tersini söylüyorsan, Fenerbahçe neyi araştırсын? Veleve ki, adamlar eşcinsel, bunda ne kötülük var? Rakip takımın forvetine aşık olup maç mı satacaklar? Mantık değil, foseptik çukuru mübarek!

Ziya Şengül ile Gökmen Özdenak'ı hakikaten takdir ettim: "Büyükbaş hayvan sizsiniz, küçükbaş hayvan biziz" demişler, Ahmet Çakar da bu tanıma benimsemiş. Yani bir tanım bu kadar mı isabetli olur? Eğriye eğri doğruya doğru, adamlar bilge bir kere, kendilerini çok iyi tanıyorlar.

Erman Toroğlu eşcinsellere kin kusarken Ahmet Çakar hiç altta kalır mı, o da hemen kadınları aşağılıyor: "Bir kadın hakemlik yapıyorsa, bir kadın futbol yorumculuğu işini kovalıyorsa, mutlaka onun gençliğinde yaşadığı sıkıntılar, ağır kompleksler vardır, böyle bir şey kabul edilemez, Yapsın buyursun, yapsın da...Ama bir kadın futbol yorumu falan yapıyorsa, iddialı konuşuyorsa, ben onun geçmişiyile ilgili sıkıntı olduğunu düşünürüm."

İfade o kadar bozuk ki, insan hiçbir şey anlamıyor. Neymiş o sıkıntı? Cevap: "Freudyan sıkıntı olabilir, başka sıkıntı olabilir." Vallaha Freudyan sıkıntı diye bir şey duymadım. Freud'un bir sıkıntısı filan yoktu. Ayrıca bir kadın da değildi, o yüzden kadınların bir ruhsal arızasına Freudyan sıkıntı demek cahilliğin daniskasıdır. Ha evet, Freud kadınlara bir penis kıskançlığı atfeder, kadınların kendilerinde bir eksiklik hissettiklerini söyler; lakin bu yorumun kendisi de çok tartışmalıdır, ilkin Freud'un erkek çocukları için öngördüğü kastrasyon modelini ayakta tutmak için zoraki bir çabası söz konusudur, sonra bu bakışın kendisi de fena halde ataerkildir. Kadınların erkek rollerine soyunmasının altında penis kıskançlığı değil, Baba'yla özdeşleşme vardır; bu da

ataerkil toplumun kadınlara dayatmasıdır. Öte yandan kadınların toplumsal yaşantıya katılmalarının bu rollerle bir ilgisi yoktur; tam tersine çalışmak bir ihtiyaçtır.

Bir de ben şu "iddialı konuşuyorsa" lafına takıldım. Yani kadın hanım hanımcık konuşsun ama öyle iddialı konuşmasın, aksi takdirde ona "bak benim pipim seninkinden büyük" denemiyor. E asıl kimdeymiş penis kıskançlığı?

Madem işin içine Freud'u sokuyorsun, neden aynı yöntemi kendi üzerinde uygulamıyorsun? Bir insan niçin hakem olur? Hele de sürekli hakemin cinsel tercihlerinin tartışmaya açıldığı bir ülkede? Sakın burada da gizli istekler söz konusu olmasın? Erman Toroğlu'nun geleceğini öğrenince "içim cız etti, kendimi kuma gibi hissettim" diyor "büyükbaş hayvan". Daha önce de Fenerbahçe Sevilla'yı elerse bikini giyerim" demişti. Bir adam neden habire kendini kadın rolleriyle özdeşleştirir? Hem kadınları aşağılıyorsun, hem de kendini habire kadın rollerine soyunuyorsun. Bu ne perhiz bu lahana turşusu! Hayır, aslında çok tutarlı, Freud bastırılan şeyin birgün mutlaka tekrar geri döneceğini söyler.

Futbol sahalarından martıları değil, "büyükbaş hayvanlar"ı kovmak lâzım, çünkü zemini bozan asıl onlar, ayrıca havaya saldıkları metan gazı da cabası.

fikret.dogan@arcor.de

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Futbolcular ve fahişeler

Fikret Doğan 02.09.2010

I. Futbolcular ve fahişelerle yatılabilir.

II. Futbolcular ve fahişeler zamanı dokur. Geceye gündüz, gündüze geceymişçesine hükmederler.

III. Ne futbolcular ne de fahişeler dakikaların onlar için değerli olduğunu belli ederler. Ama biraz daha yakından tanıdıklarında, ne kadar büyük bir telaş içinde oldukları görülebilir. Biz kendimizi kaptırdığımızda onlar dakikaları saymaktadır.

IV. Futbolcular ve fahişeler öteden beri mutsuz bir aşkla birbirlerini severler.

V. Futbolcular ve fahişeler –her ikisinin de onlardan geçinen ve onlara kötü davranan bir erkeği vardır. Fahişelerinki pezevenkler, futbolcularınki teknik direktör, kulüp başkanı, futbol yazarı, menajer, taraftar.

VI. Futbolcular ve fahişeler umuma açık yerlerde hizmet verirler –öğrenciler için.

VII. Futbolcular ve fahişeler –onlara sahip olanlar nadiren sonlarına tanık olurlar. Göçmeden gözden yitmenin bir yolunu bulurlar.

VIII. Futbolcular da fahişeler de nasıl bu yola düştüklerini anlatan hikâyeler uydurmaya bayılırlar. Oysa çoğunlukla ne olduğunu kendileri bile fark etmemişlerdir. Yıllar boyunca “kalbin” sesine kulak verilir, günün birinde sırf “hayatı gözden geçirmek” için durulan bir köşebaşında kelifelli bir gövde pazarlığı başlar.

IX. Futbolcular ve fahişeler kendilerini sergilerken sırtlarını dönmeyi severler.

X. Futbolcular ve fahişeler doğurgan olurlar.

XI. Futbolcular ve fahişeler –“Darkafalı yaşlılar, genç orospular.” Bir zamanların kötü şöhretli futbolcularından ne kadar çoğu bugün gençleri eğitmekte kullanılıyor.

XII. Futbolcular ve fahişeler kavgalarını herkesin gözü önünde ederler.

XIII. Futbolcular ve fahişeler –birinin attıkları çalıklar neyse ötekinin çoraplarındaki banknotlar da odur.

XIV. Futbolcular ve fahişeler her an savaştan yeni dönmüş gaziler gibidirler, bedenleri yara bere içindedir, ama en çok da ruhları. Gözlerindeki donukluk madalya yerine geçer.

XV. Futbolcuların ve fahişelerin adları duvarlara yazılır, tam da cennetten kovulanlar tarafından.

XVI. Futbolcular ve fahişeler bir hata yapmayagörsünler, mesela gol kaçırmak veya âşık olmak gibi, hemen ahlak zabıtalrı üzerlerine çullanırlar.

XVII. Futbolculara ve fahişelere habire küfür edilir, o mutluluk vaadinin kısacık sürmesinden ötürü değil, cepten çıkan paradan dolayı. En yalın haz duygusu bile mübadelenin yarattığı nefretten muaf değildir.

XVIII. Futbolcular ve fahişeler çok gezerler, ama yine de hiçbir yeri doğru dürüst bilmezler, yüz defa gittikleri bir şehirde bile kaybolurlar, kafes içinde oradan oraya götürülen kuşlar gibi.

XIX. Futbolcular ve fahişeler kendilerine gösterilen kıymetin anlık olduğunu bilirler. Hepsi hepsi bir boşalma süresi kadar. Gol sevinçlerinin kısa sürmesi bundandır.

XX. Futbolcular ve fahişeler kumarbazdır, ikisi de varını yoğunu ortaya koyar. Kazanmak ya da kaybetmek değil, bir kalp çarpıntısında yitip gitmektir esas.

XXI. Futbolcular ve fahişeler ancak iş tutarken saygındırlar, sonrasında bir paçavra gibi bir kenara atılırlar, ta ki

meyhane masalarında sohbet meze oluncaya dek. Haz ilkesi bir kez daha bastırılıyordur, hem de aklın sözcüsü çatık kaşlı baba tarafından.

XXI.

Futbolcular ve fahişeler cehennemde birer vahadılar.

İlk onüç maddeyi Walter Benjamin'in "No 13" başlıklı fragmanından yürüttüm. Tek değişiklik, "kitaplar"ın yerine "futbolcular" dedim, hepsi o. Bu yazıyı "Son Bakışta Aşk" adlı kitapta bulacaksınız.

fikret.dogan@arcor.de

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Üç puanın laneti

Fikret Doğan 08.09.2010

Hücum futbolu günümüzün en fetiş, en kutsal kavramlarından biridir. Ona dokunanın vay haline! Topu kaptığı andan itibaren "Allah Allah!" nidalarıyla kelle koltukta rakip kaleye saldırmayan bir takım hemen tu kaka ilan edilir. Takımını defansif bir kurguyla sahaya süren bir teknik direktör hepimizin gözünde korkağın tekidir. Sürekli yana oynayan bir oyuncudan acayip gıcık kaparız. FIFA hücum futbolunu cazip kılmak için habire kafa patlatır, yeni uygulamalar başlatır.

Hâl böyleyken, gol sayısı gittikçe azalıyor, göz boyamaya yönelik sahte ataklar seyir keyfinin içine limon sıkıyor, seyirciler maçları izlerken can sıkıntısından öfleyip pöflüyor, futbol yazarları teknik direktörleri "Hatice"yi gözardı etmekle suçluyor.

Peki, gol atmak, hücum futbolu oynamak neden bu kadar zorlaştı? Şimdiye dek bir dizi sebep sayıldı: Antrenman yöntemleri çok gelişti, o yüzden bugünün futbolcuları daha güçlü, artık hiçbir takım kapalı kutu değil, herkes birbirinin silahlarını çok iyi biliyor, falan filan. Ne tuhaf, gollerdeki gerilemenin, tam da hücum futbolunu teşvik etmesi için hayata geçirilen üç puan kuralından kaynaklandığı pek kimsenin aklına gelmedi.

Hatırlayalım, 94 Dünya Kupası öncesinde futbol düşünürleri gol sayısını arttırmak için yeni bir çözüm önerisi ortaya atmışlardı: üç puan kuralı. Tabii bunun için özellikle Amerikalılar FIFA'yı sıkıştırmışlardı, çünkü diğer takım sporlarına kıyasla futbolun düşük skorlu bir oyun oluşu ABD'de bir alay konusuydu. Galibiyeti üç puanla ödüllendiren bu yeni uygulama takımları hücum futboluna özendirmeliydi. Ancak ters tepti. Peki neden?

Futbol öyle basketbol, voleybol veya tenis gibi yüksek skorlu bir oyun değil, gol aslanın ağzında, tabii rakip kaleci yumurtlamaya meraklı bir tavuk değilse eğer. Brown Üniversitesi'nden Ignacio Placios-Huerta'nın 2004 yılında yaptığı bir araştırma gol sayısının gittikçe azaldığını ortaya koyuyor.

Placios-Huerta hiç üşenmemiş, İngiltere'de 1888 ile 1996 yılları arasında 39 bin 550 birinci lig, 39 bin 796 ikinci lig, 20 bin 424 üçüncü lig ve 20 bin 17 dördüncü lig maçının sonuçlarını incelemiş. 1888'den 1915'e kadarki zaman diliminde birinci ligde maç başına düşen gol oranı 3,3 iken 1920-39 zaman aralığında bu oran 3, 2'ye, 1947-82 arasında 3'e ve 1982-96 arasında 2,6'ya geriliyor. Diğer alt liglerde gol ortalamaları biraz düşük olmakla beraber, yine aynı seyir eğrisini çiziyorlar. 1982'den sonra bu düşüşün ivme kazanması daha da ilginç, çünkü İngilizler üç puan uygulamasına 1981-82 sezonunda geçmişlerdi.

Palacios-Huerta ve London School of Economics’de ders veren Luis Garicano 2006 yılında üç puan kuralının oyuna nasıl etki ettiğini masaya yatırdılar.

1995/96 sezonundan itibaren bütün dünyada üç puan kuralına geçildi. Ne ki, bu uygulama arzu edilen atak futbolu doğurmadı, tam tersine gol ortalaması düştü. Galibiyetin üç puanla ödüllendirilmesi Avrupa’nın diğer büyük liglerinde de takımları pek öyle etkilemedi. Keza Dünya Kupası’nda da üç puan kuralı beklenen etkiyi yaratmadı.

Teşvik denen şey her zaman istenen sonucu vermiyor. Palacios-Huerta ve Garicano’nun verdikleri örneğe bakılırsa, CIA casus başına ikramiye ödemeye başlayınca, casus sayısı hemen tavana fırlamış. Ama casusların niteliği değil de, sayısı ödüllendirildiği için CIA mensupları önemli mevkilerde çalışan insanları casus olarak kazanma konusunda pek emek harcamamışlar. Bir diğer örnek de Steven David Levitt’in “Freakonomics” kitabında belirtilen üçkâğıtçı öğretmenler. Okullar öğretmenlerini çalışkan öğrencilerle ölçtükleri için öğretmenler de bol keseden not dağıtır olmuşlar.

Belli bir başarının daha fazla ödüllendirilmesi, insanın bu yönde çaba harcaması anlamına gelmiyor. Çoğunlukla başkalarının çabaları sabote ediliyor. Araştırmanın sonuçları çok açık; üç puan kuralına geçildikten sonra beraberlik sayısı çok az gerilemiş, buna karşılık sonucu bir farkla biten maçlarının sayısı oldukça artmış. Gerçi daha fazla hücumcu sahaya sürülmüş, daha çok gol vuruşu yapılmış ama buna karşılık faullerin, sarı ve kırmızı kartların sayısı da artmış. Yani şut çekilmiş, ama rahat vurdurmamışlar. Teknik direktörler galibiyeti korumak için değişiklik haklarını savunmacılardan yana kullanmışlar.

Oyun hakikaten de değişti, ama istenen yönde değil. Galibiyet değer kazandı, ama bu da takımları daha atak bir anlayıştan ziyade daha sert savunma yapmaya itti, çünkü artık kaybedilecek fazladan bir puan vardı.

fikret.dogan@arcor.de

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Mahkeme mübaşiri

Fikret Doğan 17.09.2010

Hiç lamı cimi yok, futbol yerinden yurdundan hoyratça koparılıp bir toplama kampına atılmış bir lanetlidir artık. Televizyonun dikenli tellerle çevrili ekranına hapsedilirken daha kapıda dımdızlak bırakılmış, en değerli eşyalarına el konulmuştur. Derinlik bu hazinelerden sadece biridir. Perspektifin yitimiyle futbolun algısı da iğdiş edilmiştir, iki boyuta düşen oyunun yorumu da tek boyutlu olacaktır bundan böyle.

Ana kameraların sabitlendiği yerin tam da numaralı tribünün oluşu teknik bir zorunluluktan kaynaklanmaz, daha ziyade orada oturan muktedir zihniyetin dayatmasıdır. Şimdi zorba ve içten pazarlıklı bir bakış bulaşıcı bir hastalık gibi dört bir tarafa yayılıyor, zehirli bir sarmaşık gibi en sağlıklı zihinlere bile dal budak sarıyordu.

Sahaya derinlemesine bakan kale arkası tribünlerinin bakışı, sırf çeşni olsun diye sunulan “farklı bir açı”dır sadece; derinliğin böyle marjinalleştirilmesi makul olanın reddine zemin hazırlamaktadır. Bu tek boyutluluk en çok futbol yazarının karanlık bakışına sinmiştir; gözünde düşüncenin ışıltısı değil, sayılara, parsellere indirgenmiş taktik planların izi parlıyordu, sığırların sağrısına vurulan damgalar gibi.

Bir zamanlar oyunu en iyi okuyan kişiler Beleştepe “huzursuzları”ydı, çünkü yokluğunda nesneyi hayalgücüyle yeniden kurgulayabiliyor, tasarımı devreye sokarak zihinsel tıknafesliği gideriyorlardı, tıpkı Einstein’ın oturduğu koltuktan bütün evreni tasavvur edişi gibi. Bugün gerçeklik sürekli görüntüye feda edilmektedir; gerçekliğin yerini alan görüntü hakikatin tek sözcüsüdür artık.

Ekonomik aygıt toplumun en ince gözeneklerine kadar sızmıştır, aksi takdirde en mürekkep yalamışından en cahiline kadar hemen hemen herkes oyunda sistematik aklın izlerini aramazdı. Müşteriye dönüşmüş taraftarın tek arzusu var; o da organize ataklar, rakibi felç eden paslaşmalar, makine gibi tıkr tıkr işleyen bir takım görmek. Bugün uzaktan savrulmuş cılız bir şutun kazma stoperin bilmem neresine çarpıp gol olması kadar can sıkıcı bir şey yok. Bir zamanlar kaderin getir götür işlerini yaptığı için yüceltilen rastlantıya şimdi bir hortlak gözüyle bakılıyordu. Oysa tedirginliğin nedeni çok açık değil mi? Newton’un ve Einstein’ın yasaları, “elektron aynı anda hem burada hem de şurada” diyen kuantum mekaniği karşısında acizdir; kuantum sıçramasını hiçe sayan futbol yazarı, sahada ele avuca sığmayan şeyleri budalalıkla açıklarken aynı zamanda kendi ahmaklığını da ele veriyordu.

Yeni milenyumun eşiğinde yorumcular “analiz” kelimesini çok sevmişlerdi, bu kelime onlara fiyakalı bir hava veriyor, yazılarına bilimsel bir eda katıyordu. Ama aslında sahada olup bitenleri tastamam anlama kifayetsizliğini örtbas etmeye yarayan ideolojik bir aygıttan başka bir şey değildi; bütün dünyayı kuru olgulara indirgeyen pozitivist de aynı kurnazlıkla nesnel doğruyu sakatlamamış mıydı? Oysa en başından beri yorumun varlığı değil, eksikliği bir sorundu, kendi zıddına kadar giden aşırı yorumun eksikliği.

Futbol endüstrisinin planlı programlı bir takım görmek istemesinde şaşılacak bir şey yok; benliği ezerek egoyu bir işletme müdürü gibi çalıştıran mübadele toplumu insanı dürtülerden arındırılmış bir makineye dönüştürmüyor mu? Verimlilik, kârlılık gibi ekonomik terimler oyunun kalbini oluşturduğu için keyfe keder oynayan bir oyuncu hemen “bal yapmayan arı” diye aşağılanmıyor mu?

Oyun neşesi efektif kavramına kurban edilmiştir. İşin işine para ciddiyeti girdi mi bir kez, geriye sadece suçlularla kahramanlar kalır; futbol yazarının kalemi mahkeme mübaşiri gibi çalışıyordu artık, hakkında hiçbir şey bilmediği insanların adlarını yüksek sesle bağırarak bir mahkeme mübaşiri. Bu da onu savcıdan daha acımasız kılar; çünkü nesnesine yabancısıdır.

Adorno oyunu “doğru yaşamın bilinçsiz provası” diye tanımlamıştı, çünkü çocuk mübadele değerini değil, kullanım değerini yeğlemektedir. Ama şimdi atılan her gol herkes tarafından paraya tahvil ediliyordu. Bugün neşe içinde top peşinde koşturan çocukları değil, tam tersine evine ekmek götürme telaşı içinde piyasa kurallarına boyun eğen, acı çeken, eve gitmek için dakikaları sayan, deplasmana angarya gözüyle bakan adamı seyrediyoruz. Günümüz futbolunun sıkıcı oluşunun sebebi ne televizyonları işgal eden maçların çokluğu ne de hücum futbolunun silikliğidir; tam da neşenin ve onu sarıp sarmalayan doğruluk inancının ortadan kayboluşudur. Mübaşirin sesi giyotin keskinliğiyle yankılanıyordu artık.

fikret.dogan@arcor.de

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Haptik göz

Fikret Doğan 23.09.2010

Futbol hakikaten çok değişken bir oyun, hele de benim gibi uzağı pek seçemeyenler için. Hoş ben yakını da göremem ya. Belli belirsiz bir bulanıklık, şurada solgun bir ışık, burada loş bir karaltı, hepi topu gördüğüm bu işte. Az daha dişimi sıksam, hepten körüm yani. Yok yok, gönöl gözüyle görüyorum gibisine laflar yumurtlayacak değilim. Böylesi alengirli ikiyüzlülüklere hiç gelemem. Kendi ikiyüzlülüklerim bana yeter.

Orada, apartmanın girişindeki mermer merdivene oturmuş maç seyrediyordum. Aslında buna pek seyretmek denemezdi, daha çok eyvah kısır kalacağım korkusuyla cebelleşiyordum, çünkü hep kıcımın altına serdiğim kartonu bu kez mezarlıkta unutmuştum. Babamı suçluyordum bunun için. Eğer durduk yere ölmeseydi, unutmazdım. Çok şükür daha bunamadım ben.

Babam bugün öldü, belki de dün. Tam hatırlamıyorum. Sabah cenaze namazına gittim mi, bakın o da aklımdan çıkmış. Tek bildiğim, mezarlıktaki sessizliğin gene dua mırıltılarıyla bölündüğüydü. Üstelik tam da kıvrıldığım mezarın yanında. İki dakika ölmeden duramaz mısınız be diye söyleniyordum ki, şansa bak, babammış. Böylece ahir ömrümde mezarlıkta kalmanın ilk defa bir faydasını gördüm. Babamın cenazesi ayağıma kadar gelmişti.

Mezarlık gürültü patırtıdan hoşlanmayan benim gibiler için bire bir. Bazı geceler, yeni gömülmüş bir ölünün altın dişlerini sökmeye gelen ölü soyucular dışında pek rahatsız edenim yok. Günahlarını almayayım, sessiz çalışıyorlar. Ah bazen beni de gidici sanıp ağzımı filan kurcalamasalar ne olurdu sanki. Ağzımda çürük üç dişten başka bir şey yok. Yoksulluğun en kötü yanı da bu işte, insan hırsıza bile rezil oluyor.

Babamı alelacele gömüp hemen toz oldum ortalıktan. Yalnız, annem nereye gidiyorsun diye seslendi arkamdan. Maç seyretmeye dedim. Huyum kurusun, hiç yalan söylemeyi beceremem. Annem elalem ne der demeden yavşak diye çemkirdi arkamdan. Gerçi o anda toprağın altındakileri saymazsak bizden başkası yoktu, ama sonuçta birbirimizle pek yüz göz olmadığımız için biz de elalem sayılırdık. Bilmem, belki annemin dediği gibiyimdir. İnsan babasının öldüğü gün maç seyretmeye gider mi hiç? Babasına göre değişir sanırım. Babamı sever miydim? Bilmiyorum, pek tanışma fırsatımız olmadı. İşin doğrusu, gömdüğümüz adamın babam olup olmadığı bile meçhul. Annem, aha şu kefenin içindeki adam senin baban dedi. Ha öyle mi dedim şaşkın şaşkın, o anda yanlış mezara bakıp bakmadığımdan bile emin değildim, aynı anda bir başkası daha gömülüyordu.

İşte böyle, bu soğuk mermer merdivene tünemiş bir halde, karşıdaki meyhanenin kapı aralığından maç seyrediyordum. Aslında buna pek maç seyretmek denemezdi, çünkü habire yoldan geçen insanlar görüş alanımı kapatıyorlardı. Ya da meyhanedeki sarhoşlar hop oturup hop kalktıkları için maçın en heyecanlı anlarını kaçıırıyordum. Birden Fenerbahçe'nin, galiba takımlardan birinin adı buydu, gol atacağı tuttu. Beşiktaşlılar hemen kaleciye küfür etmeye başladılar. Ben de ettim. Ortama uymak lâzım. Hem bana bedava bira getiren garson çocuklardan biri Beşiktaşlıydı. Yoksa Fenerli miydi?

Şimdiye dek kovulmadığım için şanslı sayıyordum kendimi. Bu benim buradaki ikinci maçımdı. İki maçı üst üste aynı yerde seyretmek benim için bir rekor. Nedense insanlar kovmaktan müthiş bir şehvet duyuyorlar. Eğer bugüne kadar hiç kimse Mars'a yerleşmemişse, bunun sebebi uzaklık filan değil, orada kovulacak birilerinin bulunmayışdır.

Maç iyice heyecanlanmıştı galiba. Yoldan gelip geçenler kafalarını kapıdan uzatıp bakmaktan kendilerini alamıyorlardı. Zaten gözüm daha çok kapıdaydı, acaba o garson çocuk gene bana bira getirecek mi diye. Sonra bir de baktım, yanımda hırpani kılıklı bir herif oturmuyor mu? Acayip huylandım. Ya garson onu ben zannederse? Eğer gücüm kuvvetim yerinde olsa onu buradan tekme tokat kovardım. Heyhat yaşlılık işte, kolumu bile kıpırdatamadım

İkinci yarıda Beşiktaş rakip kaleyi ablukaya almış, çünkü Fenerbahçe'nin bekleri ve kanat oyuncuları hiç hücumla çıkmıyormuş, öyle dedi yanımdaki arkadaş. Anlattıklarını kuşkuyla dinledim, çünkü kendinden çok emin

görünüyordu. En sonunda Beşiktaş da bir gol attı. Bu kez Fenerliler hatalı bir çıkış yapan kalecilerine küfür ettiler. Böylece kaleciler küfürde eşitliği sağladılar.

Az sonra bir de baktım, biri beni tekmeliyor. Apartman yöneticisiymiş. Kalkın lan buradan bit torbaları diye bağırıyordu. Öl lan dese, daha kolay olurdu benim için, çünkü galiba oturunca kalkamıyordum, yaşlılık n'aparsın. Galiba diyorum, çünkü kesinlikten daha büyük bir zorba yoktur.

fikret.dogan@arcor.de

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Mainz mucizesi

Fikret Doğan 29.09.2010

"Bir kulüp neden Bundesliga'nın başlamasına beş gün kala teknik direktörünü kovar? Hiç akıl kârı bir iş gibi görünmüyor bana." – "Mainz 05 biraz tuhaf bir kulüp. Prensipleri var. Öyle pek zart zurta gelemiyorlar. Sloganları her şeyi anlatıyor zaten: 'Biz sadece bir karnaval kulübüyüz.' Yani vur patlasın çal oynasın." – *"İyi de o Jörn Andersen denen hoca bunları ikinci ligden Bundesliga'ya çıkarmış. Hata mı etmiş yani!"* – "Anlasana, adamların günlük başarılarla bir işi yok. Asıl dertleri, hayatta kalmak." – *"Hepimiz gibi yani."* – "Öyle de denebilir. Mainz 05'in sırrı istikrarda saklı. Tam yirmi yıldır aynı başkan, aynı yönetim kurulu, aynı spor direktörü tarafından yönetiliyor." – *"Çete mi lan bunlar? Kulübü ele geçirmişler işte!"* – "Yok yahu, bir tür Cavcav diyelim. Adamlar iyi günü de kötü günü de beraber göğüslemişler. O yüzden gözleri kapalı anlaşıyorlar. Nitekim spor direktörü Christian Heidel çıkıyor Başkan Harald Sturz'un ve yönetim kurulunun huzuruna 'hocayı şu şu nedenle kovuyorum' diyor, ötekiler de 'baba biraz sakinleş öyle konuşalım' filan demiyorlar, yarım saat içinde Jörn Andersen'i kovup, genç takımın hocasını teknik direktörlüğe atıyorlar." – *"Peki, medya onları tefe koymuyor mu?"* – "Koymaz olur mu hiç! Canlarını okuyor. Ama adamlar nuh diyorlar peygamber demiyorlar. Aslına bakarsan bu karar gene iyi sayılır, çünkü 2001'de bir futbolcuyla teknik direktör yapmışlardı." – *"Kimdi o? Bildik biri mi?"* – "Evet. Ama o zamanlar isimsizdi. Jürgen Klopp, hani şimdi Dortmund'un başındaki hoca. Mainz o sene ikinci ligde ecel terleri döküyordu. Klopp sadece kulübü uçurumdan çekip almakla kalmadı, bir de iki sene sonra Bundesliga'ya çıkardı. Mainz oynadığı tempolu ve cesur futbolla herkesin hayranlığını kazandı. Ne diyorsun, 2006'da UEFA Kupası'na bile gittiler. Ama bu kadar başarı bünyede ters tepmiş olmalı ki, 2007'de düştüler. Geçen yıl, yani 2009'da Jörn Andersen Mainz'i tekrar Bundeslig'ya taşıdı." – *"Kendisi için pek hayırlı olmamış ama. Peki, o genç takımın hocası neyin nesi kimin fesi?"* – "O da eski bir futbolcu. Ama pek öyle ahım şahım bir oyuncu değil. Zaten 26 yaşında ağır bir sakatlıktan dolayı futbolu bırakmak zorunda kalıyor. Hemen Stuttgart'ta genç takım hocalığına başlıyor. 2005'te Stuttgart'ta 2009'da Mainz'de çalıştırdığı genç takımları Bundesliga şampiyonu yapıyor. Yani geçen sene Mainz'in başına geçtiğinde ardında 10 yıllık bir deneyim vardı." – *"Türkçeye çevirirsek, kariyersiz bir hoca!"* – "O bizim halt etmemiz! 37 yaşındaki bir aile babasına ancak bizim buralarda genç adam yaftası yapıştırılır. Her neyse, şimdi herkes ona tilki diyor. Rakibe göre bir takım çıkarıyor. Yani biraz Mustafa Denizlilik var onda. Cumartesi günü Bayern Münih karşısında beş mevkide değişikliğe gitti. Buna rağmen takım çatır çatır top oynadı. Oynadı ne kelime, Bayern'e göz açtırmadılar. Schweinsteiger, Van Bommel gibi topu bilen adamlar bile şaşkın ördeğe döndüler." – *"Aferin Thomas Tuchel'e. Madalyayı şimdi mi vereyim eve mi göndereyim?"* – "Bırak dalgayı, bu herifin kumaşı iyi. Geçen sene Mainz'e düşer diyorlardı, ligi güle oynaya dokuzuncu bitirdi. Bu sezon altıda altı yaptılar, hem de Stuttgart, Kaiserslautern, Wolfsburg, Bremen ve Bayern Münih gibi şampiyonluk görmüş takımlar karşısında. Önceleri bu galibiyetleri diğerlerinin formsuzluğuyla açıklıyorlardı, şimdi taktik zekâyla. Nitekim Van Gaal Münih'e gelen

takımların katı defans yapmasından şikâyetçiydi, cumartesi günü önde basan, sürekli saldıran bir takımla karşılaşınca afalladı. Bu galibiyeti küçümsemeyeceksin. Mainz'in eti ne budu ne. Bayern'in kadro değeri 350 milyon avro, Mainz'inki sadece 40 milyon." – "Aman her şeyi parayla ölçmezseniz olmaz sanki. Para gol atmaz!" – "Hah, Mainz'in felsefesi tam da bu işte. O yüzden hep yeni yetenekler yetiştiriyorlar. Son üç yıl içinde tam 23 milyon avro kazandılar transferden." – "Al işte, gene para!" – "Hiçte bilem değil. Thomas Tuchel rekabete değil, güven duygusuna inanıyor. 'Eğer rekabet işe yarasaydı, Bayern'deki golcülerin her maçta on gol atmaları gerekirdi. Neden genç oyunculara kendilerini yetiştirebilecekleri bir ortam hazırlamayalım ki?' diyor. O yüzden Mainz'in kadrosu 18 profesyonel, altı genç yetenekten oluşuyor." – "Bırak hikâyeyi. Bunlar da bu pazarda uzmanlaşmışlar işte. Bundesliga onlar için sadece gençleri daha iyi satabilecekleri bir vitrin, hepsi o." – "Tamam, seninle konuşulmaz. Hadi ben kaçtım." – "Ben de."

fikret.dogan@arcor.de

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Nuri Şahin hatırlıyor

Fikret Doğan 06.10.2010

Nuri Şahin hatırlıyor, dibe vurduğu o meşum 2007 yazını. Küme düşmekten son anda kurtulmuşlardı. Gene de akşam divana serilip televizyon seyrederken ağlamaklıydı, çünkü o ölüm kalım maçında bir dakika bile oynamamıştı. Menejeri Reza onu teselli etti: "Takma kafana!" Ama onun yüzünden düşen bir karıştı: "Ben futboldan bıktım usandım artık." Reza "saçmalama" dedi, "baksana şu anda ne yapıyorsun?" Nuri omuz silkti: "Hiiç! Maç seyrediyorum." İkisinin de yüzüne bir tebessümün yayıldığını hatırlıyor Nuri Şahin.

Nuri Şahin hatırlıyor, Thomas Doll'un onu yanına çağırıp artık kendisini kadroda düşünmediğini söylediğini. İlk defa başarısızlığın tokadını yiyordu. Oysa daha bir sene önce bütün dünya onun ayaklarının altına serilmişti. Burnundan kıl aldırmayan koskoca Uli Hoeness'in bile ona selam gönderdiğini hatırlıyor Nuri Şahin.

Nuri Şahin hatırlıyor, dört yaşındayken evlerinin önündeki yokuşta nasıl top koşturduğunu. İlk hocası Bayram Çelik onun "kendine özgü tekniğini bu tepede" edindiğini söyleyecekti daha sonra. Merdivenleri hızla çıkıyordu, çünkü böyle yetenekli bir çocuğa bütün kapılar açıktı. Daha o ilkokuldayken Borussia Dortmund istemişti onu, ancak aradaki 76 kilometrelik yol büyük bir sorundu, o yaştaki bir çocuğa şoför tahsis edemezlerdi ya. Ama birkaç sene sonra o da olacaktı. 12 yaşındayken kendisini Mathilde Behrens adında bir kadının antrenmana getirip götürdüğünü, yolda sohbet ettiklerini, yorgunluk çikolatası yediğini tatlı tatlı hatırlıyor Nuri Şahin.

Nuri Şahin hatırlıyor, gökten üzerine yıldızların yağdığı o mucizevi 2005 yılını. Mayıs ayında 17 yaş altı takımlarda Avrupa Şampiyonu olurken turnuvanın en iyi oyuncusu seçilmişti. Arsen Wenger daha sonra ağır bir yüke dönüşecek olan o meşhur iltifatını söylemişti: "18 yaşından küçük gençler arasında ondan daha yeteneklisi yok." Bundan sonra unvanlar yıldırım hızıyla birbirini izleyecekti. Temmuzda Avrupa Kupalarında forma giyen, ağustosta Bundesliga'da gol atan, ekimde Türk milli forması altında gol atan en genç oyuncu olacaktı. Oysa bir yıl önce top toplayıcı çocuktu, işte bunu çok iyi hatırlıyor Nuri Şahin.

Nuri Şahin hatırlıyor, telefonların hiç susmadığını, sokakta herkesin onun sırtını sıvazladığını, transfer tekliflerinin yağdığını. Fakat boğazına kadar borca battığı halde Borussia'da onu kaptıracak göz yoktu. Hatta genel müdür Watzke: "O bizim hayat sigortamız" diyor, kulüp onun üzerine titriyordu. Ama onu sürekli destekleyen Bert van Marwick'den sonra gelen Jürgen Röber ve Thomas Doll ona pek yüz vermediler.

Beklentileri karşılayamadığının kendisi de farkındaydı. "Bir maç iyiysen, üç maç kötüydüm. Hatta 40. dakikada pilim bitiyordu" diye kederle hatırlıyor Nuri Şahin.

Nuri Şahin hatırlıyor, bir yıl boyunca Rotterdam'da bir otel odasında yapayalnız geçirdiği soğuk geceleri. Borussia onu bir yıllığına kiralık vermişti. Bunun hayati bir yıl olduğunun bilincindeydi. Eğer Feyenoord'da çuvallarsa, bir daha Borussia'da dikiş tutturamayacağını biliyordu. Ama o sezon bütün lig maçlarında oynadı, hatta kupanın kazanılmasında büyük pay sahibi oldu. Sürgünden dönme vakti gelmişti. Borussia'nın sportif direktörü Michael Zorc "artık bir gladyatörün zırhına sahip" diyecekti onun için. Ruhsal açıdan iyice güçlendiğini, çekingенliğini üzerinden attığını hatırlıyor Nuri Şahin.

Nuri Şahin hatırlıyor, Uwe Bein gibi öldürücü pas uzmanı bir futbolcuyla isminin yan yana anıldığını. Daha top gelmeden önce genelde nereye pas atacağı konusunda bir fikri vardır hep. Alandaki derinliği anında görebilen bir yetenek. Aynı zamanda çok çalışkan bir oyuncu. Her maçtan sonra istatistik değerlerini alıp inceliyor, bakalım neyi doğru neyi yanlış yapmışım diye. Örneğin 2-0 yenildikleri Leverkusene maçında çok az koştuğunu, ikili mücadelelere girmekten kaçındığını ancak bu yolla anıldığını hatırlıyor Nuri Şahin.

Nuri Şahin hatırlıyor, hocası Jürgen Klopp'un "Ya bu Türklerin nasıl insanüstü bir takımı var ki Nuri oynayamıyor?" diye zıvanadan çıktığını. "Ben Hiddink'in kararına saygılıyım" diyor. "Oynayamıyorum, çünkü orada, o mevkide, rakip oyuncuya 'senin boğazını keserim' işareti yapan, bir gazeteciyi 'seni sabaha kadar döverim' diye tehdit eden, basın tribününe 'nasıl geçirdim size ama' diye el kol hareketi çeken terbiyesiz bir adam oynuyor, çünkü Türkiye sahte kahramanlar ülkesidir" demiyor Nuri Şahin. Hadi onu da ben diyeyim bari.

Nuri Şahin hatırlıyor, dünyanın en yaşlı genç oyuncusu ya da en genç yaşlı oyuncusu olduğunu.

fikret.dogan@arcor.de

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Berlin zaferi

Fikret Doğan 11.10.2010

Cuma günü Almanya ile Türkiye'nin sadece milli takımları değil, aynı zamanda spor gazetecileri de karşılaştı; hayır, bu kez basında odasında değil, düpedüz çim sahada. Bu cin fikir **Ahmet Çakır**'ın başının altından çıktı. "**Hadi bakalım, kozlarımızı paylaşalım, el mi yaman bey mi yaman**" türünden bir meydan okuma değildi meramımız. Daha çok tanışalım, kaynaşalım, mümkünse o büyük maçın şenlik bir katkıda bulunalım diyorduk.

Ahmet Abi nazlı spor gazetecilerini bin bir zahmet örgütlemeye çalışırken ben de Alman Spor Gazetecileri Derneği'nin başkan yardımcısı **Hans Joachim Zwingmann** ile irtibat kurdum. Fakat o da ne, Polonyalı spor gazetecileri de aynı gün onlarla maç yapmak istemiyormuş mu? Bre aman, ulan Polonyalılar size ne oluyor? Nitekim **Herr Zwingmann** da aynı görüşteydi. Günün anlam ve ehemmiyeti açısından bizimle maç yapmaları daha mantıklıydı.

Maç yeri ilkin Berlin Olimpiyat Stadı'nın etrafındaki idman sahalarından biriydi. Gazeteci milleti burayı daha kolay bulur diye düşündük. Ama Hertha Berlin kılık yaptı. Bunun üzerine Alman Futbol Federasyonu bize Reineckendorf semtinde etrafı ağaçlarla çevrili güzel mi güzel bir çim saha tahsis etti. Bir ara maçı **Erman**

Toroğlu'nun yönetmesi gündeme geldi, ama bu tehlike, onun da mırın kırın etmesiyle, çok çabuk savuşturuldu.

Maç sabahı hava günlük güneşlikti. Saha top oynamaya elverişli değildi; çünkü öylesine güzeldi ki, o çimlere basmak cinayet gibi bir şeydi. Yalnız Alman meslektaşların üzerindeki klasik beyaz formayı görünce az kalsın bir tarafıma inme iniyordu. Biz beyaz formaları giymiştik. Ee oldu mu şimdi **Zwingmann** gözüm? Biz senle böyle mi kavilleşmiştik? Hani kırmızı formalarla gelecektiniz? Artık bir takımın önlük giymesi kaçınılmazdı. Önce kırmızı önlükler biz verildi. Ama içimizdeki kimi arkadaşlar, **“yok abi, onlar giysinler”** diye caz yapınca önlükleri gerisin geri Almanlara kakaladık.

Maçtan önce milli marş filan söylemedik, göndere bayrak çekmedik, tam tersine hep beraber sarmaş dolaş fotoğraf çektik, birbirimize başarılar diledik. Maçı Bundesliga'nın tecrübeli kadın hakemlerinden **Inka Müller** yönetecekti. O da yardımcılarını da tek kelimeyle mükemmeldi. Yalnız **Inka Hanım**'ın tay gibi oradan oraya hepimizden daha hızlı koşması biraz moral bozucuydu. Devre arasında yardımcı hakemlerden birine **“tempo nasıldı”** diye sordum, **“Müthiş”** dedi, **“bölgesel kadınlar liginde orta sıraları zorlarsınız!”**

Karşımızda Almanya'nın büyük gazetelerinde çalışan **Michael Horeni, Philipp Selldorf, Carlos Ubina** gibi namılı kalemler vardı. Maçta sürekli girip çıkmak serbestti. Biz bu kuralın kaymağını yedik, çünkü dinlenip dinlenip tekrar sahaya dalan oyuncu sayımız çoktu. Ama Almanların tek bir yedekleri bile yoktu; çünkü birkaç saloz sahayı bulamamıştı.

İlk dakikalarda geride topu iyi çevirmekle birlikte rakip kaleye pek gidemedik. Alman takımı daha çok mücadele ediyor, daha çok koşuyordu. Ekol dedikleri de bu olsa gerek; adamların gazetecileri bile tipik Alman futbolu oynuyor, iyi mi! Ama **Hakan Ünsal** ilerde oynamaya başlayınca işin rengi değişti. Nitekim **Sabah**'tan **İsmail Erel** şık bir plaseyle bizi öne geçirdi.

İkinci yarıya da iyi başladık; **Hakan Ünsal**'a güzel bir gol pası verdim, o da sol ayağının dışıyla uzak köşeyi çok şık gördü. Fakat Almanlar hemen güzel bir golle farkı bire indirdiler. Bu arada **Ahmet Abi**'nin yerli yersiz sürekli oğlu **Barış**'a pas atmaya çalışması takımın içinde homurdanmalara yol açtı. Kaderin cilvesi işte, **Barış** babasının şişirme toplarıyla değil de **Hakan Ünsal**'ın çok güzel bir ortasıyla golünü attı. Şimdi durum 3-1'di. Gönül rahatlığıyla yerimi **Aksiyon** dergisinden **Behram Kılıç**'a bıraktım.

Şimdi yiğidi öldür hakkını yeme, **Behram** müthiş bir performansla durumu 3-3'e getirmeyi başardı; önce bir pozisyon hatası yaptı, sonra da ceza sahasının içinde topu eliyle kepçeledi, bütün bunlar yetmezmiş gibi bir de penaltıyı hakeme yetiştirdi. **“Baba sen nereye yazıyorsun”** diye soranlara **Behram “söylemem, bari kurumun adı lekelenmesin”** diyerek ser verip sır vermedi. **Behram** dışarı çıkarken **“yahu ben stoper oynayamam ki”** diye sızlanıyordu. Tabii, bu topraklarda herkes forvet arkası oynar ancak. Nitekim oyuna girer girmez forvetlerin arkasına konuşlandım hemen.

Fakat **Behram**'ın dürüstlüğü bize tekrar penaltı olarak geri döndü, çünkü bu kez Almanlar itiraf etmişti. **Inka Hanım** da **“yok benim dediğim dedik çaldığım düdük”** demeyip penaltı noktasını gösterdi. Bundan sonra Almanlar çok yüklendiler, ama hani nasıl derler, defans güvenliğini elden bıraktıkları için kevgire döndüler. **Hakan Ünsal** toplam dört gol atarak **Hiddink**'e mesaj verdi. Ama en güzel golü, ne yalan söyleyeyim, ben attım. Çünkü hilafsız 80 metrelik bir deparın ardından topu filelere gönderdim. **Piero** benle gurur duyardı herhalde!

fikret.dogan@arcor.de

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Nobel Edebiyat Ödülü

Fikret Doğan 13.10.2010

Geçen perşembe günü İsveç Akademisi'ndeki basın toplantısına katılan gazeteciler kulaklarına inanamadılar; kimisi kendini çimdiklerken kimisi de yanındaki meslektaşının boğruüne esaslı bir dirsek attı, bakalım rüyada mıyım değil miyim diye. Bu yılki Nobel Edebiyat Ödülü'nü kazanan sanatçının adı açıklandığında herkes şaşkınlıktan dut yemiş bülbüle dönerken, görkemli salonun duvarları ünlü Macar spor gazetecisi ve filozof Laszlo Darvasi'nin boğazından kopan bir sevinç çığlığıyla yankılanmıştı.

Halk arasında 18'ler diye bilinen İsveç Akademisi'nin daha önce de defalarca akla hayale gelmedik isimlere, daha doğrusu isimsizlere Nobel ödülünü vererek kamuoyunu terse yatırdığı çokça görülmüştü. Ama bu kez, gene Philip Roth, Mario Vargas Llosa gibi birçok namılı yazarın avucunu yalaması bir kenara, her türlü hayalgücünü aşan bir karar sözkonusuydu. 18 daimi üyenin ödüle layık gördüğü kişi ne bir yazar ne bir şair, ne de Winston Churchill gibi bir hatipti, tam tersine kıcı kırık bir futbolcuydu. İşin komiği, bu futbolcunun, bırakın ömrü hayatında kâğıda bir şeyler karalamış olmasını, okuma yazması bile yoktu.

Akademinin daimi genel sekreteri Peter Englund ödülü kazanan sanatçıyı açıklamadan önce şöyle bir girizgâh yapma ihtiyacını hissetmişti: "Futbol kırmızı bir gülü andıran bir şiir, insanın yüreğini dağlayan bir hikâyledir. İşte bu yüzden bir futbolcunun Nobel Edebiyat Ödülü'yle onurlandırılmasının zamanı geldi de geçti bile."

Hayır, ödülü kazanan futbolcunun adı ne Maradona ne de Pele'ydi. Hayatında ikinci ligden öteye gidememiş, tek bir kupa bile kaldıramamış alelaide Perulu bir topçuydu: Juan Vargas Solano.

Peki ne yapmıştı da bu adam Nobel'i almaya hak kazanmıştı? Ödülün gerekçesi, Solano'nun 1975 yılında kıytırık bir kupa maçındaki attığı bir pastı; evet, sadece ve sadece bir pas. İsveç Akademisi'nin daha önce de bir yazarı tek bir eserinden dolayı ödüllendirdiğine çokça rastlanmıştı: Örneğin Camilo Jose Cela ödüle yalnızca "Pasqual Duarte ve Ailesi" adlı ilk romanıyla değer görülmüştü, bu da ömrünü edebiyata adanmış yaşlı Cela'yı o kadar kızdırmıştı ki, iki ay sonra İsveç Kralı'nın huzurunda yaptığı ödül konuşmasında 18'lere paparayı basmaktan kendini alamamıştı. Ama bu kez iyi oynanmış bir maç değil, özelliksiz bir pas sözkonusuydu; yani bir şairin bir dizesinden ötürü ödül almasına benziyordu bu durum. İşin tuhafı, amatör kamerayla çekilmiş görüntülerde Solano'nun maçın en kötü adamı olduğu açık seçik görülmüyordu.

Perşembe günü sabahın köründe kendisini telefonla haberi bildiren kişiye Solano ağız dolusu küfürler savurmuştu, çünkü böyle münasebetsiz şakalarla geçirecek zamanı yoktu. Ama az sonra İsveç Büyükelçisi şehrin ileri gelenleri ve bir araba dolusu gazeteciyle birlikte müjdeyi vermek ve büyük sanatçının elini sıkamak için kapısına dayandığında Solano kederli bir ses tonuyla şu açıklamaya yapacaktı: "Bir şair olduğumu hep biliyordum zaten. Uzaktan şut çekerken, kavisli bir hava topuna yükselirken, sol açığın koşu yoluna pas atarken bir şair olduğumu biliyordum. Tribünler bana küfredirken, hocam saha kenarından beni azarlarken, hakem haksızca bana kırmızı gösterirken bir şair olduğumu biliyordum. Yalnızca bildiğimi bilmiyordum."

Nobel'in isimsiz bir futbolcuya verilmesi ünlü Perulu futbolcuları çok kızdırdı. İsveç Akademisi'ne ateş püskürenler arasında milli takım formasıyla en çok gol atan oyuncu ünvanını elinde bulunduran Teofilo Cubillas da vardı; ona göre ödülün nedeni siyasiydi. Solano iflah olmaz bir marksist, Tupac Amaru Devrimci Hareketi'nin ateşli bir üyesiydi; sivillere karşı hiçbir şiddet eylemi gerçekleştirmeyen bu solcu gerilla örgüt bütün dünyada büyük bir saygınlık kazanmıştı.

Öfke kusanlardan biri de Maradona'ydı; ona göre ödülü kendisinin 1986'da bütün İngiltere takımını tek tek çalmlayarak boş kaleye attığı gol almalıydı. Efsanevi futbolcu bu haksız kararın FIFA tarafından iptal edileceğini iddia etti.

Söylentilere bakılırsa, ödülü Hollandalı Rensenbrink'in 1978 Dünya Kupası'nın finalinde maç 1-1 iken 90. dakikada direktten dönen şutu kıl payı kaçırmıştı.

Peki, büyük bir kalecinin müthiş bir kurtarıcı, bir santrforun parmak ısırtan bir golü, cengaver bir savunmacının topu çizgiden çıkarışı değil de, neden bir pas ödüle layık görüldü? Peter Englund ödülün gerekçesini Alfred Nobel'in bildiği beş dilde şöyle okumuştı: "Acımasız bir dünyada tek makul davranışın bir pas olduğunu ironik bir dille göstermiştir." Evet, ödüle değer görülen eser, bir geri pastı.

fikret.dogan@arcor.de

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Şiar Yalçın

Fikret Doğan 20.10.2010

Seksenli yılların ortasında tıfıl bir üniversite öğrencisiyken "briç"e merak sarmıştım, o kadar ki, dört yıl boyunca neredeyse kahveden hiç çıkmadım. Okula sadece sağdan soldan ders notu toplamak ve sınava girmek için gidiyordum; uzun lafın kısası, iyi bir öğrenciydim ben.

Ne yalan söyleyeyim, "king" ya da "üç-beş-sekiz" gibi oyunların müdavimiyken briçten acayip tırsardım, gözümü fena korkutmuşlardı; aman şöyle zor bir oyundur, aman böyle çetrefil bir iştir, herkes oynayamaz, falan filan. Tıraş tabii. Ne var yani, briç işte, atla deve değil ya! Az buçuk elinde kâğıt tutabiliyorsan, kamyon şoförleri gibi uzunca bir süre kışının üzerinde oturabiliyorsan senden âlâ "briççi" mi olur? Ha, bu özelliklerine bir de muhakeme gücünü ve briç adabını eklersen, hah işte o en güzeli.

Bunları niye mi söylüyorum, korkmayın diye; briç öyle öğrenmesi çok zor bir oyun değildir. Bir gün, üç beş arkadaş kahvede boş boş otururken bizim hergelelerden biri, "Hadi gelin size briç öğretiyim" dedi, yarım saat sonra kendimizi briç masasında bulduk. Kafasını gözünü yara yara briç oynadık; ama bir şey başka türlü nasıl öğrenilir, işte orasını bilemem. Zaten kozun ne olduğunu kavrarsanız, hiç korkmayın, gerisi çorap söküşü gibi gelir.

İşte böyle başladı briç tutkusu. Kahve kapanıncaya dek briç masasından kalkmazdık. Hatta kendi aramızda takım maçları yapmaya, ufak çaplı ikili turnuvalar düzenlemeye bile başlamıştık. Ama en güzeli de briç muhabbetiydi; saatlerce hiç sıkıp usanmadan bir el üzerine konuşuyorduk.

Pazar günlerini iple çekerdik. Şiar Yalçın'ın *Cumhuriyet Pazar Eki*'nde bir briç köşesi vardı, müptelasıydık. Problemlerin başlıkları divan edebiyatından bir dize olurdu genellikle. O problemleri çözmek bazen saatlerimi alırdı. 52 kâğıdı masaya yayar, o çetin cevizi kırmaya çalışırdım. Kafamdan buhar çıkardı bazen. Eğer biz çaylaklar yer oyunumuzu ve savunmamızı biraz geliştirebildiysek, Şiar Yalçın'ın sayesinde bu. O briç köşesi bizim kâbemizdi, her pazar tavaf ederdik.

Yine de neresinden bakarsan bak, kahve briçiydi oynadığımız. Yani konuşmalarımız tam bir felaketti. Elimizi anlatmanın yolunu bilmediğimiz için sürekli çuvallıyor, abuk sabuk kontratlarla cebelleşmek zorunda kalıyorduk. Eğer konuşmalarınız kötüyse yer oyununuz istediğiniz kadar iyi olsun, briç de şuradan şuraya

gidemezsiniz. Bizimkisi tam bir 'saldım çayıra gerisini mevlam kayıra' briçiydi. Deklarasyon bilgimiz kitti, hatta hiç yok denecek kadar azdı. Cahil cesareti işte, ağlanacak halimize bakmadan bir de takım kurup dörtlü takım maçlarına gitmeye başladık; amatör bir takımın Süper Lig'de oynaması gibi bir şeydi bu.

Sürekli yenilip kös kös kahveye dönüyorduk. Bir seferinde masamızdaki yaşlı bir kibitzer (briç lügatinde seyirci demek) şaşırtıcı bir biçimde maç boyunca hiçbir şeye maydanız olmadı; bilenler bilir, briçte yancılık yapan adamların çeneleri hiç kapanmaz, habire "Ya öyle mi oynanır, senin elin karo mu çıkar" türünden gıcık gıcık laflarla oyuncuların sinirini bozarlar; gündelik briçin tadı tuzu işte bu kibitzerlerdir. Her neyse, ne diyordum, o nezih adam bir kez ağzını açtı, o da maç sonunda: "Çocuklar yarım asırdan beri briç oynarım, kusura bakmayın ama sizin kadar kötü deklere veren başka bir takım görmedim."

Yerden göğe kadar haklıydı. Usta oyuncular ellerini çok güzel anlatıyorlardı, çünkü ortak bir sistemleri vardı, ama biz çoğu zaman bataklığa düşmüşçesine debelenip duruyorduk. Kulaktan dolma bilgilerle peynir gemisi yürümüyordu. Ne yazık ki, hiç kaynak kitap yoktu. Bu alanda Türkiye tam bir çöldü. İşte tam bu sırada Şiar Yalçın, gene Hızır gibi imdadımıza yetişti; onun Fransızcadan çevirdiği *Beşli Majör* kitabını okuduk da yol yordam öğrendik, dörtlü takımlar liginde maç kazanır hale geldik.

Şiar Yalçın'ın hakkı ödenmez. Türkiye'de briçin yayılıp sevilmesinde onun payı çok büyüktür. Edwin Kantar, Michel Lebel, Pierre Jais, Terence Reese gibi şampiyonların, Hugh Kelsey gibi büyük briç yazarlarının eserlerini dilimize kazandırması briçimize yaptığı en büyük hizmetti; bir köy okulunda kütüphane kuran kişidir Şiar Yalçın. Onun ektiği tohumlar en sonunda yeşerdi de, son yıllarda briççilerimiz uluslararası arenalarda önemli başarılar kazandılar.

Heykeli dikilecek bir diğer isim de Erdal Sıdar'dır; bu sinir küpü adam, onca imkânsızlıklara rağmen yıllarca dünyanın en iyi briç dergilerinden birini çıkardı. Ona da sağlık, afiyet diliyorum. Briç tarihimizin en büyük kahramanlarından biridir.

fikret.dogan@arcor.de

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Babalar ve oğullar

Fikret Doğan 27.10.2010

Baba imgesinin cuk oturduğu figürlerden biri de teknik direktördür; çünkü sınırsız bir güç vardır elinde. Oyuncunun kaderi onun iki dudağının arasındadır; işte tam da bu yüzden saha kenarında kâh mağrur bir firavun kâh haylaz öğrencilerine kızıp bağırır bir öğretmen gibi durur. Canı sıkıldı mı oyuncusunu yedek kulübesine mahkûm eder, paşa gönlü istedi mi antrenmanda pestilini çıkarır, kafasının taşı attı mı onu tokatlar. Kimi zaman da üzerinden sevecenlik akar; oyuncusuna gözü gibi bakar, kamptan kaçsa bile anlayışla karşılar, ertesi maçta formayı gene ona verir, sırtını sıvazlarken "hadi evlat göreyim seni" diye onu yüreklendirir; bir Hulusi Kentmen babacanlığıyla tepeden tırnağa şefkat kesilir.

Teknik direktör ister eli maşalı ister halim selim biri olsun, herkes onda hep bir babayı görür. Haliyle asi ya da mülayim oğul imgesi de alttan alta işler. Topçu dediğin hocasının sözünü dinlemeli, dediklerini harfiyen yerine

getirmeli, başına buyruk işlere kalkışmamalıdır; yani babanın yasasına uymalıdır, aksi takdirde kurulu düzen bozulur. Nitekim eski köye yeni âdet getirmek isteyenlerin sonu hazindir.

Baba-oğul ilişkisinde belirleyici öge başarıdır. Eğer takım iyi gidiyorsa, baba da oğul da halinden memnundur; hatta yedek oyuncu bile pıсар, ya hocasının gözüne girmek için çok çalışır ya da çenesini kapatıp oturur, ta ki gelecek sezon başka bir babanın ağına düşünceye dek. İşler bir ters gitmeye görsün, işte o zaman oğullar bu baskıcı adama karşı isyan bayrağını açarlar; bütün kötülüklerin kaynağında o vardır.

Medya hep bir ağızdan bu adamın kovulmasını ister, çünkü futboldan anlamıyordu, çünkü yuları oyunculara kaptırmıştır, çünkü aşırı zorbalıkla topçulara nefes aldırılmıyordu. Yeni teknik direktör takımdaki başıbozukluğa bir dur demeli, bir yandan sözünü dinletmesini bilen bir baba gibi kırbacı ele almalı, diğer yandan çocuklara şefkatle yaklaşmalıdır. Otorite ve özgürlük talepleri iç içe geçmiştir. Baba özlemi ve nefreti etle tırnak gibidir sanki.

Tanzimat Fermanı'ndan bu yana yürütülen 171 yıllık modernleşme hareketine rağmen Türkiye ataerkil toplum özelliğini üzerinden atamamıştır; kamu yönetiminden özel sektöre, cemaatten aileye kadar her yer kum gibi patriyark kaynıyordu. Teknik direktörlere gösterilen aşırı teveccühün ve tahammülsüzlüğün nedenini babaya duyulan sonsuz imanda ve baba nefretinde aramak gerekir. İlk Türk romanlarını inceleyen Jale Parla'nın bulgusu çok önemlidir; Tanzimat dönemi aydınları Batı'ya karşı yenilgiyi bir "baba kaybı" olarak yaşamışlardı. Ama "babasız dünya"dan korkmak sadece Osmanlı aydınlarına özgü bir durum değildi.

Daha 1708 yılında Shaftesbury Kontu bu sözü sarfetmişti, üstelik o dönemde Jean Bodin'in çok önceleri formüle ettiği üç katlı ataerkil düzenin borusu öttüğü halde; gökyüzünde ilahi baba, bir kat aşağıda yeryüzünde onun mührünü taşıyan kral, en alt katta da aile reisi hüküm sürüyordu. İşin tuhafı, bu ataerkil düzene Toplumsal Sözleşme düşüncesiyle ilk felsefi darbeyi indiren kişi tam da Shaftesbury Kontu'nun öğretmeni John Locke'du; tinsel düzlemde baba-oğul çatışması! Baba yeniyi, oğul eskiyi savunuyordu!

Fransız Devrimi'nin bu üç katlı evi yıkmasından sonra ilk hâsıl olan şeylerden biri de baba özlemiydi. Balzac, *İki Kadın* adlı romanındaki babayı şöyle konuşturur: "Devrim 16. Luise'nin başını uçurarak bütün aile babalarının başını uçurmuştur... Babanın iktidarı üzerine kurulmayan bir ülke etrafını çevirdiği toprakları kaybeder."

Ahmet Hamdi Tanpınar bir yerde Osmanlı'yla bağların koparılmasını bir baba katli olarak görüp kederlenir. Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucu babaları da bunun farkındadır, nitekim çok geçmeden bu babayı başka bir babayla ikame ederler: Atatürk. Türklerin Atası. Bu babanın resimleri, heykelleri bir totem gibi her yerde hazır ve nazırdır; çocuklar asla ve asla onun sözünden çıkmamalı, onun gösterdiği yolda yürümelidir. Türk toplumu hiçbir babayla hesaplaşmamıştır. Ahmet Altan'ın o meşhur Atakürt yazısı neden infial uyandırmıştı? Çok derin bir yaraya parmak basıyordu da ondan.

Türkiye'deki teknik direktörlerin hemen kapının önüne konulmasında kolektif bilincin etkisi büyüktür. Ne ki baba nefreti, Fransız Devrimi'nde olduğu gibi çok geçmeden çocuk katline dönüşecektir; Odipus'ten Saturn'e giden yol çok kısadır.

Maça giden Galatasaraylı seyirciler neden ele ele tutuşmuş bir babayla oğla saldırdılar? Fenerbahçe forması değil, onları harekete geçiren şey tüm bu çelişkili duyguların bir anda tek bir imgeyle su yüzüne çıkmasıydı.

Babil Kulesi

Fikret Doğan 03.11.2010

İvan Ergiç ile Andre Moritz'in kameraların karşısında Türkçe konuşması çok hoşumuza gitti. Acayip sevindirici olduk. **"Yaa demek ki isteyince oluyormuş"** cular, **"öğrensinler tabii, işleri ne"** ciler, **"paraları cukkalamasını bilirken iyi, Türkçe öğrenirken mi kötü"** cüler hemen bu gelişmeye dört başı mamur bir selam çaktılar. Hele geçen hafta **Aykut Kocaman'ın bundan böyle yabancı oyunculara Türkçe öğrenmeyi şart koşacağı yönündeki bir haber büyük alkış topladı.**

Şimdi yabancı futbolcuların tek eksiği kaldı: İstiklal Marşı. Her hafta maçlardan önce aynı bizim gibi kafasını gözünü yarararak onu da okumayı başarırlarsa, artık onlara havada karada ölüm yok demektir. Gerçi Daum gibi mırıldanıyormuş gibi yapmak da mümkün, ama bu hokkabazlığın çok sağlıklı bir yöntem olmadığı konusunda herkes hemfikir. Marifet, etinden et kopartılıyormuşçasına avaz avaz bağırarak okumak. Hem de sabah akşam. Tabii en ideali, 12 Eylül döneminde Diyarbakır Cezaevi'nin boş kalmasına gönülleri razı gelmeyen Kürtlerin canhıraş okuma biçimidir. Ama kabul edelim ki, onlar da o coşkuya ancak olağandışı koşullarda ulaşabilmişlerdir; yani kulüplerimizin kapalı cezaevlerine dönüştürülmesi en akla yatkın çözüm.

Bu topraklarda "vatandaş Türkçe konuş" demek çok normal, ama aynı şeyi Almanlar istedi mi, işte o faşistlik. Orada da burada da egemen kültür sözcülerinin anlamak istemedikleri bir husus var: Belirli bir yaştan sonra yeni bir dil öğrenmek öyle ha deyince yapılabilecek bir şey değil. Uzun yıllar göz nuru dökmeyi gerektiren meşakkatli bir uğraş. Nehirde kürek çekmeye benzer, bıraktın mı, hoop akıntı seni gene başlangıç noktasına sürükler. İşten güçten kafasını kaldıramayan insanların üstesinden gelebileceği bir iş değildir.

Öte yandan ilk kuşak göçmenlerin uzun boylu Almanca öğrenmesine sahiden gerek yoktu; nasıl olsa bir iki yıl sonra geri döneceklerdi. Ama evdeki hesabın Almanya'ya uymadığı anlaşıldığında zaten iş işten geçmiş, düzen bir kez kurulmuştu. Kaldı ki, dil öğrenmeye üşeniyor diye küçümsenen o insanlar pekâlâ gündelik hayatı çekip çevirebilecek kadar dil biliyorlardı. Onlar oraya roman yazmaya değil, çalışıp paraya kazanmaya gitmişlerdi.

Aynı durum yabancı futbolcular için de geçerli; işlerini görebilecek kadar dil bilmeleri yeterlidir; gerisi onların arzusuna, beklentisine ve kabiliyetine kalmış bir şey. **Guti geleli ne kadar oldu? Bakın, derdini ne güzel anlatıyor sahada. Hoca kör müsün, adamlar iki kere faul yaptı demek için biraz pantomim sanatı yeter de artar bile. Unutmayın, bu adamlar top oynamak için burada, ona buna laf yetiştirmek için değil.** Zaten takım arkadaşlarıyla şakalaşacak, küfürleşecek kadar dil bilmeyen yok.

Aykut Kocaman'ın kararını destekleyenlerin başında Türk Dil Kurumu Başkanı Şükrü Halûk Akalın geliyor: "Karşılaşmalar altı yabancıyla oynandığında Türkçe azınlıkta kalıyor?" Bu mudur yani bütün mesele? Budur tabii, sırf bu yüzden azınlıkların kökü kurutulmadı mı? Sonra Fatih Terim'in Fiorentina'ya gitmeden önce dil öğrenip ilk basın toplantısını İtalyanca yaptığından dem vuruyor. Bildiğim kadarıyla o ilk basın toplantısını Milan'da yapmaya kalkıştı, ama daha ikinci üçüncü cümlede Galliano duruma el koydu; hakikaten de komik bir sahneydi. Üstelik Akalın'ın iddia ettiği gibi **yurtdışına giden bütün oyuncularımızın dil öğrendiği filan yok.** Tamam, Nihat öğrendi, ama Rüştü hiç öğrenmedi, hem de önündeki defansı idare edebilecek kadar bile öğrenmedi. Yani kişiden kişiye değişiyor bu iş. Bir de ben "sorulara yanıt verilmesi" lafına takıldım. **Dil zabıtlığı yapmış gibi olmayayım ama, soruya yanıt verilmez, soru yanıtlanır, o verilen şey cevaptır; rahmetli Fethi Naci öyle derdi.**

Bir de futbolun dili ortak diyenler var. Bundan büyük yalan yok; kelimeler aynı, cümleler farklıdır. Biri ayağa pas ister, öteki onun koşu yoluna pas atar, beriki ifrit olur. Kimisi rakibe basar, kimisi geriye yaslanır, kimisi çalım atar, kimisi pas bekler. Birbirini çözmek zaman ister, çünkü herkesin futbol dili farklıdır; zaten böyle olduğu için futbolun çehresi değişiyor hep. Her yeni gelen oyuncu futbol şiirini yeniden yazar. Sahada sadece onbir ayrı karakter değil, aynı zamanda onbir ayrı dil vardır; bunlardan bazen kakofoni çıkar, bazen kulakların pasını silen bir şarkı. **Bir teknik direktörün görevi bu Babil Kulesi'ni yıkmadan, anlamlı bir metin yazabilmektir. Herkes ayrı telden çalmalı, ama yine de herkes diğerinin dilinden anlamalıdır.** Bu da sadece kelimelerle yapılabilecek bir iş değildir; **Albert Camus'nün dediği gibi, "Gözler konuşunca, suskunluk artık suskunluk değildir."**

fikret.dogan@arcor.de

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Geyik muhabbeti

Fikret Doğan 10.11.2010

Al işte, Hagi de futboldan anlamıyormuş. Zaten bir tane anlayanı görsem, dişimi kıracağım. İşin kötüsü, kov kov bitmiyor da! Schuster Efendi aklını başına devşirse iyi eder. Çanlar en çok onun için çalıyor. İnşallah kulağı iyi duyuyordur. Yoksa yandı gülüm keten helva.

Bu teknik direktör milleti tam dayaklık. Hepsinin kafasında türlü türlü saçmalık var. En ipe sapa gelmez taktiği uygulamak için hiçbir fırsatı kaçırmıyorlar. Mahsustan mı yapıyorlardır nedir? Ne demek abi, defansı öne çıkarmak? Eski köye yeni âdet. Arkaya atılan her top gol tehlikesi! Yok böyle bir şey. Kılık etmiş gibi olmayayım ama, asıl "her top" diye bir şey yok. Hem arka dediğin şey de kalecinin önü! Her topun çetelesini tutarsan top oynamazsın. Schuster elbette defansı öne çıkaracak, yoksa takımın boyu nasıl kızsın? Asıl geri geri kaçan savunmacıdan kork sen.

Bir de başımıza ön libero diye bir karın ağrısı çıkardılar. Adam serbest ama ne hikmetse savunmacıların önüne kazık kakmış, oradan onu sökebilene aşk olsun. Aurelio, Cana, Christian, Mustafa Sarp, Hüseyin bunlardan ancak tapu kadastrocu olur. Oynadıkları bölgenin tapusunu çıkarmışlar, aman gecekondlu dikeleler korkusuyla oradan milim ayrılıyorlar. Sanki biraz açılışlar köpekbalıklarına yem olacaktıymış gibi.

Futbol akıl oyunudur derler, sonra da nedense gidip en akılsız adamı takımın başına getirirler. Demek ki akıllı seçen akılda bir tuhaflık var. Asıl onu sorgulamalı. Madem Rijkaard kafasızın tekiydi, peki onu getiren yönetime ne demeli? Galatasaray artık Hoca Öğütme Tesisleri'ne dönüştü. Adnan Polat yönetimi habire hoca kovuyor. Ama elde olmayan sebeplerden ötürü kendisini kovamıyor. Ne yazık ki, insanın anatomik yapısı kendi kıcına tekme atmaya müsait değil. Ha bir de insanın kendisine sırt dönememesi diye bir durum var. Sen sırtına sırt dönünce, sırtın da sana sırt dönüyor. Ay'ın karanlık yüzü gibi bir şey. Sırtını hiç göremiyorsun. Bahanelere sığınmak elzem yani. O yüzden Adnan Polat'a kızmak elimden gelmiyor. Ama en azından bir bildiri yayımlayamaz mıydı? Ama federasyona yalancıkta savaş açtıkları dönemde yayımladıkları "Galatasaray Türkiye'dir" türünden bir kara çalma bildirisi değil. Daha ziyade "adam gibi bir takım kuramadık, altyapıdan oyuncu yetiştirmeyi bir kültür haline getirmeyi başaramadık, sabırsızlığa yenik düşüp hocaları gerisin geri postaladık, kendimiz ettik kendimiz bulduk, hani kafamıza taş düşse yeridir" türünden samimi bir özeleştiri. Hayır, böylesi durumlarda araziye uymak, iyice sipere yatmak en makul davranış biçimidir. Ne hikmetse, kulüp

yöneticileri akılcılığı hep böyle başarısızlık anlarında hatırlıyorlar. Sen bildiğini oku Adnan Polat. Nasıl olsa taraftarda herkese yetecek kadar utanç var.

Tedbil-i hocada ferahlık vardır derler. Bak, Rijkaard gitti, Cimbom Kadıköy’de söke söke bir beraberlik çıkardı. Ama o ne muhteşem beraberlikti öyle. Kesin bir yüzyıl konuşulur artık. Yüzyılın beraberliği! Kulağa da hoş geliyor. Fakat Heraklit amcamın dediği gibi, aynı beraberliğe iki kez yatılmaz. Nitekim Trabzon’da papaz pilav yemedi. Ama o ne tatlı bir beraberlikmiş ki, Cimbom Avni Aker’de de 11 kişiyle topun arkasına geçti. Lakin, hücum çıkarken bu kez topun önüne geçen yoktu. Futbol basit bir oyundur, savunma yaparken topun arkasına, hücum kalkarken önüne geçeceksin. Tamam, ukalalığın lüzumu yok. N’aparsın beynimizi öyle bir yıkadılar ki, habire futbolun nasıl oynanması gerektiğini anlatıyoruz birbirimize. Gel de şimdi hani bir “azizliğe” uğrayan muhterem Zico Efendi’yi hayırla anma! Uğur Boral’a ne demişti? “Ben sana nasıl oynaman gerektiğini söyleyemem, ancak nasıl oynamaman gerektiğini söyleyebilirim.” Akılsız Zico!

Galatasaray’ın hali hakikaten içler acısı. Baksana, tam bir Anadolu takımı gibi oynuyorlar. Geriye yaslanırım, punduna getirirsem bir gol atar üstüne yatarım. Bu takım literatüre “tek kişilik hücum” kavramını sokarsa, hiç şaşmam. Bir tek Pino’yla gol mü aranırmış? Gol aramak? Saçma. Bir takım neden gol arasın ki? İyi oynarsa gol kendiliğinden gelir. Hem uluorta gol peşinde koşturmak koca koca adamlara yakışıyor mu? Golden çok ne var? Denizde kum sahada gol. Bırak, gol senin peşinden koştursun.

Of of, bu yazı hiç mi bitmez. Sus. Okura terbiyesizlik etme. Hele o yüksek düşüncelerini okurdan sakın esirgeme. Aksi takdirde ülkede fikir kıtlığı baş gösterir, maazallah kovacak hoca bulunmaz. Hem sık dışını, birkaç cümle daha topaçladın mı, köşenin dibini buldun demektir.

Ah ah, ben de Altan Tanırıkulu gibi maça gitmeden önce tramvaya binip Mustafa Kemal’i düşünmek, Ercan Güven gibi 10 Kasım’a maç konulmasına sinirlenmek istiyorum, ama olmuyor. Kansıklık işte.

fikret.dogan@arcor.de

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Söze ne hacet

Fikret Doğan 17.11.2010

Taraftarlarını perişan eden zalim üç büyüklere karşı dört başı mamur bir yazı 93. yaşgünüme pek bir yakışırdı doğrusu. Ama öyle kesif bir hafıza bulanıklığıyla mübalağa cenk içindeyim ki, diyeceklerimi unuttum. İhtiyarlık işte. Düşmanlarım tam da burada kıs kıs gülererek “bunaklık” kelimesini tercih edeceklerdir, tabii hayatta kalmayı başarmışlarsa eğer. İşin kötüsü, ben ne düşünmüştüm diye soracak biri de kalmadı etrafımda. Çevrem yalnızlaştıkça, ne tuhaf, düşüncelerim kalabalıklaştı. O mahşeri kalabalıkta herhangi bir düşünceyi bulmak samanlıkta iğne aramaya benziyor. Ama ne yalan söyleyeyim, şimdi hafızam beni gene yaya bıraktı diye hayıflanacak değilim, çünkü Azrail’in soğuk nefesini sürekli ensemden duymaktan iyice köreldim. Üç büyüklerin canı cehenneme. 75 yıllık meslek hayatımda bu konu da kusur kalsın. Hem öteden beri Bâb-ı Âli üç büyüklerin bekâsını kendine dert edinmiş ahmaklarla doludur, şimdi onlar çoktan yüksek bir görev duygusuyla kötü gidişatın nedenlerini bir bir tefrika etmişlerdir bile.

Al işte, gene bir kelime ormanında kayboldum, el yordamıyla oradan çıkmaya çalışıyorum. Malum, gözlerim fena bozuk. Aslında bir kartal bile yanımda halt etmiştir, burnumun ucu dışında her şeyi çok iyi görürüm.

Gelgelelim yıllar önce habis bir muharrir bana “yarı kördür” iftirasını atınca, sırf onu yalancı çıkarmamak için gözlük takmaya, etrafı boz bulanık görmeye başladım. Ben eski toprağım, benim indimde ağızdan çıkmış bir söz kutsaldır.

Ne var ki, artık günümüz insanı söze osuruktan tayyare muamelesi yapmayı bir alışkanlık haline getirdi. Mesela geçen hafta Ahmet Vehbi Şafak’ın kaleminden sabık spiker Doğan Yıldız’ın intihar ettiğini öğrenip yeis bir üzüntüye gark olmuş, daha sonra cevval muharrirliğiyle sürekli bana faniliğimi hatırlatan Tanıl Bora’nın merhumu hayırla anan yazısını okuyup kederle iç çekmişim. Oysa isim benzerliğinden kaynaklanan bir yanlış anlamaymış hepsi. Doğan Yıldız’a çok içerledim, çok kırıldım doğrusu. Zamanında bir kar tanesinin yumuşaklığıyla maç anlatan bu zat meğerse incelikten, nezaketten, letafetten hiç de nasibini almamış birisiymiş. Onun yerinde zarif bir insan olsaydı, sırf onca sitayiş, onca gözyaşı boşa gitmesin diye kendini kaldırıp beşinci kattan aşağıya atardı. Eskiden böyleydi. Hayat söze tabiydi, söz hayata değil, çünkü başlangıçta söz vardı.

O zamanlar sadece rüyalar, anılar, sohbetler değil, vasıtalar da çok yavaştı. Gazeteler uzak dağ köylerine eşek sırtında giderdi. Bu yüzden okurlar kimi olayları yıllar sonra öğrenirlerdi, o da şansları varsa tabii. Kimi kasabalar büyük bir sevinçle Birinci Dünya Savaşı’nın bittiğini kutlarken ikincisi patlak vermişti. Hatta rivayet odur ki, dünyanın yaratıldığından habersizce mutlu mesut yaşayan insanlar vardı. İşte bu yüzden, taşra baskısını düşünerek maç yazılarını üç dört gün öncesinden yazardık. Genelde maçların sonucunu doğru tahmin ederdik. Elbette arada sırada tahminlerimizin foş çıktığı da olurdu. Ama hiç kimse bu ayıbımızı yüzümüze vurmazdı; daha doğrusu bu bir hata olarak kabullenilmezdi, mademki kaleminden çıkmıştı, öyleyse doğrudu. Hatta federasyon bile lig sıralamasını bizim sayfalarımıza göre düzenlerdi. Yani sırf maç başka bir sonuçla bitti diye bir takımın hanesine puan yazmazdı.

Kimse bize kızmazdı, tam tersine oyuncular maç sonucunu doğru tutturamayınca mahcup olurlardı. Hocaları da onları bir güzel fırçalardı. Bir seferinde bir maçın sadece kaç kaç biteceğini değil, gollerin dakikasını bile tastamam önceden bilmişim de genel yayın müdürümüz enseme bir aferin şaplağı indirmişti. Yıllar sonra o maçı yöneten hakem, yazımı yolda gelirken trende okuduğunu, gollerin o dakikalara denk düşmesi için nasıl bin tane dolap çevirdiği anlatmıştı. Okur da söze saygılıydı; mesela Dolmabahçe’de az önce seyrettiği maçın yazısını iskelede okurken sahada gördüklerine değil, okuduklarına inanırdı. Bizim okurumuz itaakârı, isyankâr değil.

Evet, biz eskiden sonucunu doğru tahmin edebildiğimiz için maç seyrederdik, şimdi insanlar sonucunu bilemedikleri için seyrederler. Ama sadece biz kafasız, cahil futbol yazarları değil, siyaset yazarlarımız da her şeyi önceden görürlerdi. Zaten devlet büyüklerimizin açıklamaları hep birbirine benzediği için pek yanılma şansları yoktu. Kennedy’ye suikast yapılacağını önceden yazmıştık. Komplocular da ayıp olmasın diye o tarihlerde silaha davranmışlardı. Dünya önceden görülebilen bir yerdi; sürprizlere yer yoktu. Batılılar bunu anlamaz, onlar olguları, biz hayalleri izleriz. Hangisinin daha meşakkatli olduğuna siz karar verin.

Söze ne hacet, her şey kabak gibi ortada.

fikret.dogan@arcor.de

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

İsimler Sözlüğü

Misimoviç – Galatasaray’da kurban bayramı hiç bitmez. Pisboğaz ilahlar yılın 365 günü açıtır. Şimdi gene acilen birilerinin gırtlığına bıçak dayamak gerekiyordu, Misimoviç’i buldular. Zavallının ne türden bir suç işlediği de belirsiz. Ama zaten “kurban” tanımı gereği günahsızdır; başkalarının günahını yüklenir. Hem Misimoviç “beni kesin” dercesine etrafa melül melül bakmıyor muydu? Üstelik gözünün üzerinde kaşı da var. Alın size ideal bir kurbanlık koyun. Misimoviç “ya, ben nasıl bir yere düştüm” diye hiç veryansın etmesin, onu buraya gelmeden önce düşünecekti. Övünmek gibi olmasın ama, bizim buralarda her koyun kendi bacağından asılır. Ah bir de kulağımızı, burnumuzu koparmadan kurban kesmeyi bir öğrenebilsek, işte siz o zaman görün bizi.

Adnan Polat yönetimi – Yöntem çok basit: Her maçtan önce birini gönderiyorsun, böylece takım silkinip kendine geliyor. Fenerbahçe maçında önce müthiş bir zamanlama ve ferasetle Rijkaard’ın bileti kesilmişti. O sayede takım dillere destan bir beraberlik kazandı: Yüzyılın Beraberliği. Şimdi Beşiktaş maçı öncesinde Misimoviç’in kadro dışı bırakılması bu mantığın doğal bir sonucu. Bir de Adnan Polat yönetimi için tutarsız derler. Oysa tam bir istikrar abidesi.

Hagi – Başıbozuk bir takımın yeni teknik direktörü bir kartal gibi gözünü kısıp sahadaki oyuncuları tek tek süzer, en iyilerinden birini seçip onu herkesin içinde bir güzel kalaylar, sonra ona kapıyı gösterir. İpler kimin elinde sorusunun yanıtı bellidir artık. Sular durulmuştur. Ama şimdilik. Çünkü gözdağı vererek otorite kurmak faşizan okul ve hapishane müdürlerinin işidir ancak. İsyen bir yerden gene patlak verecektir.

Schuster – Kimi kendini aşağılanmış hissetti, “bu adam bize tepeden bakıyor” diye heyheylendi, kimi de “bizim ekmeğimizi yiyen bir gâvur bizi küçümseyemez” diyerek ağzının payını verme yarışına girdi. İyi hoş da, Schuster’in söyledikleri yeni bir şey değil ki. Çanakkale Geçilmez’i oynamaktan başka bir halt bilmeyen takımlara hepimiz gıcığız. E, bunu dillendirdi diye mi ona kızıyoruz? Hayır, sabah akşam geyiğini yaptığımız bir hakikati bir yabancının ağzından duymak kanımıza dokundu, hepsi o. Yani aşağılık kompleksimiz depreşti. Mazrufu bırakıp zarfa daldık gene. Schuster’in yerinde olsam, vakti zamanında bir vatandaşının söylediği o meşhur nükteyle cevaplardım o heyheyci tayfasını: “Alındınız! Yoksa çok doğru bir şey mi söyledim?” Öte yandan ona hak verenler de yok değil hani. İyi hoş da, Konyaspor öyle cümbür cemaat kelle koltukta bir savunma yapmadı ki. Aslına bakarsanız, hiçbir şey yapmadı. Peki, Schuster neden o zaman rakip takımın oyununu eleştirme kabalığını gösterdi? Her şey çok açık, bu hırçınlıkların arkasında çok hesaplı bir düşünce var, o da futbolculara yöneltilebilecek eleştiri oklarını kendi üzerine çekmek. Mourinho böyle numaralara başvurunca iyi de Schuster yapınca mı tu kaka?

Holosko – İnönü zaten günah keçilerinin sıkça çöle gönderildiği bir yerdir. Defteri dürülen futbolcuların adını yazmaya kalksak buradan köye yol olur. Oysa seyirci geçen sene doğru adresi bulmuştu. Ama Guti ile Q7 gelince birden çark ettiler. Yeter birden Yetmez’e döndü. Hay gözünü sevdiğim rüşvet, sen nelere kadirsin böyle!

Engin Baytar – Kameraların karşısında süt dökmüş kedi gibi süklüm püklüm özür diliyor. O eski dellenmelerden eser yok şimdi. Bir yaşma daha girdim; ya insan kendine küfür ettiği için özür diler mi? Hatta insanın arada sırada kendisine okkalı küfürler savurması sağlıklı bünyeye delalettir. Ama bu iş başkasının yüzüne bakarak, ona doğru el kol hareketi çekerek yapılmaz ki. Hele de bu başkası, seni tekrar futbola döndüren mümtaz bir kişiye. Hem madem kendine küfür ettin, bizden niye özür diliyorsun ki? Çocuk mu kandırıyorsun sen? Engin Baytar bütün yavuz hırsızlar gibi hamasete sığınmış. Zaten sözlerinin arasına Trabzon âşığı olduğunu sıkıştırmasa hatırım kalırdı. Mademki Trabzon âşığıydın, öyleyse her türlü haltı yiyebilirsin.

Alanzinho – Maçtan sonra “ben dengemi kaybettiğim için düştüm” demek dürüstlük değildir; ama o

pozisyonda hakemi etkilemeden, tribünleri tahrik etmeden oyuna devam etmek dürüstlüğün ta kendisidir. Birçok futbolcu vardır; maçta her türlü kepezeliği yaparlar, sonra saha dışında Doğrucu Davut'u oynarlar. Kale çizgisinin üzerinden topu elle çıkarırlar, sonra da marifetmiş gibi bunu kameraların karşısında anlatırlar. Bir yandan "bak ben dürüst bir oyuncuyum" derler, diğer yandan "nasıl yedirdim hakeme ama" diye ima ederler muzipçe göz kırparak. Oysa maçlar sadece hakemin değil, seyircinin gözü önünde de oynanıyor. Marifet, saha içinde dürüstçe oynamaktır, kameraların karşısında tumturaklı sözler sarf etmek değil. Alanzinho'ya alkış.

fikret.dogan@arcor.de

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Sahte öfke

Fikret Doğan 01.12.2010

Sanrı – Beş sıfırlık hezimete bakan kibirli eleştirmen Mourinho'nun da futboldan anlamadığını iddia edecek, "ikinci yarıda atı alan Üsküdar'ı geçmişti, aslında tek forvetle başlamalı, ortasahayı güçlendirmeliydi" diye fetva verecektir. Olanı biteni anlamaya çalışmak yerine hayali bir elbiseye gerçeklik dikmek, şablon fikirleri habire ısıtmak günümüzün en yaygın sporudur artık. Demek ki, mübadelenin yönettiği karmaşık bir dünyada bireyin elinde kalan tek şey kendi kafasındaki sanrıdır. Böylece birey dört yüz yılı aşkın bir süre önce yola çıktığı noktaya geri dönmüştür, yalnız tek bir farkla, sıska Rosinante'nin üzerinde iki büklüm oturan hayalifener bu kez Sancho Panza'dır.

Big Bang – Futbolda tek bir an geçmişti, şimdiyi, geleceği yutuverir. Daha doğrusu dün, bugün, yarın bir toplu iğnenin ucunda düğümlenir, hele de o an 90. dakikada yaşanmışsa. Öyleyse golün günlük hayattaki karşılığı ölüm ve boşalma ânıdır. Koca bir hayatı hiçleştiren veya yücelten bu an yeni bir hayatın habercisidir aynı zamanda.

Duvar – Mourinho takımına güvenmişti besbelli, bütün planlarını bu inancın üzerine kurmuştu. Ama iyimser inanç sizi her zaman kurtarmaz, leyleğin ağzındaki yılanın çok iyi bildiği bir nakarattır bu. Bir duvara toslarsınız, artık sınırlarınızı biliyorsunuzdur. İnanç dünyayı dize getirdiğini sandığı anda dünya çoktan inancı dize getirmiştir bile, hele de sadece arzuya ve korkuya yataklık eden bir inançsa bu, hele de arzu ve korkuyu yutan bir dünyaysa bu.

Tekzip – Derbi yenilgisinden sonra basın karşısına çıkan Adnan Polat "Galatasaraylı ağlamaz" tiradını atarken, aynı anda müthiş bir tesadüf eseri, bir taraftar "Doğmamış çocuğumun rızkını veriyoruz her hafta, bize yazık değil mi?" diyerek dert yanıyordu. Adnan Polat'ı kameraların karşısından kaçıran işte bu tekzipti. Galatasaraylı da demek ki bir insandı.

Rızık – Doğmamış çocuğunun rızkını pis bir zampara gibi stadyumda yiyenleri bir güzel döverlerdi, çünkü böylesi arsızları paklasa paklasa bir temiz kötek paklardı. Şimdi bu ayıbı göğüslerini gere gere uluorta söyleyebiliyorlar, üstelik bir de mağdur ayaklarına yatarak. Bu ahlaklığın arkasında kapitalizmin en büyük mutluluk vaadi saklıdır: Eğer herhangi bir şeye tıkr tıkr para saymışsan, o zaman mutlaka bunun karşılığını almalısın, hatta dünya yansa bile. Muktedirler taraftarı bir müşteriye dönüştürmek istemiyorlar mıydı? Alın işte, istediğiniz oldu. Peki, o zaman bağıryanık taraftar neden Adnan Polat'ı kızdırdı? Çok basit; o taraftarın kızgınlığında kendi kızgınlığını gördü de ondan. Kendisi de aynı sebepten dolayı öfkelenip teknik direktörleri

kapının önüne koymuyor mu? Kardeşim size avuç dolusu para ödüyöruz, gene de bizi şampiyon yapamıyorsunuz. Futbolun bu ham hayali yıkması rızkın ta kendisidir.

Sahte öfke – Akli başında bildiğimiz teknik direktörler de zıvanadan çıktılar. Ziya Doğan alakasız bir pozisyonda bağırs çağrış penaltı istiyor, Tolunay Kafkas kepini yere çalıp isyan ediyor. En haklı karar bile bir feverana yataklık ediyorsa eğer, artık öfke denen şey de sadece bir teknikten ibaret demektir. Tıpkı Naipaul'a gösterilen tepkiler gibi. Kibirli bir yazara haddini bildirmenin yolu hakir görmek, yaftalamak, dışlamaktan geçmez. Sen sana atılan kafanın hakkını verebiliyor musun, ona bak. Öfke tartışmanın yerini aldığında başka bir yarayı maskeliyordur. Kibir sadece şeytanın değil, sıradan faşizmin de en sadık yoldaşdır.

Ütopya – Barcelona pasa dayalı o basit futboluyla ütopyanın ete kemiğe bürünmüş halidir. Hem kolektif hem bireysel bir takım. Adalet ve özgürlük. Makine ve insan. Hepsi birarada. Müthiş bir uyum içinde. Mübadele değil, kullanım değeri ön planda. Komünizmin ne olduğunu soranlara en iyi adres.

Yaşam belirtisi – Real Madrid tam bir canlı cenazeydi. Christian Ronaldo'nun topu vermek istemeyen Guardiola'yı itmesi, Ramos'un topu alıp giden Messi'ye tekme atması tek yaşam belirtileriydi. Bunlar da olmasa daha sahadayken cenazeyi kaldırmak gerekecekti.

Denklem - Galatasaray ile Beşiktaş. Atamayanla savunamayanın maçıydı. Kim kaybedecekti? Elbette atamayan. Çünkü savunamayan hiç olmazsa gol atabiliyordu, o en iyi bildiği şeyi yaptı. Atamayansa gene atamadı. Taraftarı koltuk attı.

İntikam – Galibiyet her zaman bir intikamdır. Peki yenilgi? O da suçluluğun ya da zorbalığın sonucudur.

fikret.dogan@arcor.de

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Pis Almancı -II

Fikret Doğan 08.12.2010

Pis Almancı -II İstanbul Berlin'in ama Kreuzberg de İstanbul'un taşrasıdır. Öyleyse merkez, dünya nimetleriyle dolu bir mekândan ziyade kıyıda köşede kalmanın acısıyla tutuşmuş bir sorunun yanıtıdır: Kim kimi taklit ediyor? Taşra sadece tutucu, içe kapanık, boğucu bir günlük yaşantısıyla malul bir yokluklar ve yoksunluklar ülkesi, bir mahrumiyet bölgesi değildir, aynı zamanda uzaklardaki ışıltılı bir hayatın ufkuyla çizilmiş bir can sıkıntısı, bir mahkûmiyet duygusudur da; yani Şükrü Argın'ın harika deyişle bir ruh iklimidir. Rüya şehrin ayağına gidemeyen taşra taklit yoluyla rüya şehri ayağına getirir. Merkezin minik bir kopyasıdır artık; Kreuzberg, ah Küçük İstanbul.

Ne ki, Avrupa'nın göbeğini bir taşraya çeviren göçmenin paradoksu şurada yatar: Aslını değil, taklidi taklit ediyordur. Bu nedenle Berlin göçmende bir an önce defedilmesi gereken kara kafalı bir öcüyü görürken, İstanbul onda kendisinin kötü bir karikatürünü görür; ona kendi taklitçiliğini anımsatan, yol yordam, usul erkân bilmezliğiyle, görgüsüzlüğüyle, cahilliğiyle yaban ellerde onu dünya âleme rezil eden bu taşralıyı asla affetmez. Artık göçmen ağızıyla kuş tutsa kimseye yaranamaz; Berlin için yeterince Alman değildir, İstanbul için de yeterince Türkiyeli değildir. Ya nedir peki? Başkasının işini gücünü, karısını elinden aldığı için hemen gerisin geri postalanması gereken bir eşkiya (Gastarbeiter), yaban diyarlarda zengin adamla metres hayatı yaşayan

hayasız bir kadın (gurbetçi), elin Almanına domalan yüzkarası bir eşcinseldir (Almancı).

Mevlüt Tezel cuma günü *Sabah*'ta her satırından iğrençlik akan bir yazı kalem aldı. Şu âna dek bir Allahın kulu kalkıp da "Ya arkadaşım, senin ağzından çıkanı kulağın duyuyor mu?" demedi. İşin acı tarafı, bırakın protestoyu, hatta hiç kimse o yazının müptezelliğini bile fark etmedi. Çünkü çoğunluğun benimsediği bir düşünceyi dile getirmek ayıp filan değildir, sadece malumun ilanıdır.

Mesut Özil bir röportajında dinlediği şarkıcıları, seyrettiği filmleri saymış: "Tarkan, İsmail YK, Ferdi Tayfur, İbrahim Tatlıses, Recep İvedik..." Mevlüt Tezel burun büküyor bu listeye: *"Doğrusu Mesut'un Beethoven dinlemesi beni de şaşırttı, ama müzik ve sinema zevkine bakarak rahatlıkla 'Zidane olmayacağını' söyleyebilirim."* Doğrusu ben de şimdi Zidane'ın seyrettiği filmleri, dinlediği müzikleri çok merak ettim. Mevlüt Tezel böyle konuştuğuna göre kesin biliyordur! Ayrıca kendisi de Recep İvedik'in bayraktarlığını yapmamış mıydı, yoksa yanlış mı hatırlıyorum? *"Derdim kimseyi aşağılamak değil... ama Mesut'un müzik ve sinema tercihleri toplamda elit değil, hatta çok vasat."* İyi ki derdi aşağılamak değil, ya bir de aşağılamak olsaydı, kimbilir daha neler söyleyecekti! Peki, Mesut'un müzik ve sinema zevki neden elit olmak zorunda? Öyle bir mecburiyet mi var? Elit yazarımız için var: *"Hâlbuki futbol endüstrisi, artık bir Real Madrid yıldızından İsmail YK dinlemek yerine daha elit zevkler bekliyor."* İyi hoş da, her şeyi paraya dönüştürmeye çalışan futbol endüstrisinin derdi seni niye geriyor? Hem hangi Real yıldızı Rahmaninov dinliyor, Tarkovski seyrediyor? Saçmalıklar bununla da bitmiyor. "Popüler kültürde Eric Cantona, Zidane gibi yaşam felsefeleriyle ikonlaşmış yıldızlar var." Kimlermiş onlar bakayım? Saysana bir hele! Tamam Cantona nevi şahsına münhasır bir adamdır, ama ya Zidane öyle mi? Elit yazarımız onun akılda kalan, insanın yüreğine işleyen tek bir cümlesini söyleyebilir mi? Hiç sanmam. Çünkü Tezel işkembe-i kübradan atıyor.

Tamam, Mesut görgüsüzün önde gideni. Peki, o dinlediği şarkıları kimler söylüyor, seyrettiği filmleri kimler çekiyor? Yani ortada bir görgüsüzlük varsa eğer, onun sahibini başka yerde aramak gerekmez mi? Hem elit bir yazar da az buçuk bilgi, feraset ve yaşam felsefesine sahip olsa kötü mü olurdu yani?

Buckingham Sarayı'ndan hiç çıkmayan, sadece ve sadece asil insanlarla düşüp kalkan Nobel ödüllü yazarımız öldürücü darbeyi en sona saklamış: *"Bu arada röportaj 'Mesut Türk mü, Alman mı' tartışmasına da son verecektir. Mesut tam Almancı çıktı."* Yani ne Türk ne de Alman. Tam Almancı! Yarım ya da buçuk Almancı nasıl olur, onu hiç bilmiyorum. Herhalde Fatih Akın, Emine Sevgi Özdamar, Gültekin Emre gibi bir şeydir. Hakikaten de Mesut'un yatacak yeri yok, çünkü o tam bir Almancı! Yani görgüsüz, cahil herifin teki! Diyecek tek bir laf, o da şu: Mevlüt Tezel de tam Beyaz Türk çıktı.

Zavallı Pis Almancı, dünyanın en iyi takımlarından birinde de oynasa merkezin hakir gören bakışından azade değildir.

fikret.dogan@arcor.de

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Sarvan'ın fetvası

Fikret Doğan 15.12.2010

 Sarvan'ın fetvası Sarıdan sarıya fark var; Altın sarısı, biber sarısı, limon sarısı, kavun sarısı, safran sarısı, papatya sarısı, tereyağı sarısı, gül sarısı, Van Gogh sarısı, kum sarısı, saman sarısı. Ona ne şüphe, rafadan

yumurtanın sarısıyla omlet sarısı geceyle gündüz kadar farklıdır. O da sarı bu da sarı deyip geçemezsin. Fenerbahçe'nin sarısıyla Galatasaray'ın sarısı bir midir allasen?

Farklılık başka bir anlamı ima eder. Nitekim sarı bazen bir lanetin, bazen bir ihanetin, bazen de bir payenin işaretidir: Nazi döneminde Yahudilerin takmak zorunda oldukları sarı yıldız, işverenin güdümündeki sarı sendika, Fransa Turu'nu önde götüren bisikletçinin giydiği sarı forma. Kimi sarı hırttır, kimi sarı masum. Kimi sarı kıskançtır, kimi sarı sonsuz. Sonbaharda dökülen yaprağın sarısıyla korkudan beti benzi atmış bir adamın suratındaki sarı sadece akrabadır. Her sakallı baban, her sarı tenli de Japon değildir.

Amazon kıyılarında yeşilin her tonu için ayrı bir kelime vardır. Nitekim hukukçular da her vakayı birbirinden ayırır. Kasten cinayetle kazara adam öldürmek aynı şey değildir. Şiddeti önlemekle yükümlü güvenlik güçlerinin zorbalığıyla taraftarların birbirine attığı köteği aynı çuvala sokmak gülünçtür. Her olay tekildir, koşullarına ve sonuçlarına göre değerlendirilir. Futbolda da bu böyledir, her faulü aynı kefeye koyamazsın; taç çizgisi kenarında forma çekmekle gole giden oyuncunun formasını çekmek arasında dağlar kadar fark vardır. Hepsine aynı tarifeyi uygularsan farklılıkların köküne kibrit doğrarsın. Daha önemlisi, kurunun yanında yaşı da yakarsın., öyle ya o da odun bu da odun.

Hal böyleyken, neden her kart hareketi sarı kartla cezalandırılır? Neden her kart isteyen futbolcu cüzamlı muamelesi görür? Bunun mantığını anlayan varsa beri gelsin. MHK Başkanı Oğuz Sarvan göreve geldiği günden beri başımıza bu akıldışı uygulamanın yılmaz bir savunucusu kesildi. O gün bugündür, kart işareti yapan futbolcuları sökülüp atılması gereken ayırık otları gibi yolup yolup dışarı atıyor.

Neymiş? UEFA'nın kesin talimatı varmış. Peki, öyleyse neden Avrupa liglerinde böyle saçma sapan sarı kartlar havada uçuşmuyor? Bizde adli vakaya dönüştü. Çünkü MHK Başkanı Oğuz Sarvan fetva vermiş bir kez, uymayanın tiz kellesi kesile! Öyle sapla samanı ayırmak filan da yok. Kart işareti yaptın mı kardeşim, al sana kart! Düşünün, topla giderken rakip arkadan sana çift dalmış, can havliyle hakeme dert yanıyorsun, o anda acıdan meramını nasıl anlatacağını bilemediğin için gayri ihtiyarı kart işareti yapıyorsun, vay sen misin bunu yapan, hakem de, bu adam dil bilmez bir yabancısıdır filan demeden alnının ortasına sarıyı dayıyor. Daha önceden hasbelkader bir sarın varsa eğer, yandı gülüm keten helva. Ya da sürekli faule maruz kalıyorsun, rakipler sana ufak ufak sinsi faullerle top oynama fırsatı tanımıyor, ee sen de insansın, bir yerde tepenin taşı atıyor, yeter artık diye feryat ediyorsun, ama hakem denen düdüklü cellât sıfır empatiyle "kes sesini" deyip sarı kart gösteriyor. Aman ne adalet ne adalet! Turşusunu kur, afiyetle ye! Penaltı, faul, gol kararlarında adalet aranmaz, çünkü hakem hatası oyunun bir parçasıdır; bugün bana yarın sana. Amma velâkin, oyuncularını sindirmek, itiraz hakkına kelepçe vurmak ancak halden anlamaz, despot bir yönetim anlayışının tezahürüdür.

Tamam, bir futbolcu çirkefliği âdet haline getirmiştir, sürekli hakemle oynuyor, tribünleri galeyana getiriyordur, işte o zaman sarı kart güzel bir uyarıdır. Ortada ağır bir tahrik vardır, zaten tribünler fokur fokur kaynıyordur, bir de ateşin üzerine benzin dökülmesin diye sarı kartını gösterirsin Ama böyle vara yoğa sarı kart mı olur? Şekilciliktir bunun adı. Talimatın ruhu sizlere ömür. Hakeme her türlü isyanı yaparsın, kendini yerden yere atıp debelenirsin, sinir buhranları geçirirsin, en ufak bir şey yok, ama kart istedin mi bir anda dünyanın en kötü adamı olursun.

Gerekçe de çok komik. Hakemin otoritesi sarsılıyormuş. Yani masum bir jest hakemin otoritesini ayaklar altına almaya yetiyor da artıyor bile. Madem otoriteniz bu kadar kolay sarsılıyor, o zaman ne işiniz var sahada? MHK Başkanı Oğuz Sarvan'ın abuk sabuk isteklerine boyun eğerken otoriteniz sarsılmıyor da futbolcu itiraz edince mi sarsılıyor. Oyuncular formanızı çekiştirirken, elinize vururken, sizi bir güzel kalaylarken, en ufak bir taç kararına bile isyan ederken otoriteniz sarsılmıyor da can havliyle kart isteyince mi sarsılıyor.

En ufak bir ayırım yapmadan her kart isteyene habire sarı kart. Peki, bu neyin sarısı? İshal sarısı.

Kahreden öfke

Fikret Doğan 22.12.2010

Anlık öfke belki de en dürüst duygudur; gizli kapaklı değildir, aniden patlayan bir volkan gibi kendini hemen ele verir. En ufak bir hileye gönül indirmez. Hiçbir dolambaçlı yola sapmadan söyleyiverir diyeceğini. Neyse odur. Bu doğallığıyla çocukların gözdesidir. Ancak en akılsızdır aynı zamanda, her türlü öğüte kulaklarını tıkadığı için suiistimale açıktır, hele de intikam ateşiyle tutuştuğunda. Sadece haksızlığa, saygısızlığa uğramış insanı değil, dünyayı da esir alıverir. Az önce çıplak bıraktığı ruhun üzerini şimdi yavaş yavaş kapkara bir tülle örtüyordu. **Kaptan Ahab öfkesini hayatının her ânına yaydığında en az düşmanı kadar kıyıcı biri olmuştur. Hamlet öfkeden sıyrılmadığı için en sonunda aklını oynatmıştır, yoksa delilik taklidi yaparak girdiği entrika dehlizinde yolunu kaybettiği için değil.**

Zehrin damarlara yayılmasını, şiddetin akacak bir mecra bulmasını önlemenin tek bir yolu vardır, o da ta en başında öfkeyi dizginlemektir. Fakat dünyayı koca bir sessizliğe boğmak tam da muktedirlerin istediği şey değil midir? **Haksızlığın suratına haykırmak gerekir, aksi takdirde insanın ruhu hiç temizlenmeyen bir baca gibi kurumla dolacaktır.** Etrafı kana bulamadan hiddetlenmek, haksızın ayıbını yüzüne vurmak elzemdir; insanı da dünyayı da karartan zehrin ilaca dönüşmesi ancak bu yolla mümkündür.

Akhilleus'un it gözlü Agamemnon'a yaptığı tam da buydu işte. Homeros'un o büyük destanı bu öfkeyle başlar: "Söyle tanrıça, Peleusoğlu Akhilleus'un öfkesini söyle / Acı üstüne acıyı Akhalara o kahreden öfke getirdi." Aslında ortada bir değil, üç öfke vardır, Akhaların veba salgını altında inim inim inlemesine yol açanlar kral Agamemnon ile güneş tanrısı Apollon'dur, çünkü öfkeyle harekete geçen bu ikisidir. Baldan tatlı öfkeyi yatıştırmayı başaran bir tek Akhilleus'dur. **Hegel yanılıyor, onu epik bir kahraman yapan şey öfkesi değil, tam tersine öfkesini gemleyebilmesidir.**

Khryses tutsak kızını alabilmek için Agamemnon'a yalvarır, ama zalim kral onu tersleyip kovar. Bunun üzerine Khryses ilenir, gözyaşlarının öcünü alması için Apollon'a yakarır. Öfkeli tanrı Olympos'un doruklarından inip Troya'yı kuşatan ordunun üzerine sivri bir ok salar; salgın bir hastalıktır bu. Akhaların ileri gelenleri toplanıp Apollon'un neden gazap saçtığını sorarlar. Vebadan kurtulmanın tek bir yolu vardır o da Agamemnon'un kızı babasına teslim etmesidir. Ama Agamemnon'un yüreği kapkara bir öfkeyle dolar, komutanlardan armağan ister bunun karşılığında. Ayağıtez Akhilleus buna itiraz eder. Agamemnon da tutsak kızı göndereceğini, onun yerine Akhilleus'un güzel yanaklı tutsağı Briseis'ini alacağını söyler. Tam kocaman kılıcını kınından çıkaracakken **Athene iniverir gökten, Akhilleus'un sarı saçlarından kavrır, ona şu öğüdü fısıldar: "Beni dinlersen kavgayı bırak, kılıçtan çek elini, anlat ona başına geleceği, söv say yeter."** Bunun üzerine kılıcını sokar kınına, ama it gözlüye verip veriştiirmekten de geri durmaz.

Aristoteles'in on bir erdemden biri saydığı öfke Freud'da bastırılması gereken bir fenaliğe dönüşmüştür. Nitekim San Pietro Kilisesi'nde saatlerce Musa heykelini seyrederken Freud'un kafasında berraklaşan düşünce budur. Michelangelo'nun Musa heykeli hiç kuşkusuz sanat tarihinin en esrarengiz yapıtlarından biridir. Yüzyıllardan beri hep aynı soru zihinleri meşgul etmiştir: bu eser neyi anlatıyordu? Sağ koltuğunun altında kutsal tabletleri tutan Musa bir taşın üzerine oturmuştur, yüzü sola dönüktür, sağ eliyle lüle lüle aşağıya

sarkan sakalına dokunur, sol elini karnına bastırır, sanki ayağa fırlayacakmış gibi bir ayağı geride, diğeri ilerdedir. Çatık kaşlı yüzünde dehşet, acı ve hiddet okunur. Kimi derinden sarsılmış bir adam görür burada, kimi de bir kararsızlık ânından söz eder. **Musa kırk gün kırk gece kaldığı Sina Dağı'ndan indiğinde halkının altın buzağı etrafında dans ve terennüm ettiğini görmüştür. Birçok yorumcuya göre az sonra Musa bir öfke seline kapılarak yasa tabletlerini yere çalacak, hiddetini İsrailoğullarının üzerine boşaltacaktır.**

Oysa Freud bu Musa'da ortalığı yangın yerine çevirecek birini göremiyordu. Tam tersine heykelden bir dinginlik yayılıyordu. Hayır, buradaki adam öfkesini yenmiş, kendisini denetim altında tutmayı başarmış biriydi. Eski Ahit'in Musa'sı aslında halkının yoldan saptığından haberdardı, gönlü bağışlamaktan yanaydı, ama onları altın buzağıya tapınırken görünce öfkesine yenik düşerek bir kan seline yol açar. **Michelangelo kutsal metindeki Musa'nın kişiliğini eleştirir. Freud'un idealize ettiği insan Michelangelo'nun Musa'sıdır, kendine hâkim olmayı başarabilen, dünyayı ateşe vermeden önce durup düşünen insan.**

Mehmet Topuz'dan yumruk yediği halde kendini tutan Ceyhun Eriş'in tutumunda kristalleşir bu insan.

fikret.dogan@arcor.de

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Görünmez adam

Fikret Doğan 29.12.2010

Theo Reizinger (*futbol kuramcısı*): "Ne yalan söyleyeyim, Fepti Ahon'u tesadüfen keşfettim. O günü ölsem unutmam: 29 Aralık 1960. "Birinci Dünya Savaşı Öncesinde Uzaktan Şutun Estetik Ânı" başlıklı bir tez hazırlıyordum. O zamanlar araştırma aşkıyla tutuşan çiçeği burnunda bir bilim adamıyım. Ama yine de aylardan beri Berlin'in tozlu arşivlerinde sürdürdüğüm inziva hayatı artık canıma tak etmişti. Her gün onlarca maç izlerken boşa kürek çektiğim duygusuna kapılıyor, böyle zor bir işe kalkıştığım için avanaklığımı yanıyordum; çünkü kameralar o kadar yavaştı ki, futbolcular şişenin dibini bulmuş sarhoşlar gibi beceriksiz görünüyordlardı. Her şey düşüp kalkmacalı bir Şarlo filmi gibi komikti. Bu görüntülerden bir güzellik devşirmek için gömülü korsan hazinelerinden daha zengin bir hayalgücüne ihtiyaç vardı. Canımdan o kadar bezmiştim ki, araştırma faslını oracıkta kapatmaya karar verdim, hem görmüştüm göreceğimi, daha fazla uzatmanın bir âlemi yoktu. Ama evdeki hesap çarşıya uymadı. Göz ucuyla baktığım son maçın karşısına çakıldım kaldım, bir daha da başından ayrılmadım. Aslında alelade bir maçtı, insana vay be dedirten tek bir pozisyonu bile yoktu. Ama bu maçta adını koyamadığım bir tuhafılık vardı. Görüntüleri bıkıp usanmadan defalarca pür dikkat izlediğim halde hiçbir şey bulamadım. Tam havlu atacakken, arşiv müdürü Björn Kraus içeri daldı: "Hadi Theo, paydos zamanı! Bırak şu verkaç zimbirtılarını da bir tek atmaya gidelim." İşte o anda bende jeton düştü. Steglitz GB'nin bir oyuncusu habire topu bir arkadaşına veriyor, sonra koşu yoluna atılan tek pasla rakibin savunma hattını yarıyordu. Şişirme toplara ve driplinge dayalı o dönemin futbol anlayışında alışılmadık bir hamleydi bu. Ne hikmetse, bunu bir tek o yapıyordu. Birden heyecandan kalbim güm güm atmaya başladı. Uzaktan şutun estetik ânını ararken verkaçın mucidini bulmuştum. Sonraki üç yılımı bunun doğruluğunu ispatlamaya ve kadri bilinmemiş bu mucidin kimliğini tesbit etmeye adadım."

Wilhelm Kaiser (*tarafatar*): "O dönemi çok iyi hatırlıyorum. İlk defa herkese kafa tutuyorduk. Takımımızda öyle iyi oyuncular vardı ki, aksi olsa şaşardım zaten. Ama işin doğrusu, Fepti Ahon'u pek gözümüz tutmazdı, çünkü oynadığı toptan pek bir şey anlamıyorduk. Birçok kişi 'ya bu herifin ne işi var takımda' diye hayıflanırdı. Nitekim tribüne en son onu çağırırdık, hatta çoğu zaman çağırmazdık bile, çünkü ona sıra gelinceye dek maç

başlamış olurdu. Evet, futbolu çok erken bırakmış. Ama top oynadığını farketmedik ki, bıraktığını farkedelim. Affedersiniz, neyi icat etmiş demiştiniz?”

Richard Hafner (*tarihçi / gazeteci*): Steglitz GB her türlü ideolojiden adamı barındıran tuhaf bir kulüptü. Bu rejim karşıtı muhaliflerin ortak paydası demokrasiydi. Nitekim Weimar Cumhuriyeti kurulunca hepsi kendi yoluna gitmiştir. Fepti Ahon Marksist kanattandı. Pek sesi çıkmazdı, daha doğrusu o gürültü patırtı içinde onun sesi pek duyulmazdı. Görünmez adamdı sanki. Ayrıca futbol dili, hani nasıl derler, biraz ağırdı. Oysa pastan başka bir şey bilmezdi. Onun gölgede kalışının bir nedeni de Finli bir göçmen oluşudur.”

Otto Klein (*Steglitz GB'nin ilk teknik direktörü*): “Çok iyi bir takımdık, herkese kök söktürüyorduk. Rakipler taktiğimizi çözemiyorlardı. İşin doğrusu ben de çözemiyordum, çünkü sanki benim pişirdiğim yemeğe görünmez bir el gizli bir baharat katıyordu. Ne kadar da kafa yorsam bu baharatın ne olduğunu keşfedemiyordum. Herkes Fepti Ahon'un takıma yakışmadığını söylerdi. Oysa içimden bir ses, ne pahasına olursa olsun Fepti Ahon kalmalı derdi. Sahada bir yabancı gibi duran bu adam sanki takımımızın kalbiydi.”

Jakob Hartwig (*takım arkadaşı*): “Huysuz herifin tekiydi. Verkaç mıdır nedir işte o karın ağrısını çalışıncaya dek yakamızdan hiç düşmezdi. Demek gelmiş geçmiş en büyük oyunculardan biriymiş ha! Bilmiyorduk. Bilsek, onu itip kakmazdık antrenmanlarda. Şey... FIFA benim gibi sıfırdan gol atan bir oyuncunun ismini de tarihe altın harflerle kazır mı acaba?”

Babsy Ahon (*karısı*): “Ne yaptığının farkında mıydı? Elbette. Maç sonrası yorgun argın eve geldiğinde Fepti'nin ilk işi bana yaptıklarını anlatmak olurdu. Ama sonraları hiç anlatmaz oldu. Galiba bunun bir suçlusu da benim. Sürekli onu kızdırırdım, madem böyle dâhice işler yaptın, neden gazeteler adından hiç söz etmiyor diye sorardım muzipçe. Yüzü kızarırdı. Futbolu neden mi erken bıraktı? Değeri bilinmediği için mi? Saçma. Futbol onun hayatıydı. Dünyanın onu yok sayacağını bilse gene de futbolu bırakmazdı. Ama çalışması, eve ekmek getirmesi gerekiyordu. İşin aslı bu.”

Ünlü belgeselci Werner Eichborn'un 1981'de gösterilen *Verkaçın Mucidi* adlı belgeselinden yürüttüğüm bu vakayı siz sevgili okurlarımın zulasına gizlice bırakıyorum.

fikret.dogan@arcor.de

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

İkinci Newton

Fikret Doğan 07.01.2011

Top tıngır mingır kaleye girerken Jean Jacques Genf nereden geldiği belirsiz bir leylak kokusuyla irkildi; kör gözü sızlamıştı. Oysa kale arkası tribünü her zamanki gibi fosur fosur sigara içen sarhoş heriflerle doluydu. Olympique Marseille'in attığı gol her azılı Paris St. Germain taraftarı gibi onu da can evinden vurmuştu. Fakat ıstırabının kaynağı bu değildi. Daha ziyade o esrarengiz leylak kokusunun kafasında tutuşturduğu soru ateşiydi: Bu golü daha önce nerede görmüştü?

Tuhaf bir soruydu. O da farkındaydı bunun. Tamam, insan insana benzer, ama ya gol gole? Hem benzese bile ne çıkardı bundan? Sonuçta bütün goller birbirine benzerdi. Hayır, bu gol başka bir golü andırıyordu. Tam

tersine, başka bir golün tıpatıp aynısıydı. Mesele de buydu zaten. Fransa'nın en ünlü dedektifi Jean Jacques Genf bu golü daha önce gördüğüne yemin edebilirdi.

Köşeli geometrik şekilleri çağrıştıran paslarla örülmüş bir atağın sonundaki bu golde hiç kimsenin bir hatası yoktu. Herkes durması gereken yerdeydi, herkes yapması gerekeni yapmıştı. Alan paylaşımıysa alan paylaşımı, adam tutmaksa adam tutmak, hamleyse hamle. Ama sonuç gene de goldü işte. İlahi bir cezaydı sanki. Kimbilir hangi günahların bedeli? Yine de bir düşünce kafasını kemiriyordu; ya peki çok doğal bir açıklaması varsa bu golün? Ah bir hatırlayabilseydi, daha önce nerede gördüğünü? Oysa tek gözlü zehir hafiye birçok karmaşık vakayı sadece sivri zekâsıyla değil, hafızasının kuvvetiyle de çözmüştü. Artık iyice yaşlanıyordu herhalde.

Jean Jacques Genf aylarca o golü düşündü. Karanlık bir cinayeti aydınlatırken, zengin kocasını aldatan bir aşüftenin peşinde sabahlara kadar ömür tüketirken, izbe sokaklarda tipi kayık heriflerin suratını darmadağın ederken akli hep o goldeydi. Keçileri kaçırmaya ramak kalmıştı. Eğer her zaman takıldığı meyhanede tesadüfen kulağına çalınan o cümle olmasaydı, belki de hiç hatırlamayacaktı: "Picasso uçkuruna düşkün herifin tekiydi!"

İşte o anda kafasındaki sis perdesi dağıldı. O meşum gol Picasso'nun bir tablosuydu. Dâhi sanatçının evinde görmüştü onu. Yedi sekiz yaşlarında ya var ya yoktu. Kötülük çiçekleriyle dolu bir karabasanı andıran bu tablonun karşısında büyülenmişti adeta. "Bu resmin adı ne" diye sormuştu. "İkinci Newton!" Bir gol resmi için ne tuhaf bir isimdi bu böyle. Yoksa futbolculardan biri miydi bu İkinci Newton?

Jean Jacques Genf henüz küçük bir çocukken gördüğü bu tabloya tek gözle de olsa bir kez daha yakından bakabilmek için yanıp tutuşuyordu. Ama hiçbir katalogda yoktu. Görüştüğü ünlü sanat tarihçileri, Picasso uzmanları, kodaman galericiler böyle bir tablonun varlığından bile habersizdi. Acaba çalınmış olabilir mi düşüncesiyle nitelikli hırsızlar dünyasındaki hatırlı dostlarına başvurdu, dişe dokunur bir şey çıkaramadı. Belki de Paris'i işgal eden Naziler el koymuştur diyerek Almanya ve Arjantin'de araştırmalar yaptı, oralarından da eli boş döndü. Tablo sanki yer yarılmış içine düşmüştü. Hiç değilse, şu İkinci Newton'un kim olduğunu öğrenebilseydi ya.

Tek gözlü zehir hafiye son bir umut Susan Neiman'ın kapısını çalmaya götürün işte bu meraktı. Duvarları boydan boya kitaplarla kaplı bir odada bıçkın bir adama yakışmayacak kederli bir sesle derdini anlattı: "İkinci Newton kimdir?" Bu soruyu duyunca felsefeci kadının yüzünde bir gülümseme yayıldı: "Kant'ın bir tanımıdır o. Rousseau için kullanır. Kant'a göre Newton herkesin kaos gözüyle baktığı evrende mantıklı bir düzen gören ilk adamdı. Rousseau ise herkesin kader gözüyle baktığı kötülükte toplumsal yaşantının doğasını gören ilk kişiydi. İşte bu nedenle Kant ondan hayranlıkla İkinci Newton diye bahseder. Picasso muhtemelen bundan haberdardı. Kötülüğü gökyüzünden alıp yeryüzüne indirmek isteyen Rousseau'nun açıklamasını tuvale dökmüş o. İşte olay bundan ibaret, tabii öyle bir tablo varsa eğer."

Tek gözlü zehir hafiye felsefeci kadının yanından ayrıldıktan sonra ablasına gitti. Noel tatiliydi. Tam 18 yaşına kadar onu annesi sanmıştı. O yüzden ablasına bir köle kadar bağlıydı. Jean Jacques Genf mükellef Noel sofrasına oturduğunda leylak kokusuyla irkildi; kör gözü sızlamıştı gene. Çatalı havada kaldı, çünkü o meşum tablo tam karşısındaki duvarda asılıydı; hem de tam kırk yıldan beri.

Artık her şeyi hatırlıyordu: O gün leylak kokulu bir odaya girdiğinde Picasso'yla ablasını çırılçıplak yakalamıştı. Ağlayarak evden kaçmış, sonra da bir arabanın altında kalmıştı. Kör gözü o kazadan mirastı.

Resmi doya doya seyretti; bu kez o golde ilahi cezayı değil, topa sahip olmak için kıyasıya tepişen oyuncuların hırsını görüyordu. Peki, kör gözü neden hâlâ sızlıyordu?

Fanny A'nın İlk Günah adlı romanından tırtıkladığım bu vakayı siz sevgili okurlarımın zulasına gizlice bırakıyorum.

fikret.dogan@arcor.de

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Muhteşem ucube ülke

Fikret Doğan 12.01.2011

Çok eskiden soğuk gecelerde kıvılcımlar saçarak yanan ateş, sadece insanların içini ısıtmakla, karanlığı aydınlatmakla, korkuları yatıştırmakla, insanları yabani hayvanlara karşı korumakla, insanlara sırt sırta verebilmenin maddi koşulunu sunmakla kalmıyor, aynı zamanda sönüp gittikten sonra onlara dağılıp gitme özgürlüğünü de taniyordu. Emeğin bir metâya dönüşmesiyle başlayan süreç varoluşun bütün iliklerine sızarken ilkin bu maddi koşulları ve özgürlüğü yerle bir etti. Artık benlik denen şey tam da üretim süreçlerinin bir ürünü olduğu için insanlar tam vaktinde sönüp giden bir ateşin etrafında değil, ancak sonsuza dek diri tutulması gereken hayalî bir geçmişin etrafında toplanabiliyorlar. Yani herkesin ya etinden ya yününden faydalanan mübadele toplumu, ölüleri de işe koşuyordur. Hayalî cemaat hayalî bir kimliğe ihtiyaç duyan modern insanın bir talebidir; çünkü bir zamanlar içine koca bir evreni sığdıran benlik bugün içi boş bir teneke gibi tıntın ediyordur. Tüm o kutsiyet mavallarının arkasında o koca boşluktan başka hiçbir şey yoktur.

Kemalistlerin Atatürk'e toz kondurmayışlarının nedenini burada aramak gerekir. Malum, muasır medeniyet seviyesine çıkmanın önündeki en büyük iki engel Kürtler ve başörtülülerdir. Zaten biri emperyalistlerin oynacağıdır, diğeri de dini siyasete alet ediyordur. Ama tüm bu pozitivist gerekçelerin altını kazıyınca o çirkin küçümseme tablosu çıkar karşımıza: Kürtler allahın dağılı, başörtülüler de geri kalmışlıklarıyla "bizi" Avrupa'ya rezil eden kör cahillerdir. Yani aslında Kürtlerin ve dindar insanların özgürce yaşamaya yönelik talepleri değil, düpedüz varlıkları rahatsız ediyordur onları. Kürtler de başörtülüler de onun hayalî kimliğini lekeliyordu. Nitekim Atatürk'ü elinden aldın mı, Kemalist'ten geriye hiçbir insani kırıntı kalmaz, benliğinin boşluğu bütün çıplaklığıyla gözler önüne serilir. İçki içerdi, efkârlanırdı, üvey kardeşleri vardı gibi herkesin bildiği şeyleri söylemek bile onların gözünde Atatürk'e karşı bir saldırdır. Neden? Çünkü her türlü yüceltimin dışına çıkmış, kutsiyeti zedelemişsindir. Kutsal bir varlıktan dünyevi bir şey gibi söz etmek o çarpık ilişkinin ortaya çıkması anlamına gelmektedir; işte o yüzden "Mustafa"ya esip gürlüyordur Kemalist.

Müminlerin peygamberlerine, dinlerine fiske vurdurtmamasında da aynı şeyi görmek mümkün. Bir zamanlar toplumu kuşaklar boyunca ayakta tutan dinsel ve ahlaki değerler manevi bir dünya kurarak benliği ayakta tutabiliyordu. Lakin artık onlar da mübadelenin mantığına uyarlanmıştı. Mümin ne kendine ne imanına ne de dinine güvenilebiliyordu; aslında yüreğinin derinliklerinde inancını da yitirmişti, daha ziyade inanır gibi yapmaktadır, yoksa hemen her konuda saman alevi gibi parlamaz, herşeyi kendi dinine karşı bir küfür olarak saymazdı. Hayalî kimliklerini şanlı geçmişlerine borçlu muhafazakârlar da aynı marazi hastalıktan mustarip. "Koskoca bir padişah içki içerken, haremde âlem yaparken gösterilir miymiş hiç?" diye ortalığı velveleye verirken aslında Kanuni'nin değil, düpedüz kendilerinin lekelendiğini düşünüyorlar.

Ermeni soykırımı, Dersim Katliamı, 12 Eylül'de işkenceden geçirilen insanlar, Diyarbakır Cezaevi'nde bok yedirilen Kürtler, sayısız faili meçhul cinayet, devlet dersinden sınıfta kalan çocuklar... hayır hayır bunların hiçbiri o hayalî kimlikleri bu kadar rahatsız etmez, çünkü kutsal hâlenin aydınlattığı alanın dışında kalıyorlardı.

Müsteahcenliğı çağrıştıran hiçbir şey yoktur bunlarda. Tayyip Erdoğan'ın ucube diye nitelendirdiğı *İnsanlık Abidesi* gökyüzüne yükselen bir fallusu çağrıştırdığı için marazi hayalî kimlikleri rahatsız etmiş olmasın sakın? Muhteşem ucube bir ülkede olmaz olmaz.

Eskiden takımlarımız destan yazarlardı, sonra aniden tarih yazmaya başladılar. Ortak bir kimlik kurmanın yolu hayalî bir geçmiş kurgulamaktan geçiyordu. Bütün anlı şanlı zaferler, müthiş galibiyetler, bin bir güçlüklerle kazanılmış kupalar bu ışıklı geçmişin hesabına yazılırken, şikeler, teşvik primleri, hakemi etkilemeler, rakip taraftara hayvan muamelesi yapmalar, rakip futbolcuları soyunma koridorlarında bir güzel dövmeleler gibi suçlar hasıraltı edilir. İrkçi tezahüratlar, dininden dolayı bir futbolcuya yağdırılan hakaretler unutulur gider. Kalemi keskin futbol yazarları tutukları takımı öyle bir allayıp pullarlar ki, başka takımlara en ufak bir erdem kırıntısı bile kalmaz. Ötekilere sadece kalleşlik, ikiyeüzlülük, şikecilik kalır kala kala. Sonra günün birinde bıçaklar konuşur, kurşunlar havada uçuşur: Herifin biri o güzide kulübe küfretmiştir. Yani kutsal alana girmiştir. Hayalî kimlik lekelenmiştir.

Futbol hayata tabidir.

fikret.dogan@arcor.de

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Düğün gecesi

Fikret Doğan 18.01.2011

 Düğün gecesi Bu topraklarda devlet eliyle gerdeğe girmek köklü bir gelenektir. "Ağanın eli tutulmaz" sözü de işin amentüsüdür. Yani Galatasaray'ın yeni bir stat için hükümete avuç açması ne kadar doğalsa, Başbakan Erdoğan'ın bol keseden ulufe dağıtması da o kadar sıradan bir şeydir, çünkü bu ülkede ezelden beri işler böyle yürür, çünkü karşılıklı çıkarlar bunu gerektirir: "Sen beni gör, ben de seni göreyim." Ama damat açısından bu yöntemin sakıncaları hiç yok değildir hani. Bir defa başlık parası takside bağlanmış, gelinin tapusu ağıdadır, hem de sittin sene; düzenli ödesen bile en ufak bir terslikte onu geri alacaktır. Bu tehdit damadın üzerinde Demokles'in Kılıcı gibi sallanır. İşte Seyrantepe'deki "Düğün Gecesi"nde olup bitenlerin özü budur: Tek damla alinteri dökmeden iş sahibi olmaya çalışan burjuvaziyle, iktidar alanını genişletmek için ihsan dağıtan hükümetin arasındaki ahlaksız ilişki bir kez daha gözler önüne serilmiştir.

Hakikaten, muhteşem ucube bir ülke burası. Culus bahşışı verilmesini emreder gibi stat dikilmesini emreden bir başbakan var. Üstelik yuhalanınca tehdidi basacak, aba altından sopa gösterecek kadar zorbalaşan bir başbakan. İma çok açık; paşa gönlüm istedi mi stadı tekrar elinizden geri alırım. Zaten "Ali Sami Yen de devletindir, milletindir". Böylece geri dönüş yolunu kapatarak Galatasaray'ı tam kısıpaca alıyor. E, madem devletindir, milletindir, o zaman ne hakla bu stadı Galatasaray'a peşkeş çekiyorsun? "Bu statta Galatasaray'ın tek bir Allah kuruşu yok," diyorsun. İyi hoş da bunu daha önce niye dillendirmedin? Daha kötüsü, bir kuruş bile harcamayan bir kulübe neden bu stadı veriyorsun? Sevabına yaptım desen, böyle bir sevap işleme hakkın yok. Hadi yaptın diyelim, bu nasıl bir hayır işidir ki, hemen ilk fırsatta diyetini istemeye başladın? Hani balık bilmezse halik bilirdi?

Hiç mi vicdanın sızlamadı devletin, milletin parasını bu uğurda çarçur ederken? Çocuklar, gençler doğru dürüst spor yapacak yer bulamazken AKP'li belediyelerin Süper Lig'de milyonluk takımları var. Bundan daha büyük bir garabet olabilir mi? Kadir Topbaşı'na, Melih Gökçek'e "bırakın kulüpçülüğü de, adam gibi belediye

hizmetleriyle uğraşın" diyemeyen bir başbakan elbette stat işine atılacaktır. Belediye başkanının futbol kulübü varsa, elbette onun da stadı olacaktır. Çünkü bu ülkede bal tutan parmağını yalar! "Yaptığımız 600 trilyonluk yatırımın karşılığı bu olmamalıydı." Ya ne olmalıydı? Alkış, yaşa varol! Vatandaşın parasıyla hovardalık yap, sonra da kalk, sanki gecesini gündüzüne katmış gibi karşılığı bu olmamalıydı de. Bilmeyen de sanacak ki, para Erdoğan'ın cebinden çıkmış. El insaf ya! İnsanda biraz utanma sıkılma olur. Eskiden muktedirler, insanı aptal yerine koyarlardı, şimdiki bu bile tenezzül etmiyorlar.

Ya Adnan Polat'a ne demeli? Başbakan'dan zılgıtı yiyince, hemen etekleri tutuştu, cadı avcılığına başladı. E, alın teriyle değil de, devletin eliyle gerdeğe girersen, işte elin ayağın böyle çarşafa dolanır. En ufak hatalı bir kararda hakemlere çatarken efelenmek ne kadar kolay. Hadi sıkıyorsa, Başbakan'a da dayılsanıza, "Galatasaray Türkiye'dir" türünden hamasi bildiriler döşensenize! Olmaz! Çünkü biat kültürüne aykırı! Çünkü zoru görünce "biz ettik sen etme" diye el aman dilemek lâzım. E, ne de olsa işin ucunda gıcır stadı kaybetmek de var. Nitekim Adnan Polat ânında polisliğe soyundu. Ali Sami Yen'e gelip de küfür yemeyen tek bir rakip yok, ama bir kez olsun kameralara bakıldı mı? Balili'ye ırkçı hakaretler yağdıranların "Galatasaraylılığından şüphe" duyuldu mu hiç?

Taraftar neden yuhaladı? Endişeli modernler falan filan. Ucube ya da içki tartışmaları. Hepsinin bir rolü vardır. Ama taraftarın asıl kızgınlığı, belki de şu ahlaksızlığa zorla ortak edilmiş olmaktır. O stada mecburen gideceklerdir. Ama onlar da süttten çıkmış ak kaşık değildir. Biz böyle bedava stat istemiyoruz diyemediler. Ta en başından bu ahlaksızlığa ses çıkarmayarak, günaha onlar da ortak oldular.

fikret.dogan@arcor.de

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Haram döşeği

Fikret Doğan 19.01.2011

 Haram döşeği İnkâr zorbalığa tabidir. Bu nasıl bir devlettir böyle? Habire kendi evlatlarını öldürüyor. Bitmez tükenmez bir faili meçhul cinayetler silsilesi. Aslında fail belli, lakin adı kayıp. Hrant Dink'e suikast yapılacağını sağır sultan bile duymuş. Devlet bir spor kulübüne nasıl sıfır kilometre stat tahsis etmişse, katillere de aynen öyle lojistik bir destek sunmuş. Herkesin herkesten haberi var. Cinayet haberi ayyuka çıkmış. Devletin bütün birimleri üç maymunu oynamış. Ama ne hikmetse, şimdi ortada suçlu yok. İnkâr yiğitliğin şanıdır, herhalde ondan.

Cinayeti planlayanların da saklayanların da derin devlet olduğu konusunda herkes hemfikir. Kendimizi kandırmayalım, derin devlet filan yok, devletin kendisi tepeden tırnağa derin. Aksi takdirde, dört bir tarafa yuvalanmış gizli çeteler böylesine fütursuzca fink atamazlardı. Hani nerede akli ve vicdanı hür polisler, savcılar, yargıçlar? Adnan Polat'ın gücü nasıl ancak hakemlere yetiyorsa, onların da cürmü ancak savunmasız insanları yakıyor. Hadi derin bir oluşum var diyelim, peki diğerleri neden bu kadar sessiz? Sakın aynı kaba işedikleri için olmasın?

Osmanlı'nın yıkıntısı üzerine kurulan bu devlet ta en başından beri kendini korumaya planlanmış. O yüzden dünyanın her yerinde milletin bir devleti vardır, bizdeyse devletin bir milleti; inanmayan, Anayasa'yı açıp iyi okusun. Ama işin kötüsü, devlet milleti de kendisine göre dizayn etmeyi çok iyi başarmış. Etraf Hrant Dink'in katillerine alkış tutan insan müsveddesi kaynıyor. Tribünlerde "Yasinlerle çıktık yola, Ogünler yakın" diye pankart açanlar, sokaklarda marifetmiş gibi göğüs gere gere beyaz bere takanlar hiç de az değil. Kemalist,

Müslüman, ulusal solcu, ülkücü kesimin büyük bir kısmı Hrant Dink cinayetine karşı kördür; hepsinin hamurunda milliyetçilik vardır çünkü. Onlara göre Hrant Dink ya bir vatan hainiydi ya da emperyalistlerin bir oyuncağı.

Şunu herkes bilir, vatan hainlerinin cenazesi kalkmaz; ya yakılır ya da kurda kuşa yem edilir: Ermenilerin, Kürtlerin çok yakından tanıdıkları zalim bir yasa. Bu zorbalığın arkasında şovenizm ve iktidar hırsından başka bir şey yoktur. Sofokles'in *Antigone*'si bunu bütün çıplaklığıyla gözler önüne serer. İki kardeş birbirini öldürür, biri devlet töreniyle defnedilirken, diğeri vatanına karşı savaştığı bahanesiyle meydanda öylece bırakılır. Çünkü düşmanlar ölümler diyarında bile barışmamalıdır! Ama Antigone'nin gönlü kardeşinin bu tarafta kalmasına razı gelmez, onu gizlice gömer. Bunun üzerine Kral Kreon yasanın çiğnendiği gerekçesiyle Antigone'yi ibretiâlem olsun diye diri diri mezara gömer. O da aklıktan ölmek için kendini asar. Kreon bu kötülüğün cezasını oğlunun ve karısının intiharıyla çekecektir.

Orhan Miroğlu haklı, Hrant Dink altı delik pabuçlarıyla tam dört yıldır kaldırımında yatar. Sadece o değil, 1915'te katledilen bütün Ermeniler de. Zaten neresini kazsan bu topraklardan şüheda değil, ceset fıskırıyor. Ölümler usulünce gömülmelidir, aksi takdirde yaşayanlara huzur yoktur. Kolektif bellekte hak ettiği yeri alamayan ölü mutlaka geri dönecektir. 1915'in ölümleri ülkenin dört bir tarafında kanlı gözlerle yatarak huzura erecekleri günü bekliyorlar. Biz sanki ortada hiçbir cinayet yokmuşçasına davrandığımız, onlardan af dilemediğimiz sürece de öylece bekleyecekler. Ama beklerken de, aklımızı, kalbimizi deşeceklerdir, tıpkı Hamlet'in babasının ruhu gibi: *"İzin verme Danimarka tahtının bir haram döşeği olmasına!"*

Bu dileğe kulak kabartanlar şanlı bir geçmişe leke düşürmeyeceklerdir, çünkü şanlı geçmişin kendisi hüsnükuruntudur. Geçen hafta Ali Sami Yen'e veda ederken sadece güzellemler düzdük. Kupalardan, zaferlerden, güzel anlardan söz ettik. Sanırsın orada tek bir insanın dişi kanamamış, sunturlu küfürler edilmemiş, hakaretler yağdırılmamış, havada taşlar uçuşmamış. Oranın çirkin yüzünü hiç mi hiç hatırlamak istemedik. Ama biz bu davranış biçimini "şanlı geçmişimizden" tevarüs ettik, farkında değiliz. "Bizi arkamızdan vurdular, vallahi bizim bir günahımız yok, pis emperyalistler bizi birbirimize düşürdü" diye başlayan büyük bir yalanın gündelik hayattaki bir izdüşümüdür bu.

Hrant Dink devletin hiç hatırlamak istemediği bir felaket yüzünden o kaldırımında öylece yatar. Bu ülke katilleri korudukça, Büyük Felaket'i ders kitaplarına sokmadıkça, hafızasının en değerli köşesine yerleştirmedikçe de öylece yatacak. Onu oradan kaldırmanın tek bir yolu var, o da 1915'teki kıyımın kurbanlarıyla helalleşmek, onların anısı önünde diz çökmek, onları hayırla anmak ve onlardan af dilemektir.

Aksi takdirde bu topraklar bir "haram döşeği" olmaya devam edecek demektir.

fikret.dogan@arcor.de

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Çöplükteki ölü

Fikret Doğan 26.01.2011

Hiç de canice öldürülmüş birine benzemiyordu pek. Bedeninde tek bir morluk yoktu. Çöplerin arasında bulmuştuk onu. Ölüden ziyade bembeyaz karın altında uyuyan üzgün bir çocuğu andırıyordu. Yüzünde boş kaleye gol atamamış bir futbolcunun ıstırapı vardı belli belirsiz. Ama bu ifadenin üzeri ince bir küskünlük tabakasıyla kaplıydı. Küfür yemişti besbelli. En üstteki bu tabakayı kazıyınca altından sürekli başka yüz ifadeleri

çıkiyordu. Hımm dedim kendi kendime. Bilim insanları bir fosilden yola çıkarak o dönemde olup bitenleri nasıl şaşmaz bir kesinlikle bilebiliyorlarsa, bu eski yüz ifadelerine bakarak bir maçı tastamam anlamak da öyle mümkündür belki. Kimbilir?

Sümbül "onun katilini bul" dedi. Emir demiri keser. Böylece üstüme yıkıldı bu cinayeti çözme işi. Yine de ağırdan sattım kendimi. "Sen tecrübelisin" diye bastırdı o da. Kurnaz bir kafakol manevrasıydı bu. Oysa en ufak bir hırsızlık vakası bile çözmüşlüğü yoktu. Daha evin yolunu bulamıyordum, nerde kaldı katili bulmak! Karmaşık bir labirenti andıran bu koca şehrin sokaklarında herşey gibi onu da kaybetmişim. Sümbül'ün suratına bön bon bakmış olmalıydım. "Eğer katili bulursan çöplükte kalabilirsin" diyerek rüşvet kesesinin ağzını açınca zevkten dört köşe oldum. Sümbül şeytan gibi kadındı, insanı nereden vuracağını iyi biliyordu. Çöplük cennet gibi bir yerdi. İnsan burada bir eli yağda bir eli balda yaşar giderdi, hem de sonsuza dek. Çöplükte kalmaya can atıyordum, zaten eninde sonunda gideceğimiz yer orası değil miydi? Ha bugün ha yarın ne fark ederdi.

Aslında çöplük umurumda bile değildi, zaten burada yaşıyordum, hem de uzun zamandan beri. Asıl emelim, Sümbül'ün koynuna girmektir. Nasıl yatağa atarım diye türlü türlü planlar kuruyordum. Lafın gelişi tabii, çöplükte yatak ne gezer, altımıza serebileceğimiz büyük bir karton parçası bulduk mu düğün bayram ederdik. Kuytu köşelerde Sümbül'ü sıkıştırıp duruyordum, ama bana hiç yüz vermiyordu. Haksız da sayılmazdı hani, bir ayağı çukurda herifin tekiydin. Yine de aklım şeyimdeydi. Oysa moruklayınca kurtulurum sanmışım bu illetten, yanılmışım.

Sümbül ölüyü kokladı. Bozulmamış yiyecekleri bulup çıkarmada üstüne yoktu. Çöpe atılmış herhangi bir eşyanın ne zaman nerde yapıldığını bir koklayışta anlardı. Cesedin orasını burasını yokladı. En ufak bir yara izine rastlamadı. Oğlanın ne zaman nerede doğduğunu ânında bilmişti, ama ilmi nasıl öldürüldüğünü anlamaya yetmiyordu. "Zehirlemişler" dedim tok bir sesle. Tüm sahtekârlar gibi kendime emin bir adam süsü vermişim. Sümbül hüngür hüngür ağlamaya başladı. Zaten cesedi bulduğumuz andan beri durup durup ağlıyordu. Gencecik oğlunu kaybetmiş bir anne nasıl teselli edilir, hiç bilmiyordum. Benim de kafam dağınıktı. "İşte bu senin oğlun" demişti Sümbül. Bir oğlum olduğunu bilmiyordum. Hoş, bilsem de bozuntuya vermezdim ya. Tam hadi bari ben de kederleneyim, kadıncağz tek başına yas tutmasın dediğimde, herhangi bir maçı seyretilmiş bir pozisyon, ayağıma batan bir diken aniden aklıma takılıyordu. Mesela bir sağ bek rakiplerini ipe dizer gibi çalımıyor, sonra boştaki arkadaşlarına pas vermek yerine ters tarafa dönüp kaleye şut çekmek istiyor, ama iki rakip bastırınca topu kaybeder gibi oluyor, şans eseri top sekip önüne düşünce kafasını kaldırıp kalecinin öne çıktığını görüyor, en sonunda da güzel bir aşırtma vuruşla topu filelere gönderiyordu. Demek ki bir doğruya ulaşabilmek için birçok yanlış yapmak gerekiyordu. Peki, aynı yöntemle oğlumun katilini bulabilir miydim?

Kötü bir dedektiftim ben. İşe nereden başlanır, daha bunu bile bilmiyordum. Hem ne kadar sebat ederim, orası da kuşkuluydu. Şimdiye dek hiçbir işte uzun boylu dikiş tutturmuşluğum yoktu. Ayyaşlığı bile doğru dürüst becerdiğim söylenemezdi. Hâl böyleyken, örümcek ağına benzer sokaklarda yürümeye başladım. Yürüyüşüm de yürüyüşlü ha! Kemiklerimin sızladığı yetmezmiş gibi bir de topallıyordum. Doğuştan gelen bir sakatlık. Çok fazla yol alamıyordum haliyle. Zaten az biraz ilerlesem, hemen birisi omuz atıyor ya da çelme takıyordu. Beni ezmek için birbirleriyle yarışan arabaları hiç saymıyorum. Bu şartlar altında oğlumun katilini nasıl bulabilirdim ki?

Çok kalabalık bir yere geldim. İğne atsan yere düşmezdi. İnsanlar nedense hep beraber şarkılar eşliğinde hoplayıp zıplıyordu. Memnundum halimden, kötü koktuğum için itilip kakılmıyordum. Ayıptır söylemesi, altıma kaçırmışım gene. Yaşlılık işte n'aparsın. Ha bir de katil aramak hakikaten meşakkatli bir iş, bırak teşaşürü, insan başını kaşıyacak zaman bulamıyor. Birden ayıktım, bir stattı burası. İşte o zaman çöplüğe doğru uzanan izleri

gördüm. Sürüklenmiş bir futbolcu eskisinin izlerini. Hayıflandım, katillerin üzerine fırlatacak bir şişem bile yoktu.

fikret.dogan@arcor.de

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Ütopya ve hakem

Fikret Doğan 02.02.2011

Ütopya sadece gelecekteki bir mutluluk adasının hayali değil, ayrıca hâlihazırdaki acımasız dünyanın keskin bir eleştirisidir de. Sömürünün, haksızlığın, yabancılaşmanın, ayrımcılığın, keyfiyetin doludizgin gittiği bir düzene karşı kederli bir bakıştır. Açlıkla, zorbalıkla, soğukla boğuşan bir sokak çocuğunun kederli bakışı. Ama o üşüyen çocuğun gözlerindeki fer, çıkmaz ayın çarşambasındaki sıcak bir hayattan ziyade şimdiki karanlığı aydınlatıyordur. Ütopya insanı mayıştıran bir güzellik uykusu değil, tam tersine politik talebi içeren bilinçli bir gündüz düşüdür.

Fakat bu arzuda birçok çapanoğlu vardır. Hannah Arendt'ten Paul Ricoeur'a varıncaya dek birçok düşünür, özünde tiranlık özlemini, totalitarizm hayalini sakladığı gerekçesiyle ütopya fikrine karşı çıkar: Ütopik düşünceler ancak diktatörlükle gerçekleştirilebilirler. Ne ki, ütopyaya soğuk bakanlar sadece muhafazakâr eleştirmenlerle sınırlı değildir. *Komünist Manifesto*'nun yazarları da kaba saba bir eşitlik anlayışını savunuyor diye ütopik sosyalizmi dışlarlar. Ütopyaya "mutlu bir gelecek adına hâlihazırdaki düzenin yadsınması" gözüyle bakan Ernst Bloch'tur; hakiki ve adil bir hayat özlemi *Umut İlkesi*'nde ışıldar.

Kapitalizmin en büyük kötülüğü herkesi kendisine benzetmesidir. Onun kimliğine bürünmeyenin vay haline; ya bu deveyi güdeceksin ya da bu diyardan gideceksin. En ılıtılı, en sıcak, en insani hayallere bile muktedirin sopası sızmıştır. Kazancın tek ölçüt olduğu bir toplumda ütopyanın kendisi de bu sinsi mantıkla yoğrulacaktır. Köle artık efendisinin ahlakını sadece gündelik hayatta değil, hayallerde bile yaşıtıyordur. Gündüz düşü daha şimdiden bir kâbusa dönüşmüştür.

Futbola insani pencereden bakan bir yazarın "bir hakemlik ütopyası"nda bile bunu görmek mümkün. **Cem Dizdar boksta ve güreşte olduğu gibi futbolda da orta hakemlerin uyarı yetkisine sahip olmasını düşlüyor.** Buna göre eğer bir maç sıkıcı geçiyorsa hakem hemen duruma müdahale edip kaptanları uyaracak, futbolcular temposuz oyunlarını sürdürdükleri takdirde kaptanlara sarı kart verecek, hatta kulübeye gidip teknik direktörlere "oynatın şu takımları" diye talimat verecek, baktı gene bir düzelme yok, soyunma odasına gidecek, "yeter bu kadar sıkıcı oyun" deyip maçı 0-0 tescil edecek ve insanları ağır bir ıstıraptan kurtaracak. Bu bir ütopyadır diyor Cem Dizdar. Kusura bakmasın ama, bunun ütopya ile uzaktan yakından bir alakası yok. Tam tersine, adına hakem denen zavallıya yuları kaptırmanın tam tarifidir bu.

Oysa düdüklü adalet daha burnunun ucunu göremiyordur, nerede kaldı maçın sıkıcı geçip geçmediğini anlamak! **Hakem bu işi düzeltsin demekle aman bir diktatör gelsin memlekete çekidüzen versin demek arasında hiç de büyük bir fark yoktur; işleri tek bir adama devretmeyi öngören otoritenin mantığıdır bu.** Kaptanların alnına dayanan sarı kart aslında futbolculara duyulan güvensizliğin bir tezahürüdür; işveren de zaten işçiyi hep böyle gözdağı vererek ıslah etmeye çalışmıyor mudur? "Çalışın lan, sakın kaytarmayın!" **Futbolcular robot ya, düğmesine basınca başlıyorlar döktürmeye. Sahi o kadar kolay mı bu iş? "Oynayın lan" demekle iş bitseydi, bütün futbolcular Maradona'ydı şimdi.**

İyi maç denince akla gelen görüntü şu; iki takım da kelle koltukta rakip kaleye saldırıyor, seyirci hop oturup hop kalkıyor, insan zamanın nasıl geçtiğini anlamıyor. Oysa en sıkıcı bir maçta bile hayat da vardır hikmet de; eğer göz sadece kale önüne yani apış arasına odaklanmışsa, bu da körlüğün bir başka halidir sadece. Heyecan talebi sinema ve roman sanatını da esir almış durumda. Eğer bir roman şurup gibi okunmuyorsa ona yaşam hakkı tanınmıyor; Tanpınar, Cortazar, Beckett gibi yazarlar da tu kakadır. İçgerilimin peşinden koşacak mecali yoktur günümüz insanının; "armut piş, ağzıma düş" şiarı esastır artık.

Hücum futbolu çoktandır bir fetişist nesneye dönüştü; eğer kaleciler kendilerini yerden yere atmamışlarsa bilin ki o maç kötüdür. Bir maçtan beklenen tek şey, artık heyecan. Futbolcular doğruluk inancını sarıp sarmalayan neşeyi nasıl unuttularsa seyirciler de bir maçtaki hikâyeleri keşfetme, içgerilimi izleme yeteneklerini öyle kaybettiler. **Şimdilerde en iyi insanlar bile hakemin eline yeni sopalar vermenin hayalini kurmakla meşguller.** Oysa sıkıcı buldun mu bir kitabı, elinden bırakıverirsin, bu kadar basittir işte; sıkıldın mı stattan çıkarsın ya da başka bir kanala zaplarsın.

Asıl ütopya hakemleri yetkilerle donatmak değil, tam tersine sahayı hakemden arındırmaktır, yani "sıfır hakem"dir.

fikret.dogan@arcor.de

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

İkiyüzlüler balosu

Fikret Doğan 09.02.2011

Bu topraklarda çarpık bir hakem algısı var. İnsanlar onu hâkimle karıştırıyorlar. Habire ondan adil kararlar bekliyorlar. Oysa 90 dakika boyunca soluk almadan pürdikkat düdüğü üfleyen bir adamdan adalet beklemek ahmaklığın daniskasıdır. Gözünü hiç mi kırpmayacak bu adam? El insaf. Meraklanmayın, insanımız ahmak değil, tam tersine aşırı kurnaz. Böyle mağdur ayaklarına yatarak hak hukuk peşinde koşturmasının altında çok ince bir hesap yatıyor: Beni kayırın, bana iltimas geçin, ötekilerin de canına okuyun. Piyasada tekelleşmek için her türlü pislği yapan işadamlarının mantığıdır bu. Kulüpler para babalarının çiftliğine dönüştüğünden beri bu mantıkla yönetiliyor.

Hakem de ikiyüzlüdür, çünkü muktedirlik hevesiyle maluldür. "Tanrı'nın Küçük Oğlu" olduğuna gönülden inanmıştır, az sonra çarmıha gerileceğini bir an bile düşünmez. 90 dakikalığına tanrılığa özenmenin parıltısı gözlerini kör etmiştir. Acılara kayıtsız kalan Tanrı'nın en büyük özelliği değil midir körlük?

Mustafa Kamil Abitoğlu topun içeri düştüğünü göremezdi, çünkü durduğu yer buna engeldi. Yardımcı hakem de göremezdi, çünkü defanstaki en son oyuncunun hizasında duruyordu, yani tam da olması gereken yerdeydi. Bazı akli eveller yardımcının yıldırım hızıyla korner bayrağına inmesi gerektiğini söylüyorlar. Toptan daha hızlı hareket edemediği gerekçesiyle bir insana fırça atmak ancak bu topraklara özgü bir garabettir herhalde. Bunu "neden aynı anda iki yerde olamadın" şeklinde bir eleştiri şaheseri izlerse, kimse şaşırmasın. Yardımcı hakem nasıl kanatlanıp uçacak, nasıl kendini ışınlayacak, bakın orası tam bir meçhul. **Kendi kifayetsizliğini çokbilmişlikle örtbas eden yorumcu ikiyüzlülüğüdür bu da.**

O topun içeri düştüğünü bir kişi çok net bir biçimde gördü: Kaleci Tomiç. Ama hiç bozuntuya vermeden meşin yuvarlağı hemen oyuna sokup işi gargaraya getirdi. 2010 Dünya Kupası'nda Alman Milli Takımı'nın

kalecisi Neuer de aynı herzeyi yemiş, sonra büyük bir pişkinlikle kameraların karşısında itiraf etmişti, sanki marifetmiş gibi. Futbolcular saha içinde her türlü pislği yapıyorlar; yalandan kendini yere atan mı ararsın, çaktırmadan rakibin ayağına basan mı ararsın, seç beğen al. İşin tuhafı, "hakeme nasıl yutturdum ama" diye bir de övünüyorlar, çünkü şunun farkındalar, hakeme yakalanmadığın sürece senden iyisi yok. Ama garibim hakem bariz bir ofsaydı kaçırmaya, yüzde yüz bir penaltıyı atlamaya görsün, hemen hep bir ağızdan "emeğimiz çalındı" diye yeri göğü inletiyorlar. Nitekim gene **herkes hakeme esip gürledi. Kaç kişi Tomiç'i ayıpladı?** Hemen hemen hiç kimse. Tam tersine, herkes onun sırtını sıvazladı. Ama Tomiç'e hepten haksızlık etmeyelim, maazallah goldü dese, önce kendi takım arkadaşları onu bir kaşık suda boğarlardı. Mazeret de hazır, karşı taraf da süttten çıkmış ak kaşık değil. Nitekim Hakan Arıkan, İbrahim Toraman da ne yaptıklarını çok iyi biliyorlardı, ama seslerini çıkarmadılar. Sen önce dürüst davran, rakibine haksızlık etme, sonra adalet iste.

Muktedirler ezilenlerin sadece haklarını değil, kelimelerini de çalarlar. Böylece hakikatin de içini boşaltırlar. Başkaların emeklerini sömürerek zenginleşen insanların ağızına "emeğimiz çalındı" lafı hiç yakışmıyor. Siz kim emek kim? Orman kanunlarının sözcüleri futbol dünyasını teslim almış durumda; kulüplerin yönetimi tamamen kalantörlerin elinde. Futbol terbiyesiyle yoğrulmuş insanlara yer yok orada artık. Sömürüyle, yolsuzlukla, rüşvetle iş gören burjuvazinin bu dünyaya zerre güveni yoktur; o yüzden rakiplerin hepsi üçkâğıtçı, hakemlerin alayı satılık, federasyonun kendisi birilerinin adamıdır. İş dünyasındaki rakiplerine de bu gözle bakmıyor mudur kalantör?

Serdar Adalı'nın açıklamaları hakikaten tüyler ürpertici: Soyunma odası basılacaksa, onun da en iyisini biz yaparız ne demek? Bu ne yarışmacı bir ruhtur böyle? Aman geri kalmayın, yeni bir İsviçre destanı da siz yazın. **"O kurumlarda Beşiktaşlılar var, onlar Beşiktaş'ın hakkını korumak için ellerinden geleni yaparlar."** **Nedir şimdi bu, bir talimat mı?** Hani ayrıcalık istemiyordunuz? Peki, bunu niye bir hak arayışı diye yutturmaya çalışıyorsunuz ki? Siz böyle yaparsanız, elbette futbolcunuz da gizlice rakibinin ayağına basacaktır.

Adnan Polat "hakemler bizi katletti" diyor. Hayır, siz Galatasaray'ı katlettiniz. Sizin gibi sportmenlikten nasibini almamış yöneticiler de kendi kulüplerini: Aziz Yıldırım, Yıldırım Demirören, Sadri Şener ve diğer malum zevat. **Hakemlere dayılanmak kolay, sıkıyorsa Başbakan'a da efelensenize! Aziz Yıldırım ile kanka olmuşlar. Ama ne için? Dostluk gibi insani bir ilişki aramayın. 70 milyonluk vergini borcunu 2 milyona indirmek için kafa kafaya vermişler. Bravo. Adalet diye buna denir işte.**

fikret.dogan@arcor.de

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Haksızlıklar ülkesi

Fikret Doğan 16.02.2011

Bu ülkede şiddet karşı çıkılması gereken bir haksızlık değil, büyükten küçüğe doğru elden ele aktarılan bir mirastır. O yüzden hak filan aradın mı, ânında bir tokat yüzünde patlar. Hem de ne patlayış. Beş parmağın izi kırk metre öteden görünür.

Resmî ideolojiye ters düşenin vay haline.

Kürt'sen, "benim başım kel mi, ben de anadilimde eğitim görmek, siyasi mekanizmalara katılmak istiyorum" diyorsan, senden bir mezar taşını bile esirgiyorlar. **Ermeni'ysen**, "ya, 1915'de ne oldu" diye soruyorsan, hemen

bir köpek bulup ensene kurşun sıktırıyorlar. **Alevi'ysen**, "zorunlu din dersi kaldırılсын" diyorsan, kapına çarpı atıyorlar, sonra çoluk çocuk demeden aileni kesip doğruyorlar. **Başörtülüysen**, "yok" diyorlar, "sen üniversiteye gidemezsin, senden hâkim, savcı, öğretmen olmaz", sanki başörtüsü taktın mı, haysiyet denen şeyi çıkarıp askıya asıyorsun. Maazallah **eşcinselsen**, yandın arkadaşım, ne sokaktaki adam sana yaşam hakkı tanır ne de devlet. **Kadınsan**, hayatı zindana çeviren kocandan ayrılmak istiyorsan, seni değil polis, melekler bile koruyamaz, sokak ortasında kurşun yağmuruna tutulursun, tabii daha önce dayaktan ölmemişsen. **İşçiysen**, o zaman lanetli adamın tekisindir; yedi kat yerin dibinde ter dökersin, sonra haklarını tırpanlayan Torba Yasa'ya itiraz ettin mi, meydanlarda eşek sudan gelinceye dek döverler seni, yetmedi bir de üzerine biber gazı sıkırlar, feleğini şaşırsın. Çöp toplayarak geçinen **yoksullardan** tutun da **sokak köpeklerine** varıncaya dek uzanan bir şiddet zinciri. Hak arayamazsın, daha özgür, daha adil bir dünyanın hayalini kuramazsın, kurdun mu ananı bellerler. Çünkü "hak aramak" sadece kalantör kulüp başkanlarına tanınmış bir ayrıcalıktır. Acıların değil, buz gibi penaltının hesabını sorarlar bu topraklarda. Adalet denince havan topuyla öldürülmüş bir kız çocuğu akla gelmez. Hakemin iptal ettiğı nizamı bir gol sızlatır vicdanları sızlata sızlata.

Bugün kulüpler para babalarının birer çiftliğidir. Hayatlarını "aman nasıl bir ihale kaparım, aman nasıl piyasayı tek başıma ele geçiririm, aman nasıl devletle ilişkilerimi pekiştiririm" diye düşünmekle geçiren bu adamlar entipüften bir hakem kararından dolayı "emeğimiz çalındı" diye isyan etmiyorlar mı, dellennemek işten değil. Ya, siz kim emekten söz etmek kim? Hak aramak kim siz kim? Hayatınız emekçileri sömürmekle geçmiş. Hem düzenin kaymağını yiyeceksiniz hem de utanmadan arlanmadan etrafa çemkireceksin, yok öyle yağma! Ama muktedirlerin en büyük özelliğı değil midir cazgırlık? Sadece ezilenlerin alın terini değil, kelimelerini de çalıyorlar. Böylece hakikatin de içini boşaltıyorlar. Bakın kulüp yöneticilerine; hepsi birer adalet savunucusu, hepsi birer kahraman! Yel değirmenlerine saldıran Don Kişot'un akıl sağlığı bile bunlarınkinden daha halliceydi, çünkü en azından onun hezeyanı kulüp yöneticiliğı kisvesi altında akçeli bir saygınlık peşinde koşturmakla malul değildi.

Yıldırım Demirören de parasından güç alarak futbol ortamını pervasızca hem eylemleriyle hem de söylemleriyle zehirleyen kalantörlardan biri. Hakemlere kara çalmayı, onları mesnetsizce suçlamayı "hak arıyorum" diye yutturmaya çalışanların başında geliyor. Nasıl olsa mağdur ayaklarına yatarak yavuz hırsızın evsahibini bastırması bu ülkede köklü bir gelenek. Pazar günkü konuşmasında mali fecaati hasıraltı edebilmek için federasyona esip gürlledi. Hakemleri kasıtlı hata yapmakla suçladı. Bir defa hata, tanımı gereğı istemeden yapılan bir şeydir, işin içine kasıt girdi mi artık o bir hata değil, suçtur. Hakemlerin en masum hatalarında kasıt arayan bir zihniyet kendi hatalarını bakın nasıl temize çıkarıyor: **"Unutmayalım, çalışan insanlar hata yapar, bizlerin de hatası oldu. Ama bu hatalar Beşiktaş sevgimizden dolayı oldu."** Zaten bu ülkede her türlü musibet sevgiyle mazur gösterilmiyor mu? Asker darbe yapar, bunu vatan sevgisine bağlar. Âşık gider sokak ortasında genç bir kızı 33 kere bıçaklar, sonra çok seviyordum der. Bu hamaset her türlü pisliğin üzerini örter.

Neymiş o hatalar? Geçen sezon tribünlerin protestosunu engellemek için taraftarın üzerine karanlık tipler salmak mı? MHK başkanına ana avrat düz gitmek mi? Kulübün parasıyla transfer hovardalığı yapmak mı? Yok, bunlar hata değil, Beşiktaşlılık Duruşu!

Federasyonun başındaki kalantör geçen hafta çok güzel bir konuşma yaptı, herşey dört dörtlüktü, **yalnız bir cümlesi hariç: "Futbolda demokrasi yoktur, kurallar vardır."** Bir defa demokrasinin olmadığı yerde kurallar da yoktur, orada sadece keyfiyet vardır. Madem futbolda demokrasi yok, peki sen nasıl oturdun o koltuğa? Demokrasi olmadığı için mi ırkçı sloganlar atan Bursaspor seyircisine karşı kuralları uygulamadınız?

Demokrasinin olmadığı yerde hak hukuk da yoktur.

fikret.dogan@arcor.de

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Derbi ateşi

Fikret Doğan 23.02.2011

Ne maçı ama! Günlerce mavra çevrilebilecek kadar konu çıktı. Bir Beşiktaşlıyla bir Fenerli aynı hücreye kapatılırsalar herhalde birkaç yılı sırf bu maçla eritebilirlerdi. Almeida'nın kaçırdığı golden tutun da protokol tribünündeki tepişmeye varıncaya dek çeşit çeşit mevzu.

Fenerbahçe neden ilk 30 dakikada oyunun tek hâkimiydi? Elbette Dia, Niang ve Santos'un ıssız bir koridoru andıran soldan cümbür cemaat hızla bindirmeleri bunda büyük etkendi. Ama bence, asıl sebep Toraman ve Ferrari'nin kendi onsekizlerine doğru geri çekilerek Necip ve Ernst'i yalnız bırakmalarıydı. Simao, Quaresma ve Almeida'dan oluşan öndeki üçlünün rakip savunmaya yeterince basmayışı Emre'nin yüzünü rahatlıkla Rüştü'ye doğru dönmesini sağladı. Niang, Dia, Alex ve Santos oyunu sol tarafa yıkarken Topuz da ters taraftan topsuz koşularla ceza sahasına iniyordu. Bu esnada Necip ve Ernst bin parçaya bölünmüşlerdi, kiminle boğuşmaları gerektiğini bir türlü kestiremiyorlardı. Beşiktaş'ın imdadına, Dia'nın beceriksizliği, Emre ve Selçuk'un ileri çıkmadaki isteksizlikleri, Rüştü'nün müthiş kurtarışları ve taraftarın eşsiz desteği yetiştirdi.

Beşiktaş nasıl dirildi? Sayısız depar atan Dia ile Niang'ın yorulması, Toraman ve Ferrari'yi cesaretlendirdi; onlar öne çıkınca Necip ile Ernst'in yükü hafifledi. Bu arada Fenerbahçe hücum mu edeyim savunma mı yapayım ikilemine düşmüştü bile; sol taraf çıkalım derken sağ taraf hele dur bakalım diyordu. Böylece onların da dengesi bozuldu. Simao ile Quaresma'nın hareketli oyunu baskıyı doğurdu.

Almeida o golü nasıl kaçırdı? Büyük bir ihtimalle yanlış bir düşüncenin kurbanı oldu. Topu orta yuvarlaktan alıp uzun bir koşudan sonra Volkan'la baş başa kaldığı anda kalecinin sağ tarafının hangar kapısı gibi açık olduğunu gördü. Herhalde kendi kendine Volkan orayı mahsustan boş bıraktı, oraya vurmamı bekliyor, öyleyse soluna vurayım dedi. Kötü bir vuruştur; madem kalecinin solunu seçtin, yerden sertçe vurmalıydın, yok eğer ayak içiyle bırakacaksan, daha öncesinde mutlaka sağa vururmuş gibi yapacaktın. Ama asıl hatası, Volkan'ın ona bir tuzak kurduğu düşüncesine kapılmasıydı. Volkan'ın kendinden geçmiş bir halde orada öylece durduğuna inanabilseydi, kalecinin açık bıraktığı sağ tarafa vurmaktan bir an bile çekinmezdi.

Quaresma bencil mi? Hayır, onun futbol bilgisi bu kadar. Boştaki adamı görmek bir yetenektir. O da Quaresma'da yok. Onu Alex'le bir tutanlar fena yanılıyorlar. Alex'te pas esastır, çünkü şunu çok iyi bilir; futbol oynamanın yolu oynatmaktan geçer. Q7 çalımını futbolun asli ögesi sanıyor. Alex zorda kalmadıkça asla çalım atmaz. Quaresma ise zorda kalmadıkça kimseye pas vermiyor. Ama bunu bencilliğinden değil, topla halvet olmak istediğinden yapıyor; sürekli topun supabını araması bundandır.

Necip'in çıkması doğru muydu? Külliye yanlıştı. Mücadele azmiyle, çift yönlü oynamaya çalışmasıyla Beşiktaş'ı ayakta tutan iki oyuncudan biriydi. Ama nasıl İbrahim Üzülmez'i üzme o kadar kolaysa Necip'i de çıkarmak o kadar kolaydı işte. Fakat Schuster de haklı; Necip takım ruhuyla oynuyor, varını yoğunu ortaya döküyordu, böylece takımın ahengini bozuyordu. Bu açıdan onu dışarı alması çok mantıklıydı.

Ferrari bir hain mi? Evet, sınırdışı etsek, hatta ilk direktte sallandırsak yeridir! Hani Cordoba'yı nasıl elbirliğiyle linç ettiysek aynen öyle! Tamam, takımını düpedüz yaktı. Ama bu bize onu hainlikle damgalama hakkını

vermez. Gerçi futbol medyasının bir numaralı nefret saçıcısı Ferrari'nin satılmış olduğunu akıllara düşürdü bile. Zaten kendisinden ancak böylesi bir kusmuk beklenirdi. Nitekim geçen hafta da fütursuzca Kayseri maçının şike koktuğunu söylemiyor muydu? Sadri Şener Volkan Babacan'ın maçı sattığını ima ederse, o da altta kalacak değil ya, bütün takımı töhmet altında bırakarak potu arttırdı. İnsanlara kara çalmak bu kadar olmamalı. Ne yapalım yani? Onur milli maçta hatalı goller yedi diye onu vatan haini mi ilan edelim?

Lugano'nun hiç mi günahı yok? Yok tabii. İtiş kakış top oynamak ne zamandan beri okkalı bir şamarı haklı kılıyor? Ama bir kez adın çıkmaya görsün yüze, inmez doksan dokuza. Orhan Çeker ve Ali Bulaç gibi böyyüük âlimler dekoltenin nasıl tecavüz sebebi sayılabileceğini söylüyorlarsa, Mardin Ağır Ceza Mahkemesi 13 yaşındaki küçük bir kızın nasıl kendi rızasıyla 26 erkekle birlikte olabileceğine hükmedebiliyorsa, bazı aklievveler de futbolun doğasında bulunan itiş kakışı tahrik sayıyorlar. Onlara göre Lugano her türlü pislği yapmışmış. E ne yapmış peki? Bir tane dişe dokunur sebep gösteremezler. Evet, ortada bir pislik var, ama onu yapan Lugano değil, Aziz Yıldırım ve şürekâsıdır. Elini sıkmayacağıın adamın evine niye gidersin? Otur o zaman maçı evinde seyret. Ortamı da boşu boşuna germe.

fikret.dogan@arcor.de

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Hasta Beşiktaşlı

Fikret Doğan 02.03.2011

Bu ülkede taraftarların ortak ruh hali paranoyadır: Bütün rakipler bizim takımın kuyusunu kazmak için sinsice dolaplar çevirirler. Herkes bizim altımızı oyar. Lanet olsun, yağmur bulutları bile bize karşıdır. Yenildik mi? Ya asıl rakibimiz teşvik primi göndermiştir ya da hakemi satın almıştır. Stoperimiz kırmızı kart mı gördü? Rakip oyuncu mutlaka onu tahrik etmiştir? Göz koyduğumuz bir golcü başka bir kulübe mi gitti? O hain kulüp kesin onu ayartmıştır. Bizimse hilemiz hurdamız yoktur. Tek bir isteğimiz vardır, o da iyi top oynamak. Ha oyuncumuz kendini yalandan yere mi atıyor? Olur canım böyle şeyler, futbolda bunlar da var. Doğruluktan milim şaşmayız. Zaten tek suçumuz da budur. Ha arada biz de elle kolla gol atarız, ama o kadarı da olsun di mi? Hem bizim de çok canımız yandı.

İşte **rakibe üçkâğıtçı gözüyle bakan, kendisine her türlü hilebazlığı, cazgırlığı hak gören bir ruh hali.**

Ben bu paranoyak ruh halini bir yerden tanıyorum. Dilimin ucunda. Dur bakalım, çıkarabilecek miyim?

Malum, öküzün altında buzağı aramak milli sporumuz. **Kasımpaşa cumartesi akşamı Fenerbahçe'ye kafa tutunca nur topu gibi bir buzağımız daha oldu.** Canla başla mücadele eden oyunculardan biri de Sancak'dı. Vay sen misin bu densizliği yapan! Nitekim **Aziz Yıldırım daha tribünde olayın adını koymuş: "Adama bak, ben biliyorum zaten bu Sancak hasta Beşiktaşlı. Baksanıza nasıl giriyor, sert müdahaleler bunlar... Sakatlayacak bizim çocukları."** Haklı vallaha, **eğer bir insan hasta Beşiktaşlıysa, mutlaka kasti tekme atar! Beşiktaşlı mısın, haysiyetsiz herifin tekisindir, her türlü melanet senden beklenir!** Peki, aynı düz mantıkla sorarsak eğer, **başka takımlardaki hasta Fenerli futbolcular da Trabzonlu ve Bursalı oyuncularını sakatlamak için sert giriyorlar mı? Tövbe, hiç öyle şey olur mu? Bu adiliği bir Fenerli asla yapmaz. Bunu yapsa yapsa, hasta Beşiktaşlılar, Galatasaraylılar yapar!** Aynı maçta Fenerli futbolcular sert girseydi, o zaman da "bakın çocuklar ne güzel mücadele ediyorlar" diyeceklerdi. Ama Sancak'a haysiyetsizlik suçlaması serbest.

Birkaç hafta önce Sadri Şener de Kayserispor'un genç kalecisi Volkan Babacan'ı maç satmakla itham etmiyor muydu? Allahın sopası yok işte, aynı olayın katmerlisi Trabzon'da yaşandı. Kaldı ki, **geçen hafta Fatih Uraz çok iyi izah etti, ortada bir hata filan yoktu, tam tersine genç kaleci pas vermeye çalışarak futbolun doğrusunu yapmıştı.** Şimdi **Sadri Şener seyircinin attığı bir cisimle kafası yarılan Yunus Yıldırım'dan özür diliyor. Hangi hakla? Hiç lamı cimi yok, o atılan cisimde Sadri Şener'in parmak izi var.** Ama bu ülkede adalet anlayışı baş aşağı çevrilmiştir, o yüzden savcılar çocukların elinde taş izi arar. Sonra Şenol Güneş çıkıp "hilemiz hurdamız yok" diyor, hadi canım sen de! Sadri Şener meselenin özünü çok iyi ortaya koymuştu zaten: "aynı ikramı biz de istiyoruz." Aykut Kocaman "Trabzon'un penaltıları irdelenmeli" derken asıl isteği bu değil miydi? **Bu ülkede ayrıcalık peşinde koşturmanın, iltimas istemenin adı hak aramaktır. İşçilerin, Kürtlerin, Alevilerin, eşcinsellerin, kadınların, öğrencilerin talepleriye bozgunculuktur. Adalet işte n'aparsın!**

Suçu sürekli başkasında arayan bu paranoyak tutumun en önemli kaynağı milliyetçiliktir. T.C'nin haksız olduğu tek bir konu bile yoktur. AB'ye girmek istiyoruz, lakin hain Avrupalılar bizi oyalyorlar. Kıbrıs'ı biz işgal etmedik, oraya sadece barış götürdük, ama dünya bize gıcık, n'apalım! Kürtlere rahatlık battı, sürekli isyan ediyorlar. Ermenileri biz kesmedik, tam aksine eceliyle öldüler. Biz suç işlemeyiz. Neden? "Bir Türk budur: Yıldırımdır, kasırgadır, dünyayı aydınlatan güneştir." Şimdi bu cümledeki Türk'ün yerine Beşiktaşlı, Fenerbahçeli, Galatasaraylı, Trabzonsporlu ibaresini koyun, birçok tuhaf davranışın sebebi gün ışığına çıkacaktır. Bir yıldırımın, bir kasırganın, bir güneşin bileği nasıl bükülür? Ancak bir çapanoğluyla. Şanlı tarihimizdeki birçok yenilgi de ihanetle ya da hileyle açıklanmıyor mu? Neden biz sütten çıkmış ak kaşığız? Çünkü "dünya üzerinde Türk'ten daha büyük, ondan daha eski, ondan daha temiz bir millet yoktur." Ee ulu önder öyle dediğine göre öyledir herhalde!

Hep nalıncı keseri gibi kendine yontan milliyetçi zihniyet her tarafa sirayet etmiştir; en başta da taraftar kimliğine. **Türk milliyetçiliğinin bütün hastalıkları futbol dünyasında mevcuttur.** Örneğin Yıldırım Demirören ne zaman ortalığı ateşe verse, hemen Beşiktaşlılık duruşunu öne sürer. Oysa öyle bir şey yoktur, sadece minareyi çalmanın kılıfıdır bu. "Bir gün herkes Fenerbahçeli olacak." Devlet nasıl azınlıkları Türkleştiriyorsa Aziz Yıldırım da herkesi Fenerbahçelileştirir.

Hasta Beşiktaşlı! Hayır, işin doğrusu şu: Beşiktaşlı, Fenerli, Cimbomlu, Trabzonsporlu hasta!

fikret.dogan@arcor.de

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Özür

Fikret Doğan 04.03.2011

Çarşamba günü yayımlanan "Hasta Beşiktaşlı" başlıklı yazımda Aziz Yıldırım'ın söylediği iddia edilen şu ifadelerini alıntılardım: "Adama bak, ben biliyorum zaten bu Sancak hasta Beşiktaşlı. Baksanıza nasıl giriyor, sert müdahaleler bunlar... Sakatlayacak bizim çocukları." Ben bu haberi pazartesi günü *Akşam* gazetesinin internet sitesinde gördüm. Alaattin Metin'in çalıştığı bir gazetede Aziz Yıldırım hakkında yalan haberlere yer verileceği aklımın ucundan dahi geçmezdi. Meğerse haberin kaynağı *Vatan* gazetesiymiş. İlk onlar yazmış. Ben onu da atladım. Sonra Aziz Yıldırım zehir zemberek bir yalanlama yayımlamış, onu da görmedim. Farkındayım, özrü

kabahatinden daha büyüğe kadar vardı bu iş. Malum, **rakipleri suçlama konusunda Aziz Yıldırım'ın sicili pek kabarık. Ama yine de bu bize yalan yanlış haberleri doğruymuş gibi yazma hakkını vermez. Aziz Yıldırım'dan da okurlardan da tüm samimiyetimle özür dilerim.**

fikret.dogan@arcor.de

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Satış listesi

Fikret Doğan 09.03.2011

Sadri Şener'e çok kızgıyım. Şu anda öfkeden köpürüyorum. Pabucumu çıkarıp kafasına fırlatasım var. **Volkan Babacan'ın kasten ve taammüden hata işlediğini ima ederek canımı çok sıktı.** Ekmeğimde gözün mü var be adam? Başkansan başkanlığını bil. Herkes bildiği işi yapsın. Her önüne gelen böyle manalı analizler yumurtlarsa, nice olur halimiz? **Hatırlarsanız, Aykut Kocaman da "Trabzon'a verilen penaltılar irdelenmeli" diyerek çok önemli bir hususa parmak basmıştı.** Ne yalan söyleyeyim, benden atik davranmasına çok gücendim. Bir yandan da böylesi cevval fikirleri duymak hoşuma gitmiyor değil. Demek ki, etkim çok büyük. Zaten aksi olsa şaşardım. Ama yine de önce ben teşhisi koysam, onlar peşimden gelse, daha güzel olmaz mı? Tadından yenmez vallahi. İmam cemaat meselesi yani.

Hemen bu haftaki satış listesine geçiyorum. Kabul edelim ki, bu açıdan çok bereketli bir haftaydı.

Ya yılların deneyimli futbolcusu **Serkan'ın gördüğü çift sarı kart neydi o öyle?** İki dakika içinde bir insan böyle bir kamikazelik yapıyorsa eğer, ben bunun arkasında kötü niyet ararım. Midem bulanır. Hemen kusasım gelir. Şimdi bu **Serkan bir zamanlar aynı Volkan Babacan gibi Fenerbahçe'nin sözleşmeli oyuncusu değil miydi?** Anlaşılan bunun da sözleşmesi biraz uzun vadeli. Hatta o kadar ki, başka bir takımdaki süreyi bile kapsıyor! Lafı ne dolandıracağım, maçı satmış işte! Bu sabotajın başka izahı var mı allesen?

Tabii **işgüzar hakemi unuttum sanmayın sakın. Asıl satışın önde gideni, o Tolga Özkalfa denen adam.** Sarı kartını nasıl da cebinden çıkardı? O ne hızlı öyle? Vallaha Red Kit yanında halt etmiş. Bir hakem böyle eften püften hareketlere tabanca çeker gibi kart gösteriyorsa, bunun altında mutlaka bir çapanoğlu var demektir. Tamam, geçim dünyası... Bunu anlayışla karşılarım. Lakin asıl kızdığım nokta şu; hadi maçı sattın diyelim, be adam hiç olmazsa usturuplu yap şu işi, di mi ama? Böyle kör parmağım gözüne gözüne olur mu hiç? Öte yandan, **hakemin hakkını yemeyelim.** Vallaha akıllı adam. **Sivok'u da yine tırıskadan bir sebeple attığına bakılırsa, maçı aynı zamanda Trabzon'a da satmış.** Aferin ona. İşte benim hakemim işini bilecek böyle. Veliefendi'deki tüyocular gibi eşeğini sağlam kazığa bağlayacak. Laf aramızda, bunlar hakikaten dehşet heriflerdir; bir yarışta yedi at mı koşuyor, yedi ayrı kerize yedi ayrı tüyo verirler. Yani yanılma şansları sıfır.

Sonra bir de Rüştü felaketi var. Ceyhun'un vurduğu kafada onun o yalandan kararsız hali sanmayın ki gözümünden kaçtı. Rüştü'nün yaptığı tam çakallık! Akli sıra önce ileri adım atıyor, sonra topu alamayacağım korkusuyla tekrar geriye dönüyor. Ben de bunu yuttum yani! Rüştü Efendi, sen baksana bana, bende bu numaraları yutacak göz var mı? Aziz Yıldırım vakti zamanında seni kapının önüne koydu diye intikam alıyorsun di mi? Zaten geçen sezonun son maçında haybeden yediğin golleri unuttun mu sanıyorsun? Bursa yatıp kalkıp sana dua etsin!

Ama asıl satış, bana sorarsanız, Burak'ın ta kendisi! Bizim salak medya bir de onu maçın kahramanı ilan etti.

Hahayt! Hiç mi kahraman görmedik! Sivok'un ilk sarısında kendini yalandan yere attı. Neden? **Sarı kart görüp sonra ikinciden kendini attırmak istiyordu** da ondan. Sonuçta o da eski bir Fenerli değil mi? Ama evdeki hesap çarşıya uymadı. O da kendince haklı. Tolga Özkalfa'nın bağlanmış olduğunu nereden bilsin! Nitekim Rüştü'yle karşı karşıya kaldığı pozisyonda aldatmaya yönelik hareketten dolayı sarı kart görmek amacıyla kendini gene yalandan yere attı, lakin külyutmaz hakeme gene yediremedi. Fakat çocuğun günahını almayalım. Onu asıl yanıltan Rüştü oldu. Çünkü onun da niyeti, ne pahasına olursa olsun penaltı yapıp kırmızı kart görmektir. Yani **oyun içinde oyun. Kimin eli kimin cebinde belli değil**. Tamam, Burak gol attı, ama kerhen! Ne de olsa Beşiktaş'tan kovulduğu için, yoksa futbol aşkıyla filan değil.

Ankara'daki maçta **kaleci Serdar'ın topu Lugano'nun kafasına nişanlamasından çok huylandım**. Nedense bütün güzel tesadüfler de Fener'i buluyor? Bir zamanlar Fener'de oynamış topçuların, kalecilerin aniden sakarlığı tutuyor! Hadi ilk gol sakarlıktı diyelim, peki ikincisine ne demeli? **Kel alaka bir pozisyonda gidip Niang'ı düşürüyorsun**. Bu arada Aziz Yıldırım'ı kutlamak lazım, yardımcı hakemi de unutmamış. Adı üstünde yardım edecek elbette demeyip biraz da onu görmüş olacak ki, o da anasının nikâhı denecek bir ofsaydı görmedi.

Açıkcısı ben kar yağışından da kıllandım. Zamanlaması bana biraz tuhaf geldi. Tam Gençler'in saldırdığı bir periyotta lapa lapa kar yapmaya başladı. Sizce bu bir rastlantı mı? Bence değil. Teknik futbolcular böylesi kaygan bir zeminde daha iyi oynarlar. Evet, **Aziz Yıldırım'ın anlaşılan bu sıralar yukarısıyla da arası çok iyi, onu da bağlamış**.

fikret.dogan@arcor.de

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Ayın karanlık yüzü

Fikret Doğan 16.03.2011

Cuma akşamı bir cinayet işlenecek; kimi zaman katillige soyunduğumuz, kimi zaman maktul rolünü oynadığımız bir cinayet. Kabil yine Habil'i öldürmeye hazırlanıyor; iktidarını ancak bu yolla kurabileceğinin farkındadır çünkü. Kimin hangi rolü üstleneceğini oyuncuların gücü, hakemin düdüğü, hocaların taktiksel zekası değil, ölme veya öldürme arzusunun kendisi belirleyecektir. Habil yine bıçağın üzerine atılmaya hazırlanıyor; çok derinlerde yatan kendi suçunun farkındadır çünkü. Cellatla kurbanın, geceyle gündüzün şakacı ikizler gibi birbirinin yerine geçtiği bir sahne değildir bu; daha çok her iki taraf da Schrödinger'in kedisi gibi son anda karar verecektir ölüp ölmemeye.

İki büyük sevgili, iki büyük düşmandır onlar; dört başı mamur bir aşk-nefret ilişkisidir onlarınkisi. Birbirlerine çok uzak düşseler bile adları hep yan yana yazılır; biri diğerinin kerteriz noktasıdır. Rüzgarlı Bayır'ın unutulmaz iki sevdalı Heathcliff ve Catherine'ninki gibi yakıcıdır aşkları; "Senin kalbini ben kırmadım, onu sen kendin kırdın; kendininkini kırarken benimkini de kırdın." Birbirlerine ölesiye bağlıdırlar, çünkü acı çekmek ve acı çektirmekten hoşlanırlar. Kalbe saplanmış bir bıçaktan görkemli bir varoluş peydahlayabilirler. İkisi de birbirinin femme fatale'idir, düpedüz ayartırlar birbirlerini. Ancak hikâyenin sonunda kafalarına dank edecektir acı gerçek; ötekine kazdığı kuyuya kendisi düşmüştür.

Aynı çatı altında yaşamının tek koşuludur, nefret bıçağını sürekli bilemek. Örtülü kabulün yolu diğerinin apaçık reddinden geçer. Yutulmaktan, hiçliğe karışmaktan, unutuşun karanlığında yitip gitmekten korkarlar da ondan.

Kopamazlar birbirlerinden, çünkü aşk ve nefretten daha güçlü bir bağ vardır aralarında, o da mülkiyet duygusudur. Ölüm onları ayırmaz, tam tersine birleştirir. Elmanın yarısı diğerini bulur, hayat çemberi kapanır.

Aklı fikri hep ötekindedir, sevişirken de savaşıırken de. Karşısındakini hep ötekiyle aldatır. Kazandığı bütün zaferler ötekine karşıdır. Asıl sırtını yere getirmek istediği şimdi kanlar içinde yatan boğa değil, ötekidir. Ötekinin ışıltısı ve karanlığı onu kör etmiştir. Okyanusun ortasında bile kara diye ötekini arar hep. Çölde sussuzluktan çatlarken aslında ötekinin nefretiyle kavruluyordur. Ufku ötekiyle sınırlıdır. Dünyadaki bütün acılara, bütün facialara kayıtsız kalabilir, ama ötekinin gülüşüne asla. Ötekinin mutluluğu bir küfürdür, gözyaşlarıysa bir nimet.

İkisi de birbirinin gölgesidir. Akşam karanlığında renklerinin aynı görünmesi en çok bundandır. Ayrı düştüler mi, hayatta asla dikiş tutturamazlar, çünkü insan ancak gölgesiyle tamdır; o olmasa dağılır gider, geriye bir moloz yığını kalır, bazen o da kalmaz; tıpkı Andersen'in bir masalında gölgesinden ayrılan adamın hazin sonu gibi. Yapılabilecek en büyük hata gölgeden kopmaktır. Benliğin tamamlayıcı ögesi gölgedir. Ayın karanlık yüzüdür. Benlik o olmaksızın şeytanını kaybetmiş bir tanrı gibi eksiktir. Gölgeyi kovmak Deccal'e davetiye çıkarmaktır.

İkisi de iyiliği, güzelliği, yüceyi kendine ayırır, kötülüğü, çirkinliği ötekine iteler. Lakin öteki diye biri yoktur. İşin püf noktası da burada gizlidir. Özünde bir benlik çatısmasıdır sürüp giden.

Kaptan Ahab'ın beyaz balinayla son kez ölüm kalım savaşına girmeden önce kendine sorduğu şu soru hakikatin dikenidir: "Ahab Ahab'ın kendisi mi? Tanrım...Kendim miyim ben? Kimdir şu kolumu kaldıran, ben mi yoksa bir başkası mı?" Saplantılı bir tutkuyla onu denizlerde dolaştıran şey içindeki Moby Dick'tir elbette. Joker'in bir maske gibi görünen sırtıkan suratı Batman'ın maskesindeki donuk ifadenin sebebi değil, tam aksine o maskenin altındaki ifadenin ta kendisidir.

Dr. Jekyll ile Mr. Hyde'ın, Süpermen ile Clark Kent'in aslında aynı kişi olduğunu herkes bilir, çünkü biri varken diğeri yoktur. Ama çok az kişi Ursula K. LeGuin gibi aslında Frodo ile Gollom'un aynı kişi olduğunu farkederek, çünkü biri diğerinin yokluğunda değil, tam tersine varlığında anlam kazanır. Müthiş bir gözbağcılığıdır bu. Kabil ile Habil aynı kişidir. İkisi de arzusun ve korkunun aynı anda hem nesnesi hem öznesidir. Görünüşte Frodo Gollum'u, Kabil Habil'i öldürür, ama sadece görünüşte; özünde bir yüzleşme, bir hesaplaşma, bir özeleştirmedir bu. Aslında birbirlerini ömür boyu yanlarında taşırlar bir gölge gibi. İşte bu yüzden, tam da bu yüzden cuma akşamı bir cinayet işlenecek; sonuçta Oscar Wilde'ın dediği gibi herkes sevdiğini öldürür.

Not: bu yazının yarısını "Cinayet derbisi" adlı yazımdan arakladım. Üç yıl önce yer darlığı nedeniyle yazıyı kısa kesmek zorunda kalmıştım. Tam uzunluğuyla yayımlamak bugüne kismetmiş.

fikret.dogan@arcor.de

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Rakı şişesi

Fikret Doğan 23.03.2011

1'e 1 Özel - Çanak soruların havada uçuştığı tam bir yıkama yağlama sohbeti. Dişe dokunur tek bir soru soramadılar. Mesela, şehircilikle ilgilenmesi gereken belediyeler neden profesyonel kulüp kurarlar? Bunun arkasında ne türden bir siyasi rant beklentisi var? Protokol tribünleri neden devletin elindedir? Kulüplerin vergi borçları neden sürekli hasıraltı edilir? Bir başbakan hangi hakla bir spor kulübüne milyonluk bir statü peşkeş

çeker? Hadi bunları soramıyorsunuz, bari tatlı tatlı bir futbol mavrası çevirsenize. Yok ne gezer! Dördü bir olup yabancı düşmanlığı yapıyorlar. Bu daha tatlı. Önce hep beraber, ligimizi yabancılar istila etti diye yana yakıla dövünüyorlar, sonra bir de utanmadan biz neden futbolcu ihraç edemiyoruz diye sızlanıyorlar. Böylesi ikiye bölünmüşlüklere alıştık artık. Fatih Terim başarısızlığına mazeretler üretmek için düzenlediği basın toplantısında, "milli takımı kim çalıştırsın, yerli mi yabancı mı?" sorusuna kesin bir dille "yerli" dedikten sonra "başka bir ülkenin milli takımını çalıştırır mısınız?" şeklindeki bir soruya "neden olmasın" dememiş miydi? Bize gelince şapur şapur yabancılara gelince yarabbi şükür! Başbakan Erdoğan yabancı futbolculara şöyle sallıyor: "Şimdi bazılarını bakıyoruz, geliyor burada gece kulüplerinden çıkmıyorlar." İyi de, öyle biri tam karşısında oturuyor. Al sana bir çiftte standart daha, Sergen'e mubah, Nouma'ya yasah! Başbakan habire böbürlenip duruyor, şu şu şampiyonaları aldık diye. İyi de bir ülke bir uluslararası spor organizasyonunu düzenlemek için neden gayret gösterir? Elbette, yabancılarla tanışıp kaynaşmak, dostluğu pekiştirmek için, yoksa Türkün gücünü yedi düvele duyurmak için değil.

Rakı şişesi - Bir de derler ki, bu meret şişede durduğu gibi durmaz. Asıl şişenin kendisi durduğu gibi durmuyor, hatta tam tersine insanda fırlatıp atma isteği uyandırıyor, hele de rakip kaleci beş on metre ötede dikiliyorsa. Anlaşılan, Galatasaray seyircisi pek keskin nişancı değil. Oysa Kadıköy'deki muadilleri pek mahirdir bu konuda. Örneğin Erik Gerets'in alnını güdümlü bir bozuk parayla yarmayı, kulağının dibinde patlatma becerisini gösterdikleri bir ses bombasıyla Mondragon'u kısa süreliğine sağır etmeyi başarmışlardı. Fakat Aslantepeliler ne Alex'i ne de Volkan'ı haklayabildiler, sadece Cristian'ı iki büküm yere serdiler. Lakin, bu da rakibin ekmeğine yağ sürecektir bir gelişmeydi. Tabii seyircinin beceriksizliğini hoş karşılamak lazım, ne de olsa stat yeni, insanlar burada henüz yeterince atış talimi yapamadı. Öte yandan bir büyüğü devirdikten sonra hedefi tutturmak elbette çok güç. O yüzden şişeyi şeşi beş görmeden önce fırlatmakta fazda var. İnşallah Galatasaray seyircisi de çok geçmeden Kadıköy'deki muarızlarının becerisine ulaşacaklardır. Muhtaç oldukları kudret 1976'de Anderlechtli Arie Haan'ı yere seren rakı şişesinde mevcuttur.

Satılmış köpekler - Burak Yılmaz öyle dedi mi demedi mi bilinmez. Gençler cephesi dedi diyor, Trabzonsporlular da demedi diyor. Resmi raporu yazan gözlemciye bakılırsa, Burak Alkaralı oyunculara karşı "şampiyon mu olacaksınız?" diye höykürmüş. Sanırım, Burak'ın yerinde kim olsa aynısını düşünürdü; kesin Fener'den para almışlardır adi herifler! Gençlerbirliği'nin canla başla mücadele etmesinin başka bir izahı olabilir mi? Çünkü dürüstlük denen şey ancak bizde bulunur.

Derbi - Maçtan önce herkes Fenerbahçe'nin orta sahada top yaparak oyunun kontrolünü elinde tutacağını sanıyordu. Ama Sarı-Lacivertliler koca bir ilk yarı boyunca üst üste üç pas yapamadılar. Neden? Galatasaray aşırı bir baskı mı yapıyordu? Hayır, sadece Aykut Kocaman ilk maçtan ders çıkarmamış da ondan. Fenerbahçe beklerinin yardımıyla topu rakip sahaya taşıyan bir takım. Hagi ilk maçtaki gibi gene onların koşu yolunu tıkamıştı. Selçuk ile Christian geriden, Alex ile Niang ileriden kanatlara yanaşmayınca pas üçgenleri, dörtgenleri kurulamadı. Fener bu bölgede sürekli dörde iki yakalandı. Orta sahada bu kadar azınlık kalan bir takımın rakip sahaya gitmesi mümkün değildi. Nitekim bir pas ritmi kurulamadı. Galatasaray'ın yeni oyunculardan kurulu bir takım oluşu maçın farka gitmesini önledi. Culio, Yekta, Kazım birbirlerinin dilinden daha iyi anlasalar bu iş ilk yarıda biterdi. Ayrıca Hakan Balta ile Neill'iün neredeyse hiç çıkmayışları Galatasaray hücumlarının güdük kalmasında bir diğer etkendi. İkinci yarıda Topuz'un göbeğe geçişi, Semih'in girişi, Alex'in hareketlenişi bir canlılık getirdi, ama hepsi o kadar, çünkü Özer ve Niang topu ve alanı çok kötü kullanıyorlardı. Fener'i oyunda tutan iki faktör vardı; sükûnet ve direnç. Nitekim Stoch'un oyuna girişiyle Alex en sonunda oyunu genişletmeyi başardı. Attıkları iki gol sakın kalmanın ve kora kor oynamanın ödülüydü.

fikret.dogan@arcor.de

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Tutuk tabanca

Fikret Doğan 30.03.2011

San Vincenzo kulübünün çiçeği yeni burnunda hocası doğduğu güne lanet etti. Şampiyonluk düğümünün çözüleceği maç öncesinde takımda dertsiz tasasız tek bir oyuncu bile yoktu. Kaleci Luca Bardi'nin annesi ölmüştü, üç gündür hüngür hüngür ağlıyordu. Stoper Pieri'nin feneri nerede söndürdüğünü yalnız tanrı bilirdi, herifçiöglü ayakta zor duruyordu. Sağ bek Perticone bazı karanlık tiplere kumar borcu takmıştı, o yüzden şimdi gölgesinden ürküyordu. Ortasahanın direği Pagano sol açık Bigazzi'nin karısına o kadar ümitsizce aşık ki geçen hafta bileklerini kesmişti. Bigazzi ise kıskançlıktan her an cinnet geçirebilirdi, çünkü güzel karısı Rosa onu takımın beyni Di Bella'yla aldatıyordu.

Liste böyle uzayıp gidiyordu, herkes kendince bir belanın kulbuna yapışmıştı. Koca takımda umut dalı niyetine sağlam tek adam vardı, o da herkesin gol makinesi dediği Di Marco'ydu. Maçı kurtarsa kurtarsa o kurtarırdı. San Vincenzo'un genç hocası Sivri Çene küflü soyunma odasında formlarını giyen diğer oyunculara umutsuzca baktı. "Ağır suçluların tıkıldığı bir hapisanede bile bu kadar sorunlu herif yoktur" diye hayıflandı. "Hadi çıkalım artık" dedi yılmış bir sesle. İyi bir maç konuşması sayılmazdı.

90 dakikanın sonunda kös kös tekrar soyunma odasına döndüklerinde Sivri Çene gördüklerine inanamıyordu. Yıllar sonra "hayatımın en büyük dersi" diyecekti. Takım o gün harikalar yaratmıştı. Kaleci Luca Bardi doksandan toplar çıkarmış, stoper Pieri rakibin acar golcüsüne göz açtırmamış, sağ bek Perticone bindirme üzerine bindirme yapmış, ortasahanın direği Pagano kelle koltukta savaşıp, sol açık Bigazzi kanatta bir fırtına gibi esmiş, takımın beyni Di Bella araya lokum gibi paslar bırakmıştı. Ancak gol makinesi Di Marco bütün gol pozisyonlarını hovardaca harcamış, herkese saç baş yoldurtmuştu. Sivri Çene bunu futbolun bir cilvesi sayıp unutmaya karar verdi.

Lakin Di Marco'nun gol orucu bitecek gibi değildi. Eskiden topu çatala bir ampul gibi takan zehir golcü gitmiş yerine boş kaleye gol atmaktan aciz bir zavallı gelmişti. Antrenmanlarda bile topu içeri sokamıyordu. İşin tuhafı, eskisinden daha iyi oynuyordu; çalımca çalım, mücadeleyle mücadele, passa pas. Tek eksiği goldü. Bu psikolojik bariyeri aşması için Sivri Çene bir antrenmanda topu kale çizgisinin üzerine dikip "hadi bir de böyle dene" dedi. Meşin yuvarlağı ayağının ucuyla dürtüklemesi yeterdi. Fakat Di Marco zoru başarıp topu kalenin üzerinden şandelleyince herkesin ağzı açık kaldı. İşte o zaman genç hoca durumun vahametini kavradı.

Sivri Çene'nin havsalası almıyordu, bir insan akşam yatıp sabah bambaşka biri olarak uyanabilir miydi? O meşum maça kadar Di Marco takır takır saydıran bir tabanca gibi kalenin gediklisiydi. Hatta bir gün önceki antrenmanda kornerden bile gol atmıştı. Maç günü mutlaka bir şey olmuştu. Onu kaleye düşman kılan bir felaket. Oysa eskiden kale onun en büyük sevgilisiydi, şimdi ceza sahasına girmekten kaçınıyordu. Eskiden kaleyi gördü mü şut çeken adam şimdi altı pasın içinde bile vurmuyordu. Neydi bu işin esrarı?

Sivri Çene hemen sorup soruşturmaya başladı. Uzun teknik direktörlük hayatındaki ilk vakası olacaktı bu. O gün ne olmuştu? "Hiç" diye omuz silkti Di Marco, "oğlumun yaş gününü kutladık." Bunun dışında hayatı her zamanki akışında seyretmişti. Golcünün karısı Gina'ya da sordu, acaba yaş günü partisinde herhangi bir terslik yaşandı mı diye? Hayır, her şey çok güzel geçmişti. Ama o maçtan sonra aşk hayatları solmuştu. Kocasını artık ona hiç yanaşmıyordu.

Sivri Çene yaş günü partisinde çekilen bütün fotoğrafları evine götürdü, sonra hepsini oturma odasının duvarına asıp onlara saatlerce baktı. Orada bir şey görmeyi, en azından bir ipucu yakalamayı umuyordu. Çünkü ne olmuşsa orada olmuştu. Balonlar, hediyeler, cıvı cıvı çocukların arasında birden gözüne bir yüz ifadesi

çarptı: Di Marco'nun gözleri dehşeti görümüşçesine yuvalarından fırlamıştı sanki. Çocuk mumları söndürürken o kapiya bakıyordu? Kim vardı acaba orada? Ne yazık ki, o anda orayı gösteren bir fotoğraf yoktu. Allahtan Bigazzi'nin çapkın karısı Rosa da o gün orada fotoğraflar çekmişti.

Her zaman gizlice girdiği yatak odasında bu kez o fotoğraflara baktı. Artık golcüyü dehşete düşüren şeyin ne olduğunu biliyordu. Di Marco'nın annesiyle karısı yan yana duruyorlardı; saç biçimlerinden elbiselerine, yüz hatlarından bakışlarına varıncaya dek her şey aynıydı.

Ünlü İtalyan yazar M. Gialdroni'nin "Zehirli Aşk" adı romanından arakladığım bu sipsiyi siz sevgili okurlarımın zulasına gizlice bırakıyorum.

fikret.dogan@arcor.de

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Yeter Demirören

Fikret Doğan 06.04.2011

İnsanoğlunun çok kötü bir huyu var; her türlü melanete kolayca alışıyor. Daha kötüsü, bu melaneti çok doğal bir şey sanması. Her gün gözünün önünde adam doğranıyor da kılını kıpırdatmıyor. Örneğin bu topraklarda ilkokul çocuklarının "Varlığım Türk varlığına armağan olsun" diye bağırmaya zorlanması çok normal bir uygulama! "Körpecik dimağları askeri eğitime tabi tutmak düpedüz cinayettir" demekse münafıklık! Lig maçlarında kendi kendimize İstiklal Marşı söyleyip duruyoruz, "Ya bu yaptığımız peki akıllı işi değil" diyenleri vatan haini ilan ediyoruz. Aslında herkes garabetin farkında, lakin öyle bir kök salmış ki, onu oradan söküp atabilene aşk olsun. Çocukların merkezi sınav sistemiyle okullara yerleştirilmesi gene yıllardır süregelen başka bir tuhafılık. Ordunun habire siyasete müdahale etmesi başlı başına bir felaket. Bir anayasada değişmez maddeler diye bir şey olabilir mi hiç? Yani yüzyıl sonraki nesillerin iradesine bile ipotek konuyor. İşin içine muktedirlerin bekâsı girdi mi her türlü akıl istop ediyor, bütün gülünçlükler, bütün suçlar sıradanlaşıyor, doğal bir görünüme kavuşuyor.

Geçen hafta bu türden akıllara durgunluk veren bir olayın içyüzü ortaya çıktı. 3 Ekim 2009 tarihinde oynanan Beşiktaş-Denizlispor maçında nerden geldiği belli olmayan bir takım karanlık tipler taraftarların üzerine saldırmış, tribünlerde tam bir terör havası estirmişlerdi. O zaman ana akım bunu "taraftar birbirine düştü" diye yansıtmıştı. Oysa her şey kabak gibi ortadaydı. O maçın ardından şunları yazmıştım: "Yönetim istifa - Beşiktaş taraftarı Cumartesi günü efendi gibi yönetimi istifaya çağırırdı. Hep bir ağızdan edilmiş tek bir küfür yok. Ama nedense bir taraftar topluluğu protestocuları kaba güçle susturmaya çalıştı, öte yandan takım elbiseli bazı tipler pankart açan insanları dövdüler. Kimse Beşiktaşlılar birbirine düştü demesin. Çünkü yemezler. Rüştü'yü Tabata'yı hep beraber ısıklayanlar iş Demirören'e gelince ne hikmetse derin bir fikir ayrılığına düşerek birbirlerinin gırtlaklarına sarılıyorlar. Çocuk mu kandırıyorsunuz siz? O saldırganların düpedüz paralı askerler oldukları çok açık değil mi? E yani Demirören, taraftara bir temiz kötek attırmadığın kalmıştı, onu da yaptın ya helal olsun! Kulübü bol keseden borçlandırın, elde avuçta ne varsa çarçur ettin, Oğuz Sarvan'a ana avrat dümdüz gittin, Paf takımıyla çıkacağız türünden saçmalıklar sergiledin, ama bu son yaptığın hepsinin üzerine tüy dikti. Demirören hakikaten yeter artık."

Ama ben bunları yazdığım la kaldım, tıpkı İbrahim Altınsay, Bağış Erten ve birkaç saygın kalem gibi. Diğer anlı şanlı yorumcular çoktan kafalarını kuma gömmüşlerdi bile. Tövbe, hakemlere kara çalmakla, teknik direktörlere ateş püskürmekle, kalecilere tükürük saçmakla o kadar meşguldüler ki, alenen işlenmiş bir suça bile seyirci

kaldılar. Tamam, hadi o zaman ortada kanıt filan yoktu diyelim. Peki ya şimdi? Bağış Erten, Güleğül Altınsay ve Ahmet Vehbi Şafak'ın dışında ağzını açıp konuşana rastlamadım. Bir kulüp başkanı kendi taraftarını sindirmek için bir tetikçi çete tutuyor, sonra herkes üç maymunu oynuyor, ört ki ölem. Ama böyyük medyamız darbe çalışmalarını da böyle görmezlikten gelmemiş miydi, üstelik herşeyden domuz gibi haberdar olduğu halde. Bu suskunluk Demirören ve şürekâsının ceberutluğundan daha vahimdir, çünkü her türlü zorbalığı üstü örtülü bir biçimde onaylamak demektir bu..

Düzgün bir ülkede de böyle şehir eşkiyalığına özenenler çıkabilir. Ama orada kamuoyu bilinci denen şey bu kadar körelmemiştir, hemen sesini yükseltip dünyayı ayağa kaldırır. Bizde ise tam bir tıss. Ama zavallı bir hakem buz gibi bir penaltıyı ıskalamaya görsün, işte o zaman herkes onun üzerine çullanır. Kamuoyu vicdanı bunu gerektirir çünkü! Güce tapınmanın en bariz örneğini bizzat Adnan Polat'ın kendisi sergilememiş miydi? Başbakanın karşısında ezil büzül, sonra hakemlere efelen!

Demirören'e sormak lazım, bu mudur Beşiktaşlılık duruşu? Taraftarın üzerine mafya salmak insanlığa sığar mı? Hadi kulüp başkanlığı kisvesi altında servetine servet katmakta, bir de bunu millete büyük bir hizmet diye yutturmaktasın, ama hiç olmazsa taraftara silah çekme bari. Başkanlık koltuğuna neden bu kadar meftunsun? Sakın Beşiktaşlılık aşkı deme. Millet anladı her şeyi.

Burada sadece Beşiktaşlılara değil, herkese büyük iş düşüyor. Bu şehir eşkiyalarına pabucun pahalı olduğunu gösterelim. Bu tribünler, bu güzel oyun bizim. Onlar paralarını başlarına çalıp defolup gitsinler aynı Mübarek gibi. Ama en önemlisi, adaletin önünde hesap versinler.

Beşiktaş taraftarı da suçludur, yıldız rüşvetine kanıp alkış moduna geçtiler çünkü. Parayla pulla saadet olmadığını görmüşlerdir inşallah. Şimdi "Yeter Demirören"e dönme vaktidir.

fikret.dogan@arcor.de

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Asıl suçlu

Fikret Doğan 13.04.2011

Asıl suçlu benim. Yalnız ben. Evet, hocamız andavalın tekidir, sahaya sürekli yanlış tertip sürmeyi adet haline getirmiştir. Taktikleri bir felakettir; hızlı hücumla çıkan rakiplerin üzerine dangıl dungul salar takımı, saldırgan takımlara karşı da savunmayı geride kurar. Dingil işte n'aparsın!

Oyuncularımızın çoğu süzmedir. Bir yol yapım çalışmasında bile bu kadar çok kazma yoktur. Golcümüzün bir sezonda kaçırdığı golleri yan yana dizsen buradan köye yol olur. Hadi çetrefil pozisyonları bir kenara bıraktık diyelim, ya bomboş kaleye dürtükleyemediği toplara ne demeli? Bahanesi de hep hazırdır ha. Ya son anda top sekmiştir ya da pas çok biçimsiz atılmıştır. Orta saha oyuncularımız hımbılın önde gidenleridir. Allah için ellerini sıcak sudan soğuk suya sokmazlar. Az biraz koşullar mı hemen tıkanırırler, körük gibi inip çıkan ciğerlerinin hırıltısı şehrin öteki ucundan duyulur. Savunmacılarımız futbolu bıraktıktan sonra hayatlarına tır olarak devam edebilirler. Beklerimiz o kadar ürkek ki, rakip korner bayrağının hışırtısını bir kez duymuşlukları yok.

Başkan nerede işe yaramaz, alemci, bencil oyuncu varsa onu bulup getiriyor. Karavana atmaya bir sanat haline getirmiş artık. Büyük umutlarla getirilen oyuncuların sürekli fos çıktığını görmekten alkolik oldum.

Hakemler dersen, hepsi satılmış. Bizi yakmadıkları tek maç var mıdır bilmem. Hadi birisi bizim takıma gıcık diyelim, hadi beriki gizli gizli iddiaa oynuyor diyelim, ya peki diğerlerinin derdi nedir, anlayan varsa beri gelsin. İçlerinde tek tük dürüst adam yok değil, ama onlar da düpedüz kör, yanbaşılarında adam öldürölse görmüyorlar.

Yine de oyuncularımızı severim. Onların iyi anlarını gözümün önüne getirdiğimde içim ışıldar. İşte takoz savunmacımız rakibin ayağından topu çekip alıyor. İşte cambaz on numaramız üç kişiyi çalımladıktan sonra golcümüzün önüne muhteşem bir pas bırakıyor. İşte golcümüz, hani şu şeytan herif, topu iğnenin deliğinden geçiriyor. İşte panter kalecimiz çıkmaza giden topu çıkarıyor. İşte tilki hocamız şeytanın aklına gelmez bir oyun planıyla ligin en güçlü takımını devriyor. İşte hakem lehimize çok ince bir penaltı çalıyor.

Hayır, takımın böyle kafa üstü çakılışının tek sorumlusu var, o da benim. Yalnız ben.

Oysa takımımın hiçbir maçını kaçırmam. Karda kışta bile deplasmana gittiğim çokcadır. Tribünde tepinmekten helâk olurum, yırtınırcasına tezahürat yapmaktan sesim sürekli kısaktır. O kadar çok meydan muharebesine katıldım ki, vücudumun her yeri yara bere içinde.

Ama yine de suçluluk duygusunu üzerimden atamam. Hep bir şeyler ters gitmiştir sanki. Oysa uğurlarımı yapmış, rakibe bedduanın âlâsını okumuşumdur. Elbette bunların çocukluk olduğunu bilirim. Nitekim aklımın bir köşesiyle de direnirim. İçimden bir ses “sakın sol ayağınla dışarı çıkma, yenileceksiniz” der, ben dinlemem. Gene o uğursuz ses “aman ha, o otobüse binme, yoksa hezimete uğrayacaksınız” diye kulağıma tıslar bir kara yılan gibi, kulak asmam. Fakat bir taş gelir yüreğime oturur. Sanki görevimi yapmamışım gibi bir huzursuzluk kaplar içimi. Zavallı oyuncular benim için antrenmanda kan kusarken ben onlar için en ufak bir fedekârlığa bile katlanmıyorum diye kendime kızarım. Sonra yenilgi bağıra bağıra ya da apansız çıkıp geldiğinde iki büklüm yere serilirim.

Neden o kör diken benim takımımın ayağına batmıştır? Neden ben? Ne günah işledim? Kime ne kötülüğüm dokundu? Galiba iyi bir insan değilim ben. Benden daha kötülerin varolması bile bunu değiştirmiyor. Aslı suçlu benim. Yalnız ben.

Her şeyin böyle bir kabusa dönüşmesinde şaşılacak bir şey yok. Yukardakiyle aram hiç iyi olmadı. O da beni cezalandırmak için hiçbir fırsatı kaçırmadı doğrusu. Rakip taraftarların da aynı dertlerden mustarip olduklarını görmek acımı dindirmek şöyle dursun daha keskinleştirir. Bu pis heriflerle aynı yazgıyı paylaşmaktan daha büyük bir utanç kaynağı olabilir mi?

Ne kadar da kibirlisin? Tanrının hiç işi gücü yok da senlen mi uğraşacak? Ben sızlanınca işte böyle diyorlar. Defterimi dürmek için bütün dünya elbirliği etmiş. Kambur olarak dünyaya gelişim, beş yaşındaki küçük kız kardeşimin tecavüz edilip öldürölmesi, yoksulluk yüzünden okula gidemeyişim, hayatta bir baltaya sap olamayışım, çocuklarımla onulmaz hastalıklara yenik düşmesi, karımın evden kaçması... Olanla olması gereken arasında derin bir uçurum var. Tanrının gazabına uğramak için ben ne yaptım? Onun mutlaka bir bildiği vardır diyorlar. Yani hayatım gizli bir planın bir parçası. Tanrıyla şeytan arasında sadece bir bahis konusu belki de.

Asıl suçlu benim. Yalnız ben. Tanrı'yı kötülükten azat etmenin başka yolu yok çünkü.

İsraili yazar Hiob Witz'in “Ağıt” adlı romanından arakladığım bu sipsiyi siz sevgili okurlarımla zulasına gizlice bırakıyorum.

fikret.dogan@arcor.de

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Arda haklı beyler

Fikret Doğan 20.04.2011

Kayıp forma – Dikkat edin, orada Galatasaray formasına hakaret etmiyor, tam tersine onu savunuyor. Adnan Sezgin'in bohçacı kadın edasıyla özene bezene önüne serdiği garabete bakıp "E Galatasaray forması nerede" diye soruyor. Taşı gediğine koymak diye işte buna denir. Demek ki, ortada bir kayıp forma söz konusu. Bu sorunun muhatabı elbette, taraftarı söğüşlemek için her sene yeni cicili bicili formalar çıkaranlardır. Arda isyanında yerden göğe kadar haklıdır.

Dokunaklı ses – O görüntülerin hüznünlü bir müzik eşliğinde sunulmuş olması ne kadar ilginç, ne kadar manidar. Spiker sanki ortada büyük bir insanlık suçu varmış gibi dokunaklı bir sesle yorumluyordu Arda'nın küfürlerini. Had safhada ajitasyon yani. "Yağlı organları kapın gelin arkadaşlar!" demenin bir başka şekli. Burada asıl kıyasıya eleştirilmesi gereken şey Arda'nın küfürleri değil, bu kışkırtıcı hamasi sesin kendisidir. O kaypak sesin ipliği pazara çıkarılmadığı sürece bu ülkede hiçbir şey düzelmez.

Kutsal – Arda neden ayıplanıyor? Formaya küfretti diye. Yani kutsala dokundu. Arda herhalde şunun farkında değil; bu ülkede insanlar değil, kutsallar esastır. O yüzden insana dokunan katiller kahraman veya kader kurbanı muamelesi görürken kutsala dokunan dürüst kafalar vatan haini ya da din düşmanı ilan edilirler. Kemalistler Atatürk'e toz kondurtmazlar, Müslümanlar dinlerine fiske vurdurtmazlar, milliyetçiler "şanlı tarihimize" yan gözle baktırtmazlar. Ama demokratik hak ve özgürlükler, insan hayatı, toplumsal barış, sömürü vb. söz konusu olduğunda o hassasiyetin yerinde yeller eser.

Hakem – Bu ülkede hakem hatası sineye çekilmesi gereken bir talihsizlik olarak değil, isyan edilmesi gereken bir adaletsizlik olarak görülüyor. İnsan depreme kızar mı hiç? Ancak depreme dayanıklı binalar yapmayan açgözlü müteahhitlere, fay üzerine yerleşim birimlerinin kurulmasına göz yuman görevlilere kızılır. Ama bizde tersi geçerli. Kaderci bakışın bir uzantısı bu. Doğal talihsizlikle ahlaki kötülük arasındaki ayrımı yapmaktan uzak kaderci bir bakış. Fenerbahçe'nin penaltılarını atlayan Hüseyin Göçek sanırsınız şeytanın ta kendisi. Ne hikmetse, doğal talihsizliğe esip gürleyen vatandaşlar ahlaki kötülüklere karşı kayıtsızlar. *Radikal* gazetesinde Abdullah Kılıç'ın haberine göre Beyoğlu'ndaki Demirören AVM'nin büyük bölümü kaçak. Üstelik inşaat esnasında tarihî eserlere de zarar verilmiş. Hatta 500 yıllık Ağa Camii de bundan nasibini almış. Demirören gibi para babalarının neden kulüp başkanlığı yaptıkları çok açık değil mi? Beşiktaş yönetiminin taraftarı sindirmesi için çete tuttuğu yönündeki iddialar polis kayıtlarına geçmiş, gelgelelim kamuoyunda tıss yok. Varsa yoksa penaltı!

Murat Ceylan – Oyundan neden atıldı? Düdükten sonra topa vurduğu için. Yani oyunu geciktirdiği için. İyi hoş da oyunu sürekli geciktiren asıl kişi hakemden başkası değildi. Bir maçta 57 dakika oyun durur mu hiç? Medya hakemlerin yönetim tarzını değil, anlık kararlarını tartıştığı sürece böylesi saçmalıkları daha çok görürüz.

Yatış – Bursa Trabzon'a yattı mı? O külyutmaz milliyetçi bakış burada da işbaşındadır. Neymiş efendim, Bursa Fener'e çok direnmişmiş, ama Trabzon'a sıklamışmış. Ya el insaf! Kadıköy'deki maçta Ertuğrul Sağlam oyunu geride kabullenmişti, Fenerbahçe'nin cümbür cemaat saldırdığı anlarda hızlı hücumlarla sonuca gitmeyi düşünüyordu. Nitekim şans gelmedi değil, ama değerlendiremediler. Oysa Avni Aker'de açık oynayan bir Bursa

vardı, rakibin üzerine gidip gol atmak isteyen bir Bursa. Ama olmadı. Yahu bilmeyen de sanacak ki, Bursa her maçta harikalar yaratıyordu, bir tek şimdi helva gibi dağıldı. Her şey kabak gibi ortada, Bursa ayarını kaybetmiş bir takım. Nitekim çoktandır galibiyete hasretler. İstim üzerindeki bir takımı yenmeleri zordu. Neden beraberliğe oynamadı diye bir takıma sitem etmek de ancak bize özgü bir tuhafılık.

Son dakika – Bir takım istedi mi kör talihi de yener. Kadıköy'deki son maç bunun en güzel kanıtı. Demek ki, bir hakem sizin yüz tane penaltınızı da yese, her şey sizin elinizde. Onu bunu suçlamak yerine her maçı böyle canla başla oynamaya çalışmak en mantıklısı. Kendi başarısızlıklarını örtbas edebilmek için sürekli hakemleri aslanların önüne atan para babalarının oyununa gelmeyelim. Hakem hatası diye bir şey yoktur. Yalnız ahmaklarla, kurnazlar hakemden adalet bekler. Fenerbahçe geçen sezon son maçta bu kadar gayretli oynasaydı, şimdi çoktan hanesine bir şampiyonluk daha eklemişti.

Paranoya – Fenerbahçe'de federasyon, Trabzonspor'da Fenerbahçe paranoyası var. Başlarına gökten taş düşse bunu biri federasyondan, diğeri Fenerbahçe'den bilecek. Futbolcuların emeklerine çok büyük haksızlık yapılıyor. Abuk sabuk komplo teorilerinden gına geldi artık.

fikret.dogan@arcor.de

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

'Dur geçme ey zaman, ne kadar güzelsin'

Fikret Doğan 27.04.2011

Bu sene heyecan ögesini diri tutan iki takım var: Fenerbahçe ile Trabzonspor. Diğer tabii senatörler lige erken havlu atmakla kalmadılar, üstelik kalan maçları tam bir işkenceye çevirmeyi de başardılar. "Kümede kalma mücadelesi" artık geçmiş güzel günlerden kalma bir hoş sada! Hatırlayın, Beşiktaş'ın şampiyon olduğu sene tam on takım hayat memat savaşı veriyordu. Şimdi gidiciler bavullarını topladılar bile, hem de kaç hafta öncesinden. Bursa'yla Gaziantep arasındaki hafif bir üçüncülük çekişmesini saymazsak, ligde yaprak kımıldamıyor. Zirve hariç. Hah işte orada kuvvetli rüzgârlar esiyor. Kimin ayakta kalacağını kestirmek güç.

Gönül isterdi ki, bir ip te oynamaya çalışan bu iki cambaz birbirlerinden saygıyı esirgemesin. Sonuçta şampiyonluk kupasını değerli kılan en önemli şey, kendi hünerin değil, rakibin azmidir. Eğer diğer takımın döktüğü göz nurunu öpüp başına koymuyorsan ne kazandığının ne de kaybettiğinin bir değeri vardır. İşin sonu mağrurluğa ya da husumete çıkacaksa, eksik olsun öyle şampiyonluk.

Onca suçlamadan, onca hırgürden sonra kazanan kaybedeni hangi yüzle teselli edecek? Kaybeden kazananı hangi yüzle alkışlayacak? Aykut Kocaman Trabzon'a verilen penaltıların incelenmesini isterken Sadri Şener de Kayserispor kalecisi Volkan Babacan'ı bilerek gol yemekle itham etmişti. Allahın sopası yok işte, kim ötekini neyle suçladiysa aynısı başına geldi. Birbirlerini hıleye hurdayla suçladıkları yetmezmiş gibi bir de Bursa'ya ve Eskişehir'e de çamur atıldılar. Neymiş? "Bize karşı kelle koltukta direndiler, onlara karşı hiç sıkmadılar!" Medya dersin, o başka bir âlem. Akli başında insan sayısı bir elin parmaklarını geçmez. Her maçtan sonra penaltı mıydı değil miydi, faul müydü değil miydi tartışması yapılıyor. Tam bir kayıkçı kavgası. Bu "mağduriyetten haz çıkarma ayinleri" olanca hızıyla sürerken oyuncuların alın teri güme gidiyor.

Trabzonspor ilk yarının tartışmasız kralıydı. Ama ara transferlerin verimsizliği, sakatlıklar takımın belini bükmüş görünüyor. En önemlisi Trabzon'un kanatları kırık. İlk yarıda Selçuk'la Colman'ın pas ritminin yanı sıra Serkan Balcı'nın bitmek tükenmez bindirmeleri rakip defansı çözmekte anahtar hamlelerden biriydi. İkinci yarıda onun sakatlıklarla boğuşması Trabzon'un çanına ot tıkadı. Zaten diğer kanat hiç çalışmıyordu, bir de burası durunca bütün yük Selçuk'la Burak'ın omuzlarına bindi. Hele Eskişehir'deki görüntü tam bir faciaydı. Zaruretler Şenol Güneş'i stoperden bek yaratmaya itmişti. Sonuçta her iki kanat da ıssızlığa terk edildi. Oysa zirveye oynayan bir takımda beklerin ileri geri mekik dokuması bir elzemdır, çünkü kapalı defansları göbekten delmek çok zordur, oyuna genişlik kazandırmak için topun sürekli kanatlara gitmesi gerekir, ama çakılı beklerle bunu nasıl yapabilirsin ki? Trabzon'daki etkisiz futbolun en büyük sebebi budur.

Şu meşum pozisyona gelince... Burak boştayken Jaja'nın şut çekmesi ilk başta bencillik gibi gözüküyor. Burak orada olmasaydı, "vay be ne güzel düşündü" derdik. Ama Burak'ın varlığı her şeyi değiştiriyor. Şimdi mutlaka pas vermeliydi. Acaba? Burak'ın vücut dili başka telden çalışıyordu ama. Sol adımı öndeydi. Yani Jaja topu onun önüne bıraksaydı ya güçsüz sol ayağıyla vurmak zorunda kalacaktı ya da kendini sağ ayağıyla şut çekebilecek konuma getirinceye dek aylar yıllar geçecekti. Ayrıca Ivesia dâhil herkes o pası bekliyordu, Jaja ise kalenin sağ üst köşesini gözüne kestirmişti bile, kaleciyi gafil avlayabilirdi, ama düşündüğünü iyi uygulayamadı.

Fenerbahçe son on yılda dört şampiyonluk kazandı, iki kez de son dakikada hüsrana uğradı. Ama böyle bin bir hikâyeyle bezeli başka bir sezon geçirmiş midir hiç? Şampiyonlar Ligi'nde yarı finalin eşiğinden dönüldüğü yıl da gene şampiyonluktan daha kıymetli anılarla doluydu. Gene vuslata eremese bile Fenerbahçe'nin karalar bağlamak için çokça nedeni yok, çünkü aslolan Bursa taraftarının geçen sezonun son maçında açtığı pankarttır: "Bu sene öylesine mutluyduk ki, şampiyonluğun canı cehennem!"

Her iki takım da bu cümleyi göğüslerini gere gere söyleyebilir. Ama ne hikmetse Trabzon cenahı şampiyonluğa kitlenmiş durumda, varsa yoksa mutlu son. Her hafta "aman şu beş maç bitsin, şampiyonluk gelsin, düğün dernek kuralım, horon tepelim" havasındalar. Oysa en doğrusu Faust'un ünlü cümlesi değil midir? "Dur geçme ey zaman, ne kadar güzelsin." Akıl alır iş değil, dolu dolu geçen bir sezonun hemen bitmesini istiyorlar, "hiç bitmesin" demek en doğrusuyken. Faust o cümleyi şampiyonluk kupasını kaldırırken değil, eserinin bittiğini hayal ederken söylüyordu. Gelecekteki mutluluğu hayal etmenin sevincini doya doya yaşayamıyorsan zaten şampiyonluğun zerre değeri yok demektir.

fikret.dogan@arcor.de

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Stat hikâyecileri

Fikret Doğan 03.05.2011

Küçük bir statta çalışan üç hikâyeciydik. Kapalı tribünün sidik kokulu dehlizlerinde bir sığınağımız vardı. Ben, sarışın kadın, genç Ermeni. Seyyar hikâyecilik yapıyorduk. İşimiz pek parlak sayılmazdı. Okurlar pek hevesli değildi bizim hikâyelerimize. Daha çok hakemlere veryansın eden, teknik direktörlere giydiren yazarların kusmuklarına teşneydiler.

Üstelik kaşkol, bere, forma, köfte-ekmek satıcılarının bağırtısı bizim cılız sesimizi bastırdığı için hikâyeseverlere bile kendimizi duyuramıyorduk. Kaldırımın üzerine iftiharla serdiğimiz hikâyeleri çoğunlukla hain bir rüzgâr savuruyordu. Uçmasınlar diye sayfaların uçlarına küçük taşlar koymamız bile yasaktı. Polise göre bu taşlar en

pısırik taraftarda bile hemen insanın kafasına fırlatıp atma isteği uyandıran kötücül nesnelerdi. Gece maçları tam bir felaketti bizim için. Sokak lambalarının altını diğer uyanık işportacılar kapıldığı için bize ancak karanlık kuytuluklar kalıyordu. Okurlar hikâyelerimize (genellikle hırpalayarak) şöyle gelişigüzel bir göz atıyorlar, kelimeleri doğru dürüst seçemeyince de tekrar yerine bırakıyorlardı. Gözü dönmüş taraftarlar arasında kavgaya çıkıp da sayfalar ayaklar altında çiğnendi mi hikâyelerimiz elimizde patlıyordu.

Kale arkasından seyrediyorduk maçları. Parmaklıkların arasına yüzümüzü sokup yedek futbolculara sesleniyorduk. Takımla ilgili birkaç şey çıtlatıyorlardı bize, tabii dert yanmaktan fırsat kalırsa. Onları iyi anlıyorduk. Basın üyelerinin oturduğu koltuklara bizi oturtmazlardı nedense. Bilmem ne yasasının 248. maddesine uymuyormuş. Bizim çalışma koşullarını düzeltecek bir madde yok muydu? Yokmuş. Stat müdürü “Benim elimde değil” diyerek omuz silkiyordu durumumuza. Aslında fena bir adam değildi. Arada sırada gizlice zulasından çıkardığı şarap şişesini bize uzatıyordu, biz de birkaç firt yudumluyorduk. Yazdıklarımıza hiç karışmıyor, hatta kafanıza göre takılın diyordu. Devlet büyüklerini topa tutsak, fincancı katırlarını ürkütsek bile sesini çıkarmıyordu. Yine de yazdıklarımızı okuyup okumadığından pek emin değildik. Hikâyelerimizden kazandığımız bütün para stadın kasasına gidiyordu. Hâl böyleyken stadın hali içler acısıydı. Müdüre kızamıyorduk, gücü ancak bu kadarına yetiyordu, n’apsındı ki? Yine de localarda gel keyfim gel yazanları görünce yüreğimiz burkulmuyor değildi doğrusu.

Yarı aç yarı tok geziniyorduk. Açlıktan fenalık geçirdiğimiz günlerde büfecilere okuyorduk yazdıklarımızı. Beğenirlerse –genellikle beğenmiyorlardı- bize bir çeyrek köfte-ekmek sarıyorlardı. Üçümüz sırayla birer ısırık alarak elden ele dolaştırıyorduk çeyrek ekmeği. Ben genelde ısırılmış gibi yapıyordum. Genç Ermeni çok hastaydı, sürekli kan tükürüyordu. Ona hak veriyordum, bu soğukta kim olsa hastalanırdı. Ben de sürekli üşüyordum. Yaz kış giydiğim kazak lime lime olmuştu. Altı delik pabuçlarımın içini gazete parçalarıyla takviye etmiştim. Sürekli hakeme pabuçlarının tekini fırlatan kızgın taraftarları kolluyordum.

Çoğunlukla uyku sersemiydik. Geceleri hakem odasının ıssızlığına çekilip donuk bir ışık altında yazıyorduk hikâyelerimizi. Diğer futbol yazarları burun büküyorlardı yazdıklarımıza. Ama biz hikâye yazmayı seviyorduk; kırıp dökmeden dünyayı anlamanın en insani yoluydu bu çünkü. Bir diğer güçlük de sıcaklığına yazamayışımızdı. Kimi okurlar “Bayat bunlar” diyerek suratımıza fırlatıyorlardı bin bir rüyayla yazılmış o hikâyeleri. Oysa onların arkasında kaç uykusuzluk olduğunu bilselerdi, bu kadar hoyrat davranmazlardı herhalde.

Sarışın kadının bir kız bebeği olmuştu. Babası bir deplasman taraftarıydı galiba. Sarışın kadına acıyordum, hem bebeğe bak hem yazını tam vaktinde yetiştirmeye çalış, çok zordu tabii. Artık hiç konuşmuyordu. En müthiş bir gol vuruşu bile onu heyecanlandırmıyordu. Memeleri kurumuştı. Bebek açlıktan hep ağlıyordu. O zaman halden anlamaz taraftarlar “Başımız şişti, sustur be kadın şu veledi” diye heyheyleniyorlardı. Ben de kafa göz dalıyordum. Her tarafım mosmordu.

Ama çoktandır bebek hiç ağlamıyor. Bir gece sahaya inip onu penaltı noktasına gömmüştük çünkü. Fakat o kadar bezgindik ki, hangi ceza sahasına gömdüğümüzü bile fark edemedik. Sarışın kadının her penaltıda hüngür hüngür ağlaması bundandı. Bu şartlar altında nasıl iyi hikâyeler yazabilirdik ki?

Bu benim son hikâyem. Bunun gibi çokça var. Hepsisi de kafamda. Fakat yazacak takatim kalmadı. Parmaklarım soğuktan, kalbim kederden dondu. Genç Ermeni’yi ortasahanın yuvarlağına gömdüğümüzden beri sarışın kadın hiç görünmüyor. Galiba gitmişti. Müsaadenizle şuracığa kıvrılayım, beni gömecek kimse kalmadı.

Oğuz Atay'ın "Demiryolu Hikâyecileri" adlı öyküsünde yağmaladığım bu sipsiyi siz sevgili okurlarımın zulasına son kez gizlice koyuyorum. Son kez. Hoşçakalın.

fikret.dogan@arcor.de

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)